

שבתאי שבתי (שביט), ת.ז. 5957881
ע"י ב"כ עוה"ד עדי ליבוביץ ואח'
מרח' מנחם בגין 7 רמת גן 52521
טל: 03-5757675 - פקס: 03-5750655

המבקש

- נגד -

מדינת ישראל - משרד האוצר - מינהלת הגמלאות
ע"י ב"כ מפרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי)
דרך מנחם בגין 154, תל-אביב, ת.ד. 33051
טל' 073-3736222; פקס' 073-3736490/1

המשיבה

סכום התביעה האישית: 61,720 ₪.

סכום התובענה הייצוגית המוערך (נכון למועד הגשת הבקשה): כ- 319,000,000 ₪.

בקשה לאישור תובענה כייצוגית

בית המשפט הנכבד יתבקש בזאת מטעם המבקש לאשר את התובענה המצ"ב כנספח א' לבקשה זו כתובענה ייצוגית בהתאם לסמכותו בסעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו – 2006 (להלן "חוק תובענות ייצוגיות").

למען הנוחות תיקרא המשיבה להלן: "המשיבה" או "מינהלת הגמלאות".

ואלה נימוקי הבקשה:

עניינה של הבקשה בתמצית

1. עניינה של בקשה זו היא אפליה שבה נוקטת המדינה בין גמלאיה, כאשר בקשר לחלק מגמלאי המדינה מביאה המשיבה בחשבון בעת הישוב קיצבתם את נושא "יתרת הפטור" (המפורט בהרחבה להלן) בעוד שבקשר לחברי הקבוצה, המשיבה נמנעת מלהביא בחשבון נושא מהותי זה.
2. כפי שיפורט להלן, תוצאתה המעשית של אפליה פסולה זו הנה כי קצבתם החודשית של חברי הקבוצה נמוכה מגמלתם של גמלאי המדינה המיוחסים (שהמשיבה כן מביאה בחשבון בעניינם את נושא "יתרת הפטור") בסכום חודשי המגיע כיום עד כדי כ- 1,170 ש"ח מדי חודש!

3. זאת ועוד, גם בלא אפלייה פועלת המשיבה גם בניגוד להוראת סעיף 9א' לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] ובניגוד להוראת תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג - 1993 ולטענת רשות המסים, אפילו בניגוד להנחיות רשות המסים עצמה.
4. למותר לציין כי כתוצאה מאפלייה פסולה זו ומהתנהלות פסולה זו המדינה אף מתעשרת שלא כדין על חשבונם של חברי הקבוצה, שהרי כאשר אנו עוסקים במדינה, המדינה היא גם "המעביד", גם "משלם הקיצבה" (באמצעות מינהלת הגמלאות) וגם "גובה המס" (באמצעות רשות המסים).
5. כלומר בניגוד לגופי פנסיה פרטיים (דוגמת "פסגות" או "מקפת" וכיוצא בזה) שהם גופים שאדישים לשאלה למי יועבר הסכום המשקף את יתרת הפטור, למדינה או למקבל הקיצבה, חיות ובכל מקרה הכספים חללו לא יוותרו בכיסם של אותם גופים פנסיוניים פרטיים, הרי שלמדינה, כ"משלם קיצבה" יש אינטרס ישיר וממשי שלא להעביר לגמלאיה את הסכומים המשקפים את יתרת הפטור שלהם, הואיל ובכך נשארים סכומים אלו בכיסה של המדינה ומעשירים את קופתה.
6. ולחלן הסבר קצר בעניין "יתרת הפטור" (ההרחבה בהמשך הבקשה).
7. נושא "יתרת הפטור" הוסדר במסגרת תיקון הידוע כ"תיקון 190" לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: "פקודת מס הכנסה" או "הפקודה") אשר חוקק בשנת 2012.
8. תיקון 190 עסק בעיקרו בהרחבת מסגרת הטבות המס הניתנות מכוח סעיף 9א' לפקודה בקשר עם משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה.
9. במסגרת התיקון הגדיל המחוקק את שיעור הפטור על "מענקים פטורים" משיעור של 35% טרם התיקון וזאת באופן מדורג למשך תקופה של 13 שנים, החל מפטור של 43.5% מיד לאחר התיקון (היינו החל משנת 2012 ואילך) ועד לפטור מירבי של 67% בשנת 2025 ואילך מ"תקרת הקצה המזכה", כהגדרתה בתיקון.
10. בכך העניק המחוקק למקבלי הקיצבאות "יתרת פטור" נוספת בשיעור של 8.5% מ"תקרת הקיצבה המזכה" (שהוגדרה אף היא בתיקון) וזאת החל משנת 2012, יתרת פטור אשר הולכת וגדלה עם השנים, עד ליתרת פטור נוספת מקסימלית של 32% מתקרת הקיצבה המזכה החל משנת 2025 ואילך (להלן: "יתרת הפטור").
11. כפי שיפורט לחלן, בחתאם לסעיף 9א' לפקודה, לאחר תיקון 190, יתרת הפטור מגיעה באופן אוטומטי וללא כל תנאי לכל מי שהוא מקבל קיצבה יחידה אשר לא ביקשו להוון את קצבתו וגם רשות המסים אינה חולקת על כך. אין צורך לציין כי חברי הקבוצה בבקשה דן גם נמנים על מקבלי הקיצבה חללו (היינו חברי הקבוצה בבקשה דן הנם גמלאים שעבדו בשרות המדינה, המקבלים קיצבה יחידה מאת המדינה באמצעות המשיבה ואשר לא ביקשו להוון את קצבתם, כולה או חלקה).

12. יתרה מכך, תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג-1993 (להלן: "תקנות הניכוי") אף קובעת מפורשות כי "מעביד המשלם לעובד קיצבה אשר חלק ממנה פטור ממס, לפי סעיפים 9א או 9ב לפקודה, לא ינכה מס מהחלק הפטור מהקיצבה שהוא משלם."
13. אשר על כן, מקבלי הקיצבה הללו היו צריכים להיות מזוכים על ידי משלמי הקצבה שלהם בגין יתרת הפטור, כבר במסגרת תשלומי הקצבה החודשית המשולמים להם מדי חודש בחודשו וזאת כאמור מכוח סעיף 9א' לפקודת בנוסחו המתוקן יחד עם תקנה 9(ג) לתקנות הניכוי.
14. למרות זאת חורתה רשות המסים לכל משלמי הקיצבה במשק (כולל המשיבה), במסגרת הנחיות שהיא פרסמה, שלא להעניק למקבלי הקיצבה הללו באופן אוטומטי את יתרת הפטור אלא להפנות אותם למשרדי השומה השונים לצורך עריכת תיאום מס.
15. לגישת המבקש בכך פעלה הרשות המיסים שלא כדין.
16. הואיל וכאמור לעיל ולהלן, בהתאם לסעיף 9א' לפקודה, בנוסחו לאחר תיקון 190, יתרת הפטור מגיעה למקבלי הקיצבה הללו באופן אוטומטי, והואיל ותקנה 9(ג) לתקנות הניכוי קובעת מפורשות כי משלם הקצבה לא ינכה מס מהחלק הפטור מהקיצבה שהוא משלם, הרי שחיה על רשות המסים להנחות את משלמי הקצבה לפעול בהתאם לסעיף 9א' לפקודה ובהתאם לסעיף 9(ג) לתקנות הניכוי ולהורות למשלמי הקצבה לזכות את קצבתם של מקבלי הקיצבה הללו אוטומטית ביתרת הפטור (היינו ברכיב שבין 8.5% לבין 32% מתקרת הקצבה המזכה, בהתאם לשנת המס הרלוונטית) וכאשר רק מי שיבקש ליהנות מפטור על קצבתו מעבר ליתרת הפטור (היינו הרכיב שבין 0% לבין 35% מהקצבה המזכה), יהיה עליו להגיע אל פקיד השומה על מנת שזה יקבע מה מגיע לאותו גמלאי מעבר ליתרת פטור המגיעה לו כאמור אוטומטית.
17. למותר לציין כי כתוצאה מפעולתה זו אף גבתה רשות המיסים שלא כדין מס ביתר ממקבלי הקיצבה הללו ובכך גם התעשרה המדינה שלא כדין על חשבונם.
18. אשר על כן הגיש המבקש כנגד רשות המסים תובענה מנהלית ייצוגית בבית המשפט המחוזי (מרכז) בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים וכן בקשה לאשר התובענה הנ"ל כיצוגית (ת.צ. 37086-3-18 שביט נ' מדינת המסים - רשות המסים בישראל ולהלן "תובענת רשות המסים"). העתק תובענת רשות המסים מצורף כנספח 17 לבקשה זו.
19. אך יתרה מכך, כפי שיפורט להלן, במסגרת הבירורים שנערכו טרם הגשת תובעת רשות המסים התברר למבקש כי המדינה עצמה, בכובעה השני כ"משלם קיצבה", אינה נוהגת בקשר לחלק מגמלאיה בהתאם להנחיות שהיא עצמה פרסמה בכובעה כ"רשות המסים" ובכך היא גם מפלה בין גמלאיה.

20. כמפורט לחלן, למרות הנחיות רשות המסים (המחייבת כאמור את כל מי שמבקש ליהנות מפטור על קצבתו המזכה להגיע למשרדי פקיד השומה על מנת לבצע תאום מס וזאת כתנאי לקבל גם את רכיב יתרת הפטור) הרי שהתברר למבקש שמינהלת הגמלאות (שהיא הגוף אצל המדינה המשלם קצבאות לגמלאים עובדי מדינה) בכל זאת מעניקה באופן אוטומטי לחלק מהגמלאים עובדי המדינה (ככל הנראה רק אלה מהגמלאים שהיו בעבר עובדי רשות המסים) את יתרת הפטור וזאת כאמור מבלי שאלו פנו כלל לפקיד השומה.
21. ומהתנהלותה זו של המשיבה ניתן ללמוד לא רק שאכן אין כל מניעה עקרונית שמשלמי קיצבה יביאו בחשבון באופן אוטומטי את יתרת הפטור למקבלי הקיצבה שלהם (כפי שטען המבקש במסגרת תובענת רשות המסים), אלא שבפועל נוהגת המדינה באופן מפלה בין גמלאים, הואיל וכאמור חלק מהגמלאים עובדי המדינה מזוכים על ידי המשיבה באופן אוטומטי בקשר ליתרת הפטור המגיעה להם בעוד שתלק אחר מגמלאי המדינה (שהם חברי הקבוצה) אינם מזוכים באופן אוטומטי על ידי המשיבה בקשר ליתרת הפטור המגיעה גם להם וזאת למרות שכאמור המדובר הוא בגמלאים בעלי מאפיינים זהים (קרי גמלאים עובדי מדינה המקבלים קיצבה יחידה מהמדינה ואשר לא ביקשו להוון את קצבתם).
22. והתנהלות מפלה זו של המדינה מקימה לגמלאים אלו (שהם כאמור חברי הקבוצה בבקשה דנן) עילת תביעה נוספת להגשת תובענה ייצוגית כנגד המדינה בכובעה כ"משלם" קצבה וזו התובענה דנן.
23. זאת ועוד, בפעולתה המפלה הזו גם פועלת המשיבה בניגוד להוראת סעיף 9א' לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש) ובניגוד להוראת תקנה 9ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג - 1993 ולטענת רשות המסים, אפילו בניגוד להנחיות רשות המסים ובכך היא מקימה למבקש וליתר חברי הקבוצה עילת תביעה נוספות.
24. לאור העובדה שעילות תביעה אלו מקורן ביתסי עובד מעביד ולאור העובדה שבהתאם לפסיקת בית המשפט העליון הסמכות הבלבדית לדון בתובענה ייצוגית בעילות אלו נתונה לבית הדין לעבודה, מוגשת בקשה זו לאישור התובענה כייצוגית לבית הדין הנכבד הזה.
25. מובן גם שקיימים הבדלים נוספים בין תובענת רשות המסים לתובענה דנן - בעוד שבתובענת רשות המסים פעלה המדינה כ"רשות" ועילת התביעה נגדה שם הנה מכוח פרט 11 לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות, הרי שהתובענה דנן הנה בקשר לפעולתה של המדינה כ"מעביד" ועל כן עילות התביעה בתובענה דנן הנה מכוח פרטים 8 ו-10 לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות.
26. גם מהות התובענות שונה - בעוד שבתובענת רשות המסים המדינה יכולה לייתן הודעת חדילה ובכך לחימנע מלהשיב את הכספים שגבתה שלא כדין ואם לא תיתן הודעת חדילה תקופת ההשבה שבה היא תחוייב תהייה שנתיים בלבד, הרי שבתובענה דנן המדינה אינה יכולה לייתן הודעת חדילה ותקופת ההשבה בתובענה דנן הנה תקופה של 7 שנים לאחור.

27. למרות זאת המבקש יבקש לציין (כפי שהוא גם ציין במסגרת תובענת רשות המסים) כי לגישתו ראוי היה לדון בשתי התובענות הללו (קרי התובענה דנן ותובענת רשות המסים) בצוותא חדא וכי היה והמדינה תסכים לכך הוא נותן מראש הסכמתו לכך שגם התובענה דנן תועבר לדיון בפני בית המשפט המחוזי הדן בתובענת רשות המסים.
28. ובעניין הבקשה דנן - אין צורך לציין כי חברי הקבוצה הנם ברובם המכריע גמלאים, שרובם היו שכירים כל חייהם והם אפילו לא מודעים להטבה המגיעה להם אוטומטית מאת המשיבה.
29. ודוק, אין המדובר בסכום זניח לקשישים אלו - נכון למועד הגשת בקשה זו עומדת יתרת הפטור על שעור של 14% מתקרת הקצבה המזכה (תקרת הקצה המזכה עומדת כיום על סך חודשי של 8,360 ש"ח) וזאת החל משנת 2016 ואילך.
30. כלומר כל מקבל קיצבה היה זכאי לכך שקצבתו תחייבת במס תהיה נמוכה בסכום שנתי של עד ל- 14,044 ש"ח לשנה ($14,044 = 8,360 \times 12 \times 14\%$) השווה לסכום חודשי של עד ל- 1,170 ש"ח בחודש!
31. אשר על כן, לו היתה המשיבה פועלת כדין, היה מתווסף לקצבתם החודשית של חברי הקבוצה סכום נוסף של כמה עשרות או מאות ש"ח (כאמור עד לתקרה חודשית כ- 1,170 ש"ח לחודש) דבר שהיה מאפשר להם גם להתקיים בכבוד ובכך היתה גם מטרת החוס מתגשמת.
32. יצויין כי טרם הגשת הבקשה ביצע המבקש פנייה מוקדמת הן למשיבה והן לרשות המסים וביקש אלו תחדולנה מהתנהלותן הפסולה ואולם מתשובות המשיבה ורשות המיסים עולה כי הללו ממשיכות ומתבצרות בעמדתן ולפיה התנהלותן היתה כדין.
33. אשר על כן לא נותרה תברירה אלא להגיש את התובענה דנן ולבקש לאשרה כיצוגית.

תיקון 190 לפקודה - מבוא

34. ביום 15.4.2014 פורסם ברשומות החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190 והוראת שעה), התשע"ב - 2012 (להלן: "תיקון 190" או "התיקון" ו- "הפקודה"). תחולתו של התיקון היתה רטרואקטיבית מיום 1.1.2012 ואילך.
- העתק תיקון 190 מצ"ב כנספח 1.
35. תיקון 190 עוסק בעיקרו בהרחבת מסגרת הטבות המס הניתנות מכוח סעיף 9א לפקודה בעת משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה.
36. כך בין היתר, במסגרת התיקון הוגדר מחדש המונח "קצבה מזכה", כך שהקצבה תכלול את סך כל הקצבאות שמקבל יחיד (למעט קצבה מוכרת, לגביה יוחדה התייחסות נפרדת).

37. כמו כן נוספה הגדרה חדשה של "תקרת קצבה מזכה" (סך חודשי של 8,190 ש"ח במועד פרסום התיקון. סכום זה עומד כיום על 8,360 ש"ח לחודש), כך שסכום הפטור הקבוע בסעיף 9א(ב) לפקודה ייגזר מסכום התקרה ובשונה מגזירתו מסכום הקצבה בפועל, כפי שנעשה לפני תיקון 190.
38. חידוש נוסף הרלוונטי לעניינה של הבקשה הוא הגדלת שיעור הפטור הניתן ליחיד, באופן מדורג במשך תקופה של 13 שנים וזאת עד לשיעור פטור מרבי, החל משנת המס 2025 ואילך, של עד 67% מתקרת הקצבה המזכה, בהתאם לשנים ולשיעורים המפורטים להלן:
- 38.1. בשנות המס 2012 עד 2015 - סכום הפטור היה עד לסך השווה ל- 43.5% מתקרת הקצבה המזכה.
- 38.2. בשנות המס 2016 עד 2019 - סכום הפטור יהיה עד לסך השווה ל- 49% מתקרת הקצבה המזכה;
- 38.3. בשנות המס 2020 עד 2024 - סכום הפטור יהיה עד לסך השווה ל- 52% מתקרת הקצבה המזכה;
- 38.4. בשנת המס 2025 ואילך - סכום הפטור יהיה עד לסך השווה ל- 67% מתקרת הקצבה המזכה.
39. בקשר לשינויים שנעשו במסגרת תיקון 190 כמתואר לעיל, פרסמה רשות המסים הנחייה וחוזר.
40. ביום 25.10.12 פרסה רשות המסים הנחייה שעניינה "תיקון 190 לפקודת מס הכנסה" המופנית אל משלמי הקצבה והמורה להם כיצד לפעול וליישם את הוראות התיקון (להלן: "ההנחייה").
- העתק ההנחיה מצ"ב כנספת 2.
41. וביום 27.5.13 פרסמה רשות המסים חוזר - "חוזר מס הכנסה מס' 2/2013 בנושא: תיקון 190 לפקודה - הוראות סעיף 9א למתן פטור על הקצבה המזכה" (להלן: "החוזר"), במסגרתו פרטה והרחיבה רשות המסים בכל הנוגע להוראות התיקון ובכל הנוגע לאופן שבו על משלמי הקצבה ליישמו.
- העתק החוזר מצ"ב כנספת 3.
42. במסגרת ההנחייה והחוזר כללה רשות המסים התייחסות נרחבת ומפורשת גם לעניין נשוא הבקשה ועל כך להלן.

תיקון 190 - מטרת התיקון ונוסחת הקיזוז

43. מטרתו של תיקון 190 הוסברה היטב על ידי רשות המיסים עצמה. במסגרת סעיף 1 לחוזר שכותרתו "מבוא" אמרה רשות המיסים את הדברים הבאים:

"תיקון 190 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א - 1961 (להלן: "תיקון 190" או "התיקון"; "הפקודה"), עוסק בעיקר, בהרחבת מסגרת הטבות המס הניתנות מכח סעיף 9א לפקודה, בעת משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה. מטרת התיקון, הינה להתמודד עם השינויים שחלו הן במציאות הפנסיונית, והן בשינויים שחלו בשנים האחרונות בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005 (להלן: "חוק הפיקוח על קופות גמל"). תיקונים 3 ו-5 לחוק זה, קבעו כי כל הפקדות התגמולים לקופות גמל החל משנת 2008 ואילך, הינן הפקדות למטרת קצבה בלבד. במסגרת תיקונים אלו, קבע המחוקק קצבת מטרה מזערית (4,356 ₪ ב-2012), תוך מתן אפשרות למשיכות חד פעמיות לסכומים שנצברו מעבר לכך, בכפוף להוראות החוק. תיקון 190 מתאים את הוראות המיסוי החלות על קצבאות למדיניות הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, כפי שבאה לידי ביטוי בחוק הפיקוח על קופות גמל.

מעבר לכך, יצוין כי החל מאמצע שנות ה-90, השוק הפנסיוני עובר מתשלום קצבה לפי צבירת זכויות, לתשלום של קצבה חודשית הנגזרת מסכום הצבירה. תיקון 190 מתאים את הוראות המיסוי למגמה זו.

עם הפיכת קופות הגמל למסלול לחיסכון לקצבה בלבד, במסגרת תיקון 3, נוצר צורך להפחית, במקביל, את המס המוטל על קצבאות, וזאת, כחלופה לאפשרות שהייתה לפני כן לבצע משיכה חד פעמית (הוגית) בפטור ממס. התיקון מיישם תפיסה זו. ההקלות בכללי המיסוי יאפשרו לנישומים גמישות רבה יותר בבחירה בין קבלת קצבה חודשית לבין משיכתה בסכום חד פעמי (הוון קצבה). מהלכים אלו עשויים לעודד את הציבור להגדיל את הפקדותיו לקצבה."

44. כפי שמציינת גם רשות המיסים עצמה (ראה למשל סעיף 15 להנחייה), השינוי העיקרי שנעשה בתיקון 190 הינו תיקון סעיפים 9א(ב) ר 9א(ג) לפקודה, קרי שינוי המנגנון שהיה ידוע טרם התיקון כ"נוסחת השילוב" והחלפתו בתיקון במנגנון אחר הידוע כ- "נוסחת הקיזוז".

45. גם לעניין זה יפים הדברים אותם אמרה רשות המיסים בסעיף 2.3 לחוזר שכותרתו "נוסחת השילוב ונוסחת הקיזוז", שם אמרה רשות המיסים את הדברים הבאים (החדגשו הוספו):

"ערב תיקון 190, היה קשר מורכב בין משיכת מענקי פרישה פטורים לבין קבלת קצבה פטורה, ופטורים אלו היו חלופיים אחד לשני. הקשר בין סכום מענק הפרישה הפטור (כסכום הוון) לפגיעה בקצבה נבע מנוסחה מורכבת הידועה כ"נוסחת השילוב". נוסחה זו התאימה למצב שהיה קיים במועד חקיקתה, בו חלק ניכר מהעובדים מלאו את כל תקופת עבודתם באותו מקום עבודה. משכך, הפרישה והקצבה הינם אירועים שלובים ומכאן באה נוסחת השילוב.

לאור ההתפתחות התעסוקתית, ריבוי מקומות העבודה וריבוי המקורות לקצבה, נתקבלו בנוסחת השילוב תוצאות אבסורדיות. כך למשל, היו מקרים שבהם מי שמשך פיצויים פטורים בעבור 30 שנות עבודה, 15 שנה לפחות לפני תשלום הקיצבה, קיבל את מלוא הפטור על הקצבה, ומנגד, מקרים שבהם מי שמשך פיצויים פטורים בעבור 5 שנות עבודה, פגע במלוא הפטור על קצבתו. על מנת להתמודד עם בעיה זו, נקבעה במסגרת תיקון 190 נוסחה חדשה - נוסחת הקיזוז - המקבעת פגיעה יחסית של כל מענק פטור, בדרך של קיזוז ופגיעה בקצבה הפטורה או ביכולת ההיוון של הפורש. ראו הרחבה לעניין נוסחת הקיזוז במסגרת סעיף 4 להלן."

46. נוסחת הקיזוז קבועה בסעיף 9א(ג) לפקודה. בכל הנוגע למטרתה של נוסחת הקיזוז אמרה רשות המיסים, בסעיף 4.1 לחוזר, שכותרתו "מטרת נוסחת הקיזוז", את הדברים הבאים:

"הסעיף קובע "נוסחת קיזוז", שמטרתה להגביל את הפטור שיקבל יחיד מקצבתו המזכה, במידה וקיבל גם מענקי פרישה פטורים ממס במהלך שנות עבודתו. ידגש, כי הפגיעה המרבית בפטור עקב משיכת מענקי פרישה פטורים, שווה ל- 35% מתקרת הקצבה המזכה. הסיבה לכך היא שכאמור, מטרת הגדלת הפטור לקצבת מעבר ל-35% נועדה "לפצות" את היחיד על ביטול האפשרות לבצע הפקדות לקופות גמל הוניות החל משנת 2008 ואילך (בעקבות תיקון 3), וזאת ללא קשר לגובה מענקי הפרישה ששולמו לו."

47. דחינו בהתאם לנוסחת הקיזוז, לצורך חישוב הפטור לקצבה ליחיד שקיבל גם מענקים פטורים כאמור, יופחת מסכום הפטור לקצבה (הכוונה לסכום השווה לעד 67% מתקרת הקצבה המזכה כשהוא מוכפל במכפיל המרה להון) סכום "המענקים הפטורים" כשהוא ממוזד ומוכפל ב"מקדם" ואולם בכל מקרה הקיזוז לא יעלה על 35% מתקרת הקצבה המזכה(!).

48. כלומר גם מי שניצל את מלוא המענקים הפטורים בגין 32 שנות עבודה, עדיין יהיה זכאי ליתרת הפטור מתקרת הקצבה המזכה שנוספה בתיקון 190, כאשר יתרת הפטור המגיעה לו תהא בהתאם לשנה - קרי תוספת של 8.5% בשנת 2012 החולקת וגדלה עד לתוספת פטור של 32% בשנת 2025 ואילך(!) (לעיל ולהלן: "יתרת הפטור").

49. ודוק רשות המיסים עצמה חזרה ואמרה זאת באופן ברור ומפורש גם בהמשך החוזר. כך למשל בסעיף 4.4.1 לחוזר, שכותרתו "הבהרות", אמרה רשות המיסים לעניין זה את הדברים הבאים:

"בהמשך לאמור לעיל, המקדם מקיים שתי תכליות אותן רצה המחוקק לקבוע:

המקדם מבטיח כי קבלת מענקים פטורים תפגע לכל היותר ב-35% פטור על הקצבה ולא על ההגדלה הנוספת (8.5% ב-2012 ועד 32% ב-2025 ואילך).

לדוגמא:

מקסימום מענקים פטורים בשנת 2012: $382,400 = 32 \text{ שנים} * 11,950 \text{ ₪}$
מענקים פטורים מוכפלים במקדם: $515,970 = 382,400 * 1.35 \text{ ₪}$
חישוב ההון הפטור לפי 35% פטור: $515,970 = 180 * 35\% * 8,190 \text{ ₪}$

לפיכך, ניצול מלוא המענקים הפטורים בגין 32 שנות עבודה יביא לאיבוד פטור על הקצבה בגובה 35% מתקרת הקצבה המזכה, אך יותיר את תוספת הגדלת הפטור ללא פגיעה."

50. דברים אלו נאמרו על ידי רשות המיסים גם במסגרת ההנחייה. בסעיף 23 להנחייה אמרה רשות המיסים את הדברים הבאים (ההדגשה הוספה):

"יתרת הפטור שנוספה במסגרת תיקון 190 לפקודה (8.5% בשנת 2012 והחולקת וגדלה עד 32% בשנת 2025) אינה מושפעת מנוסחת השילוב (הכוונה כאן היא לנוסחת הקיזוז. זאת הואיל ובמסגרת ההנחייה רשות המיסים עוד לא השתמשה במונח "נוסחת הקיזוז". מונח זה הובא על ידי רשות המיסים רק במסגרת החוזר שיצא כאמור בשנת 2013 - ע.ל.), דהיינו, גם אם נמשכו מענקים פטורים בסך המרבי האפשרי בגין 32 שנים - בשנת 2012 הפטור יעמוד על 8.5% מתקרת הקצבה המזכה."

סיכום ביניים - בהתאם לסעיף 9א' לפקודה (לאחר תיקון 190) "יתרת הפטור"
מגיעה למקבלי הקיצבה הרלוונטיים באופן אוטומטי וללא כל התנייה נוספת

51. מן האמור לעיל עולה באופן חד משמעי כי בהתאם לסעיף 9א' לפקודה (לאחר תיקון 190) יתרת הפטור מגיעה לכל מקבלי הקיצבה הנ"ל (קרי אלו המקבלים קיצבה יחידה ואשר לא ביקש להוון את קצבתם) באופן אוטומטי וללא כל התנייה נוספת, או בלשונה של רשות המיסים בסעיף 23 להנחייה, "גם אם נמשכו מענקים פטורים בסך המרבי האפשרי בגין 32 שנים - בשנת 2012 הפטור יעמוד על 8.5% מתקרת הקצבה המזכה."

52. כאמור יתרת הפטור גדלה באופן מדורג במשך תקופה של 13 שנים וזאת עד לשיעור יתרת פטור מרבית, החל משנת המס 2025 ואילך, בהתאם לשנים ולשיעורים המפורטים להלן:

52.1. בשנות המס 2012 עד 2015 - יתרת הפטור היתה עד לסך השווה ל- 8.5% מתקרת הקצבה המזכה.

52.2. בשנות המס 2016 עד 2019 - יתרת הפטור תהיה עד לסך השווה ל- 14% מתקרת הקצבה המזכה;

52.3. בשנות המס 2020 עד 2024 - יתרת הפטור תהיה עד לסך השווה ל- 17% מתקרת הקצבה המזכה;

52.4. בשנת המס 2025 ואילך - יתרת הפטור תהיה עד לסך השווה ל- 32% מתקרת הקצבה המזכה.

53. וכפי שנאמר לעיל, זו גם עמדתה של רשות המיסים עצמה ועל כן אין מחלוקת.

תקנה 9(ג) לתקנות הניכוי מחייבת את משלמי הקיצבה לא לנכות מס מהחלק הפטור ממס מתוך הקיצבה שהם משלמים

54. תקנות הניכוי עוסקות כאמור בין היתר בהנחיות למשלמי הקיצבה בנוגע לאופן חישוב הקיצבה המגיעה למקבלי הקיצבה שלהם הם משלמים את קיצבתם.

55. סעיף 1 לתקנות הניכוי קובע כדלקמן (ההדגשות הוספו):

"מעביד" – אדם המשלם משכורת, בין על חשבונו ובין מטעמו או על חשבון אדם אחר, לרבות קופת גמל כמשמעותה בסעיף 47 לפקודה, ולרבות קרן השתלמות;

"משכורת" –

(1)...

(2) קיצבה לפי סעיף 5(2) לפקודה, לרבות סכום המתקבל עקב היוון קיצבה שאינו פטור על פי סעיפים 9א או 9ב לפקודה, ולרבות קיצבאות חייבות מס המשולמות על ידי המוסד לביטוח לאומי..."

56. כלומר, על פי תקנות הניכוי גם משלם קיצבה הוא בגדר "מעביד".

57. וכאמור תקנה 9(ג) לתקנות הניכוי קובעת מפורשות כי -

”9(ג) מעביד המשלם לעובד קיצבה אשר חלק ממנה פטור ממס, לפי סעיפים 9א או 9ב לפקודה, לא ינכה מס מהחלק הפטור מהקיצבה שהוא משלם.

58. הדברים אם כן ברורים וחד משמעיים - חלק הפטור ממס לפי סעיף 9א לפקודה, משלם הקיצבה לא ינכה מס מאותו חלק הפטור מהקיצבה שהוא משלם למקבל הקיצבה.

הנחיות רשות המיסים למשלמי הקיצבה עומדות בניגוד להוראות סעיף 9א' (לאחר תיקון 190) ובניגוד לתקנה 9(ג) לתקנות הניכוי

59. הואיל וכאמור גם רשות המיסים מסכימה לכך שיתרת הפטור מגיעה לחברי הקבוצה באופן אוטומטי, הרי שרשות המיסים היתה צריכה להנחות את משלמי הקצבה השונים (המשיבה, קופות הגמל, קרנות הפנסיה וכיוצא בזה) לא לנכות מס מיתרת הפטור המגיעה כאמור למקבלי הקיצבה הללו באופן אוטומטי.

60. אך למרבה הצער הנחיתה של רשות המיסים את משלמי הקיצבה בעניין זה היתה תהפך הגמור.

61. בסעיף 7 לחוזר, שכותרתו “הנחיות לפעולה”, אמרה רשות המיסים בסעיף 7.1 לחוזר את הדברים הבאים (ההדגשות הוספו):

”7.1 חובת חישוב הפטור בפקיד שומה - עד למתן הוראה חדשה, כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות ומבקש ליהנות מפטור על קצבתו המזכה, יפנה לפקיד השומה כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת התון הפטורה העומדת לרשותו של היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, אם נדרש, כמוסבר בסעיף 4 לעיל.

62. כלומר בהתאם לסעיף 7.1 לחוזר, על פי רשות המיסים קיימת חובה לחישוב הפטור כולו על ידי פקיד השומה בלבד וחובה זו חלה על כל יחיד המבקש ליהנות מהפטור על קצבתו המזכה, כולה או חלקה.

63. מטרתה העקרונית של הדרישה לביצוע תאום מס ברורה - תיאום המס דרוש באופן עקרוני על מנת למנוע מצב שבו יקבל מקבל הקצבה פטור מעבר לפטור המגיע לו.

64. על כן דרישה זו נכונה במקרה שבו מקבל הקצבה מקבל את קצבתו ממספר משלמים.

65. דרישה זו נכונה גם במקרה שבו מקבל הקצבה מבקש להוון את קצבתו, כולה או חלקה.

66. ואולם דרישה זו אינה נכונה בכל הנוגע למקבלי הקיצבה הנ”ל ובכל הנוגע ליתרת הפטור המגיעה לתם - שהרי אין חולק, גם לגישתה של רשות המיסים, שכל מקבל קיצבה כני”ל, שיגיע לפקיד השומה כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת התון הפטורה העומדת לרשותו של אותו היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, בכל מקרה יקבל מפקיד השומה לכל הפחות את יתרת הפטור, אפילו ניצל אותו מקבל קיצבה את כל המענקים הפטורים המגיעים לו(!)

67. ולכן הוראתה של רשות המיסים למשלמים חיתה צריכה להיות מנוסחת בחוזר באופן הבא:

7.1" הנחיות לפעולה -

7.1.1. כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות, המקבל קצבה יחידה אשר לא היוון את קצבתו - משלם הקצבה יעניק לו את יתרת הפטור המגיעה לו על פי סעיף 9א' לפקודה ובהתאם להוראת תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג - 1993.

7.1.2. כל יחיד שאינו נמנה על האמור בסעיף 7.1.1 שלעיל (לרבות יחיד המקבל קצבה ממספר משלמים ו/או יחיד המבקש להוון את קצבתו כולה או חלקה), או יחיד הנמנה על האמור בסעיף 7.1.1 שלעיל (קרי יחיד המקבל קצבה יחידה שלא היוון את קצבתו) המבקש ליהנות מפטור על קצבתו המזכה מעבר ליתר הפטור, יפנה לפקיד השומה כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת ההון הפטורה העומדת לרשותו של היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, אם נדרש, כמוסבר בסעיף 4 לעיל."

68. לגישתו של המבקש כך צריכה היתה רשות המיסים לנסח בחוזר את הוראת הביצוע שלה למשלמי הקצבה ובכך היתה גם מתגשמת מטרתו של תיקון 190 לפקודה.

69. להשלמת עניין זה יצויין כי הוראה זו של רשות המיסים למשלמים שלא ליתן לחברי הקבוצה את יתרת הפטור אלא להפנות אותם לפקיד השומה הופיעה, לא הופיעה רק בחוזר משנת 2013 אלא שהיא הופיעה כבר במסגרת ההנחייה שפורסמה כאמור בשנת 2012 ואשר קדמה לחוזר שפורסם בשנת 2013.

70. כך למשל בסעיף 2.ב.3. להנחייה ("הוראות לפעולה") הורתה רשות המיסים למשלמי הקצבה כדלקמן:

"יחיד המקבל קצבה יחידה אשר משך מענקים פטורים ו/או מבקש להוון חלק מקצבתו (ולקבל פטור בגין ההיוון) - במקרה כאמור, משלם אינו רשאי להעניק לנישום פטור עפ"י סעיף 9א לפקודה בגין קצבתו. נישום אשר זכאי לפטור בגין הקצבה ומבקש לממש את זכאותו, יפנה למשרד השומה באיזור מגוריו תוך המצאת המסמכים הבאים:

א. טופסי 161 מכל מעבידיו אשר שילמו לו מענקים ב- 15 השנים שקדמו למועד קבלת קצבה לראשונה.

ב. אישור ממשלם הקצבה על גובה קצבתו ו/או על יתרת הצבירה בקופת הגמל."

71. ושוב, הוראה זו נכונה בכל הנוגע למי שמבקש להוון חלק מקצבתו, אך היא אינה נכונה בכל הנוגע למי שמקבל קצבה יחידה אשר משך מענקים פטורים - שהרי כאמור זה יהיה זכאי בכל מקרה לקבל את יתרת הפטור.

72. ואם לא די בכך, הרי שרשות המיסים הוסיפה קבעה, בסיפת סעיף 4 להנחייה (בעמ' 11 להנחייה) כי:

"על המעבידים (המשלמים) לנכות מס במקור בהתאם לאמור בהנחיה, לרבות תיקון רטרואקטיבי ככל שיידרש בעקבות עדכון גובה הפטור."

73. וכפי שצויל לעיל, בכל הנוגע לעניינים אלו הגיש המבקש את תובענת רשות המסים בבית המשפט המחוזי (מרכז).
74. ואולם לעניינה של בקשה זו יצויין כי המשיבה (היינו מינהלת הגמלאות, שהיא המדינה בכובעה כ"משלם") אף הסתמכה על סעיף 7 לחוזר כנימוק הפטר אותה לכאורה מלשלם לתכרי הקבוצה את יתרת הפטור המגיעה להם.
75. במכתב התשובה של המשיבה לבי"כ המבקש מיום 7.8.17 (נספח 9 לבקשה), שבעניינו עוד יפורט להלן, כתבה הגבי סיגל סמילנסקי - ברוך, המשמשת כרכז בכיר (מיסוי ושכר) במינהלת הגמלאות, את הדברים הבאים:
- "בנוסף אשב (צ.ל. "אסב" - ע.ל.) את תשומת ליבך לסעיף 7 בחוזר שהנך מסתמך עליו ובו הנחיות לפעולה. בסעיף 7 נקבע כי כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות ומבקש ליהנות מפטור על קצבתו המזכה, יפנה לפקיד השומה כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת ההון הפטורה העומדת לרשותו של היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, אם נדרש, כמוסבר בסעיף 4 המתייחס לנוסחת הקיזוז."
76. כלומר המשיבה (מינהלת הגמלאות), שהיא אולי "משלם הקיצבה" הגדול ביותר בישראל, השתמשה באופן ברור בהוראת סעיף 7 לחוזר כנימוק לפיו היא פעלה לכאורה כדין בנסיבות העניין.
77. דא עקא, שכפי שצוין לעיל בקשר עם חלק מהגמלאים עובדי המדינה המקבלים את קצבתם מאת המשיבה, פעלה המשיבה באופן שונה ונתנה להם באופן אוטומטי את יתרת הפטור המגיעה להם ללא כל פניה מצידם לפקיד השומה ועל כך להלן.
- למרות הנחיות רשות המסים המדינה, באמצעות המשיבה, בכל זאת מעניקה לחלק מגמלאיה את יתרת הפטור באופן אוטומטי ובכך היא מפלה בין גמלאיה**
78. כפי שצוין לעיל, למרות הנחיות רשות המסים (שכאמור מחייבת את כל מי שמבקש ליהנות מפטור על קצבתו המזכה להגיע למשרדי פקיד השומה על מנת לבצע תאום מס וזאת כתנאי לקבל גם את רכיב יתרת הפטור), הרי שהתברר כי המדינה, באמצעות מינהלת הגמלאות, בכל זאת מעניק באופן אוטומטי לחלק מהגמלאים שהיו עובדי המדינה את יתרת הפטור וזאת כאמור מבלי שאלו פנו כלל לפקיד השומה!
79. על מנת להמחיש האמור נביא את עניינו של המבקש אל מול עניינה של הגברת פיצו ליבוביץ.
80. המבקש הנו כאמור גמלאי שעבד עד ליציאתו לגמלאות בשירות המדינה בלבד ועקב כך המבקש מקבל קצבה יחידה המשולמת לו על ידי המשיבה. המבקש מעולם לא היווה ו/או ביקש להוון חלק מקצבתו.

העתק טפסי 106 של המבקש לשנים 2012 - 2016 מצ"ב כנספח 4.

81. גם הגבי' ליבוביץ הינה גמלאית, אשר עבדה ברשות המסים. גם הגבי' ליבוביץ מקבלת קצבה יחידה המשולמת לה על ידי המשיבה וגם היא מעולם לא היוונה ואו ביקשה להוון חלק מקצבתה.

העתק טפסי 106 של הגבי' ליבוביץ לשנים 2012 - 2016 מצ"ב כנספח 5.

82. אם אנו מעיינים בטופסי ה-106 של המבקש, אנו רואים שאכן אין זכר לנושא יתרת הפטור וכי המבקש משלם מס על מלוא קצבתו.

83. לעומת זאת אם אנו מעיינים בטפסי ה-106 של הגבי' ליבוביץ, אנו מגלים כי הפטור הנוסף ושיעורו הוכנסו אוטומטית על ידי המשיבה אל תוך טופס ה-106 של הגבי' ליבוביץ והובאו בחשבוו לצורך חישוב קצבתה החייבת במס וזאת מבלי שאותה הגמלאית תידרש לבצע פעולה מקדימה כלשהי לצורך קבלת הפטור הנוסף!

84. לדוגמא, בטופס ה-106 של הגבי' ליבוביץ לשנת 2016 נאמר מפורשות:

41,353	”קצבה מלאה
109 (-)	ניכוי בגין דמי חבר/טיפול
8,548 (-)	סה"כ הפטור (8.50%)
32,696	קיצבה רגילה חייבת במס

85. כלומר מטופס ה-106 של הגבי' ליבוביץ עולה בברור כי יתרת הפטור (8.5%) ניתנה לה באופן אוטומטי על ידי המשיבה ויתרת פטור זו הפחיתה את גובה הקיצבה החייבת במס של הגבי' ליבוביץ וכך בדיוק צריך היה לנהוג גם בעניינו של המבקש ויתר חברי הקבוצה.

86. זאת ועוד, אם נשווה למשל את טופס 106 של המבקש לשנת 2016 לטופס 106 לשנת 2016 של הגבי' ליבוביץ, ניתן לראות בברור כי שני הטפסים הללו הוצאו על ידי המשיבה באותו היום ממש (ה-21.3.17) ובאותו תיק ניכויים (941101891)! ובכל זאת בטופס 106 של הגבי' ליבוביץ מופיע הפטור הנוסף ובטופס 106 של המבקש - הוא לא מופיע.

87. ולמען הסר ספק - הגבי' ליבוביץ היתה שכירה כל חייה והיא מעולם לא פנתה לפקיד השומה על מנת לקבל את יתרת הפטור ומצורף לבקשה תצהיר מאת הגבי' ליבוביץ המאשר זאת.

תצהירה של הגבי' ליבוביץ מצ"ב כנספח 6.

88. מכאן עולה שהמדינה עצמה אכן נוקטת באפליה בין גמלאים שעבדו בשירות המדינה שהם בעלי מאפיינים זתים - חלק מהגמלאים (ככל הנראה כאלו שעבדו ברשות המיסים, כמו למשל הגבי' ליבוביץ) - רשות המיסים דאגה ככל הנראה ליתן להם ביוזמתה את יתרת הפטור וזאת מבלי שאלו נדרשו לפנות ולבקש את יתרת הפטור! ולגמלאים אחרים, דוגמת המבקש, המדינה לא נתנה את יתרת הפטור באופן אוטומטי.

89. להשלמת עניין זה יצויין עוד כי בהתאם לטופס 106 של הגב' ליבוביץ לשנת 2016, גם הגמלאים עובדי המדינה שקיבלו אוטומטית את יתרת הפטור, אינם מקבלים את כל המגיע להם - זאת הואיל וכאמור הפטור הנוסף לשנת 2016 ואילך עומד על 14% בעוד שגמלאים אלו המשיכו משום מה גם בשנת 2016 לקבל יתרת פטור בשיעור של 8.5% בלבד, שהוא שיעור יתרת הפטור שהיה נוהג בשנים 2015-2012. גם אלו הם כמובן חלק מתברי הקבוצה בכל הנוגע לרכיב הנוסף של יתרת הפטור שלא ניתנה להם (5.5%) על ידי המשיבה.
90. וכפי שצוין לעיל, התנהלות מפלה זו של המדינה, לא רק שהיא בגדר ראייה התומכת בטענות המבקש בתובענת רשות המסים, אלא שהיא אף מקימה למבקש וליתר הגמלאים עובדי המדינה עילת תביעה נוספת להגשת התובענה הייצוגית דן.

הפניות המוקדמות למשיבה ולרשות המסים טרם הגשת הבקשה לאישור התובענה כיצוגית ותשובות המשיבה ורשות המסים לפניות

91. ביום 30.7.17 פנה בא כוח המבקש הח"מ למדינה בעניין נשוא הבקשה. הפנייה נעשתה הן לרשות המסים והן למשיבה וכבר במסגרתו העלה המבקש גם את עניין האפלייה.
- העתק מכתבו של הח"מ מיום 30.7.17 מצ"ב **כנספת 7**.
92. ביום 8.8.17 השיבה רו"ח רונית כהן, המשמשת כמנהלת מחלקת קופות גמל ברשות המסים, טלפונית לבא כוח המבקש.
93. במסגרת השיחה הפנתה הגב' כהן את ב"כ המבקש לסעיף 3 להנחייה שעניינו כבר פורט לעיל. לאחר שיחת טלפון זו העבירה הגב' כהן לח"מ גם הודעת מייל במסגרתה חזרה והפנתה את הח"מ לסעיף 3 להנחייה ואף צרפה להודעת המייל שלה את ההנחייה עצמה.
- העתק הודעת המייל של רו"ח רונית כהן לח"מ מיום 8.8.17 מצ"ב **כנספת 8**.
94. ביום 7.8.17 השיבה הגב' סיגל סמילנסקי - ברוך, המשמשת כרכז בכיר (מיסוי ושכר) במשיבה לבא כוח המבקש.
- העתק מכתבה של הגב' סיגל סמילנסקי - ברוך לח"מ מיום 8.8.17 מצ"ב **כנספת 9**.
95. כעולה ממכתבה של הגב' סמילנסקי-ברוך, בכל הנוגע לטענה שעל המשיבה היה לשלם לחברי הקבוצה אוטומטית את יתרת הפטור טענה הגב' סמילנסקי - ברוך כי בענין זה מסתמך מנהל הגמלאות על סעיף 7 לחוזר ובעניין זה כבר פורט לעיל.
96. ובכל הנוגע לטענת האפליה טענה הגב' סמילנסקי-ברוך בסיפת מכתבה כי "בכל מקרה יתכן והפטור המופיע בטופס (של הגב' ליבוביץ - ע.ל.) הוא בהתאם לאישור פקיד שומה או בהתאם לקריטריונים שנקבעו יחד עם פקיד השומה".
97. לעניין זה יציין המבקש כי כפי שצוין לעיל, הגב' ליבוביץ מעולם לא פנתה לפקיד השומה לקבלת אישור ולעניין טענתה של הגב' סמילנסקי כי "יתכן" והפטור ניתן "בהתאם לקריטריונים שנקבעו יחד עם פקיד השומה" (!), הרי שברור מאליו כי קריטריונים אלו,

ככל שהם קיימים, צריכים היו להיות מפורסמים וצריכים היו לחול על כל הזכאים, לרבות כל הגמלאים עובדי המדינה מבלי להפלות ביניהם!

98. לאור תשובות אלו ולאחר שהטענות שהועלו בהן נבדקו, פנה בא כוח המבקש הח"מ פעם נוספת, ביום 1.10.17, לרשות המסים ולמשיבה.

העתק מכתבו של הח"מ מיום 1.10.17 לרשות המסים מצ"ב כנספח 10.

העתק מכתבו של הח"מ מיום 1.10.17 למשיבה מצ"ב כנספח 11.

99. כעולה ממכתבו של הח"מ למשיבה (נספח 11), המבקש חזר והעלה במכתב זה באופן ברור ומפורש גם את נושא האפלייה.

100. ביום 14.11.17 השיבה עו"ד הילה פרץ מרשות המסים לח"מ וציינה כי הפנייה הועברה לגורמים שונים ברשות המסים ובין היתר הועברו לעורכי הדין של הרשות, כי בחינת הפנייה לרבות היוועצות עם גורמים נוספים באשר להיבטים מסויימים, טרם מוצתה וכי תשובה לפנייה תינתן בתוך 45 ימים.

העתק מכתבה של עו"ד הילה פרץ לח"מ מיום 14.11.17 מצ"ב כנספח 12.

101. ביום 27.12.17 פנתה עו"ד פרץ לח"מ וביקשה אורכה נוספת למתן מענה, הואיל ובחינה הפנייה טרם מוצתה, כלשונה.

העתק מכתבה של עו"ד הילה פרץ לח"מ מיום 27.12.17 מצ"ב כנספח 13.

102. ביום 14.1.18 השיבה רו"ח רונית כהן, בשם רשות המסים, לפניית הח"מ. למכתב כותבו לידיעה מנהל רשות המסים, רו"ח (עו"ד) משה אשר, מר רונלד עס-שלם - סמנכ"ל בכיר מקצועי בחטיבה המקצועית של רשות המסים ומר אורי קלינר, עו"ד (רו"ח) - היועץ המשפטי לרשות המסים.

העתק מכתבה של רו"ח רונית כהן לח"מ מיום 14.1.18 מצ"ב כנספח 14.

103. למכתבה צרפה רו"ח כהן כנספח א' וכנספח ב' למכתב את ההנחיה ואת החוזר, אשר כבר צורפו לבקשה כנספחים 2 ו-3 וכן צרפה רו"ח כהן כנספח ג' למכתבה את "לוח העזר לחישוב מס ההכנסה החל על משכורת ועל הכנסה מיגיעה אישית, מחודש ינואר 2016 ואילך" (להלן: "לוח העזר לשנת 2016").

העתק לוח העזר לשנת 2016 שצורף כנספח ג' למכתבה של רו"ח כהן מצ"ב כנספח 15.

104. לאור תשובתה של רו"ח כהן הגיש המבקש ביום 18.3.18 בבית המשפט המחוזי (מרכז) בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים את תובענת רשות המסים (ת.צ. 37086-3-18 שביט נ' מדינת ישראל - רשות המסים בישראל)

העתק הבקשה לאישור תובענת רשות המסים כיצוגית (ללא הנספחים, שהם נספחים הזהים לתובענה דנן) מצ"ב כנספח 17.

105. להשלמת נושא הפנייה המוקדמת יצויין כי למרות שבסעיף 20 למכתבה של גבי כהן מצויין כי אמור להגיע גם מענה פרטני מהמשיבה לפנייה, הרי שנכון למועד הגשת בקשה זו טרם הגיע כל מענה פרטני מהמשיבה לפנייה, שהועברה אליה כאמור עוד ביום 1.10.17.
106. על כן סבור המבקש כי אין מקום לחמתין עוד לתשובת המשיבה (ויוזכר כי על פי הדין תגובת המשיבה צריכה היתה להתקבל בתוך 45 ימים ממועד קבלת הפנייה).
107. עד כאן הפרוט העובדתי.
108. ולהלן יפרט המבקש בעניין הטיעון המשפטי.

המשיבה מפלה בין גמלאי המדינה - על עיקרון השוויון, איסור אפליה וחוק שוויון הזדמנויות בעבודה

109. אין צורך להזכיר כי עקרון השוויון הינו אחד מערכי היסוד של שיטתנו המשפטית, והינו "תנאי בסיסי לקיום משטר דמוקרטי המבוסס על הגינות וצדק" (בג"צ 1758/11 גורן נ. חום סנטר (עשה זאת בעצמך) בע"מ). לעקרון השוויון מעמד חוקתי, כחלק מחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, וזאת "על פי מודל ביניים הכולל גם הפליה שאין עמה השפלה, ובלבד שהיא קשורה לכבוד האדם בקשר ענייני הדוק" (בג"צ 1268/09 זוזל נ. נציב שירות בתי הסוהר).
110. לעניין זה נאמר בבג"ץ 6845/00 ניב נ' בית-הדין הארצי לעבודה (ולחלן: "עניין ניב") כי:
- "ערך השוויון – ובשמו האחר: איסור ההפליה – הוא מערכי-היסוד של שיטת המשפט בישראל... רעיון זה ... הוא מנשמת אפו של המשטר החוקתי שלנו כולו". עקרון השוויון הוא "עיקרון מן הראשונים במלכות – משכמו ומעלה גבוה מכל שאר עקרונות... עקרון השוויון עולה ומחלחל בכל צמח מצמחי המשפט, מהווה הוא חלק בלתי נפרד מן המערך הגנטי של כל כללי-המשפט כולם."
111. וכן ראה לעניין זה דברים שנאמרו במסגרת סקב (ארצי) 51/09 "סאוט אלעאמל" - להגנת זכויות העובדים והמובטלים נ' שר התעשייה המסחר והתעסוקה

"הזכות לשוויון היא מנשמת אפו של המשטר החוקתי בישראל וככזו "הוכרה בישראל מקדמת דנא כזכות אדם בעלת מעמד מיוחד, אשר קבלה ביטוי במגילת העצמאות ובחוקיקת הכנסת לאורך שנים. היא הוכרה כזכות-על בפסיקת בית המשפט העליון, ונתפסת כאחת הזכויות החשובות מבין זכויות האדם". הזכות לשוויון הינה זכות חוקתית המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, באותם הקשרים בהם כרוכה הזכות לשוויון בקשר ענייני הדוק בזכות החוקתית לכבוד, הזוכה להגנה חוקתית בחוק היסוד.

דהיינו, יש לבחון את מהות הפגיעה בשוויון ואת מידת נגיעתה למושג כבוד האדם. בהקשרים אלה, פגיעה בזכות החוקתית לשוויון, אינה מוגבלת לפגיעות נפשיות, השפלה או השמצה, הנמנות על הליכה של "כבוד האדם".

דוק, הזכות לשוויון עשויה להשתרע אף על מצבים של הפליה שאין עימה בהכרח השפלה, ועל מצבים אחרים של פגיעה בשוויון, ובלבד שיהיה להם קשר ממשי לפגיעה בכבודו של האדם. במסגרת זו, כלולה הפליה "גנרית" הנמצאת ב"גרעין הקשה" של ההפליה נוכח מאפיין בזהותו של אדם, כגון, דתו, גזעו או מינו. על הפליה שכזו נאמר כי היא "פוצעת אנושות בכבוד האדם".

הזכות לשוויון על מכלול מאפייניה, מהווה יסוד מוסד במשפט העבודה וביחסי העבודה, כזכות חקיקתית המעוגנת בחוקים שונים במשפט העבודה, ופרשנותה תיעשה לאור הערכים החוקתיים-אובייקטיביים של הכבוד והשוויון. זאת, לאור ההלכה לפיה מעמדן החוקתי של הזכות לכבוד והזכות לשוויון משפיע על "פרשנותם של כל החוקים כולם, בין אלה שהתקבלו לפני חקיקתו של חוק היסוד ובין אלה שנחקקו לאחריו". בהקשר זה, ולענייננו חל עקרון השוויון במשפט העבודה הפרטי במסגרת חוקי השוויון, ראש וראשון בהם חוק שוויון הזדמנויות בעבודה תשמ"ח - 1988 המעגן, בין היתר, איסור הפליה מחמת מין, גיל, דת, לאום וקריטריונים פסולים אחרים. הזכות החוקית לשוויון תתפרש לאור הערכים האובייקטיביים החוקתיים של הזכויות לשוויון ולכבוד בכלל ו"כחלק בלתי נפרד מיחסי העבודה התקינים בעולם המודרני". במסגרת זו, אף ההסכם הקיבוצי וצו ההרחבה כפופים בהוראותיהם ובפרשנותם לזכות החוקתית לשוויון, לחקיקת המגן לרבות חוקי השוויון בכלל, ולחוק שוויון הזדמנויות בעבודה בפרט.

112. עקרון השוויון אינו נזקק לחוק ספציפי על מנת לייסד אותו, או כפי שנאמר בעניין נוב לעניין זה:

"כל חוקים אלה כולם, הם ואחרים זולתם, נועדו בעיקרם להצהיר על דין קיים. חוקים אלה לא יצרו לא את השוויון ולא את הצורך בשוויון בין גבר לאישה. נהפוך הוא: הצורך החברתי להכיר בשוויון הוא-הוא המזין את החוקים והוא הנופח בהם רוח חיים. עקרון השוויון היה לפני החוקים. הוא אבי החוקים, וכשון השופט לנדוי בפרשת ברגמן:

...הוא (עקרון השוויון) יכול להתקיים גם בפני עצמו, בלי להישען על סעיף בחוקה כתובה, הקובע במפורש את העקרון של שוויון הכל בפני החוק. אצלנו אין סעיף מפורש כזה, לא בחוקה כתובה ואף לא בסעיף "משוריין" של חוק-יסוד, ואף-על-פי-כן רעיון זה, שאינו כתוב על ספר, הוא מנשמת אפו של המשטר החוקתי שלנו כולו."

113. למרות זאת חוקק חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, תשמ"ח - 1988 (ולהלן: "חוק שוויון ההזדמנויות" או "החוק").

114. חוק זה הינו חוק מרכזי העוסק בשוויון בתעסוקה, ואוסר על הפליה לאורך כל שלבי התעסוקה החל משלב הקבלה לעבודה, דרך תנאי העבודה וקידום במסגרתה, וכלה בפיטורים ובחטבות בגין פרישה (סעיף 2א).

115. לעניין חוק שוויון ההזדמנויות כבר אמר בג"צ בעניין בג"ץ 1268/09 לאה זוזל נ' נציב שירות בתי הסוהר המוזכר לעיל (ולהלן "עניין זוזל"):

"חוק מרכזי שנועד להטמעת עקרון השוויון בתחום דיני העבודה הוא חוק שוויון ההזדמנויות אותו הגדיר בית משפט זה כ"בריח התיכון בחקיקה בנושא השוויון בתחום יחסי העבודה בישראל" (בג"ץ 6051/95 רקנט נ' בית הדין הארצי לעבודה, פ"ד נא(3) 289, 306 (1997) (להלן: בג"ץ רקנט)). חוק שוויון ההזדמנויות חל על המדינה כמעביד (סעיף 17 לחוק), ושימש תשתית נורמטיבית לניתוח טענות הצדדים בעניין רוזנבאום.

סעיף 2 לחוק שוויון ההזדמנויות מורה כך:

"(א) לא יפלה מעביד בין עובדיו או בין דורשי עבודה מחמת מינם, נטייתם המינית, מעמדם האישי, הדין, טיפולי פוריות, טיפולי הפריה חוץ-גופית, היותם הורים, גילם, גזעם, דתם, לאומיותם, ארץ מוצאם, השקפתם או מפלגתם או שירותם במילואים, קריאתם לשירות מילואים או שירותם הצפוי בשירות מילואים כהגדרתו בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986, לרבות מחמת תדירותו או משכו, בכל אחד מאלה:

- (1) קבלה לעבודה ;
- (2) תנאי עבודה ;
- (3) קידום בעבודה ;
- (4) הכשרה או השתלמות מקצועית ;
- (5) פיטורים או פיצויי פיטורים.
- (6) הטבות ותשלומים הניתנים לעובד בקשר לפרישה מעבודה.

...

(ב) לענין סעיפים קטנים (א) ו-(א1) רואים כהפליה גם קביעת תנאים שלא ממין הענין.".

116. ואם נסכם את האמור בכל הנוגע לבקשה זו, הרי שחוק שוויון ההזדמנויות אוסר על הפליה גם בעניין הטבות בגין פרישה (סעיף 2(א)(6) לחוק) ו/או בקביעת תנאים שלא ממין העניין (סעיף 2(ב) לחוק) והוראות אלו חלות גם על המדינה ללא כל מגבלות ו/או סייגים (סעיף 17 לחוק).

117. למען הסר ספק יצויין כי גם אם לא העניין נשוא הבקשה מוסדר גם בחוק שוויון ההזדמנויות (וכאמור לגישת המבקש הדבר מוסדר בין מכות סעיף 2(א)(6) לחוק ובין מכות סעיף 6(ב) לחוק), גם אז לא היה בכך כדי לסייע למשיבה וגם לעניין זה יפים הדברים שנאמרו בעניין זוזל:

"בתוך כך, אף שחוק שוויון הזדמנויות בעבודה אינו מונה במישרין את הסוגיה של הפליה בנסיבות ההוצאה לגמלאות כאחד מהתחומים בהם חל החוק, מסכים אני עם חברתי השופטת א' חיות כי יש לראות סוגיה זו כחוסה תחת החוק. זאת, נוכח העיקרון כי מקום שבו מגן חוק על זכות חוקתית יפורש הוא בהרחבה; נוכח היות הרשימה המנויה בסעיף 2 (הן של עילות ההפליה, הן של סוגי העניינים עליהם חל החוק) רשימה פתוחה; ונוכח האפשרות לקרוא את הפגיעה הנגרמת מהוצאה כפניה לגמלאות (דוגמת הפגיעה בשיעורי הגמלה שישולמו) כחלק מפגיעה ב"הטבות ותשלומים הניתנים לעובד בקשר לפרישה מעבודה (סעיף 2(6) לחוק שוויון הזדמנויות)".

118. דברים אלו נכונים כמובן בשינויים המתחייבים לעניינה של הבקשה דן אם וככל שיהיה בכך צורך.

119. ומן הכלל אל הפרט - מבקש סבור שאין תולק כי התנהלות שבה לחלק (המיוחס) של עובדי המדינה המשיבה כן מביאה בחשבון באופן אוטומטי את יתרת הפטור לצורך חישוב קיצבתם בעוד שלחלק אחר (חברי הקבוצה) המשיבה אינה עושה כן וזאת כאשר נתוני הגמלאים הנ"ל זהים (היינו המדובר הוא בגמלאים המקבלים קיצבה יחידה מהמדינה ואשר לא ביקשו להוון את קיצבתם) - הנה בגדר אפליה פסולה ואסורה.

120. וכאמור לעיל, כאשר פעלה המשיבה באופן המפלה בין גמלאיה, הרי שהיא גם התעשרה שלא כדין על חשבונם של חברי הקבוצה, כאשר הרכיב הכספי המשקף את יתרת הפטור לא חובא בחשבון בעניין קצבתם של חברי הקבוצה אלא נותר בקופתה של המדינה.

המשיבה פעלה גם בניגוד להוראות פקודת המסים ותקנות הניכוי

121. סעיף 1(א) לחוק יסוד: משק המדינה ולפיו: "מסים, מילואות חובה ותשלומי חובה אחרים לא יוטלו, ושיעוריהם לא ישונו, אלא בחוק או על פיו; הוא הדין לגבי אגרות".
122. בע"א 7368/06 דירות יוקרה בע"מ נ' ראש עיריית יבנה, מר צבי גוב-ארי (פורסם בנבו) נאמר לעניין זה כדלקמן (שם בפיסקה 33):
- "עקרון חוקיות המינהל מהווה נורמה בסיסית במשפט הציבורי. עקרון זה מורה, כי כוחה של הרשות הציבורית נובע מהסמכויות שהוקנו לה בדין, ואין בלתן. הדין הוא שמוליד את כוחה של הרשות לפעול, וגבולות כוחה מתוחמים לגבולות ההסמכה שהוענקה לה בדין. זהו 'האל"ף-ף-בי"ת של המשפט המינהלי'..."
- עקרון חוקיות המינהל מחייב הקפדה מיוחדת בכל הנוגע לפעולות העלולות לפגוע בזכות יסוד של הפרט. פעולה של רשות הפוגעת בזכות יסוד טעונה הסמכה חוקית מפורשת. כך היה הדין מקדמת דנא."
123. כאמור לעיל, המשיבה טענה להגנתה כי היא פעלה בהתאם להוראת סעיף 7.1 לנוהל במסגרתו כאמור הורתה רשות המיסים למשלמי הקיצבה שלא לזכות את חברי הקבוצה ביתרת הפטור (ראה מכתבה של הגב' סיגל סמילנסקי מהמשיבה, נספח 9 לבקשה).
124. למותר לציין כי הנוהל ו/או ההנחיה של רשות המסים הם בגדר "הנחיות מנהליות" וכי למותר לציין כי הנחיות מנהליות הן בדרג נורמטיבי נמוך יותר משל חוק (בעניינו פקודת המסים) ו/או משל תקנות (בעניינו תקנות הניכוי).
125. לכן יטען המבקש כי בכל הנוגע לעניינם של חברי הקבוצה המשיבה חיתה צריכה להתעלם מהנחיות רשות המסים ולפעול בהתאם להוראות סעיף 9א' לפקודה וסעיף 9(ג) לתקנות הניכוי, או לכל הפחות לפנות לרשות המסים ולהעמיד אותה על כך שהנחיותיה בעניין עומדות בסתירה להוראות פקודת המסים ותקנות הניכוי בעניין.
126. אך כאמור המשיבה לא עשתה כן ובכך פעלה המשיבה שלא כדין.
127. במאמר מוסגר יצויין כי אין חולק שהנחיות רשות המסים היו חייבות להיות כפופות למגבלות ההלכתיות החלות בדרך-כלל על שיקול הדעת המינהלי ובמיוחד האיסור לחרוג מן הסמכות, החובה לכוון אל מטרת הפקודה והמחוקק ולשקול שיקולים ענייניים בלבד כמו גם הצורך לפעול באופן סביר בנסיבות העניין (ראה והשווה למשל בג"צ 219/81 שטרית נ' שר החלקאות (פורסם בנבו)).
128. מן החובה הכללית הזו נגזרות כאמור מספר חובות משנה.
129. ראשית, הנחיות רשות המסים אינן יכולות לחרוג מן הסמכות - ברור כי אי אפשר להסדיר או להכשיר באמצעות ההנחיות הללו מעשה החורג מן הסמכות של הרשות (ראה והשווה למשל בג"צ 355/79 קטלן נ' שרות בתי הסוחר).

130. שנית, רשות מינהלית חייבת לפעול אך ורק לשם השגת המטרה שעמדה לנגד עיני המחוקק כשהעניק לה את הסמכות ואם היא תקבע לעצמה הנחיות כדי להשיג באמצעותן מטרה זרה, יהיה בכך כדי לפסול אותן הנחיות.
131. כמו כן ההנחיות המינהליות כמו כל החלטה מינהלית, חייבות להתבסס על מערכת של שיקולים ענייניים, כלומר שיקולים השייכים לעניין הנדון בהתחשב במטרת החוק, במהות הסמכות, בעקרונות יסוד של שיטת המשפט וכיוצא באלה.
132. התעלמות משיקולים ענייניים, אם הם שיקולים בעלי חשיבות של ממש לעניין הנדון והתחשבות בשיקולים זרים, יש בהם כדי לפסול הנחיות שהרשות קבעה לעצמה ובעניינו הנחיות רשות המסים בעניין.
133. לאמור שלעיל ראה והשווה למשל בג"צ 170/61 שיטי נגד עיריית חיפה; בג"צ 178/71 קקון נ' המפקח על התעבורה; בג"צ 422/80 ששון נ' עיריית תל אביב; (כולם פורסמו בנבו)ועוד.
134. הדרישה השלישית היא דרישת הסבירות - הרשות המנהלית חייבת לפעול באופן סביר והנחיות מנהליות הנגועות בחוסר-סבירות - תיפסלנה, לכל הפחות אותן החלק שבהנחייה שהוא בלתי סביר (ראה והשווה לדוגמא בג"צ 509/80 יונס נגד מנכ"ל משרד ראש הממשלה; בג"צ 3930/94 נביל ואח' נ' שר הבריאות ואח'; בג"צ 63/00 מכון להכשרת טוענות רבניות; בג"צ 2832/96 בנאי ואח' נ' המועצה הארצית של לשכת עורכי-הדין).
135. ובעיקר, בית-המשפט הנכבד מפעיל ביקורת בקשר להנחיות מינהליות, והוא בודק האם הרשות המינהלית פירשה את ההנחיות שלה, בנושא מסויים או במקרה מסויים, כראוי.
136. ראה לעניין זה למשל בג"צ 219/81 שטרית נ' שר החלקאות (פורסם בנבו):
- "פרשנותם של הקריטריונים, כפרשנותה של כל הוראה והנחיה, צריך שתיעשה - במסגרת ניסוחה - על-פי המטרה המונחת ביסוד קביעתם של הקריטריונים"**.
137. וראה גם למשל רע"א 4127/95 זלקינד נ' בית זית - מושב עובדים להתיישבות שיתופית בע"מ ואח' (פורסם בנבו).
138. ומן הכלל אל פרט - כפי שצוין לעיל בהנחייתה כאמור למשלמי הקיבוצה חרזה רשות המיסים מסמכותה, פעלה בניגוד להוראות סעיף 9א' לפקודה וסעיף 9(ג) לתקנות הניכוי ובניגוד למטרות שעמדו בבסיסם של מטרות סעיף 9א' לפקודה וסעיף 9(ג) לתקנות הניכוי ואשר פורטו בהרחבה לעיל וכל זאת כאמור מבלי שהיה מנגד בעיני רשות המיסים כל שיקול ענייני אשר חייב את רשות המיסים לחורות למשלמי הקיבוצה לפעול הלכה למעשה בניגוד להוראות הפקודה ותקנות הניכוי ועל כן תובח היתה על המשיבה להתעלם מהנחייה זו ולפעול בחתאם להוראות סעיף 9א' לפקודה ותקנות 9(ג) לתקנות הניכוי.

139. למען הסר ספק יוסיף המבקש לעניין זה ויציין כי קיימת לבית משפט נכבד זה סמכות באשר לתקיפה עקיפה של המעשה המנהלי גם במסגרת תובענה ייצוגית.

140. בדנ"א 7398/09 עיריית ירושלים נ' שירותי בריאות כללית (פורסם בנבו) הוגדר החבדל בין תקיפה ישירה לבין תקיפה עקיפה כך:

"בתקיפה ישירה הסעד המבוקש הוא קביעה שאין תוקף להחלטה המינהלית או שיש לשנותה. לעומת זאת, בהליך של תקיפה עקיפה הסעד הסופי המבוקש אינו קביעה באשר לתוקפה של ההחלטה המינהלית, אלא סעד אחר, לדוגמה סעד כספי".

141. ולעניין סמכותו של בית משפט נכבד זה לדון בתקיפה עקיפה במסגרת תובענה ייצוגית, הרי שאין מחלוקת כי הדבר ניתן.

142. ראה למשל דברי כב' הנשיאה חיות ברע"א 9771/16 נובל אנרג'י מדיטרניאן לימיטד נ' נזרי (פורסם בנבו), שם נקבע כי:

"...כבר נפסק כי תקיפה עקיפה אפשרית גם במסגרת הליך של תובענה ייצוגית".

143. לעניין זה יש לזכור כי בהתאם לפסיקה בעניינו המדובר הוא בתקיפה עקיפה של הנחייה מנהלית שהיא כאמור במדרג הנורמטיבי הנמוך ביותר (שלא כמו דבר חקיקה או חקיקת משנה למשל) וככל שדבר ה"חקיקה" הנו במדרג נמוך יותר כך גדלה בהתאם סמכותו של בית המשפט לחתערב בו.

בהתאם לטענות רשות המסים בתשובתה הרי שהמשיבה גם לא פעלה בהתאם לחנחיות

144. בסעיף 12 למכתבה של רו"ח כהן מרשות המסים (נספח 14 לבקשה) אמרה הגב' כהן את הדברים הבאים (ההדגשה הוספה):

"12. בפני מקבל קצבה עומדות מספר אפשרויות להבטיח התחשבות בפטור הנוסף בחישוב חבותו במס ויפורט.

145. וכיצד יש לפתע "מספר אפשרויות" לקבלת יתרת הפטור? שהרי עד כה נתקלנו רק באפשרות אחת ואחת בלבד להתחשבות ביתרת הפטור והיא פנייה לפקיד השומה וזאת בהתאם להנחייה ברורה ומפורשת של רשות המסים עצמה?

146. ורשות המסים ממשיכה ומפרטת מהן אותן ה"אפשרויות". בסעיף 13 למכתבה היא אומרת:

"13. מקבל קצבה רשאי להגיש לפקיד השומה בקשה להחזר מס, להצהיר על התקיימות התנאים בעניינו, ובהתקיימותם - יחושב לו הפטור הנוסף על הכנסתו החייבת באותה שנת מס."

147. זוהי האפשרות הידועה והמוכרת (רק שבמאמר מוסגר גם בעניין זה רשות המסים אינה מדייקת בתשובתה ולא במקרה) - פקיד השומה לא מחשב למקבל הקצבה את יתרת הפטור ("הפטור הנוסף") שהרי כאמור יתרת הפטור ידועה וברורה מראש ואינו צורך שפקיד השומה

יחשב אותה. פקיד השומה מחשב למעשה מהו הפטור (אם בכלל) המגיע לאותו מקבל קיצבה, מעבר ליתרת הפטור המגיעה לאותו מקבל קיצבה כאמור בכל מקרה).

148. וה"אפשרות" השניה שהיא לכאורה בגדר חידוש בעמדת רשות המסים מצויה בסעיפים 14-19 למכתב, שם אומרת רשות המיסים את הדברים הבאים (ההדגשות הוספו):

"14. כמו כן, מקבל קיצבה יכול להוכיח ולשכנע את משלם הקיצבה כי בעניינו התקיימו כל התנאים המאפשרים חישוב הפטור הנוסף בשלב העברת הקיצבה. לפי תקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה) תשנ"ג-1993, על המעביד (לרבות מי שמשלם קיצבה) לנכות ממנה מס במקור בהתאם לתקנות אלו ובין היתר, על משלם קיצבה לנכות מס לפי תקנה 5, אלא שעל החלק הפטור ממס לפי סעיף 9 לפקודה - לא ינכה מס. כלומר, בעת חישוב ניכוי המס מהקיצבה, משלם קיצבה רשאי להתחשב בפטור הנוסף, רק אם מקבל הקיצבה עמד בנטל להוכיח את התנאים המוזכרים לעיל, רק אם הוכח בפניו מהו שיעור הפטור לפי סעיף 9 לפקודה, לו זכאי הגמלאי. שכן וכאמור, אם ביצע הגמלאי היוון קיצבה לאחר יום התחילה, מופחת שיעור הפטור לו הוא זכאי. וכן, אם הגמלאי מקבל קיצבה ממשלם נוסף, לא ניתן לחשב לו את הפטור הנוסף בעת העברת התשלום ממשלם הקיצבה. ולכן במצבים אלו משלם הקיצבה אינו רשאי להעניק לו את הפטור הנוסף באופן אוטומטי.

15. בלוח עזר לחישוב מס הכנסה שנתי לשנת המס 2016, שפורסם במקביל להעלאה המדורגת של שיעור הפטור הנוסף, נמנו ארבעה תנאים אשר בהתקיימותם, יהיה רשאי משלם הקיצבה להעניק את הפטור הנוסף לגמלאים אשר הגיעו לגיל הזכאות לפני יום התחילה (מצ"ב כנספח ג').

....

18. לאור כל האמור, גמלאי המבקש לזכות בפטור הנוסף רשאי להגיש דוח לפקיד השומה ולבקש כי הפטור יחושב במסגרת חישוב הכנסתו החייבת לשנת המס. כמו כן, יכול הגמלאי להוכיח בפני משלם הקיצבה כי התקיימו בו התנאים המאפשרים חישוב הפטור הנוסף בשלב העברת הקיצבה.

19. כך או אחרת, משאין מדובר בשלילת זכותו של מי שזכאי לקבל את הפטור, אלא לכל היותר אי הענקת הפטור באופן אוטומטי - עד שהגמלאי מראה כי הוא עומד בתנאים לזכאות לפטור - בין באמצעות הצגת מסמכים למעסיק, לרבות תיאום מס מפקיד השומה, או באמצעות פניה לפקיד השומה בעצמו, כדי לבחון על סמך הנתונים המדווחים לו אם אכן הפונה זכאי לפטור. בדי כי אין בעצם אי מתן הפטור באופן אוטומטי כדי להקים עילה לתביעה בתובענה ייצוגית כנגד הרשות, ובאופן ספציפי יותר, אין בכך משום גביה שלא כדין."

149. כפי שציין המבקש בהרחבה במסגרת תובענת רשות המסים, לגישתו של המבקש אפשרות חלופית זו (לפיה יפנה חבר הקבוצה למשיבה ו"ישכנע" אותה לזכות אותו ביתרת הפטור חלף פנייה לפקיד השומה) אינה בגדר אפשרות ריאלית ואולם אם תימצא טענה זו של רשת המסים כנכונה וזאת במסגרת בירור תובענת רשות המסים, תרי שהדבר מקים למבקש וליתר חברי הקבוצה עילת תביעה נוספת כנגד המשיבה.

150. שהרי אם אכן המדובר הוא בחלופה ריאלית, תובת היה על המשיבה לכל הפחות להעמיד את המבקש ואת חברי הקבוצה על כך שעומדת להם חלופה ריאלית זו (היינו "לשכנע" את המשיבה לזכות אותם ביתרת הפטור חלף פנייה לפקיד השומה) ומשלא עשתה המשיבה כן (במכוון או שלא במכוון), הרי שהיא לכל הפחות התרשלה בנסיבות העניין ועליה לשאת בתוצאות מעשיה /או מחדליה אלו.

עילות התביעה

עשיית עושר ולא במשפט

151. כפי שפורט לעיל, אי התחשבות ביתרת הפטור, כולה או חלקה, בכל הנוגע לחברי הקבוצה, מהווה התעשרות שלא כדין של המדינה וזאת בניגוד לסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט-1979.
152. במקרה שלפנינו התקיימו שלושת יסודות העוולה דנן: (1) התעשרות – המדינה התעשרה בדרך של אי התחשבות ביתרת הפטור (2) ההתעשרות האמורה באה למדינה מן המבקש ומיתר חברי הקבוצה ועל חשבונם; (3) התעשרותה של רשות המיסים על חשבון חברי הקבוצה הייתה "שלא על פי זכות שבדין" – זאת נוכח האמור לעיל (לעניין יסודות העוולה ראה למשל רע"א 371/89 ליבוביץ נ' א. את י. אליהו בע"מ ואח', פ"ד מד(2) 309 (1990); רע"א 5768/94 א.ש.י.ר יבוא יצור והפצה ואח' נ' פרום אביזרים ומוצרי צריכה בע"מ ואח', פ"ד נב(4) 289, 335, 360-358 (1998)).
153. אשר על כן קיימת למבקש וליתר חברי הקבוצה עילת תביעה כנגד המשיבה וזאת כאמור בעילה של עשיית עושר ולא במשפט.

הפרת חובת חקוקה

154. כפי שפורט לעיל, המשיבה הפרה את הוראות חוק שיוויון ההזדמנויות וכן הפרה למעשה גם את הוראת סעיף 9א לפקודה בשילוב עם הוראת תקנה 9(ג) לתקנות הניכוי.
155. הפרתן של הוראות אלו מהווה נסיבות העניין עוולה של הפרת חובה חקוקה, המוסדרת בסעיף 63 לפקודת הניזקין.
156. יסודותיה של עוולת הפרת חובה חקוקה הם אלו: (א) קיומה של חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק; (ב) החיקוק נועד לטובתו של הניזוק; (ג) המזיק הפר את החובה המוטלת עליו; (ד) ההפרה גרמה לניזוק נזק; (ה) הנזק אשר נגרם הוא מסוג הנזק אליו נתכוון החיקוק. ראה למשל ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש, פ"ד לו (1) 113, 138-139 (1982). יסודות אלו התקיימו גם במקרה שלפנינו.
157. לא למותר להזכיר, כי בהעדר שיקולים מיוחדים לסתור, ההנחה היא כי כל חובה שהוטלה מכוח חיקוק במישרין או בעקיפין על אדם או גוף נועדה לטובתו או להגנתו של הנפגע מהפרתה ומוכח את הנפגע בסעד ניזקי (ראה למשל ע"א 2351/90 לסלאו נ' ג'אמל, פ"ד מז (1) 636-635, 629 (1993)).

רשלנות ומצג שווא רשלני

158. אין צורך לומר שהמשיבה חבה חובת זהירות מושגית, כמו גם קונקרטית כלפי חברי הקבוצה וניתן אף לומר שחובות זהירות אלו הינן חובות זהירות מוגברות, וזאת בין היתר נוכח יחסי הכוחות שבין הצדדים ונוכח ההקפדה היתירה שיש להקפיד בעניינים נשואי הבקשה.
159. המשיבה, בפעולותיה ו/או במתדליה המתוארים לעיל הפרה חובות זהירות אלו ועשתה מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות.
160. כתוצאה מכך נגרם לחברי הקבוצה נזק. נזק זה הינו, לכל הפחות בגדר "התרחשות צפויה" בעקבות פעולות ו/או מתדלי המשיבה המנוגדים לחובות שהוטלו עליה ואשר אותן הפרה. מעשיה ו/או מתדליה של המשיבה הינם בגדר הסיבה לקרות הנזק, שבא באורח טבעי ובמהלכם הרגיל של הדברים.
161. מכאן שיסודות העוולה כולם מתקיימים בנסיבות העניין בנוגע לעוולת הרשלנות: בין הצדדים קיימת חובה זהירות (מושגית וקונקרטית), המשיבה הפרה את חובת הזהירות וגרמה בכך לנזק כשאינן ספק שהמשיבה ידעה, או לכל הפחות צריכה היתה לדעת, כי חברי הקבוצה יסתמכו על מצגים אלו וכתוצאה מכך יגרם לחברי הקבוצה הנזק האמור.
162. אשר על כן קיימת למבקש וליתר חברי הקבוצה עילת תביעה כנגד המשיבה וזאת כאמור גם בעוולת הרשלנות.

הטעייה וניחול משא ומתן שלא בתום לב וקיום חוזה שלא בתום לב

163. למבקשת קמה גם עילה בגין הטעייה לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (סעיף 15 לחוק), ניחול משא ומתן שלא בתום לב (סעיף 12 לחוק) וקיום חוזה שלא בתום לב (סעיף 39 לחוק).
164. עקרון תום הלב חולש על עניינה של תובענה זו מכח מספר היבטים חלופיים ומצטברים.
165. ראשית – על-פי סעיף 12 ו- 39 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-1973 בשל היחסים הקיימים בין המשיבה לבין חברי הקבוצה. שנית – בשל היותו עקרון על החולש על כל פעולה משפטית, וביצוע חיובים שאינם בגדר חוזה, כאמור בסעיף 61(ב) לחוק החוזים. ושלישית – בשל חובת תום הלב המוגברת והחובה לפעול בהגינות וסבירות המוטלות על המשיבה בשל יחסי הכוחות שבין הצדדים ו"ככל שקיימים ביניהם יחסי אמון משמעותיים יותר כך יגבה היקף החובה" (ראה למשל ע"א 8817/02 קליר כימיקלים נ' אגמון ז"ל ואח').
166. בנסיבות אלו, התנהגות תמת-לב של המשיבה צריכה היתה לפעול ו/או להציג מצגים מלאים ונכונים בפי חברי הקבוצה ומשלא עשתה כן - על המשיבה לחוב בתוצאות מעשיה ו/או מתדליה בעניין.

הגדרת הקבוצה

167. המבקש יטען כי חברי הקבוצה נשואת התובענה הינם כאמור יחידים המקבלים קיצבה יחידה מהמדינה ואשר לא ביקשו להוון את קצבתם.

168. על כן מבוקש כי הגדרת הקבוצה תהא כדלקמן :

"כל יחיד אשר הגיע לגיל הזכאות, המקבל מהמדינה קצבה יחידה ואשר לא היוון את קצבתו, שמשלם הקיצבה שלו לא זיכה את קצבתו ביתרת הפטור (כהגדרתה לעיל) המגיעה לו על פי סעיף 9א' לפקודה ובהתאם להוראת תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג - 1993, כולה או חלקה."

169. כפי שצוין לעיל חלק מחברי הקבוצה (דוגמת המבקש) לא זוכו כלל ביתרת הפטור ולהם מגיעה כאמור יתרת פטור בשעור של 14% מתקרת הקצבה המזכה בגין השנים 2016 - 2017 ויתרת פטור בשעור של 8.5% בגין השנים 2015-2012, ואילו חלק מחברי הקבוצה (דוגמת הגב' ליבוביץ האמורה לעיל) זוכו בשנים 2016-2017 רק בחלק מיתרת הפטור (8.5% מתקרת הקיצבה המזכה בלבד במקום 14% מתקרת התיקרה המזכה כפי שמגיע להם) ולחברי קבוצה אלו מגיע כמובן החלק היחסי מיתרת הפטור שלא ניתן להם (5.5%) בקשר לשנים 2016-2017, כאשר המבקש יוצא מנקודת הנחה בעניין זה כי בקשר לשנים 2012-2015 קיבלו אלו את מלוא יתרת הפטור המגיעה להם (8.5%).

הנזק הכספי שנגרם לחברי הקבוצה והערכתו

170. למותר לציין כי למבקש אין כיום נתונים מספריים מדוייקים אודות מספר הפרטים החברים בקבוצה והוא יבקש לקבלם מהמשיבה במסגרת בירור הבקשה, כאשר יצויין כי יש בידי המשיבה ו/או המדינה (לרבות רשות המסים) מערכות מידע ממוחשבות שבאמצעותן ניתן לקבל בקלות את המידע המבוקש.

171. עוד למותר לציין כי בעת שבה תמציא המשיבה את מספר חברי הקבוצה יהיה ניתן להעריך טוב יותר גם את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה.

172. על כן ינסה המבקש בשלב ראשוני זה להעריך את הסכום שלו זכאים חברי הקבוצה בהשבה בהתאם לאופן החישוב הבא :

172.1. תקרת הקצבה המזכה עמדה בשנים 2012-2017 על הסכומים הבאים :

172.1.1. שנת 2017 - סך שנתי של 100,320 ש"ח.

172.1.2. שנת 2016 - סך שנתי של 100,560 ש"ח.

172.1.3. שנת 2015 - סך שנתי של 101,640 ש"ח.

172.1.4. שנת 2014 - סך שנתי של 101,640 ש"ח.

- 172.1.5 .שנת 2013 - סך שנתי של 99,720 ש"ח.
- 172.1.6 .שנת 2012 - סך שנתי של 92,280 ש"ח
- 172.2 .כאמור, בשנים 2016-2017 עומדת יתרת הפטור על שעור של 14% מתקרת הקצבה המזכה ובשנים 2012-2015 עמדה יתרת הפטור על 8.5% מתקרת הקצבה המזכה.
- 172.3 .מכאן שהנוק שנגרם למבקש בשנים 2012 - 2017 היה כדלקמן:
- 172.3.1 .שנת 2017 - סך של 14,044 ש"ח ($14,044 = 100,320 \times 14\%$).
- 172.3.2 .שנת 2016 - סך של 14,078 ש"ח ($14,078 = 100,560 \times 14\%$).
- 172.3.3 .שנת 2015 - סך של 8,639 ש"ח ($8,639 = 101,640 \times 8.5\%$).
- 172.3.4 .שנת 2014 - סך של 8,639 ש"ח ($8,639 = 101,640 \times 8.5\%$).
- 172.3.5 .שנת 2013 - סך של 8,476 ש"ח ($8,476 = 99,720 \times 8.5\%$).
- 172.3.6 .שנת 2012 - סך של 7,844 ש"ח ($7,844 = 92,280 \times 8.5\%$).
- 172.4 .ובסך הכל עמד הנוק למבקש לשנים 2012-2017 על סך כולל של 61,720 ש"ח.
- 172.5 .ובכל הנוגע לאלו מחברי הקבוצה שקיבלו רק 8.5% במקום 14% (דוגמת הגבי ליבוביץ), הרי שהנוק שנגרם להם בשנים 2016-2017 היה כדלקמן:
- 172.5.1 .שנת 2017 - סך של 5,217 ש"ח ($5,217 = 100,320 \times 5.5\%$).
- 172.5.2 .שנת 2016 - סך של 5,229 ש"ח ($5,229 = 100,560 \times 5.5\%$).
- 172.6 .ובסך הכל עמד הנוק לחברי קבוצה אלו לשנים 2016-2017 על סך כולל של 10,446 ש"ח.
- 172.7 .לעניין מספרם של חברי הקבוצה, הרי שבהתאם לנתוני הלמ"ס לשנת 2016 ישנם בישראל כיום כמליון אנשים שגילם הוא מעבר לגיל היציאה לגמלאות. מספר זה מורכב מכ- 650 אלף נשים שגילם הוא מגיל 62 ואילך וכ- 360 אלף גברים שגילם הוא מגיל 67 ואילך.
- העתק פרסומי הלמ"ס בעניין מצ"ב כנספח 16.
- 172.8 .המבקש יניח, בהערכה הנראית כשמרנית, כי מספרם הכולל של הזכאים ליתרת הפטור מכל מקבלי הקיצבה בארץ הוא כ- 5% ממספר הגמלאים בישראל, היינו שמספרם הוא כ- 50,000 חברים.

172.9. ומתוך כל אלו יעריך המבקש כי מספרם של חברי הקבוצה עומד על כ- 10,000 חברים בחלוקה של 8,000 חברים שלא קיבלו מאום (דוגמת המבקש) ו- 2,000 שקיבלו חלק מהמגיע להם (דוגמת הגב' ליבוביץ).

172.10. את המספרים הנייל יכפול המבקש בסכום המהווה את אמצע הנזק המקסימלי שנגרם, היינו סך של 30,860 ש"ח לחברים שלא קיבלו מאום ($61,720/2 = 30,860$) וסך של 5,223 ש"ח לחברים שקיבלו חלק מהמגיע להם ($10,446/2 = 5,223$).

172.11. מכפלת המספרים הנייל מביאה לתוצאות כדלקמן:

172.11.1. סה"כ הנזק לחברי הקבוצה שלא קיבלו מאום - 308,600,000 ש"ח.

172.11.2. סה"כ הנזק שנגרם לחברי הקבוצה שקיבלו חלק מהמגיע להם - 10,446,000 ש"ח.

172.12. ובסה"כ לנזק כולל מוערך של כ- 319,046,000 ש"ח.

173. לעניין אופן ההשבה יטען המבקש כי הואיל וכל מערכות החישוב, הן של המשיבה והן של רשות המיסים, ממוחשבת, ניתן לדעת על נקלה מיהם חברי הקבוצה ומהו הסכום שזכאי כל אחד ואחד מהם לקבל חזרה ועל כן יש להשיב להם את הסכומים בהשבה שבעין, באמצעות המשיבה ו/או באמצעות רשות המיסים ואין צורך להציע מנגנון השבה חלופי בנסיבותיה של התובענה דנן.

התקיימות התנאים להגשת הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית

התובענה דנן נכללת בסוגי התביעות המפורטים בתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות

174. על פי סעיף 3 לחוק תובענות ייצוגיות "לא תוגש תובענה אלא בתביעה כמפורט בתוספת השנייה או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית."

175. המבקש יטען כי יש התובענה כנגד המשיבה נכנסת תחת שתי הוראות לתוספת השנייה של חוק תובענות ייצוגיות:

175.1. האחת, נכנסת תחת פרט 18(1) לתוספת השניה, שעניינו "תביעה בעילה של הפליה בעבודה, לפי חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988."

175.2. השניה, נכנסת תחת פרט 10(1) לתוספת השניה, שעניינו "תביעה בעילה אשר לבית דין אזורי לעבודה הסמכות הייחודית לדון בה לפי סעיף 24(א)(1), (א1) או (3) לחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, ובלבד שלא נדרש במסגרתה סעד של פיצויי הלנת קצבה, פיצויי הלנת שכר או פיצויי הלנת פיצויי פיטורים לפי הוראות סעיפים 16, 17 ו-20 לחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958."

176. למותר לציין כי המדובר הוא בהוראות חלופיות.
177. כמו כן למותר לציין גם כי המשיבה, כמו גם רשות המסים, אינן ישויות אוטונומיות נפרדות, אלא דינן כדין מדינת ישראל.
178. ראה למשל רע"א 4826/12 מדינת ישראל משרד הבטחון נ' פלוני (לאיתור בנבו) שם אמר בית המשפט העליון כדלקמן:
- "דין משטרת ישראל, או צבא הגנה לישראל, או משרד ממשרדי הממשלה, שכולם מוסדות מדינה שאינם תאגידיים, כדין מדינת ישראל ואין מדובר בישויות אוטונומיות נפרדות.**
179. והדברים ברורים.

יש למבקש עילת תביעה אישית

180. חוק תובענות ייצוגיות קובע בסעיף 4(א)1) שבו כי יכול להגיש תביעה: "אדם שיש לו עילה בתביעה או בעניין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה".
181. המבקש עומד בדרישה הנ"ל, כתוצאה מהוראות החוזר הוא לא זוכה על ידי משלם הקיצבה שלו (מינחל הגמלאות) ביתרת הפטור המגיעה לו ועל כן היא עומדת בתנאי הקבוע בסעיף 4 (ב) לחוק, לפיו לכאורה נגרם לו נזק בגין פעולתה של רשות המיסים בסך נומינלי של 61,720 ש"ח.

התובענה מעוררת שאלות משותפות של משפט או של עובדה, הדרך היעילה וההוגנת לדון בשאלות הנ"ל היא בדרך של תובענה ייצוגית ועניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בדרך תולמת ובתום לב

182. סעיף 8 לחוק תובענות ייצוגיות דן ב"אישור תובענה ייצוגית בידי בית-המשפט", והוא קובע לאמור:

"(א) בית-המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית אם מצא שהתקיימו כל אלה:

- (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;
- (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין;
- (3) קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בדרך תולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בעניין זה;
- (4) קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בתום לב"

183. אשר לדרישה, לפיה על התובענה לערר "שאלות מהותיות של עובדה או משפט, המשותפות לכלל חברי הקבוצה", נקבע ברע"א 8268/96 רייכרט נ' שמש, פ"ד נ"ה(5) 276, 297 כדלקמן:

"אין לפרש את הדרישה לקיומן של שאלות של עובדה ומשפט המשותפות לקבוצה כדרישה לזהות מלאה בכל השאלות הטעונות הכרעה לגבי כל קבוצת תובעים. דרישה של זהות מוחלטת בכל השאלות הטעונות הכרעה, עובדתיות כמשפטיות, תסכל את תכלית התובענה הייצוגית ותהפוך את השימוש בה למשימה בלתי אפשרית. לפיכך, יש לאמץ גישה, ולפיה די בכך שהשאלות העיקריות העומדות במוקד הדיון תהיינה משותפות לחברי הקבוצה..."

184. אשר לדרישה, לפיה על התובענה לערר "שאלות מהותיות של עובדה או משפט, המשותפות לכלל חברי הקבוצה", נקבע ברע"א 8268/96 רייכרט נ' שמש, פ"ד נ"ה(5) 276, 297 כדלקמן:

"אין לפרש את הדרישה לקיומן של שאלות של עובדה ומשפט המשותפות לקבוצה כדרישה לזהות מלאה בכל השאלות הטעונות הכרעה לגבי כל קבוצת תובעים. דרישה של זהות מוחלטת בכל השאלות הטעונות הכרעה, עובדתיות כמשפטיות, תסכל את תכלית התובענה הייצוגית ותהפוך את השימוש בה למשימה בלתי אפשרית. לפיכך, יש לאמץ גישה, ולפיה די בכך שהשאלות העיקריות העומדות במוקד הדיון תהיינה משותפות לחברי הקבוצה..."

185. המבקש יטען כי האמור לעיל נכון גם לעניינה של בקשה זו, הואיל ועל פני הדברים כל השאלות האמורות להתברר בתובענה ואשר פורטו לעיל זו תנן זהות.

186. בהתייחס לתנאי שעניינו קיומה של "אפשרות סבירה שהן (השאלות המהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה) יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה", נקבע בעניין רע"א 2128/09 הפניקס חברה לביטוח בע"מ נ' עמוסי (לאיתור בנבו, ההדגשה הוספה):

"ברי כי תכלית החוק היא להורות לבית המשפט לבצע בחינה מקדמית של סיכויי התובענה לשם הגנה מידתית על זכויות הנתבעים. לעניין זה, די לו לבית המשפט לעקוב בדקדקנות אחר לשון המחוקק ולראות האם קיימת, אפשרות סבירה להכרעה לטובת קבוצת התובעים; הא, ותו לא. החמרת התנאים לאישור תובענה כייצוגית, ובירור רוב רובה של התביעה כבר בשלב אישור התובענה כייצוגית, חורגת מהאיזון שקבע המחוקק, ועל כן היא אינה ראויה. נוסף על כך, דיון שמתבצע באופן זה אינו יעיל, מכיוון שנוצרת כפילות בין הדיון בגוף התובענה לבין הדיון בבקשת האישור; חוסר היעילות הטמון בכפילות זו גדל מקום בו פונים הצדדים פעמיים לערכאת הערעור."

187. ובנוגע לדרישה שבסעיף 8 (א)(2) לחוק ולפיה "תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין" נאמר בעניין הפניקס המוזכר לעיל כדלקמן:

"אחד השיקולים המרכזיים בבחינת יעילות והגינות השימוש בתובענה ייצוגית הוא המידה שבה ההכרעה בשאלות המשותפות לכלל חברי קבוצת התובעים תסייע לפתרון הסכסוך האינדיבידואלי שבין כל אחד מהם לבין הנתבע. ככל שימצא כי ההכרעה המשותפת תקדם רק במעט את פתרון הסכסוך ונתתו שאלות אינדיבידואליות רבות, היעילות וההגינות הנלוות לדיון בדרך של תובענה ייצוגית, תפחתנה."

188. ובעניינה של התובענה דנן, הרי על פניו ברור כי כל השאלות משותפות לכלל חברי הקבוצה וההכרעה המשותפת תפתור את הסכסוך.

189. גם בסכום התביעה האינדיבידואלי של המבקש אין כדי לשנות מהאמור וזאת מכמה טעמים.

190. אומנם המבקש מגיע לתקרת יתרת הפטור ואולם יש יסוד סביר להניח שמרביתם של חברת הקבוצה אינם מגיעים לתקרת הפטור ובעניינים המדובר הוא בסכומים שיגיעו למאות ש"ח בלבד ואולי אף לעשרות ש"ח.

191. ושנית גם במקרה התיאורטי שבו סכום התביעה האישי מאפשר הגשת תביעה אישית, גם אז בנסיבותיה של התובענה דגן אין בכך כדי לשנות ובית המשפט העליון כבר התייחס לנושא באופן מפורש בעניין רע"א 2128/09 הפניקס חברה לביטוח בע"מ נ' עמוסי שלעיל, (ההדגשה הוספה):

"גם כאשר סכום התובענה מאפשר הגשת תביעות אינדיבידואליות, יתכן בהחלט שתובענה ייצוגית תהיה הדרך היעילה וההוגנת ביותר להכרעה בנושא. בין תכליות ויתרונות התובענה הייצוגית מונה הפסיקה, בין השאר, את השגת השוויון במאזן הכוחות בין המתדיינים, היסכון במשאבי הצדדים ובמשאבי בית המשפט, ומניעת חוסר אחידות בפסיקות בתי המשפט השונים (פרשת א.ש.ת. בעמ' 237). ברי כי כוחם של שיקולים אלה יפה גם כאשר הסכום שתובע כל חבר בקבוצת התובעים אינו פעוט. לפיכך, אף שהסעד המתבקש בתובענה שלפנינו ביחס לכל חבר בקבוצת התובעים אינו סעד פעוט, שיקולים אחרים עשויים להוביל למסקנה כי תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה בה."

192. זאת ועוד, בענייננו אישור התביעה כיצוגית נדרש גם בשל שקיים סיכוי שרבים מחברי הקבוצה (שמרביתם המכריעה כאמור הנה גמלאים) לא יגישו תביעות אישיות במידה והתובענה לא תאושר כיצוגית וכך הניזוקים לא יפוצו.

193. תנאים נוספים שנקבעו כאמור בסעיף 8 לחוק תובענות ייצוגיות נוגעים לדרך הייצוג של כלל חברי הקבוצה, היינו הדרשה כי יינתן להם ייצוג הולם וכי הייצוג ייעשה בתום לב, דרישה הנוגעת לתובע הייצוגי עצמו.

194. המבקש יטען כי הוא ובאי כוחו עומדים גם בתנאים אלו.

195. בא כוח המבקש הנו עו"ד ותיק ובעל ניסיון רב של עשרות שנים בניהול הליכים אזרחיים בכלל ותובענות ייצוגיות בפרט והמבקש יכול ומוכן לחשקיע ממצו, מזמנו ומכספו כדי לייצג גם את עניינם של חברי הקבוצה, שיתכן כי אין להם המשאבים והזמן לחשקיע בעמידה על זכויותיהם.

196. לסיכום יטען המבקש כי בקשתו עומדת בכל הנדרש על מנת שתובענתו תאושר כייצוגית.

הסעדים המבוקשים בבקשה

197. הסעדים המבוקשים בבקשה זו הנם כדלקמן:

197.1. לאשר למבקש להגיש את התובענה נספח אי כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות ולייתן למבקש וליתר חברי הקבוצה את הסעדים המבוקשים בה.

197.2. להגדיר את הקבוצה כמפורט לעיל.

197.3. לקבוע כי הסעדים המבוקשים הנם סעד כספי וסעד הצהרתי כדלקמן:

197.3.1. סעד כספי - לחזרת למשיבה להשיב לחברי הקבוצה את כל הכספים שאותם גבתה כמפורט לעיל, שלא כדין, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק.

197.3.2. סעד הצהרתי וצו עשה - להצהיר כי התנהלות המשיבה המתוארת לעיל נעשתה שלא כדין ולייתן למשיבה הוראות מפורשות להביא בחשבון את יתרת הפטור בעת חישוב קצבתם של חברי הקבוצה מעתה ואילך.

197.4. לקבוע כי המבקש יהיה התובע הייצוגי וכי ב"כ שלעיל יהיו ב"כ המייצגים של הקבוצה וכן לקבוע גמול למבקש ולקבוע את שכר טרחתם של ב"כ המבקש.

197.5. ליתן כל צו או הוראה אחרת כפי שבית המשפט הנכבד ימצא לנכון.

סיכום

198. לבית דין נכבד זה הסמכות המקומית והעניינית לדון בתובענה ובקשה לאישור התובענה כיצוגית.

199. תצהירו של המבקש מצ"ב לתמיכה בעובדות בקשה זו.

200. אשר על כן מתבקש בית הדין הנכבד להיעתר לבקשה, לאשר את התובענה דנא כתובענה ייצוגית ולחייב את המשיבה בהוצאות, לרבות שכר טרחת עו"ד.

עדי ליבוביץ, עו"ד
ב"כ המבקש

תצהיר

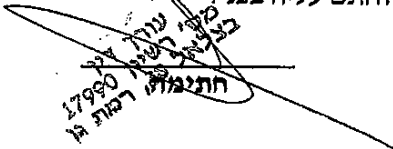
אני הח"מ, **שבתאי שבתי**, מס' ת.ז. 5957881, לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן מצהיר בזאת כדלקמן:

1. אני עושה תצהירי זה כתמיכה לבקשתי לאישור התובענה שהוגשה על ידי כנגד המשיבה ולאימות האמור בה. כל האמור להלן ידוע לי מידיעה אישית אלא אם יאמר אחרת וכל טיעון משפטי בתצהירי נסמך על יעוץ משפטי שקיבלתי מבאי כוחי להם אני מאמין.
2. אני גמלאי ועד ליציאתי לגמלאות עבדתי בשירות המדינה בלבד. אני מקבל קצבה יחידה המשולמת לי על ידי מנהל הגמלאות. מעולם לא היוונתי ואו ביקשתי להוון חלק מקצבתי. העתק טפסי 106 שלי לשנים 2012 - 2016 צורפו כנספת 4 לבקשה.
3. ולהלן מהלך הדברים טרם הגשת הבקשה, כאשר כל האמור להלן הנו למיטב ידיעתי ובהסתמך על המסמכים המפורטים להלן.
4. ביום 30.7.17 פנה בא כוחי למדינה בעניין נשוא הבקשה. הפנייה נעשתה הן לרשות המסים והן למנהל הגמלאות. מכתבו של בא כוחי מיום 30.7.17 צורף כנספת 7 לבקשה.
5. ביום 8.8.17 השיבה רוי"ח רונית כהן, מנהלת מחלקת קופות גמל ברשות המסים, טלפונית לבא כוחי. במסגרת השיחה הפנתה הגב' כהן את בא כוחי לסעיף 3 להנחייה נספח 2 לבקשה. לאחר שיחת טלפון זו העבירה הגב' כהן לבא כוחי גם הודעת מייל במסגרתה חזרה והפנתה אותו לסעיף 3 להנחייה ואף צרפה להודעת המייל שלה את ההנחייה עצמה. הודעת המייל של רוי"ח רונית כהן לבא כוחי מיום 8.8.17 צורפה כנספת 8 לבקשה.
6. ביום 7.8.17 השיבה הגב' סיגל סמילנסקי - ברוך, המשמשת כרכז בכיר (מיסוי ושכר) במנהל הגמלאות לבא כוחי. מכתבה מיום 8.8.17 צורף כנספת 9 לבקשה.
7. ביום 1.10.17 פנה בא כוחי פעם נוספת לרשות המסים ולמנהל הגמלאות. מכתבו לרשות המסים מצורף כנספת 10 לבקשה ומכתבו למינהל הגמלאות מצורף כנספת 11 לבקשה.
8. ביום 14.11.17 השיבה עוי"ד הילה פרץ מרשות המסים לבא כוחי וציינה כי הפנייה הועברה לגורמים שונים ברשות המסים לבחינתם. מכתבה של עוי"ד פרץ מיום 14.11.17 צורף כנספת 12 לבקשה. ביום 27.12.17 פנתה עוי"ד פרץ לבא כוחי וביקשה אורכה נוספת למתן מענה. מכתבה של עוי"ד פרץ מיום 27.12.17 צורף כנספת 13 לבקשה.
9. ביום 14.1.18 השיבה רוי"ח רונית כהן, בשם רשות המסים, לפניית בא כוחי. העתק מכתבה של רוי"ח רונית כהן מיום 14.1.18 מצורף כנספת 14 לבקשה. למכתבה צרפה רוי"ח כהן כנספח א' וכנספח ב' למכתב את ההנחיה ואת החוזר, אשר צורפו לבקשה כנספחים 2 ו-3 וכן צרפה רוי"ח כהן כנספח ג' למכתבה את לוח העזר לחישוב מס ההכנסה לשנת 2016, המצורף כנספת 15 לבקשה.
10. זה שמי להלן חתימתי וכל האמור בתצהירי אמת.

חתימה

אישור

הנני מאשר כי ביום 14.3.18 חופיע בפני עוי"ד עדי ליבוביץ, מר שבתאי שבתי, שהזדהה בפני באמצעות ת.ז. 5957881 ולאחר שהוזהרתי כי עליו להצהיר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות הצהרתו הנ"ל וחתם עליה בפני

חתימה
17990

נספח א'

נוסח התובענה הייצוגית

10

ת.צ. 3-18 - _____

בבית הדין האזורי לעבודה
בתל אביב - יפו

שבתאי שבתי (שביט), ת.ז. 5957881
ע"י ב"כ עוה"ד עדי ליבוביץ ואח'
מרח' מנחם בגין 7 רמת גן 52521
טל: 03-5757675 - פקס: 03-5750655

התובע

- נ ג ד -

מדינת ישראל - משרד האוצר - מינהלת הגמלאות
ע"י ב"כ מפרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי)
דרך מנחם בגין 154, תל-אביב, ת.ד. 33051.
טל' 073-3736222; פקס' 073-3736490/1

הנתבעת

תובענה ייצוגית

עניינה של התובענה בתמצית

1. עניינה של תובענה זו היא אפליה שבה נוקטת המדינה בין גמלאיה, כאשר בקשר לחלק מגמלאי המדינה מביאה הנתבעת בחשבון בעת חישוב קיצבתם את נושא "יתרת הפטור" (המפורט בהרחבה להלן) בעוד שבקשר לחברי הקבוצה, הנתבעת נמנעת מלהביא בחשבון נושא מהותי זה.
2. כפי שיפורט להלן, תוצאתה המעשית של אפליה פסולה זו הנה כי קצבתם החודשית של חברי הקבוצה נמוכה מגמלתם של גמלאי המדינה המיוחסים (שהנתבעת כן מביאה בחשבון בעניינם את נושא "יתרת הפטור") בסכום חודשי המגיע כיום עד כדי כ- 1,170 ש"ח מדי חודש!
3. זאת ועוד, גם בלא אפלייה פועלת הנתבעת גם בניגוד להוראת סעיף 9א' לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] ובניגוד להוראת תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג - 1993 ולטענת רשות המסים, אפילו בניגוד להנחיות רשות המסים עצמה.
4. למותר לציין כי כתוצאה מאפלייה פסולה זו ומהתנהלות פסולה זו המדינה אף מתעשרת שלא כדין על חשבונם של חברי הקבוצה, שהרי כאשר אנו עוסקים במדינה, המדינה היא גם "המעביד", גם "משלם הקיצבה" (באמצעות מינהלת הגמלאות) וגם "גובה המס" (באמצעות רשות המסים).
5. כלומר בניגוד לגופי פנסיה פרטיים (דוגמת "פסגות" או "מקפת" וכיוצא בזה) שהם גופים שאדישים לשאלה למי יועבר הסכום המשקף את יתרת הפטור, למדינה או למקבל הקיצבה, היות ובכל מקרה הכספים הללו לא יוותרו בכיסם של אותם גופים פנסיוניים פרטיים, הרי שלמדינה, כ"משלם קיצבה" יש אינטרס ישיר וממשי שלא להעביר לגמלאיה את הסכומים

- המשקפים את יתרת הפטור שלהם, הואיל ובכך נשארים סכומים אלו בכיסה של המדינה ומעשירים את קופתה.
6. ולהלן הסבר קצר בעניין "יתרת הפטור" (ההרחבה בהמשך התובענה).
7. נושא "יתרת הפטור" הוסדר במסגרת תיקון הידוע כ"תיקון 190" לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: "פקודת מס הכנסה" או "הפקודה") אשר חוקק בשנת 2012.
8. תיקון 190 עסק בעיקרו בהרחבת מסגרת הטבות המס הניתנות מכוח סעיף 9א' לפקודה בקשר עם משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה.
9. במסגרת התיקון הגדיל המחוקק את שיעור הפטור על "מענקים פטורים" משיעור של 35% טרם התיקון וזאת באופן מדורג למשך תקופה של 13 שנים, החל מפטור של 43.5% מיד לאחר התיקון (היינו החל משנת 2012 ואילך) ועד לפטור מירבי של 67% בשנת 2025 ואילך מ"תקרת הקצה המזכה", כהגדרתה בתיקון.
10. בכך העניק המחוקק למקבלי הקיצבאות "יתרת פטור" נוספת בשעור של 8.5% מ"תקרת הקיצבה המזכה" (שהוגדרה אף היא בתיקון) וזאת החל משנת 2012, יתרת פטור אשר הולכת וגדלה עם השנים, עד ליתרת פטור נוספת מקסימלית של 32% מתקרת הקיצבה המזכה החל משנת 2025 ואילך (להלן: "יתרת הפטור").
11. כפי שיפורט להלן, בהתאם לסעיף 9א' לפקודה, לאחר תיקון 190, יתרת הפטור מגיעה באופן אוטומטי וללא כל תנאי לכל מי שהוא מקבל קיצבה יחידה אשר לא ביקשו להוון את קצבתו וגם רשות המסים אינה חולקת על כך. אין צורך לציין כי חברי הקבוצה בתובענה דנו גם נמנים על מקבלי הקיצבה הללו (היינו חברי הקבוצה בתובענה דנו הנם גמלאים שעבדו בשרות המדינה, המקבלים קיצבה יחידה מאת המדינה באמצעות הנתבעת ואשר לא ביקשו להוון את קצבתם, כולה או חלקה).
12. יתרה מכך, תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג-1993 (להלן: "תקנות הניכוי") אף קובעת מפורשות כי "מעביד המשלם לעובד קיצבה אשר חלק ממנה פטור ממס, לפי סעיפים 9א או 9ב לפקודה, לא ינכה מס מהחלק הפטור מהקיצבה שהוא משלם".
13. אשר על כן, מקבלי הקיצבה הללו היו צריכים להיות מזוכים על ידי משלמי הקצבה שלהם בגין יתרת הפטור, כבר במסגרת תשלומי הקצבה החודשית המשולמים להם מדי חודש בחודשו וזאת כאמור מכוח סעיף 9א' לפקודה בנוסחו המתוקן יחד עם תקנה 9(ג) לתקנות הניכוי.
14. למרות זאת הורתה רשות המסים לכל משלמי הקיצבה במשק (כולל הנתבעת), במסגרת הנחיות שהיא פרסמה, שלא להעניק למקבלי הקיצבה הללו באופן אוטומטי את יתרת הפטור אלא להפנות אותם למשרדי השומה השונים לצורך עריכת תיאום מס.

15. לגישת התובע בכך פעלה הרשות המיסים שלא כדין.
16. הואיל וכאמור לעיל ולהלן, בהתאם לסעיף 9א' לפקודה, בנוסחו לאחר תיקון 190, יתרת הפטור מגיעה למקבלי הקיצבה הללו באופן אוטומטי, והואיל ותקנה 9(ג) לתקנות הניכוי קובעת מפורשות כי משלם הקצבה לא ינכה מס מהחלק הפטור מהקיצבה שהוא משלם, הרי שהיה על רשות המסים להנחות את משלמי הקצבה לפעול בהתאם לסעיף 9א' לפקודה ובהתאם לסעיף 9(ג) לתקנות הניכוי ולהורות למשלמי הקצבה לזכות את קצבתם של מקבלי הקיצבה הללו אוטומטית ביתרת הפטור (היינו ברכיב שבין 8.5% לבין 32% מתקרת הקצבה המזכה, בהתאם לשנת המס הרלוונטית) וכאשר רק מי שיבקש ליהנות מפטור על קצבתו מעבר ליתרת הפטור (היינו הרכיב שבין 0% לבין 35% מהקצבה המזכה), יהיה עליו להגיע אל פקיד השומה על מנת שזה יקבע מה מגיע לאותו גמלאי מעבר ליתרת פטור המגיעה לו כאמור אוטומטית.
17. למותר לציין כי כתוצאה מפעולתה זו אף גבתה רשות המיסים שלא כדין מס ביתר ממקבלי הקיצבה הללו ובכך גם התעשרה המדינה שלא כדין על חשבונם.
18. אשר על כן הגיש התובע כנגד רשות המסים תובענה מנהלית ייצוגית בבית המשפט המחוזי (מרכז) בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים וכן תובענה לאשר התובענה הני"ל כיצוגית (ת.צ. 37086-3-18 שביט נ' מדינת המסים - רשות המסים בישראל ולהלן "תובענת רשות המסים"). העתק תובענת רשות המסים מצורף כנספח 17 לתובענה זו.
19. אך יתרה מכך, כפי שיפורט להלן, במסגרת הבירורים שנערכו טרם הגשת תובעת רשות המסים התברר לתובע כי המדינה עצמה, בכובעה השני כ"משלם קיצבה", אינה נוהגת בקשר לחלק מגמלאיה בהתאם להנחיות שהיא עצמה פרסמה בכובעה כ"רשות המסים" ובכך היא גם מפלה בין גמלאיה.
20. כמפורט להלן, למרות הנחיות רשות המסים (המחייבת כאמור את כל מי שתובע ליהנות מפטור על קצבתו המזכה להגיע למשרדי פקיד השומה על מנת לבצע תאום מס וזאת כתנאי לקבל גם את רכיב יתרת הפטור) הרי שהתברר לתובע שמינהלת הגמלאות (שהיא הגוף אצל המדינה המשלם קצבאות לגמלאים עובדי מדינה) בכל זאת מעניקה באופן אוטומטי לחלק מהגמלאים עובדי המדינה (ככל הנראה רק אלה מהגמלאים שהיו בעבר עובדי רשות המסים) את יתרת הפטור וזאת כאמור מבלי שאלו פנו כלל לפקיד השומה.
21. ומהתנהלותה זו של הנתבעת ניתן ללמוד לא רק שאכן אין כל מניעה עקרונית שמשלמי קיצבה יביאו בחשבון באופן אוטומטי את יתרת הפטור למקבלי הקיצבה שלהם (כפי שטען התובע במסגרת תובענת רשות המסים), אלא שבפועל נוהגת המדינה באופן מפלה בין גמלאיה, הואיל וכאמור חלק מהגמלאים עובדי המדינה מזוכים על ידי הנתבעת באופן אוטומטי בקשר ליתרת הפטור המגיעה להם בעוד שחלק אחר מגמלאי המדינה (שהם חברי הקבוצה) אינם מזוכים באופן אוטומטי על ידי הנתבעת בקשר ליתרת הפטור המגיעה גם להם וזאת למרות שכאמור המדובר הוא בגמלאים בעלי מאפיינים זהים (קרי גמלאים עובדי מדינה המקבלים קיצבה יחידה מהמדינה ואשר לא ביקשו להוון את קצבתם).

22. והתנחלות מפלה זו של המדינה מקימה לגמלאים אלו (שהם כאמור חברי הקבוצה בתובענה דנן) עילת תביעה נוספת להגשת תובענה ייצוגית כנגד המדינה בכובעה כ"משלם" קצבה וזו התובענה דנן.
23. זאת ועוד, בפעולתה המפלה הזו גם פועלת הנתבעת בניגוד להוראת סעיף 9א' לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] ובניגוד להוראת תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג - 1993 ולטענת רשות המסים, אפילו בניגוד להנחיות רשות המסים ובכך היא מקימה לתובע וליתר חברי הקבוצה עילות תביעה נוספות.
24. לאור העובדה שעילות תביעה אלו מקורן ביחסי עובד מעביד ולאור העובדה שבהתאם לפסיקת בית המשפט העליון הסמכות הבלבדית לדון בתובענה ייצוגית בעילות אלו נתונה לבית הדין לעבודה, מוגשת תובענה זו לאישור התובענה כייצוגית לבית הדין הנכבד הזה.
25. מובן גם שקיימים הבדלים נוספים בין תובענת רשות המסים לתובענה דנן - בעוד שבתובענת רשות המסים פעלה המדינה כ"רשות" ועילת התביעה נגדה שם הנה מכוח פרט 11 לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות, הרי שהתובענה דנן הנה בקשר לפעולתה של המדינה כ"מעביד" ועל כן עילות התביעה בתובענה דנן הנה מכוח פרטים 8 ו-10 לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות.
26. גם מהות התובענות שונה - בעוד שבתובענת רשות המסים המדינה יכולה לייתן הודעת חדילה ובכך להימנע מלהשיב את הכספים שגבתה שלא כדין ואם לא תיתן הודעת חדילה תקופת ההשבה שבה היא תחוייב תהייה שנתיים בלבד, הרי שבתובענה דנן המדינה אינה יכולה לייתן הודעת חדילה ותקופת ההשבה בתובענה דנן הנה תקופה של 7 שנים לאחור.
27. למרות זאת התובע יבקש לציין (כפי שהוא גם ציין במסגרת תובענת רשות המסים) כי לגישתו ראוי היה לדון בשתי התובענות הללו (קרי התובענה דנן ותובענת רשות המסים) בצוותא חדא וכי היה והמדינה תסכים לכך הוא נותן מראש הסכמתו לכך שגם התובענה דנן תועבר לדיון בפני בית המשפט המחוזי הדן בתובענת רשות המסים.
28. ובעניין התובענה דנן - אין צורך לציין כי חברי הקבוצה הנם ברובם המכריע גמלאים, שרובם היו שכירים כל חייהם והם אפילו לא מודעים להטבה המגיעה להם אוטומטית מאת הנתבעת.
29. ודוק, אין המדובר בסכום זניח לקשישים אלו - נכון למועד הגשת תובענה זו עומדת יתרת הפטור על שעור של 14% מתקרת הקצבה המזכה (תקרת הקצה המזכה עומדת כיום על סך חודשי של 8,360 ש"ח) וזאת החל משנת 2016 ואילך.
30. כלומר כל מקבל קיצבה היה זכאי לכך שקצבתו החייבת במס תהיה נמוכה בסכום שנתי של עד ל- 14,044 ש"ח לשנה ($8,360 \times 12 \times 14\% = 14,044$) השווה לסכום חודשי של עד ל- 1,170 ש"ח בחודש!

31. אשר על כן, לו היתה הנתבעת פועלת כדין, היה מתווסף לקבצתם החודשית של חברי הקבוצה סכום נוסף של כמה עשרות או מאות ש"ח (כאמור עד לתקרה חודשית כ- 1,170 ש"ח לחודש) דבר שהיה מאפשר להם גם להתקיים בכבוד ובכך היתה גם מטרת החוק מתגשמת.

32. יצויין כי טרם הגשת התובענה ביצע התובע פנייה מוקדמת הן לנתבעת והן לרשות המסים וביקש אלו תחדולנה מהתנהלותהן הפסולה ואולם מתשובות הנתבעת ורשות המסים עולה כי הללו ממשיכות ומתבצרות בעמדתן ולפיה התנהלותן היתה כדין.

33. אשר על כן לא נותרה הברירה אלא להגיש את התובענה דן ולבקש לאשרה כיצוגית.

תיקון 190 לפקודה - מבוא

34. ביום 15.4.2014 פורסם ברשומות החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190 והוראת שעה), התשע"ב - 2012 (להלן: "תיקון 190" או "התיקון" ו- "הפקודה"). תחולתו של התיקון היתה רטרואקטיבית מיום 1.1.2012 ואילך.

העתק תיקון 190 מצ"ב כנספח 1.

35. תיקון 190 עוסק בעיקרו בהרחבת מסגרת הטבות המס הניתנות מכוח סעיף 9א' לפקודה בעת משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה.

36. כך בין היתר, במסגרת התיקון הוגדר מחדש המונח "קצבה מזכה", כך שהקצבה תכלול את סך כל הקצבאות שמקבל יחיד (למעט קצבה מוכרת, לגביה יוחדה התייחסות נפרדת).

37. כמו כן נוספה הגדרה חדשה של "תקרת קצבה מזכה" (סך חודשי של 8,190 ש"ח במועד פרסום התיקון. סכום זה עומד כיום על 8,360 ש"ח לחודש), כך שסכום הפטור הקבוע בסעיף 9א(ב) לפקודה ייגזר מסכום התקרה ובשונה מגזירתו מסכום הקצבה בפועל, כפי שנעשה לפני תיקון 190.

38. חידוש נוסף הרלוונטי לעניינה של התובענה הוא הגדלת שיעור הפטור הניתן ליחיד, באופן מדורג במשך תקופה של 13 שנים וזאת עד לשיעור פטור מרבי, החל משנת המס 2025 ואילך, של עד 67% מתקרת הקצבה המזכה, בהתאם לשנים ולשיעורים המפורטים להלן:

38.1. בשנות המס 2012 עד 2015 - סכום הפטור היה עד לסך השווה ל- 43.5% מתקרת הקצבה המזכה.

38.2. בשנות המס 2016 עד 2019 - סכום הפטור יהיה עד לסך השווה ל- 49% מתקרת הקצבה המזכה;

38.3. בשנות המס 2020 עד 2024 - סכום הפטור יהיה עד לסך השווה ל- 52% מתקרת הקצבה המזכה;

38.4. בשנת המס 2025 ואילך - סכום הפטור יהיה עד לסך השווה ל- 67% מתקרת הקצבה המזכה.

39. בקשר לשינויים שנעשו במסגרת תיקון 190 כמתואר לעיל, פרסמה רשות המסים הנחייה וחוזר.

40. ביום 25.10.12 פרסה רשות המסים הנחייה שעניינה "תיקון 190 לפקודת מס הכנסה" המופנית אל משלמי הקצבה והמורה להם כיצד לפעול וליישם את הוראות התיקון (להלן: "ההנחייה").

העתק ההנחיה מצ"ב בנספח 2.

41. וביום 27.5.13 פרסמה רשות המסים חוזר - "חוזר מס הכנסה מס' 2/2013 בנושא: תיקון 190 לפקודה - הוראות סעיף 9א למתן פטור על הקצבה המזכה" (להלן: "החוזר"), במסגרתו פרטה והרחיבה רשות המסים בכל הנוגע להוראות התיקון ובכל הנוגע לאופן שבו על משלמי הקצבה ליישמו.

העתק החוזר מצ"ב בנספח 3.

42. במסגרת ההנחייה והחוזר כללה רשות המסים התייחסות נרחבת ומפורשת גם לעניין נשוא התובענה ועל כך להלן.

תיקון 190 - מטרת התיקון ונוסחת הקיזוז

43. מטרתו של תיקון 190 הוסברה היטב על ידי רשות המסים עצמה. במסגרת סעיף 1 לחוזר שכותרתו "מבוא" אמרה רשות המסים את הדברים הבאים:

"תיקון 190 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א - 1961 (להלן: "תיקון 190" או "התיקון"; "הפקודה"), עוסק בעיקר, בהרחבת מסגרת הטבות המס הניתנות מכח סעיף 9א לפקודה, בעת משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה. מטרת התיקון, הינה להתמודד עם השינויים שחלו הן במציאות הפנסיונית, והן בשינויים שחלו בשנים האחרונות בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005 (להלן: "חוק הפיקוח על קופות גמל"). תיקונים 3 ו-5 לחוק זה, קבעו כי כל הפקדות התגמולים לקופות גמל החל משנת 2008 ואילך, הינן הפקדות למטרת קצבה בלבד. במסגרת תיקונים אלו, קבע המחוקק קצבת מטרה מזערית (4,356 ₪ ב-2012), תוך מתן אפשרות למשיכות חד פעמיות לסכומים שנצברו מעבר לכך, בכפוף להוראות החוק. תיקון 190 מתאים את הוראות המיסוי החלות על קצבאות למדיניות הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, כפי שבאה לידי ביטוי בחוק הפיקוח על קופות גמל.

מעבר לכך, יצוין כי החל מאמצע שנות ה-90, השוק הפנסיוני עובר מתשלום קצבה לפי צבירת זכויות, לתשלום של קצבה חודשית הנגזרת מסכום הצבירה. תיקון 190 מתאים את הוראות המיסוי למגמה זו.

עם הפיכת קופות הגמל למסלול לחיסכון לקצבה בלבד, במסגרת תיקון 3, נוצר צורך להפחית, במקביל, את המס המוטל על קצבאות, וזאת, כחלופה לאפשרות שהייתה לפני כן לבצע משיכה חד פעמית (הונית) בפטור ממס. התיקון מיישם תפיסה זו. ההקלות בכללי המיסוי יאפשרו לנישומים גמישות רבה יותר בבחירה בין קבלת קצבה חודשית לבין משיכתה בסכום חד פעמי (הון קצבה). מהלכים אלו עשויים לעודד את הציבור להגדיל את הפקדותיו לקצבה."

44. כפי שמציינת גם רשות המיסים עצמה (ראה למשל סעיף 15 להנחייה), השינוי העיקרי שנעשה בתיקון 190 הינו תיקון סעיפים 9א(ב) ר 9א(ג) לפקודה, קרי שינוי המנגנון שהיה ידוע טרם התיקון כ"נוסחת השילוב" והחלפתו בתיקון במנגנון אחר הידוע כ- "נוסחת הקיזוז".

45. גם לעניין זה יפים הדברים אותם אמרה רשות המיסים בסעיף 2.3 לחוזר שכותרתו "נוסחת השילוב ונוסחת הקיזוז", שם אמרה רשות המיסים את הדברים הבאים (ההדגשו הוספו):

"ערב תיקון 190, היה קשר מורכב בין משיכת מענקי פרישה פטורים לבין קבלת קצבה פטורה, ופטורים אלו היו חלופיים אחד לשני. הקשר בין סכום מענק הפרישה הפטור (כסכום הון) לפגיעה בקצבה נבע מנוסחה מורכבת הידועה כ"נוסחת השילוב". נוסחה זו התאימה למצב שהיה קיים במועד חקיקתה, בו חלק ניכר מהעובדים מלאו את כל תקופת עבודתם באותו מקום עבודה. משכך, הפרישה והקצבה הינם אירועים שלובים ומכאן באה נוסחת השילוב.

לאור ההתפתחות התעסוקתית, ריבוי מקומות העבודה וריבוי המקורות לקצבה, נתקבלו בנוסחת השילוב תוצאות אבסורדיות. כך למשל, היו מקרים שבהם מי שמשך פיצויים פטורים בעבור 30 שנות עבודה, 15 שנה לפחות לפני תשלום הקיצבה, קיבל את מלוא הפטור על הקצבה, ומנגד, מקרים שבהם מי שמשך פיצויים פטורים בעבור 5 שנות עבודה, פגע במלוא הפטור על קצבתו. על מנת להתמודד עם בעיה זו, נקבעה במסגרת תיקון 190 נוסחה חדשה - נוסחת הקיזוז - המקבעת פגיעה יחסית של כל מענק פטור, בדרך של קיזוז ופגיעה בקצבה הפטורה או ביכולת ההיוון של הפורש. ראו הרחבה לעניין נוסחת הקיזוז במסגרת סעיף 4 להלן."

46. נוסחת הקיזוז קבועה בסעיף 9א(ג) לפקודה. בכל הנוגע למטרתה של נוסחת הקיזוז אמרה רשות המיסים, בסעיף 4.1 לחוזר, שכותרתו "מטרת נוסחת הקיזוז", את הדברים הבאים:

"הסעיף קובע "נוסחת קיזוז", שמטרתה להגביל את הפטור שיקבל יחיד מקצבתו המזכה, במידה וקיבל גם מענקי פרישה פטורים ממס במהלך שנות עבודתו. יודגש, כי הפגיעה המרבית בפטור עקב משיכת מענקי פרישה פטורים, שווה ל - 35% מתקרת הקצבה המזכה. הסיבה לכך היא שכאמור, מטרת הגדלת הפטור לקצבה מעבר ל-35% נועדה "לפצות" את היחיד על ביטול האפשרות לבצע הפקדות לקופות גמל הוניות החל משנת 2008 ואילך (בעקבות תיקון 3), וזאת ללא קשר לגובה מענקי הפרישה ששולמו לו."

47. דהיינו בהתאם לנוסחת הקיזוז, לצורך חישוב הפטור לקצבה ליחיד שקיבל גם מענקים פטורים כאמור, יופחת מסכום הפטור לקצבה (הכוונה לסכום השווה לעד 67% מתקרת הקצבה המזכה כשהוא מוכפל במכפיל המרה להון) סכום "המענקים הפטורים" כשהוא ממודד ומוכפל ב"מקדם" ואולם בכל מקרה הקיזוז לא יעלה על 35% מתקרת הקצבה המזכה(!).

48. כלומר גם מי שניצל את מלוא המענקים הפטורים בגין 32 שנות עבודה, עדיין יהיה זכאי ליתרת הפטור מתקרת הקצבה המזכה שנוספה בתיקון 190, כאשר יתרת הפטור המגיעה לו תהא בהתאם לשנה - קרי תוספת של 8.5% בשנת 2012 ההולכת וגדלה עד לתוספת פטור של 32% בשנת 2025 ואילך(!) (לעיל ולהלן: "יתרת הפטור").

49. ודוק רשות המיסים עצמה חזרה ואמרה זאת באופן ברור ומפורש גם בהמשך החוזר. כך למשל בסעיף 4.4.1 לחוזר, שכותרתו "הבהרות", אמרה רשות המיסים לעניין זה את הדברים הבאים:

"בהמשך לאמור לעיל, המקדם מקיים שתי תכליות אותן רצה המחוקק לקבוע:

המקדם מבטיח כי קבלת מענקים פטורים תפגע לכל היותר ב-35% פטור על הקצבה ולא על ההגדלה הנוספת (8.5% ב-2012 ועד 32% ב-2025 ואילך).

לדוגמא:

מקסימום מענקים פטורים בשנת 2012: $382,400 = 32 \text{ שנים} * 11,950 \text{ ₪}$
מענקים פטורים מוכפלים במקדם: $515,970 = 382,400 * 1.35 \text{ ₪}$
חישוב ההון הפטור לפי 35% פטור: $515,970 = 180 * 35\% * 8,190 \text{ ₪}$

לפיכך, ניצול מלוא המענקים הפטורים בגין 32 שנות עבודה יביא לאיבוד פטור על הקצבה בגובה 35% מתקרת הקצבה המזכה, אך יותיר את תוספת הגדלת הפטור ללא פגיעה.

50. דברים אלו נאמרו על ידי רשות המיסים גם במסגרת ההנחייה. בסעיף 23 להנחייה אמרה רשות המיסים את הדברים הבאים (ההדגשה הוספה):

"יתרת הפטור שנוספה במסגרת תיקון 190 לפקודה (8.5% בשנת 2012 וההולכת וגדלה עד 32% בשנת 2025) אינה מושפעת מנוסחת השילוב (הכוונה כאן היא לנוסחת הקיזוז. זאת הואיל ובמסגרת ההנחייה רשות המיסים עוד לא השתמשה במונח "נוסחת הקיזוז". מונח זה הובא על ידי רשות המיסים רק במסגרת החוזר שיצא כאמור בשנת 2013 - ע.ל.), דהיינו, גם אם נמשכו מענקים פטורים בסך המרבי האפשרי בגין 32 שנים - בשנת 2012 הפטור יעמוד על 8.5% מתקרת הקצבה המזכה."

סיכום ביניים - בהתאם לסעיף 9א' לפקודה (לאחר תיקון 190) "יתרת הפטור" מגיעה למקבלי הקיצבה הרלוונטיים באופן אוטומטי וללא כל התנייה נוספת

51. מן האמור לעיל עולה באופן חד משמעי כי בהתאם לסעיף 9א' לפקודה (לאחר תיקון 190) יתרת הפטור מגיעה לכל מקבלי הקיצבה הנ"ל (קרי אלו המקבלים קיצבה יחידה ואשר לא ביקש להוון את קצבתם) באופן אוטומטי וללא כל התנייה נוספת, או בלשונה של רשות המיסים בסעיף 23 להנחייה, "גם אם נמשכו מענקים פטורים בסך המרבי האפשרי בגין 32 שנים - בשנת 2012 הפטור יעמוד על 8.5% מתקרת הקצבה המזכה."

52. כאמור יתרת הפטור גדלה באופן מדורג במשך תקופה של 13 שנים וזאת עד לשיעור יתרת פטור מרבית, החל משנת המס 2025 ואילך, בהתאם לשנים ולשיעורים המפורטים להלן:

52.1. בשנות המס 2012 עד 2015 - יתרת הפטור היתה עד לסך השווה ל- 8.5% מתקרת הקצבה המזכה.

52.2. בשנות המס 2016 עד 2019 - יתרת הפטור תהיה עד לסך השווה ל- 14% מתקרת הקצבה המזכה;

52.3. בשנות המס 2020 עד 2024 - יתרת הפטור תהיה עד לסך השווה ל- 17% מתקרת הקצבה המזכה;

52.4. בשנת המס 2025 ואילך - יתרת הפטור תהיה עד לסך השווה ל- 32% מתקרת הקצבה המזכה.

53. וכפי שנאמר לעיל, זו גם עמדתה של רשות המיסים עצמה ועל כך אין מחלוקת.

תקנה 9(ג) לתקנות הניכוי מחייבת את משלמי הקיצבה לא לנכות מס מהחלק הפטור ממס מתוך הקיצבה שהם משלמים

54. תקנות הניכוי עוסקות כאמור בין היתר בהנחיות למשלמי הקיצבה בנוגע לאופן חישוב הקיצבה המגיעה למקבלי הקיצבה שלהם הם משלמים את קיצבתם.

55. סעיף 1 לתקנות הניכוי קובע כדלקמן (ההדגשות הוספו):

"מעביד" – אדם המשלם משכורת, בין על חשבונו ובין מטעמו או על חשבון אדם אחר, לרבות קופת גמל כמשמעותה בסעיף 47 לפקודה, ולרבות קרן השתלמות;

"משכורת" –

(1)...

(2) קיצבה לפי סעיף 2(5) לפקודה, לרבות סכום המתקבל עקב היוון קיצבה שאינו פטור על פי סעיפים 9א או 9ב לפקודה, ולרבות קיצבות חייבות מס המשולמות על ידי המוסד לביטוח לאומי..."

56. כלומר, על פי תקנות הניכוי גם משלם קיצבה הוא בגדר "מעביד".

57. וכאמור תקנה 9(ג) לתקנות הניכוי קובעת מפורשות כי -

"9(ג) מעביד המשלם לעובד קיצבה אשר חלק ממנה פטור ממס, לפי סעיפים 9א או 9ב לפקודה, לא ינכה מס מהחלק הפטור מהקיצבה שהוא משלם.

58. הדברים אם כן ברורים וחד משמעיים - חלק הפטור ממס לפי סעיף 9א לפקודה, משלם הקיצבה לא ינכה מס מאותו חלק הפטור מהקיצבה שהוא משלם למקבל הקיצבה.

הנחיות רשות המיסים למשלמי הקיצבה עומדות בניגוד להוראות סעיף 9א' (לאחר תיקון 190) ובניגוד לתקנה 9(ג) לתקנות הניכוי

59. הואיל וכאמור גם רשות המיסים מסכימה לכך שיתרת הפטור מגיעה לחברי הקבוצה באופן אוטומטי, הרי שרשות המיסים היתה צריכה להנחות את משלמי הקצבה השונים (הנתבעת, קופות הגמל, קרנות הפנסיה וכיוצא בזה) לא לנכות מס מיתרת הפטור המגיעה כאמור למקבלי הקיצבה הללו באופן אוטומטי.

60. אך למרבה הצער הנחייתה של רשות המיסים את משלמי הקיצבה בעניין זה היתה ההפך הגמור.

61. בסעיף 7 לחוזר, שכותרתו "הנחיות לפעולה", אמרה רשות המיסים בסעיף 7.1 לחוזר את הדברים הבאים (ההדגשות הוספו):

7.1" חובת חישוב הפטור בפקיד שומה - עד למתן הוראה חדשה, כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות ותובע ליהנות מפטור על קצבתו המזכה, יפנה לפקיד השומה כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת ההון הפטורה העומדת לרשותו של היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, אם נדרש, כמוסבר בסעיף 4 לעיל.

62. כלומר בהתאם לסעיף 7.1 לחוזר, על פי רשות המיסים קיימת חובה לחישוב הפטור כולו על ידי פקיד השומה בלבד וחובה זו חלה על כל יחיד התובע ליהנות מהפטור על קצבתו המזכה, כולה או חלקה.

63. מטרתה העקרונית של הדרישה לביצוע תאום מס ברורה - תיאום המס דרוש באופן עקרוני על מנת למנוע מצב שבו יקבל מקבל הקצבה פטור מעבר לפטור המגיע לו.

64. על כן דרישה זו נכונה במקרה שבו מקבל הקצבה מקבל את קצבתו ממספר משלמים.

65. דרישה זו נכונה גם במקרה שבו מקבל הקצבה תובע להוון את קצבתו, כולה או חלקה.

66. ואולם דרישה זו אינה נכונה בכל הנוגע למקבלי הקיצבה הני"ל ובכל הנוגע ליתרת הפטור המגיעה להם - שהרי אין חולק, גם לגישתה של רשות המיסים, שכל מקבל קיצבה כני"ל, שיגיע לפקיד השומה כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת ההון הפטורה העומדת לרשותו של אותו היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, בכל מקרה יקבל מפקיד השומה לכל הפחות את יתרת הפטור, אפילו ניצל אותו מקבל קיצבה את כל המענקים הפטורים המגיעים לו(!)

67. ולכן הוראתה של רשות המיסים למשלמים היתה צריכה להיות מנוסחת בחוזר באופן הבא:

7.1" הנחיות לפעולה -

7.1.1. כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות, המקבל קצבה יחידה אשר לא היוון את קצבתו - משלם הקצבה יעניק לו את יתרת הפטור המגיעה לו על פי סעיף 9א' לפקודה ובהתאם להוראת תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג - 1993.

7.1.2. כל יחיד שאינו נמנה על האמור בסעיף 7.1.1 שלעיל (לרבות יחיד המקבל קצבה ממספר משלמים ו/או יחיד התובע להוון את קצבתו כולה או חלקה), או יחיד הנמנה על האמור בסעיף 7.1.1 שלעיל (קרי יחיד המקבל קצבה יחידה שלא היוון את קצבתו) התובע ליהנות מפטור על קצבתו המזכה מעבר ליתר הפטור, יפנה לפקיד השומה כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת ההון הפטורה העומדת לרשותו של היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, אם נדרש, כמוסבר בסעיף 4 לעיל."

68. לגישתו של התובע כך צריכה היתה רשות המיסים לנסח בחוזר את הוראת הביצוע שלה למשלמי הקצבה ובכך היתה גם מתגשמת מטרתו של תיקון 190 לפקודה.

69. להשלמת עניין זה יצויין כי הוראה זו של רשות המיסים למשלמים שלא ליתן לחברי הקבוצה את יתרת הפטור אלא להפנות אותם לפקיד השומה הופיעה, לא הופיעה רק בחוזר

משנת 2013 אלא שהיא הופיעה כבר במסגרת ההנחייה שפורסמה כאמור בשנת 2012 ואשר קדמה לחוזר שפורסם בשנת 2013.

70. כך למשל בסעיף 2.ב.3. להנחייה ("הוראות לפעולה") הורתה רשות המיסים למשלמי הקצבה כדלקמן:

"יחיד המקבל קצבה יחידה אשר משך מענקים פטורים ו/או תובע להוון חלק מקצבתו (ולקבל פטור בגין ההיוון) - במקרה כאמור, משלם אינו רשאי להעניק לנישום פטור עפ"י סעיף 9א לפקודה בגין קצבתו. נישום אשר זכאי לפטור בגין הקצבה ותובע לממש את זכאותו, יפנה למשרד השומה באיזור מגוריו תוך המצאת המסמכים הבאים:

א. טופסי 161 מכל מעבידיו אשר שילמו לו מענקים ב- 15 השנים שקדמו למועד קבלת קצבה לראשונה.

ב. אישור ממשלם הקצבה על גובה קצבתו ו/או על יתרת הצבירה בקופת הגמל."

71. ושוב, הוראה זו נכונה בכל הנוגע למי שתובע להוון חלק מקצבתו, אך היא אינה נכונה בכל הנוגע למי שמקבל קצבה יחידה אשר משך מענקים פטורים - שהרי כאמור זה יהיה זכאי בכל מקרה לקבל את יתרת הפטור.

72. ואם לא די בכך, הרי שרשות המיסים הוסיפה קבעה, בסיפת סעיף 4 להנחייה (בעמ' 11 להנחייה) כי:

"על המעבידים (המשלמים) לנכות מס במקור בהתאם לאמור בהנחיה, לרבות תיקון רטרואקטיבי ככל שיידרש בעקבות עדכון גובה הפטור."

73. וכפי שצויל לעיל, בכל הנוגע לעניינים אלו הגיש התובע את תובענת רשות המיסים בבית המשפט המחוזי (מרכז).

74. ואולם לעניינה של תובענה זו יצויין כי הנתבעת (היינו מינהלת הגמלאות, שהיא המדינה בכובעה כ"משלם") אף הסתמכה על סעיף 7 לחוזר כנימוק הפוטר אותה לכאורה מלשלם לחברי הקבוצה את יתרת הפטור המגיעה להם.

75. במכתב התשובה של הנתבעת לב"כ התובע מיום 7.8.17 (נספח 9 לתובענה), שבעניינו עוד יפורט להלן, כתבה הגב' סיגל סמילנסקי - ברוך, המשמשת כרכז בכיר (מיסוי ושכר) במינהלת הגמלאות, את הדברים הבאים:

"בנוסף אשב (צ.ל. "אסב" - ע.ל.) את תשומת ליבך לסעיף 7 בחוזר שהנדך מסתמך עליו ובו הנחיות לפעולה. בסעיף 7 נקבע כי כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות ותובע ליהנות מפטור על קצבתו המזכה, יפנה לפקיד השומה כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת ההון הפטורה העומדת לרשותו של היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, אם נדרש, כמוסבר בסעיף 4 המתייחס לנוסחת הקיזוז."

76. כלומר הנתבעת (מינהלת הגמלאות), שהיא אולי "משלם הקיצבה" הגדול ביותר בישראל, השתמשה באופן ברור בהוראת סעיף 7 לחוזר כנימוק לפיו היא פעלה לכאורה כדין בנסיבות העניין.

77. דא עקא, שכפי שצוין לעיל בקשר עם חלק מהגמלאים עובדי המדינה המקבלים את קצבתם מאת הנתבעת, פעלה הנתבעת באופן שונה ונתנה להם באופן אוטומטי את יתרת הפטור המגיעה להם ללא כל פניה מצידם לפקיד השומה ועל כן להלן.

למרות הנחיות רשות המסים המדינה, באמצעות הנתבעת, בכל זאת מעניקה לחלק מגמלאיה את יתרת הפטור באופן אוטומטי ובכך היא מפלה בין גמלאיה

78. כפי שצוין לעיל, למרות הנחיות רשות המסים (שכאמור מחייבת את כל מי שתובע ליהנות מפטור על קצבתו המזכה להגיע למשרדי פקיד השומה על מנת לבצע תאום מס וזאת כתנאי לקבל גם את רכיב יתרת הפטור), הרי שהתברר כי המדינה, באמצעות מינהלת הגמלאות, בכל זאת מעניק באופן אוטומטי לחלק מהגמלאים שהיו עובדי המדינה את יתרת הפטור וזאת כאמור מבלי שאלו פנו כלל לפקיד השומה!

79. על מנת להמחיש האמור נביא את עניינו של התובע אל מול עניינה של הגברת פיצוי ליבוביץ.

80. התובע הנו כאמור גמלאי שעבד עד ליציאתו לגמלאות בשירות המדינה בלבד ועקב כך התובע מקבל קצבה יחידה המשולמת לו על ידי הנתבעת. התובע מעולם לא היווה ו/או ביקש להוון חלק מקצבתו.

העתק טפסי 106 של התובע לשנים 2012 - 2016 מצ"ב **כנספח 4**.

81. גם הגב' ליבוביץ הינה גמלאית, אשר עבדה ברשות המסים. גם הגב' ליבוביץ מקבלת קצבה יחידה המשולמת לה על ידי הנתבעת וגם היא מעולם לא היווה ו/או ביקשה להוון חלק מקצבתה.

העתק טפסי 106 של הגב' ליבוביץ לשנים 2012 - 2016 מצ"ב **כנספח 5**.

82. אם אנו מעיינים בטופסי ה-106 של התובע, אנו רואים שאכן אין זכר לנושא יתרת הפטור וכי התובע משלם מס על מלוא קצבתו.

83. לעומת זאת אם אנו מעיינים בטפסי ה-106 של הגב' ליבוביץ, אנו מגלים כי הפטור הנוסף ושיעורו הוכנסו אוטומטית על ידי הנתבעת אל תוך טופס ה-106 של הגב' ליבוביץ והובאו בחשבון לצורך חישוב קצבתה החייבת במס וזאת מבלי שאותה הגמלאית תידרש לבצע פעולה מקדימה כלשהי לצורך קבלת הפטור הנוסף!

84. לדוגמא, בטופס ה-106 של הגב' ליבוביץ לשנת 2016 נאמר מפורשות:

41,353	”קצבה מלאה
109 (-)	ניכוי בגין דמי חבר/טיפול
8,548 (-)	סה"כ הפטור (8.50%)
”32,696	קיצבה רגילה חייבת במס

85. כלומר מטופס ה- 106 של הגבי ליבוביץ עולה בברור כי יתרת הפטור (8.5%) ניתנה לה באופן אוטומטי על ידי הנתבעת ויתרת פטור זו הפחיתה את גובה הקיצבה החייבת במס של הגבי ליבוביץ וכך בדיוק צריך היה לנהוג גם בעניינו של התובע ויתר חברי הקבוצה.

86. זאת ועוד, אם נשווה למשל את טופס 106 של התובע לשנת 2016 לטופס 106 לשנת 2016 של הגבי ליבוביץ, ניתן לראות בברור כי שני הטפסים הללו הוצאו על ידי הנתבעת באותו היום ממש (ה- 21.3.17) ובאותו תיק ניכויים (941101891)! ובכל זאת בטופס 106 של הגבי ליבוביץ מופיע הפטור הנוסף ובטופס 106 של התובע - הוא לא מופיע.

87. ולמען הסר ספק - הגבי ליבוביץ היתה שכירה כל חייה והיא מעולם לא פנתה לפקיד השומה על מנת לקבל את יתרת הפטור ומצורף לתובענה תצהיר מאת הגבי ליבוביץ המאשר זאת.

תצהירה של הגבי ליבוביץ מצ"ב כנספח 6.

88. מכאן עולה שהמדינה עצמה אכן נוקטת באפליה בין גמלאים שעבדו בשירות המדינה שהם בעלי מאפיינים זתים - חלק מהגמלאים (ככל הנראה כאלו שעבדו ברשות המיסים, כמו למשל הגבי ליבוביץ) - רשות המיסים דאגה ככל הנראה לייתן להם ביוזמתה את יתרת הפטור וזאת מבלי שאלו נדרשו לפנות ולבקש את יתרת הפטור! ולגמלאים אחרים, דוגמת התובע, המדינה לא נתנה את יתרת הפטור באופן אוטומטי.

89. להשלמת עניין זה יצויין עוד כי בהתאם לטופס 106 של הגבי ליבוביץ לשנת 2016, גם הגמלאים עובדי המדינה שקיבלו אוטומטית את יתרת הפטור, אינם מקבלים את כל המגיע להם - זאת הואיל וכאמור הפטור הנוסף לשנת 2016 ואילך עומד על 14% בעוד שגמלאים אלו המשיכו משום מה גם בשנת 2016 לקבל יתרת פטור בשיעור של 8.5% בלבד, שהוא שיעור יתרת הפטור שהיה נוהג בשנים 2012-2015. גם אלו הם כמובן חלק מחברי הקבוצה בכל הנוגע לרכיב הנוסף של יתרת הפטור שלא ניתנה להם (5.5%) על ידי הנתבעת.

90. וכפי שצוין לעיל, התנהלות מפלה זו של המדינה, לא רק שהיא בגדר ראייה התומכת בטענות התובע בתובענת רשות המיסים, אלא שהיא אף מקימה לתובע וליתר הגמלאים עובדי המדינה עילת תביעה נוספת להגשת התובענה הייצוגית דנן.

הפניות המוקדמות לנתבעת ולרשות המיסים טרם הגשת התובענה לאישור התובענה כיצוגית ותשובות הנתבעת ורשות המיסים לפניות

91. ביום 30.7.17 פנה בא כוח התובע הח"מ למדינה בעניין שוא התובענה. הפנייה נעשתה הן לרשות המיסים והן לנתבעת וכבר במסגרתו העלה התובע גם את עניין האפלייה.

העתק מכתבו של הח"מ מיום 30.7.17 מצ"ב כנספח 7.

92. ביום 8.8.17 השיבה ר"ח רונית כהן, המשמשת כמנהלת מחלקת קופות גמל ברשות המיסים, טלפונית לבא כוח התובע.

93. במסגרת השיחה הפנתה הגב' כהן את ב"כ התובע לסעיף 3 להנחייה שעניינו כבר פורט לעיל. לאחר שיחת טלפון זו העבירה הגב' כהן לח"מ גם הודעת מייל במסגרתה חזרה והפנתה את הח"מ לסעיף 3 להנחייה ואף צרפה להודעת המייל שלה את ההנחייה עצמה.
העתק הודעת המייל של רו"ח רונית כהן לח"מ מיום 8.8.17 מצ"ב **כנספח 8**.
94. ביום 7.8.17 השיבה הגב' סיגל סמילנסקי - ברוך, המשמשת כרכז בכיר (מיסוי ושכר) בנתבעת לבא כוח התובע.
העתק מכתבה של הגב' סיגל סמילנסקי - ברוך לח"מ מיום 8.8.17 מצ"ב **כנספח 9**.
95. כעולה ממכתבה של הגב' סמילנסקי-ברוך, בכל הנוגע לטענה שעל הנתבעת היה לשלם לחברי הקבוצה אוטומטית את יתרת הפטור טענה הגב' סמילנסקי - ברוך כי בענין זה מסתמך מנהל הגמלאות על סעיף 7 לחוזר ובעניין זה כבר פורט לעיל.
96. ובכל הנוגע לטענת האפליה טענה הגב' סמילנסקי-ברוך בסיפת מכתבה כי "**בכל מקרה יתכן והפטור המופיע בטופס (של הגב' ליבוביץ - ע.ל.) הוא בהתאם לאישור פקיד שומה או בהתאם לקריטריונים שנקבעו יחד עם פקיד השומה**".
97. לעניין זה יציין התובע כי כפי שצוין לעיל, הגב' ליבוביץ מעולם לא פנתה לפקיד השומה לקבלת אישור ולעניין טענתה של הגב' סמילנסקי כי "יתכן" והפטור ניתן "**בהתאם לקריטריונים שנקבעו יחד עם פקיד השומה**" (!?), הרי שברור מאליו כי קריטריונים אלו, ככל שהם קיימים, צריכים היו להיות מפורסמים וצריכים היו לחול על כל הזכאים, לרבות כל הגמלאים עובדי המדינה מבלי להפלות ביניהם!
98. לאור תשובות אלו ולאחר שהטענות שהועלו בהן נבדקו, פנה בא כוח התובע הח"מ פעם נוספת, ביום 1.10.17, לרשות המסים ולנתבעת.
העתק מכתבו של הח"מ מיום 1.10.17 לרשות המסים מצ"ב **כנספח 10**.
העתק מכתבו של הח"מ מיום 1.10.17 לנתבעת מצ"ב **כנספח 11**.
99. כעולה ממכתבו של הח"מ לנתבעת (נספח 11), התובע חזר והעלה במכתב זה באופן ברור ומפורש גם את נושא האפליה.
100. ביום 14.11.17 השיבה עו"ד הילה פרץ מרשות המסים לח"מ וציינה כי הפנייה הועברה לגורמים שונים ברשות המסים ובין היתר הועברו לעורכי הדין של הרשות, כי בחינת הפנייה לרבות היוועצות עם גורמים נוספים באשר להיבטים מסויימים, טרם מוצתה וכי תשובה לפנייה תינתן בתוך 45 ימים.
העתק מכתבה של עו"ד הילה פרץ לח"מ מיום 14.11.17 מצ"ב **כנספח 12**.
101. ביום 27.12.17 פנתה עו"ד פרץ לח"מ וביקשה אורכה נוספת למתן מענה, הואיל ובחינה הפנייה טרם מוצתה, כלשונה.

- העתק מכתבה של עו"ד הילה פרץ לח"מ מיום 27.12.17 מצ"ב **כנספח 13**.
102. ביום 14.1.18 השיבה רו"ח רונית כהן, בשם רשות המסים, לפניית הח"מ. למכתב כותבו לידיעה מנהל רשות המסים, רו"ח (עו"ד) משה אשר, מר רונלד עם-שלם - סמנכ"ל בכיר מקצועי בחטיבה המקצועית של רשות המסים ומר אורי קלינר, עו"ד (רו"ח) - היועץ המשפטי לרשות המסים.
- העתק מכתבה של רו"ח רונית כהן לח"מ מיום 14.1.18 מצ"ב **כנספח 14**.
103. למכתבה צרפה רו"ח כהן כנספח א' וכנספח ב' למכתב את ההנחיה ואת החוזר, אשר כבר צורפו לתובענה כנספחים 2 ו-3 וכן צרפה רו"ח כהן כנספח ג' למכתבה את "**לוח העזר לחישוב מס ההכנסה החל על משכורת ועל הכנסה מיגיעה אישית, מחודש ינואר 2016 ואילך**" (להלן: "**לוח העזר לשנת 2016**").
- העתק לוח העזר לשנת 2016 שצורף כנספח ג' למכתבה של רו"ח כהן מצ"ב **כנספח 15**.
104. לאור תשובתה של רו"ח כהן הגיש התובע ביום 18.3.18 בבית המשפט המחוזי (מרכז) בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים את תובענת רשות המסים (ת.צ. 37086-3-18 שביט נ' מדינת ישראל - רשות המסים בישראל)
- העתק התובענה לאישור תובענת רשות המסים כיצוגית (ללא הנספחים, שהם נספחים הזיהים לתובענה דנו) מצ"ב **כנספח 17**.
105. להשלמת נושא הפנייה המוקדמת יצויין כי למרות שבסעיף 20 למכתבה של גבי כהן מצויין כי אמור להגיע גם מענה פרטני מהנתבעת לפנייה, הרי שנכון למועד הגשת תובענה זו טרם הגיע כל מענה פרטני מתנתבעת לפנייה, שהועברה אליה כאמור עוד ביום 1.10.17.
106. על כן סבור התובע כי אין מקום להמתין עוד לתשובת הנתבעת (ויזכר כי על פי הדין תגובת הנתבעת צריכה היתה להתקבל בתוך 45 ימים ממועד קבלת הפנייה).
107. עד כאן הפרוט העובדתי.
108. ולהלן יפרט התובע בעניין הטיעון המשפטי.
- הנתבעת מפלה בין גמלאי המדינה - על עיקרון השוויון, איסור אפליה וחוק שוויון הזדמנויות בעבודה**
109. אין צורך להזכיר כי עקרון השוויון הינו אחד מערכי היסוד של שיטתנו המשפטית, והינו "תנאי בסיסי לקיום משטר דמוקרטי המבוסס על הגינות וצדק" (בג"צ 1758/11 גורן נ. הום סנטר (עשה זאת בעצמך) בע"מ). לעקרון השוויון מעמד חוקתי, כחלק מחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, וזאת "על פי מודל ביניים הכולל גם הפליה שאין עמה השפלה, ובלבד שהיא קשורה לכבוד האדם בקשר ענייני הדוק" (בג"צ 1268/09 זוזל נ. נציב שירות בתי הסוהר).

110. לעניין זה נאמר בבג"ץ 6845/00 ניב נ' בית-הדין הארצי לעבודה (ולהלן: "עניין ניב") כי:

"ערך השוויון – ובשמו האחר: איסור ההפליה – הוא מערכי-היסוד של שיטת המשפט בישראל... רעיון זה ... הוא מנשמת אפו של המשטר החוקתי שלנו כולו". עקרון השוויון הוא "עיקרון מן הראשונים במלכות – משכמו ומעלה גבוה מכל שאר עקרונות... עקרון השוויון עולה ומחלחל בכל צמח מצמחי המשפט, מהווה הוא חלק בלתי נפרד מן המערך הגנטי של כל כללי-המשפט כולם."

111. וכן ראה לעניין זה דברים שנאמרו במסגרת סקב (ארצי) 51/09 "סאוט אלעאמל" - להגנת זכויות העובדים והמובטלים נ' שר התעשייה המסחר והתעסוקה

"הזכות לשוויון היא מנשמת אפו של המשטר החוקתי בישראל וכבזו "הוכרה בישראל מקדמת דנא כזכות אדם בעלת מעמד מיוחד, אשר קבלה ביטוי במגילת העצמאות ובחוקיקת הכנסת לאורך שנים. היא הוכרה כזכות-על בפסיקת בית המשפט העליון, ונתפסת כאחת הזכויות החשובות מבין זכויות האדם". הזכות לשוויון הינה זכות חוקתית המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, באותם הקשרים בהם כרוכה הזכות לשוויון בקשר ענייני הדוק בזכות החוקתית לכבוד, הזוכה להגנה חוקתית בחוק היסוד.

דהיינו, יש לבחון את מהות הפגיעה בשוויון ואת מידת נגיעתה למושג כבוד האדם. בהקשרים אלה, פגיעה בזכות החוקתית לשוויון, אינה מוגבלת לפגיעות נפשיות, השפלה או השמצה, הנמנות על הליבה של "כבוד האדם".

דוק, הזכות לשוויון עשויה להשתרע אף על מצבים של הפליה שאין עימה בהכרח השפלה, ועל מצבים אחרים של פגיעה בשוויון, ובלבד שיהיה להם קשר ממשי לפגיעה בכבודו של האדם. במסגרת זו, כלולה הפליה "גנרית" הנמצאת ב"גרעין הקשה" של ההפליה נוכח מאפיין בזהותו של אדם, כגון, דתו, גזעו או מינו. על הפליה שכזו נאמר כי היא "פוצעת אנושות בכבוד האדם".

הזכות לשוויון על מכלול מאפייניה, מהווה יסוד מוסד במשפט העבודה וביחסי העבודה, כזכות חוקתית המעוגנת בחוקים שונים במשפט העבודה, ופרשנותה תיעשה לאור הערכים החוקתיים-אובייקטיביים של הכבוד והשוויון. זאת, לאור ההלכה לפיה מעמדן החוקתי של הזכות לכבוד והזכות לשוויון משפיע על "פרשנותם של כל החוקים כולם, בין אלה שהתקבלו לפני חקיקתו של חוק היסוד ובין אלה שנחקקו לאחריו". בהקשר זה, ולענייננו חל עקרון השוויון במשפט העבודה הפרטי במסגרת חוקי השוויון, ראש וראשון בהם חוק שוויון הזדמנויות בעבודה תשמ"ח - 1988 המעגן, בין היתר, איסור הפליה מחמת מין, גיל, דת, לאום וקריטריונים פסולים אחרים. הזכות החוקתית לשוויון תתפרש לאור הערכים האובייקטיביים החוקתיים של הזכויות לשוויון ולכבוד בכלל ו"כחלק בלתי נפרד מיחסי העבודה התקינים בעולם המודרני". במסגרת זו, אף ההסכם הקיבוצי וצו ההרחבה כפופים בהוראותיהם ובפרשנותם לזכות החוקתית לשוויון, לחקיקת המגן לרבות חוקי השוויון בכלל, ולחוק שוויון הזדמנויות בעבודה בפרט.

112. עקרון השוויון אינו נזקק לחוק ספציפי על מנת לייסד אותו, או כפי שנאמר בעניין ניב לעניין זה:

"כל חוקים אלה כולם, הם ואחרים זולתם, נועדו בעיקרם להצהיר על דין קיים. חוקים אלה לא יצרו לא את השוויון ולא את הצורך בשוויון בין גבר לאישה. נהפוך הוא: הצורך החברתי להכיר בשוויון הוא-הוא המזין את החוקים והוא הנופח בהם רוח חיים. עקרון השוויון היה לפני החוקים. הוא אבי החוקים, וכלשון השופט לנדוי בפרשת ברגמן:

...הוא (עקרון השוויון) יכול להתקיים גם בפני עצמו, בלי להישען על סעיף בחוקה כתובה, הקובע במפורש את העקרון של שוויון הכל בפני החוק. אצלנו אין סעיף מפורש כזה, לא בחוקה כתובה ואף לא בסעיף

"משוריין" של חוק-יסוד, ואף-על-פי-כן רעיון זה, שאינו כתוב על ספר, הוא מנשמת אפו של המשטר החוקתי שלנו כולו.

113. למרות זאת חוקק חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, תשמ"ח - 1988 (ולהלן: "חוק שוויון ההזדמנויות" או "החוק").

114. חוק זה הינו חוק מרכזי העוסק בשוויון בתעסוקה, ואוסר על הפליה לאורך כל שלבי התעסוקה החל משלב הקבלה לעבודה, דרך תנאי העבודה וקידום במסגרתה, וכלה בפיטורים ובהטבות בגין פרישה (סעיף 2(א)).

115. לעניין חוק שוויון ההזדמנויות כבר אמר בג"צ בעניין בג"ץ 1268/09 לאה זוזל נ' נציב שירות בתי הסוהר המוזכר לעיל (ולהלן "עניין זוזל"):

"חוק מרכזי שנועד להטמעת עקרון השוויון בתחום דיני העבודה הוא חוק שוויון ההזדמנויות אותו הגדיר בית משפט זה כ"בריח התיכון בחקיקה בנושא השוויון בתחום יחסי העבודה בישראל" (בג"ץ 6051/95 רקנט נ' בית הדין הארצי לעבודה, פ"ד נא(3) 289, 306 (1997) (להלן: בג"ץ רקנט)). חוק שוויון ההזדמנויות חל על המדינה כמעביד (סעיף 17 לחוק), ושימש תשתית נורמטיבית לניתוח טענות הצדדים בעניין רוזנבאום.

סעיף 2 לחוק שוויון ההזדמנויות מורה כך:

"(א) לא יפלה מעביד בין עובדיו או בין דורשי עבודה מחמת מינם, נטייתם המינית, מעמדם האישי, הריון, טיפולי פוריות, טיפולי הפריה חוץ-גופית, היותם הורים, גילם, גזעם, דתם, לאומיותם, ארץ מוצאם, השקפתם או מפלגתם או שירותם במילואים, קריאתם לשירות מילואים או שירותם הצפוי בשירות מילואים כהגדרתו בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986, לרבות מחמת תדירותו או משכו, בכל אחד מאלה:

(1) קבלה לעבודה ;

(2) תנאי עבודה ;

(3) קידום בעבודה ;

(4) הכשרה או השתלמות מקצועית ;

(5) פיטורים או פיצויי פיטורים.

(6) הטבות ותשלומים הניתנים לעובד בקשר לפרישה מעבודה.

...

(ב) לענין סעיפים קטנים (א) ו-(א1) רואים כהפליה גם קביעת תנאים שלא ממין הענין."

116. ואם נסכם את האמור בכל הנוגע לתובענה זו, הרי שחוק שוויון ההזדמנויות אוסר על הפליה גם בעניין הטבות בגין פרישה (סעיף 2(א)(6) לחוק) ו/או בקביעת תנאים שלא ממין העניין (סעיף 2(ב) לחוק) והוראות אלו חלות גם על המדינה ללא כל מגבלות ו/או סייגים (סעיף 17 לחוק).

117. למען הסר ספק יצויין כי גם אם לא העניין נשוא התובענה מוסדר גם בחוק שוויון ההזדמנויות (וכאמור לגישת התובע הדבר מוסדר בין מכוח סעיף 2(א)(6) לחוק ובין מכוח

סעיף 6(ב) לחוק, גם אז לא היה בכך כדי לסייע לנתבעת וגם לעניין זה יפים הדברים שנאמרו בעניין זול:

"בתוך כך, אף שחוק שוויון הזדמנויות בעבודה אינו מונה במישרין את הסוגיה של הפלייה בנסיבות הוצאה לגמלאות כאחד מהתחומים בהם חל החוק, מסכים אני עם חברתי השופטת א' חיות כי יש לראות סוגיה זו כחוסה תחת החוק. זאת, נוכח העיקרון כי מקום שבו מגן חוק על זכות חוקתית יפורש הוא בהרחבה; נוכח היות הרשימה המנויה בסעיף 2 (הן של עילות ההפליה, הן של סוגי העניינים עליהם חל החוק) רשימה פתוחה; ונוכח האפשרות לקרוא את הפגיעה הנגרמת מהוצאה כפויה לגמלאות (דוגמת הפגיעה בשיעורי הגמלה שישולמו) כחלק מפגיעה ב"הטבות ותשלומים הניתנים לעובד בקשר לפרישה מעבודה (סעיף 2(6) לחוק שוויון הזדמנויות)".

118. דברים אלו נכונים כמובן בשינויים המחוייבים לעניינה של התובענה דן אם וככל שיהיה בכך צורך.

119. ומן הכלל אל הפרט - תובע סבור שאין חולק כי התנהלות שבה לחלק (המיוחס) של עובדי המדינה הנתבעת כן מביאה בחשבון באופן אוטומטי את יתרת הפטור לצורך חישוב קיצבתם בעוד שלחלק אחר (חברי הקבוצה) הנתבעת אינה עושה כן וזאת כאשר נתוני הגמלאים הנ"ל זהים (היינו המדובר הוא בגמלאים המקבלים קיצבה יחידה מהמדינה ואשר לא ביקשו להוון את קיצבתם) - הנה בגדר אפליה פסולה ואסורה.

120. וכאמור לעיל, כאשר פעלה הנתבעת באופן המפלה בין גמלאיה, הרי שהיא גם התעשרה שלא כדין על חשבונם של חברי הקבוצה, כאשר הרכיב הכספי המשקף את יתרת הפטור לא הובא בחשבון בעניין קצבתם של חברי הקבוצה אלא נותר בקופתה של המדינה.

הנתבעת פעלה גם בניגוד להוראות פקודת המסים ותקנות הניכוי

121. סעיף 1(א) לחוק יסוד: משק המדינה ולפיו:

"מסים, מילות חובה ותשלומי חובה אחרים לא יוטלו, ושיעוריהם לא ישונו, אלא בחוק או על פיו; הוא הדין לגבי אגרות".

122. בע"א 7368/06 דירות יוקרה בע"מ נ' ראש עיריית יבנה, מר צבי גוב-אדי (פורסם בנבו) נאמר לעניין זה כדלקמן (שם בפסקה 33):

"עקרון חוקיות המינהל מהווה נורמה בסיסית במשפט הציבורי. עקרון זה מורה, כי כוחה של הרשות הציבורית נובע מהסמכויות שהוקנו לה בדין, ואין בלתן. הדין הוא שמוליד את כוחה של הרשות לפעול, וגבולות כוחה מתוחמים לגבולות ההסמכה שהוענקה לה בדין. זהו 'האל"ף-י-בי"ת של המשפט המינהלי'..."

עקרון חוקיות המינהל מחייב הקפדה מיוחדת בכל הנוגע לפעולות העלולות לפגוע בזכות יסוד של הפרט. פעולה של רשות הפוגעת בזכות יסוד טעונה הסמכה חוקית מפורשת. כך היה הדין מקדמת דנא."

123. כאמור לעיל, הנתבעת טענה להגנתה כי היא פעלה בהתאם להוראת סעיף 7.1 לנוהל במסגרתו כאמור הורתה רשות המיסים למשלמי הקיצבה שלא לזכות את חברי הקבוצה ביתרת הפטור (ראה מכתבה של הגבי' סיגל סמילנסקי מהנתבעת, נספח 9 לתובענה).

124. למותר לציין כי הנוהל ו/או ההנחיה של רשות המסים הם בגדר "הנחיות מנהליות" וכי למותר לציין כי הנחיות מנהליות הן בדרג נורמטיבי נמוך יותר משל חוק (בעניינינו פקודת המסים) ו/או משל תקנות (בעניינינו תקנות הניכוי).
125. לכן יטען התובע כי בכל הנוגע לעניינים של חברי הקבוצה הנתבעת היתה צריכה להתעלם מהנחיות רשות המסים ולפעול בהתאם להוראות סעיף 9א' לפקודה וסעיף 9(ג) לתקנות הניכוי, או לכל הפחות לפנות לרשות המסים ולהעמיד אותה על כך שהנחיותיה בעניין עומדות בסתירה להוראות פקודת המסים ותקנות הניכוי בעניין.
126. אך כאמור הנתבעת לא עשתה כן ובכך פעלה הנתבעת שלא כדין.
127. במאמר מוסגר יצויין כי אין חולק שהנחיות רשות המסים היו חייבות להיות כפופות למגבלות ההלכתיות החלות בדרך-כלל על שיקול הדעת המינהלי ובמיוחד האיסור לחרוג מן הסמכות, החובה לכוון אל מטרת הפקודה והמחוקק ולשקול שיקולים ענייניים בלבד כמו גם הצורך לפעול באופן סביר בנסיבות העניין (ראה והשווה למשל בג"צ 219/81 שטרית נ' שר החלקאות (פורסם בנבו)).
128. מן החובה הכללית הזו נגזרות כאמור מספר חובות משנה.
129. ראשית, הנחיות רשות המסים אינן יכולות לחרוג מן הסמכות - ברור כי אי אפשר להסדיר או להכשיר באמצעות ההנחיות הללו מעשה החורג מן הסמכות של הרשות (ראה והשווה למשל בג"צ 355/79 קטלן נ' שרות בתי הסוהר).
130. שנית, רשות מינהלית חייבת לפעול אך ורק לשם השגת המטרה שעמדה לנגד עיני המחוקק כשהעניק לה את הסמכות ואם היא תקבע לעצמה הנחיות כדי להשיג באמצעותן מטרה זרה, יהיה בכך כדי לפסול אותן הנחיות.
131. כמו כן ההנחיות המינהליות כמו כל החלטה מינהלית, חייבות להתבסס על מערכת של שיקולים ענייניים, כלומר שיקולים השייכים לעניין הנדון בהתחשב במטרת החוק, במהות הסמכות, בעקרונות יסוד של שיטת המשפט וכיוצא באלה.
132. התעלמות משיקולים ענייניים, אם הם שיקולים בעלי חשיבות של ממש לעניין הנדון והתחשבות בשיקולם זרים, יש בהם כדי לפסול הנחיות שהרשות קבעה לעצמה ובעניינינו הנחיות רשות המסים בעניין.
133. לאמור שלעיל ראה והשווה למשל בג"צ 170/61 שיטי נגד עיריית חיפה; בג"צ 178/71 קקון נ' המפקח על התעבורה; בג"צ 422/80 ששון נ' עיריית תל אביב; (כולם פורסמו בנבו) ועוד.
134. הדרישה השלישית היא דרישת הסבירות - הרשות המנהלית חייבת לפעול באופן סביר והנחיות מנהליות הנגועות בחוסר-סבירות - תיפסלנה, לכל הפחות אותו החלק שבהנחייה

- שהוא בלתי סביר (ראה והשווה לדוגמא בג"צ 509/80 יונס נגד מנכ"ל משרד ראש הממשלה; בג"צ 3930/94 נביל ואח' נ' שר הבריאות ואח'; בג"צ 63/00 מכון להכשרת טוענות רבניות; בג"צ 2832/96 בנאי ואח' נ' המועצה הארצית של לשכת עורכי-הדין).
135. ובעיקר, בית-המשפט הנכבד מפעיל ביקורת בקשר להנחיות מינהליות, והוא בודק האם הרשות המינהלית פירשה את ההנחיות שלה, בנושא מסויים או במקרה מסויים, כראוי.
136. ראה לעניין זה למשל בג"צ 219/81 שטרית נ' שר החלקאות (פורסם בנבו):
- "פרשנותם של הקריטריונים, כפרשנותה של כל הוראה והנחיה, צריך שתיעשה - במסגרת ניסוחה - על-פי המטרה המונחת ביסוד קביעתם של הקריטריונים."**
137. וראה גם למשל רע"א 4127/95 זלקינד נ' בית זית - מושב עובדים להתיישבות שיתופית בע"מ ואח' (פורסם בנבו).
138. ומן הכלל אל פרט - כפי שצוין לעיל בהנחייתה כאמור למשלמי הקיבצה חרגה רשות המיסים מסמכותה, פעלה בניגוד להוראות סעיף 9א' לפקודה וסעיף 9(ג) לתקנות הניכוי ובניגוד למטרות שעמדו בבסיסם של מטרות סעיף 9א' לפקודה וסעיף 9(ג) לתקנות הניכוי ואשר פורטו בהרחבה לעיל וכל זאת כאמור מבלי שהיה מנגד בעיני רשות המיסים כל שיקול ענייני אשר חייב את רשות המיסים להורות למשלמי הקיבצה לפעול הלכה למעשה בניגוד להוראות הפקודה ותקנות הניכוי ועל כן חובה היתה על הנתבעת להתעלם מהנחייה זו ולפעול בהתאם להוראות סעיף 9א' לפקודה ותקנה 9(ג) לתקנות הניכוי.
139. למען הסר ספק יוסיף התובע לעניין זה ויצוין כי קיימת לבית משפט נכבד זה סמכות באשר לתקיפה עקיפה של המעשה המנהלי גם במסגרת תובענה ייצוגית.
140. בדנ"א 7398/09 עיריית ירושלים נ' שירותי בריאות כללית (פורסם בנבו) הוגדר ההבדל בין תקיפה ישירה לבין תקיפה עקיפה כך:
- "בתקיפה ישירה הסעד המבוקש הוא קביעה שאין תוקף להחלטה המינהלית או שיש לשנותה. לעומת זאת, בהליך של תקיפה עקיפה הסעד הסופי המבוקש אינו קביעה באשר לתוקפה של החלטה המינהלית, אלא סעד אחר, לדוגמה סעד כספי."**
141. ולעניין סמכותו של בית משפט נכבד זה לדון בתקיפה עקיפה במסגרת תובענה ייצוגית, הרי שאין מחלוקת כי הדבר ניתן.
142. ראה למשל דברי כב' הנשיאה חיות ברע"א 9771/16 נובל אנרג'י מדיטרניאן לימיטד נ' נזרי (פורסם בנבו), שם נקבע כי:
- "...כבר נפסק כי תקיפה עקיפה אפשרית גם במסגרת הליך של תובענה ייצוגית."**
143. לעניין זה יש לזכור כי בהתאם לפסיקה בעניינו המדובר הוא בתקיפה עקיפה של הנחייה מנהלית שהיא כאמור במדרג הנורמטיבי הנמוך ביותר (שלא כמו דבר תקיפה או חקיקת

משנה למשל) וככל שדבר ה"חקיקה" הנו במדרג נמוך יותר כך גדלה בהתאם סמכותו של בית המשפט להתערב בו.

בהתאם לטענות רשות המסים בתשובתה הרי שהנתבעת גם לא פעלה בהתאם להנחיות

144. בסעיף 12 למכתבה של רו"ח כהן מרשות המסים (נספח 14 לתובענה) אמרה הגב' כהן את הדברים הבאים (ההדגשה הוספה):

"12. בפני מקבל קצבה עומדות מספר אפשרויות להבטיח התחשבות בפטור הנוסף בחישוב חבותו במס ויפורט.

145. וכיצד יש לפתע "מספר אפשרויות" לקבלת יתרת הפטור? שהרי עד כה נתקלנו רק באפשרות אחת ואחת בלבד להתחשבות ביתרת הפטור והיא פנייה לפקיד השומה וזאת בהתאם להנחייה ברורה ומפורשת של רשות המסים עצמה:

146. ורשות המיסים ממשיכה ומפרטת מהן אותן ה"אפשרויות". בסעיף 13 למכתבה היא אומרת:

"13. מקבל קצבה רשאי להגיש לפקיד השומה תובענה להחזר מס, להצהיר על התקיימות התנאים בעניינו, ובהתקיימותם - יחושב לו הפטור הנוסף על הכנסתו החייבת באותה שנת מס."

147. זוהי האפשרות הידועה והמוכרת (רק שבמאמר מוסגר גם בעניין זה רשות המיסים אינה מדייקת בתשובתה ולא במקרה - פקיד השומה לא מחשב למקבל הקצבה את יתרת הפטור ("הפטור הנוסף") שהרי כאמור יתרת הפטור ידועה וברורה מראש ואין צורך שפקיד השומה יחשב אותה. פקיד השומה מחשב למעשה מהו הפטור (אם בכלל) המגיע לאותו מקבל קצבה, מעבר ליתרת הפטור המגיעה לאותו מקבל קצבה כאמור בכל מקרה).

148. וה"אפשרות" השניה שהיא לכאורה בגדר חידוש בעמדת רשות המסים מצויה בסעיפים 14-19 למכתב, שם אומרת רשות המיסים את הדברים הבאים (ההדגשות הוספו):

"14. כמו כן, מקבל קצבה יכול להוכיח ולשכנע את משלם הקצבה כי בעניינו התקיימו כל התנאים המאפשרים חישוב הפטור הנוסף בשלב העברת הקצבה. לפי תקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה) תשנ"ג-1993, על המעביד (לרבות מי שמשלם קצבה) לנכות ממנה מס במקור בהתאם לתקנות אלו ובין היתר, על משלם קצבה לנכות מס לפי תקנה 5, אלא שעל החלק הפטור ממס לפי סעיף 9א לפקודה - לא ינכה מס. כלומר, בעת חישוב ניכוי המס מהקצבה, משלם קצבה רשאי להתחשב בפטור הנוסף, רק אם מקבל הקצבה עמד בנטל להוכיח את התנאים המוזכרים לעיל, רק אם הוכח בפניו מהו שיעור הפטור לפי סעיף 9א לפקודה, לו זכאי הגמלאי. שכן וכאמור, אם ביצע הגמלאי היוון קצבה לאחר יום התחילה, מופחת שיעור הפטור לו הוא זכאי. וכן, אם הגמלאי מקבל קצבה ממשלם נוסף, לא ניתן לחשב לו את הפטור הנוסף בעת העברת התשלום ממשלם הקצבה. ולכן במצבים אלו משלם הקצבה אינו רשאי להעניק לו את הפטור הנוסף באופן אוטומטי.

15. בלוח עזר לחישוב מס הכנסה שנתי לשנת המס 2016, שפורסם במקביל להעלאה המדורגת של שיעור הפטור הנוסף, נמנו ארבעה תנאים אשר בהתקיימותם, יהיה רשאי משלם הקצבה להעניק את הפטור הנוסף לגמלאים אשר הגיעו לגיל הזכאות לפני יום התחילה (מצ"ב כנספח ג').

....

18. לאור כל האמור, גמלאי התובע לזכות בפטור הנוסף רשאי להגיש דוח לפקיד השומה ולבקש כי הפטור יחושב במסגרת חישוב הכנסתו החייבת לשנת המס. כמו כן, יכול הגמלאי להוכיח בפני משלם הקצבה כי התקיימו בו התנאים המאפשרים חישוב הפטור הנוסף בשלב העברת הקצבה.

19. כך או אחרת, משאין מדובר בשלילת זכותו של מי שזכאי לקבל את הפטור, אלא לכל היותר אי הענקת הפטור באופן אוטומטי - עד שהגמלאי מראה כי הוא עומד בתנאים לזכאות לפטור - בין באמצעות הצגת מסמכים למעסיק, לרבות תיאום מס מפקיד השומה, או באמצעות פניה לפקיד השומה בעצמו, כדי לבחון על סמך הנתונים המדווחים לו אם אכן הפונה זכאי לפטור. ברי כי אין בעצם אי מתן הפטור באופן אוטומטי כדי להקים עילה לתביעה בתובענה ייצוגית כנגד הרשות, ובאופן ספציפי יותר, אין בכך משום גביה שלא כדין.

149. כפי שציין התובע בהרחבה במסגרת תובענת רשות המסים, לגישתו של התובע אפשרות חלופית זו (לפיה יפנה חבר הקבוצה לנתבעת ו"ישכנע" אותה לזכות אותו ביתרת הפטור חלף פנייה לפקיד השומה) אינה בגדר אפשרות ריאלית ואולם אם תימצא טענה זו של רשת המסים כנכונה וזאת במסגרת בירור תובענת רשות המסים, הרי שהדבר מקים לתובע וליתר חברי הקבוצה עילת תביעה נוספת כנגד הנתבעת.

150. שהרי אם אכן המדובר הוא בחלופה ריאלית, חובה היה על הנתבעת לכל הפחות להעמיד את התובע ואת חברי הקבוצה על כך שעומדת להם חלופה ריאלית זו (היינו "לשכנע" את הנתבעת לזכות אותם ביתרת הפטור חלף פנייה לפקיד השומה) ומשלא עשתה הנתבעת כן (במכוון או שלא במכוון), הרי שהיא לכל הפחות התרשלה בניסיונות העניין ועליה לשאת בתוצאות מעשיה ו/או מחדליה אלו.

עילות התביעה

עשיית עושר ולא במשפט

151. כפי שפורט לעיל, אי ההתחשבות ביתרת הפטור, כולה או חלקה, בכל הנוגע לחברי הקבוצה, מהווה התעשרות שלא כדין של המדינה וזאת בניגוד לסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט-1979.

152. במקרה שלפנינו התקיימו שלושת יסודות העולה דנן: (1) התעשרות - המדינה התעשרה בדרך של אי התחשבות ביתרת הפטור (2) ההתעשרות האמורה באה למדינה מן התובע ומיתר חברי הקבוצה ועל חשבונם; (3) התעשרותה של רשות המיסים על חשבון חברי הקבוצה הייתה "שלא על פי זכות שבדין" - זאת נוכח האמור לעיל (לעניין יסודות העולה ראה למשל רע"א 371/89 ליבוביץ נ' א. את י. אליהו בע"מ ואח', פ"ד מד(2) 309 (1990); רע"א 5768/94 א.ש.י.ר יבוא יצור והפצת ואח' נ' פורום אביזרים ומוצרי צריכה בע"מ ואח', פ"ד נב(4) 289, 335, 360-358 (1998)).

153. אשר על כן קיימת לתובע וליתר חברי הקבוצה עילת תביעה כנגד הנתבעת וזאת כאמור בעילה של עשיית עושר ולא במשפט.

הפרת חובה חקוקה

154. כפי שפורט לעיל, הנתבעת הפרה את הוראות חוק שיויון ההזדמנויות וכן הפרה למעשה גם את הוראות סעיף 9א' לפקודה בשילוב עם הוראת תקנה 9(ג) לתקנות הניכוי.
155. הפרתן של הוראות אלו מהווה נסיבות העניין עוולה של הפרת חובה חקוקה, המוסדרת בסעיף 63 לפקודת הנזיקין.
156. יסודותיה של עוולת הפרת חובה חקוקה הם אלו: (א) קיומה של חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק; (ב) החיקוק נועד לטובתו של הנזוק; (ג) המזיק הפר את החובה המוטלת עליו; (ד) ההפרה גרמה לנזוק נזק; (ה) הנזק אשר נגרם הוא מסוג הנזק אליו נתכוון החיקוק. ראה למשל ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש, פ"ד לז (1) 113, 138-139 (1982)). יסודות אלו התקיימו גם במקרה שלפנינו.
157. לא למותר להזכיר, כי בהעדר שיקולים מיוחדים לסתור, ההנחה היא כי כל חובה שהוטלה מכוח חיקוק במישרין או בעקיפין על אדם או גוף נועדה לטובתו או להגנתו של הנפגע מהפרתה ומזכה את הנפגע בסעד נזיקי (ראה למשל ע"א 2351/90 לסלאו נ' ג'אמל, פ"ד מז (1) 629, 635-636 (1993)).

רשלנות ומצג שווא רשלני

158. אין צורך לומר שהנתבעת חבה חובת זהירות מושגית, כמו גם קונקרטיית כלפי חברי הקבוצה וניתן אף לומר שחובות זהירות אלו הינן חובות זהירות מוגברות, וזאת בין היתר נוכח יחסי הכוחות שבין הצדדים ונוכח ההקפדה היתירה שיש להקפיד בעניינים נשואי התובענה.
159. הנתבעת, בפעולותיה ו/או במחדליה המתוארים לעיל הפרה חובות זהירות אלו ועשתה מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות.
160. כתוצאה מכך נגרם לחברי הקבוצה נזק. נזק זה הינו, לכל הפחות בגדר "התרחשות צפויה" בעקבות פעולות ו/או מחדלי הנתבעת המנוגדים לחובות שהוטלו עליה ואשר אותן הפרה. מעשיה ו/או מחדליה של הנתבעת הינם בגדר הסיבה לקרות הנזק, שבא באורח טבעי ובמהלכם הרגיל של הדברים.
161. מכאן שיסודות העוולה כולם מתקיימים בנסיבות העניין בנוגע לעוולת הרשלנות: בין הצדדים קיימת חובה זהירות (מושגית וקונקרטיית), הנתבעת הפרה את חובת הזהירות וגרמה בכך לנזק כשאינן ספק שהנתבעת ידעה, או לכל הפחות צריכה היתה לדעת, כי חברי הקבוצה יסתמכו על מצגים אלו וכתוצאה מכך יגרם לחברי הקבוצה הנזק האמור.
162. אשר על כן קיימת לתובע וליתר חברי הקבוצה עילת תביעה כנגד הנתבעת וזאת כאמור גם בעוולת הרשלנות.

הטעייה וניהול משא ומתן שלא בתום לב וקיום חוזה שלא בתום לב

163. לתובעת קמה גם עילה בגין הטעייה לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (סעיף 15 לחוק), ניהול משא ומתן שלא בתום לב (סעיף 12 לחוק) וקיום חוזה שלא בתום לב (סעיף 39 לחוק).
164. עקרון תום הלב חולש על עניינה של תובענה זו מכח מספר היבטים חלופיים ומצטברים.
165. ראשית – על-פי סעיף 12 ו- 39 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-1973 בשל היחסים הקיימים בין הנתבעת לבין חברי הקבוצה. שנית – בשל היותו עקרון על החולש על כל פעולה משפטית, וביצוע חיובים שאינם בגדר חוזה, כאמור בסעיף 61(ב) לחוק החוזים. ושלישית – בשל חובת תום הלב המוגברת והחובה לפעול בהגינות וסבירות המוטלות על הנתבעת בשל יחסי הכוחות שבין הצדדים ו"ככל שקיימים ביניהם יחסי אמון משמעותיים יותר כך יגבה היקף החובה" (ראה למשל ע"א 8817/02 קליר כימיקלים נ' אגמון ז"ל ואח').
166. בנסיבות אלו, התנהגות תמת-לב של הנתבעת צריכה היתה לפעול ו/או להציג מצגים מלאים ונכונים בפי חברי הקבוצה ומשלא עשתה כן - על הנתבעת לחוב בתוצאות מעשיה ו/או מחדליה בעניין.

הגדרת הקבוצה

167. התובע יטען כי חברי הקבוצה נשואת התובענה הינם כאמור יחידים המקבלים קיצבה יחידה מהמדינה ואשר לא ביקשו להוון את קצבתם.
168. על כן מבוקש כי הגדרת הקבוצה תהא כדלקמן:
- " כל יחיד אשר הגיע לגיל הזכאות, המקבל מהמדינה קצבה יחידה ואשר לא היוון את קצבתו, שמשלם הקיצבה שלו לא זיכה את קצבתו ביתרת הפטור (כהגדרתה לעיל) המגיעה לו על פי סעיף 9א' לפקודה ובהתאם להוראת תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג - 1993, כולה או חלקה. "**
169. כפי שצוין לעיל חלק מחברי הקבוצה (דוגמת התובע) לא זוכו כלל ביתרת הפטור ולהם מגיעה כאמור יתרת פטור בשעור של 14% מתקרת הקצבה המזכה בגין השנים 2016 - 2017 ויתרת פטור בשעור של 8.5% בגין השנים 2015-2012, ואילו חלק מחברי הקבוצה (דוגמת הגב' ליבוביץ האמורה לעיל) זוכו בשנים 2016-2017 רק בחלק מיתרת הפטור (8.5% מתקרת הקיצבה המזכה בלבד במקום 14% מתקרת התיקרה המזכה כפי שמגיע להם) ולחברי קבוצה אלו מגיע כמובן החלק היחסי מיתרת הפטור שלא ניתן להם (5.5% בקשר לשנים 2016-2017, כאשר התובע יוצא מנקודת הנחה בעניין זה כי בקשר לשנים 2015-2012 קיבלו אלו את מלוא יתרת הפטור המגיעה להם (8.5%).

הנזק הכספי שנגרם לחברי הקבוצה והערכתו

170. למותר לציין כי לתובע אין כיום נתונים מספריים מדוייקים אודות מספר הפרטים החברים בקבוצה והוא יבקש לקבלם מהנתבעת במסגרת בירור התובענה, כאשר יצויין כי יש בידי הנתבעת ו/או המדינה (לרבות רשות המסים) מערכות מידע ממוחשבות שבאמצעותן ניתן לקבל בקלות את המידע המבוקש.

171. עוד למותר לציין כי בעת שבה תמציא הנתבעת את מספר חברי הקבוצה יהיה ניתן להעריך טוב יותר גם את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה.

172. על כן ינסה התובע בשלב ראשוני זה להעריך את הסכום שלו זכאים חברי הקבוצה בהשבה בהתאם לאופן החישוב הבא:

172.1. תקרת הקצה המזכה עמדה בשנים 2012-2017 על הסכומים הבאים:

172.1.1. שנת 2017 - סך שנתי של 100,320 ש"ח.

172.1.2. שנת 2016 - סך שנתי של 100,560 ש"ח.

172.1.3. שנת 2015 - סך שנתי של 101,640 ש"ח.

172.1.4. שנת 2014 - סך שנתי של 101,640 ש"ח.

172.1.5. שנת 2013 - סך שנתי של 99,720 ש"ח.

172.1.6. שנת 2012 - סך שנתי של 92,280 ש"ח.

172.2. כאמור, בשנים 2016-2017 עומדת יתרת הפטור על שעור של 14% מתקרת הקצבה המזכה ובשנים 2012-2015 עמדה יתרת הפטור על 8.5% מתקרת הקצבה המזכה.

172.3. מכאן שהנזק שנגרם לתובע בשנים 2012 - 2017 היה כדלקמן:

172.3.1. שנת 2017 - סך של 14,044 ש"ח ($100,320 \times 14\% = 14,044$).

172.3.2. שנת 2016 - סך של 14,078 ש"ח ($100,560 \times 14\% = 14,078$).

172.3.3. שנת 2015 - סך של 8,639 ש"ח ($101,640 \times 8.5\% = 8,639$).

172.3.4. שנת 2014 - סך של 8,639 ש"ח ($101,640 \times 8.5\% = 8,639$).

172.3.5. שנת 2013 - סך של 8,476 ש"ח ($99,720 \times 8.5\% = 8,476$).

172.3.6. שנת 2012 - סך של 7,844 ש"ח ($92,280 \times 8.5\% = 7,844$).

- 172.4. ובסך הכל עמד הנזק לתובע לשנים 2017-2012 על סך כולל של 61,720 ש"ח.
- 172.5. ובכל הנוגע לאלו מחברי הקבוצה שקיבלו רק 8.5% במקום 14% (דוגמת הגבי ליבוביץ), הרי שהנזק שנגרם להם בשנים 2016-2017 היה כדלקמן:
- 172.5.1. שנת 2017 - סך של 5,217 ש"ח $(100,320 \times 5.5\% = 5,217)$.
- 172.5.2. שנת 2016 - סך של 5,229 ש"ח $(100,560 \times 5.5\% = 5,229)$.
- 172.6. ובסך הכל עמד הנזק לחברי קבוצה אלו לשנים 2017-2016 על סך כולל של 10,446 ש"ח.
- 172.7. לעניין מספרם של חברי הקבוצה, הרי שבהתאם לנתוני הלמ"ס לשנת 2016 ישנם בישראל כיום כמליון אנשים שגילם הוא מעבר לגיל היציאה לגמלאות. מספר זה מורכב מכ- 650 אלף נשים שגילם הוא מגיל 62 ואילך וכ- 360 אלף גברים שגילם הוא מגיל 67 ואילך.
- העתק פרסומי הלמ"ס בעניין מצ"ב כנספח 16.
- 172.8. התובע יניח, בהערכה הנראית כשמרנית, כי מספרם הכולל של הזכאים ליתרת הפטור מכל מקבלי הקיצבה בארץ הוא כ- 5% ממספר הגמלאים בישראל, היינו שמספרם הוא כ- 50,000 חברים.
- 172.9. ומתוך כל אלו יעריך התובע כי מספרם של חברי הקבוצה עומד על כ- 10,000 חברים בחלוקה של 8,000 חברים שלא קיבלו מאום (דוגמת התובע) ו- 2,000 שקיבלו חלק מהמגיע להם (דוגמת הגבי ליבוביץ).
- 172.10. את המספרים הנ"ל יכפול התובע בסכום המהווה את אמצע הנזק המקסימלי שנגרם, היינו סך של 30,860 ש"ח לחברים שלא קיבלו מאום $(61,720/2 = 30,860)$ וסך של 5,223 ש"ח לחברים שקיבלו חלק מהמגיע להם $(10,446/2 = 5,223)$.
- 172.11. מכפלת המספרים הנ"ל מביאה לתוצאות כדלקמן:
- 172.11.1. סה"כ הנזק לחברי הקבוצה שלא קיבלו מאום - 308,600,000 ש"ח.
- 172.11.2. סה"כ הנזק שנגרם לחברי הקבוצה שקיבלו חלק מהמגיע להם - 10,446,000 ש"ח.
- 172.12. ובסה"כ לנזק כולל מוערך של כ- 319,046,000 ש"ח.
173. לעניין אופן ההשבה יטען התובע כי הואיל וכל מערכות החישוב, הן של הנתבעת והן של רשות המיסים, ממוחשבות, ניתן לדעת על נקלה מיהם חברי הקבוצה ומהו הסכום שזכאי

כל אחד ואחד מהם לקבל חזרה ועל כן יש להשיב להם את הסכומים בהשבה שבעין, באמצעות הנתבעת ו/או באמצעות רשות המסים ואין צורך להציע מנגנון השבה חלופי בנסיבותיה של התובענה דנן.

הסעדים המבוקשים בתובענה

174. הסעדים המבוקשים בתובענה זו הנם כדלקמן:

174.1. סעד כספי - להורות לנתבעת להשיב לחברי הקבוצה את כל הכספים שאותם גבתה כמפורט לעיל, שלא כדין, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק.

174.2. סעד הצהרתי וצו עשה - להצהיר כי התנהלות הנתבעת המתוארת לעיל נעשתה שלא כדין ולייתן לנתבעת הוראות מפורשות להביא בחשבון את יתרת הפטור בעת חישוב קצבתם של חברי הקבוצה מעתה ואילך.

174.3. לקבוע גמול לתובע ולקבוע את שכר טרחתם של ב"כ התובע.

174.4. ליתן כל צו או הוראה אחרת כפי שבית המשפט הנכבד ימצא לנכון.

סיכום

175. לבית דין נכבד זה הסמכות המקומית והעניינית לדון בתובענה.

176. אשר על כן מתבקש בית הדין הנכבד להיעתר לתובענה.

עדן ליכוביץ, עו"ד
מ"כ התובע

שבתאי שבתאי, ת.ז. 5957881
ע"י ב"כ עוה"ד עדי ליבוביץ ואח'
מרח' מנחם בגין 7 רמת גן 52521
טל: 03-5757675 פקס: 03-5750655

המבקש

- נגד -

מדינת ישראל - משרד האוצר - מנהלת הגמלאות
ע"י ב"כ מפרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי)
דרך מנחם בגין 154, תל-אביב, ת.ד. 33051
טל: 073-3736222 פקס: 073-3736490/1

המשיבה

כרך נספחים לבקשה לאישור התובענה כייצוגית ולתובענה המנהלית הייצוגית

- נספח 1 - תיקון 190 כפי שפורסם ברשומות (עמ' 14-2).
- נספח 2 - הנחיית רשות המסים מיום 25.10.12 שעניינה "תיקון 190 לפקודת מס הכנסה" (עמ' 15-26).
- נספח 3 - "חוזר מס הכנסה מס' 2/2013 בנושא: תיקון 190 לפקודה - הוראות סעיף 9א למתן פטור על הקצבה המזכה" שפורסם על ידי רשות המסים ביום 27.5.13 (עמ' 27-53).
- נספח 4 - טפסי 106 של המבקש לשנים 2012 - 2016 (עמ' 54-59).
- נספח 5 - טפסי 106 של הגב' ליבוביץ לשנים 2012 - 2016 (עמ' 60-64).
- נספח 6 - תצהירה של הגב' ליבוביץ (עמ' 65-70).
- נספח 7 - מכתבו של ב"כ המבקש לרשות המסים ולמנהל הגמלאות מיום 30.7.17 (עמ' 71-79).
- נספח 8 - הודעת המייל של רו"ח רונית כהן מרשות המסים לב"כ המבקש מיום 8.8.17 (עמ' 80-81).
- נספח 9 - מכתבה של הגב' סיגל סמילנסקי - ברוך מהמשיבה לב"כ המבקש מיום 8.8.17 (עמ' 82-83).
- נספח 10 - מכתבו של ב"כ המבקש מיום 1.10.17 לרשות המסים (עמ' 84-96).
- נספח 11 - מכתבו של ב"כ המבקש מיום 1.10.17 למינהל הגמלאות (עמ' 97-109).
- נספח 12 - מכתבה של עו"ד הילה פרץ מרשות המסים לב"כ המבקש מיום 14.11.17 (עמ' 110-111).
- נספח 13 - מכתבה של עו"ד הילה פרץ מרשות המסים לב"כ המבקש מיום 27.12.17 (עמ' 112-113).
- נספח 14 - מכתבה של רו"ח רונית כהן מרשות המסים לב"כ המבקש מיום 14.1.18 (עמ' 114-118).
- נספח 15 - לוח העזר לשנת 2016 (עמ' 119-137).
- נספח 16 - נתוני הלמ"ס לשנת 2016 לעניין מספרם של חברי הקבוצה (עמ' 138-144).
- נספח 17 - הבקשה לאישור תובענת רשות המסים כייצוגית (ללא הנספחים) (עמ' 145 ואילך).

נספח 1

תיקון 190 כפי שפורסם ברשומות.

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190 והוראת שעה), התשע"ב-2012*

1. תיקון סעיף 1 בפקודת מס הכנסה¹ (להלן – הפקודה), בסעיף 1, בהגדרה "קופת גמל", "קופת גמל לתגמולים", "קופת גמל לפיצויים", "קופת גמל לקצבה", "קרן חשתלמות" ו"קופת ביטוח", אחרי "קופת גמל לקצבה" יבוא "קופת גמל לא משלמת לקצבה" ובמקום "קופת ביטוח" יבוא "קרן ותיקה", "קופת ביטוח" ו"תכנית ביטוח".
2. תיקון סעיף 3 בסעיף 3(ה) לפקודה, בסופו יבוא:
- "(3) ריבית ורווחים אחרים שמשך יחיד מקופת גמל לא משלמת לקצבה והנובעים מכספים שהועברו לחשבון חדש כאמור בסעיף 23(א)(2) או (ב) לחוק תפיקוח על קופות גמל, יראו אותם כחכנסה מריבית, ואולם רווחים שקיבל כאמור בסכום הפרשי הצמדה שחושבו על הכספים כאמור יראו אותם כחכנסה מפרשי הצמדה; משך יחיד חלק מהכספים כאמור, יראו אותם כאילו נמשכו על חשבון קרן, ריבית ופרשי הצמדה, באופן יחסי."
3. תיקון סעיף 8 בסעיף 8(ג) לפקודה, בפסקה (1), אחרי "פרשי שכר" יבוא "או הפרשי קצבה" ובסופה יבוא "לעניין זה, "קצבה" – קצבה המשתלמת מכוח חסדר פנסיח תקציבית כהגדרתו בסעיף 9(16), וכן קצבה כאמור בפסקאות (2) עד (3א) לחגדרה "הכנסה מיגיעה אישית" שבסעיף 1".
4. תיקון סעיף 9 בסעיף 9 לפקודה –
- (1) במקום פסקה (16) יבוא:
- "קצבאות שאירים (16) (א) קצבת שאירים הנובעת מתשלומים פטורים;
- (ב) קצבת שאירים שאינה נובעת מתשלומים פטורים, המשתלמת מקופת גמל לקצבה או בהתאם לתכנית ביטוח, או המשתלמת מכוח חסדר פנסיח תקציבית, וחכל בסכום שאינו עולה על תקרת חקצבה המזכה;

* התקבל בכנסת ביום י' באייר התשע"ב (2 במאי 2012); חצעת החוק ודברי חסבר פורסמו בחצעות חוק חממשלה – 661, מיום ד' באדר התשע"ב (27 בפברואר 2012), עמ' 382.
 1 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס"ח התשע"ב, עמ' 202.

לעניין פסקה זו –

"חסדר פנסיח תקציבית" – הסדר לפי זין או
 הסכם לרבות הסכם קיבוצי, שלפיו תשולם
 קצבת מדי חודש בחודשו באופן רציף,
 מקופת המעביד, לעובד שפרש מעבודתו,
 במשך כל ימי חייו, ולאחר מותו – לשאירו;
 "קצבת שאירים" – קצבה המשולמת עקב פטירתו
 של אדם, לאחד מאלה:

(1) בן זוגו של הנפטר בעת הפטירה,
 לרבות מי שחיה חידוע בציבור כבן זוגו של
 הנפטר;

(2) ילדו של הנפטר, לרבות ילדו
 המאומץ, וכן ילדו של בן זוגו של הנפטר,
 ובלבד שטרם מלאו לו 21 שנים או שאין לו
 כושר להשתכר מעבודה או ממשלח יד;

(3) תורה של הנפטר שכל פרנסתו על
 הנפטר ערב פטירתו, ואין לו כושר להשתכר
 מעבודה או ממשלח יד;

"תקרת הקצבה המזכה", ו"תשלומים פטורים" –
 כהגדרתם בסעיף 9א;"

(2) בפסקה (13), חסיפה החל במילים "חוראות פסקה זו" – תימחק.

תיקון סעיף 9א 5. בסעיף 9א לפקודה –

(1) בסעיף קטן (א) –

(א) בהגדרה "קצבה", בסופה יבוא "וחכל למעט קצבת שאירים
 כהגדרתה בסעיף 9(ו6)";

(ב) במקום ההגדרה "קצבה מוכרת" יבוא:

"קצבה מוכרת" – חלק מקצבה המשולמת על ידי קופת גמל
 לקצבת שאינח קרן ותיקה, חנובע מתשלומים פטורים;

"תשלומים פטורים" – כל אחד מאלה:

(1) סכומים ששולמו לקופת גמל לקצבה –

(א) על ידי מעבידיו של עובד, בעבור העובד, על חשבון מרכיב תגמולי המעביד, העולים על השיעור להפקדה כשהוא מוכפל במשכורתו של העובד או בסכום התקרת, לפי הנמוך;

(ב) על ידי העובד על חשבון מרכיב תגמולי העובד, העולים על השיעור המרבי להפקדה של מרכיב תגמולי העובד לפי סעיף 22 לחוק הפיקוח על קופות גמל, כשהוא מוכפל במשכורתו של העובד או בשכר הממוצע במשק לחודש, לפי הנמוך;

בפסקה זו –

"השכר הממוצע במשק", "השיעור להפקדה", "משכורת" ו"סכום התקרה" – כהגדרתם בסעיף 3(ה3);

"מרכיב תגמולי העובד", ו"מרכיב תגמולי המעביד" – כמשמעותם לפי סעיף 21 לחוק הפיקוח על קופות גמל;

(2) כספים שהועברו לחשבון חדש כאמור בסעיף 23(א)(א) או (ב) לחוק הפיקוח על קופות הגמל;

(3) סכומים ששילם יחיד בעד עצמו לקופת גמל לקצבה, בלא תשלום מקביל מטעם מעביד, ושהיחיד אינו זכאי בשלהם לזיכוי לפי סעיף 45א או לזיכוי לפי סעיף 47;

(ג) במקום ההגדרה "קצבה מזכה" יבוא:

"קצבה מזכה" – סך כל הקצבאות שמקבל אדם, למעט קצבה מוכרת;

"תקרת הקצבה המזכה" – 8,190 שקלים חדשים;

"גיל הזכאות" – גיל הפרישה או הגיל שבו תחל יחיד לקבל קצבה מזכה, כולח או חלקה, לפי המאוחר;

(ד) אחרי ההגדרה "גיל פרישה" יבוא :

"מכפיל ההמרה לחוץ" – 180 או מכפיל אחר שקבע שר האוצר בצו, באישור ועדת העבודה הרווחה וחבריאאות של הכנסת;" ;

(ח) ההגדרה "מענק פטור" – תימחק ;

(2) במקום סעיפים קטנים (ב) עד (ג) יבוא :

"(ב) קצבה מזכה שמקבל יחיד שהגיע לגיל פרישה, תהיה פטורה ממש עד לסכום שלא יעלה על 67% מתקרת הקצבה המזכה.

(1ב) הקצבה המוכרת שמקבל אחד מאלה פטורה ממש :

(1) יחיד שמלאו לו 60 שנים ;

(2) יחיד שפרש פרישה מוקדמת כאמור בפסקה (2) להגדרה "גיל פרישה" שבסעיף קטן (א).

(ג) (1) בסעיף קטן זה –

"יתרת החון הפטורה" – הסכום המתקבל מהפחתת הסכום האמור בפסקת משנה (ב) מהסכום האמור בפסקת משנה (א) ;

(א) סכום חשווה ל-67% מתקרת הקצבה המזכה כשהוא מוכפל במכפיל ההמרה לחוץ ;

(ב) המענקים הפטורים כשחס צמודים למדד מהיום שבו התקבלו עד יום 1 בינואר בשנה שבה חל גיל הזכאות, ומוכפלים במקדם ; לעניין זה, "מקדם" – סכום חשווה ל-35% מתקרת הקצבה המזכה כשהוא מוכפל במכפיל ההמרה לחוץ ומחולק בסכום המתקבל מהכפלת הסכום הפטור המרבי לכל שנת עבודה כאמור בסעיף 9(א7)(א)(2) ב-32 ;

"מענקים פטורים" – סכום המענקים הפטורים לפי סעיף 9(א7)(א) שקיבל יחיד בעד שנות עבודתו שקדמו לגיל הזכאות, ולא יותר מ-32 שנות עבודה, ולמעט אלה :

(א) מענקים שקיבל יחיד שחלה עליו פסקה (2) לחגדרת "גיל פרישה" שבסעיף קטן (א);

(ב) מענק נוסף לקצבה ששולם -

(1) לפי סעיף 15 לחוק שירות הקבע בצבא חגנה לישראל (גמלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה-1985²;

(2) לשוטר או לסוחר לפי סעיף 22 לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התשי"ל-1970³, בכפוף לסעיף 77 לחוק האמור;

(3) לעובד שירותי הביטחון, לפי סעיף 63 לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התשי"ל-1970.

(2) על אף חוראות סעיף קטן (ב), נישום הזכאי לפטור ממס לפי הסעיף חקטן האמור, שקיבל גם מענקים פטורים, לא יעלה סכום הפטור לגביו, לפי אותו סעיף קטן, על יתרת החון הפטורה כשהיא מעודכנת לפי חוראות פסקה (3), ומחולקת במכפיל ההמרה לחון.

(3) ב-1 בינואר של כל שנת מס, החל ב-1 בינואר של השנה שבה חל גיל הזכאות, תתואם יתרת החון הפטורה בהתאם לחוראות סעיף 120.ב.;

(3) סעיף קטן (ד) - בטל;

(4) במקום סעיף קטן (ח) יבוא:

² ס"ח התשמ"ה, עמ' 142.
³ ס"ח התשי"ל, עמ' 65.

"(ה) (1) סכום שקיבל יחיד עקב חיוון קצבאות – פטור ממס עד לסכום כולל שלא יעלה על 67% ממכפלת תקרת הקצבה המזכה במכפיל החמרה לחון, ואם קיבל היחיד מענקים פטורים כאמור בסעיף קטן (ג) – עד ליתרת החון הפטורה כהגדרתה בסעיף הקטן האמור, ובלבד שהיחיד הגיש לפקיד השומה בקשה לקבלת פטור על סכום מחוון לפי פסקה זו, בטופס שקבע המנהל, לא יאוחר מתום 90 ימים מהיום שבו ניתן לו לראשונה פטור ממס בשל קצבה מזכה לפי סעיף זה.

(2) ניתן פטור ממס לפי פסקה (1), יופחת סכום הפטור לפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) בסכום השווה לסכום הפטור לפי פסקה (1) כשהוא מחולק במכפיל החמרה לחון.

(3) על אף הוראות סעיף 121, על סכום שחתקבל עקב חיוון קצבה מוכרת, אשר אינו פטור ממס לפי פסקה (1), יוטל מס רק בשל מרכיב הרווח היחסי, בשיעור של 15%; לעניין זה –

"מרכיב הרווח היחסי" – הסכום המתקבל מחלוקת הסכום האמור בפסקת משנה (א) בסכום האמור בפסקת משנה (ב):

(א) הסכום שחתקבל עקב חיוון קצבה מוכרת, כשהוא מוכפל בהפרש החיובי שבין היתרה הצבורה לבין התשלומים הפטורים;

(ב) היתרה הצבורה;

"היתרה הצבורה" – הכספים שנצברו לזכותו של יחיד בחשבונו בקופת גמל לקצבה שאינה קרן ותיקה, עד למועד חישוב רווחי הקופה שקדם לגיל הזכאות של היחיד, והנובעים מתשלומים פטורים.

(ו) (1) יחיד שנפטר לאחר שמלאו לו 75 שנים וטרם החל לקבל קצבה מוכרת, יראו אותו כמי שהיוון את הקצבה המוכרת ערב פטירתו ויתולו על חיוון כאמור הוראות סעיף קטן (ה).

(2) על אף האמור בפסקה (1), תשלומים פטורים שהיו בקופת הגמל של היחיד בעת שנפטר (בפסקה זו – תשלומים פטורים בעת הפטירה) וכן ריבית ורווחים הנובעים מהם, שהועברו לקופת גמל משלמת לקצבה של מוטב כהגדרתו בחוק הפיקוח על קופות גמל (בסעיף קטן זה – מוטב) לשם משיכתם כקצבה מוכרת, יהיו פטורים ממס אם נמשכו כקצבת, ואולם אם ביקש המוטב לחוונם יחולו על החיוון הוראות סעיף קטן (ה) ויראו לעניין זה כתשלומים פטורים רק את התשלומים הפטורים בעת הפטירה.

(3) יחיד שנפטר לאחר שחתחיל לקבל קצבה מוכרת מקופת גמל לקצבה והובטח לו מספר מזערי של תשלומי קצבה שישולם לו, ולאחר פטירתו – למוטביו, יראו ביתרית התשלומים המשולמים למוטביו כקצבה או כקצבת שאירים, לפי העניין, ואולם אם ביקש המוטב להוון את יתרת התשלומים יחולו על החיוון הוראות סעיף קטן (ה)(3).

(ז) לגבי שנות המס 2012 עד 2024 יקראו סעיף זה כך:

(1) לגבי שנות המס 2012 עד 2015 – בכל מקום, במקום "67% יקראו "43.5%";

(2) לגבי שנות המס 2016 עד 2019 – בכל מקום, במקום "67% יקראו "49%";

(3) לגבי שנות המס 2020 עד 2024 – בכל מקום, במקום "67% יקראו "52%".

6. תיקון סעיף 9 בסעיף 9 לפקודה, המילים "או שמקבלים שאירים" – יימחקו, ואחרי "כמשמעותה בסעיף 9א(א)" יבוא "או שמקבלים שאירים ואשר אינה פטורה לפי סעיף 9(16)".

7. בסעיף 32(9)א לפקודה –

(1) במקום פסקת משנה (2) המסתיימת במילים "ממשכורתו הקובעת של החבר" יבוא:

"(2) תשלומים לקופת גמל לקצבה, בעד מרכיב חפציוניים כהגדרתו בחוק הפיקוח על קופות גמל, ששילמה חברה כאמור בפסקת משנה (1) בשל חבר, בסכום העולה על 11,950 שקלים חדשים, ותשלומים לקרן השתלמות בסכום העולה על 4.5% ממשכורתו חקובעת של החבר ;

(3) קצבה ששילמה חברה כאמור בפסקת משנה (1) למי שהיה עובד בחברה ובעל שליטה בה או לקרובו, העולה על משכורתו הממוצעת בתקופת עבודתו ומוכפלת ב-1.5% בשל כל שנת עבודה; בפסקה זו, "משכורת ממוצעת" – סך כל הכנסתו של העובד מעבודה כאמור בסעיף 2(2) במהלך כל שנות עבודתו בחברה, כשהוא מחולק בשנות עבודתו בחברה." ;

(2) בסיפה, במקום "לפי הנסיבות; לענין זה" יבוא "לפי הנסיבות; לענין פסקה זו".

8. תיקון סעיף 87 בסעיף 87 לפקודה –

(1) סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) – בטלים ;

(2) בסופו יבוא :

"(ד) תקנות לפי סעיף קטן (א) לא יחולו על כספים שסכום המס החל עליהם לפי הוראות פקודה זו גבוה מסכום המס שיחול עליהם בשל החלת התקנות כאמור, ויחולו לגביהם הוראות פקודה זו." ;

9. תיקון סעיף 120 א בסעיף 120 א לפקודה, בהגדרה "הנחות סוציאליות", במקום "קצבה מזכה כמשמעותה בסעיף 9א(א), הסכום הפטור על פי סעיף 9א(ב) והסכום הנקוב בסעיף 9א(ג)" יבוא "תקרת הקצבה המזכה כהגדרתה בסעיף 9א(א)".

10. תיקון סעיף 125 ג בסעיף 125ג(ה), בסופו יבוא "ואולם הוראות סעיף זה יחולו על ריבית ורווחים אחרים שרואים אותם כהכנסה מריבית לפי הוראות סעיף 3(4)(3)".

11. תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005⁴ (להלן – חוק הפיקוח על קופות גמל), בסעיף 23 –
 על שירותים פיננסיים (קופות גמל)
 [מס' 8]

⁴ ס"ח התשס"ה, עמ' 889; התשע"א, עמ' 1135.

(1) בסעיף קטן (א) –

(א) ברישת, אחרי "לקופת גמל אחרת" יבוא "מחשבון אחד בקופת גמל לחשבון אחר";

(ב) בפסקה (1) –

(1) בפסקת משנה (א1), אחרי "תיעשה רק" יבוא "ממרכיב הפיצויים או";

(2) בפסקת משנה (ב), אחרי "ממרכיב הפיצויים" יבוא "על משיכה של כספים מחשבון חדש כאמור בפסקאות (א2) או (ב2)";

(ג) אחרי פסקה (2) יבוא:

"(א2) העברה של כספים ממרכיב הפיצויים בקופת גמל לא משלמת לקצבה או מקופת גמל אישית לפיצויים, לחשבון חדש בקופת גמל לא משלמת לקצבה על שמו של העמית, שלא יהיה ניתן להפקיד אליו תשלומי כספים נוספים, וזאת לאחר שנוכח מחסכום האמור מס בהתאם להוראות סעיף 164 לפקודת מס הכנסה לגבי החלק שאינו פטור לפי סעיף 9(א7) לפקודה האמורה; כספים שתועברו לחשבון חדש כאמור לא יראו אותם כחלק ממרכיב הפיצויים לעניין סעיף זה;

(ב2) העברה של כספים המגיעים למוטב מקופת גמל לא משלמת לקצבה, מקופת גמל לתגמולים או מקופת גמל אישית לפיצויים, לחשבון חדש בקופת גמל לא משלמת לקצבה על שמו של המוטב, שלא יהיה ניתן להפקיד אליו תשלומי כספים נוספים";

(2) לפני סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ב2) לעניין דיני המס בלבד, יראו כספים המגיעים למוטב מקופת גמל לא משלמת לקצבה, מקופת גמל לתגמולים או מקופת גמל אישית לפיצויים, שלא נמשכו בידי המוטב ולא הועברו לחשבון חדש כאמור בסעיף קטן (א)(ב2), בתוך שלושה חודשים מיום פטירתו של העמית, ככספים שהועברו לחשבון חדש כאמור באותו סעיף קטן בתום התקופת האמורה.";

- (3) בסעיף קטן (ח), אחרי ההגדרת "חוק הביטוח הלאומי" יבוא:
- "מרכיב התגמולים" – המרכיבים בחשבון קופת גמל לקצבה של תשלומים שאינם מרכיב הפיצויים;".
- תחילה ותחילה 12. (א) בכפוף לתוראות סעיפים קטנים (ב) עד (ד), תחילתו של חוק זה ביום ו' בטבת התשע"ב (1 בינואר 2012) (בסעיף זה – יום התחילה), והוא יחול על קצבה המשתלמת בעד תקופה שתחילתה ביום האמור ואילך.
- (ב) תחילתו של סעיף 8(ג)(1) לפקודה, כנוסחו בסעיף 3 לחוק זה, ביום כ"ח בטבת התשע"א (1 בינואר 2011), והוא יחול על הפרשי קצבה המשתלמים ביום האמור ואילך.
- (ג) תחילתו של סעיף 9א(ו) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(4) לחוק זה, ביום י"ט בטבת התשע"ג (1 בינואר 2013) והוא יחול לגבי יחיד שנפטר ביום האמור ואילך.
- (ד) תחילתו של סעיף 23 לחוק הפיקוח על קופות גמל, כנוסחו בסעיף 11 לחוק זה, ביום פרסומו של חוק זה, ואולם תחילתו של סעיף קטן (א)(1)(א) לסעיף האמור, כנוסחו בסעיף 11(ב)(1) לחוק זה, ביום י"א בכסלו התשע"א (18 בנובמבר 2010); חוראות סעיף 23 האמור יחולו גם על אלה:
- (1) העברה של כספים ממרכיב הפיצויים כאמור בסעיף קטן (א)(א2) של הסעיף האמור, של עובד שפרש מעבודתו ביום התחילה ואילך;
- (2) העברה של כספים המגיעים למוטב כאמור בסעיף קטן (א)(ב2) של הסעיף האמור, של עמית שנפטר לפני יום פרסומו של חוק זה.
- חוראות מעבר 13. (א) בסעיף זה –
- "גיל הזכאות" – כהגדרתו בסעיף 9א(א) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(1) לחוק זה;
- "מענק פטור" – כהגדרתו בסעיף 9א(א) לפקודה, כנוסחו ערב יום התחילה.
- (ב) חוראות סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(2) לחוק זה, יחולו על מי שהגיע לגיל הזכאות ביום התחילה ואילך; על מי שהגיע לגיל הזכאות לפני יום התחילה יחולו חוראות סעיף 9א(ג) לפקודה כנוסחו ערב יום התחילה וההגדרה "מענק פטור".

(ג) קיבל אדם לפני יום התחילה מענק פטור שחיה מובא בחשבון לעניין סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו ערב יום התחילה, ואותו אדם טרם הגיע לגיל הזכאות ערב היום האמור, יחולו עליו הוראות סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(2) לחוק זה, אלא אם כן בחר, בתודעה לפקיד שומה שהגיש בתוך 90 ימים מיום שיגיע לגיל הזכאות, כי לעניין חישוב הפחתת סכום הפטור החדשי של הקצבה יחולו עליו הוראות סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו ערב יום התחילה, ותהגדרת "מענק פטור", הן לגבי המענק האמור והן לגבי מענקים נוספים שקיבל לפני יום התחילה או שיקבל ביום התחילה ואילך.

(ד) קיבל אדם לפני יום התחילה מענק פטור, ואותו מענק לא היה מובא בחשבון לעניין סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו ערב יום התחילה, לא יובא המענק האמור בחשבון לעניין סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(2) לחוק זה.

(ה) על אף הוראות סעיף 9א(ה) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(4) לחוק זה, ניתן ליחיד פטור ממס בשל קצבה מזכה לפי הוראות סעיף 9א לפקודה, לפני יום פרסומו של חוק זה, רשאי הוא להגיש לפקיד השומה בקשה כאמור באותו סעיף, בתוך 90 ימים מיום הפרסום האמור.

(ו) על אף הוראות סעיף 23(ב) לחוק הפיקוח על קופות גמל, כנוסחו בסעיף 11(2) לחוק זה, לגבי עמית שנפטר לפני יום פרסומו של חוק זה, תימנע התקופה האמורה באותו סעיף מיום פרסומו של חוק זה.

(ז) לעניין חיוון קצבה של פורש זכאי, לפי הוראות סעיף 71(ד) לחוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2004 (תיקוני חקיקה), התשס"ד-2004, לא תעלה הקצבה המזכה על תקרת הקצבה המזכה, והוראות סעיף 9א(ה)(2) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(4) לחוק זה, לא יחולו אלא אם כן החיוון הוא של קצבה המגיעה לאחר גיל הזכאות; בסעיף קטן זה, "קצבה מזכה" ו"תקרת הקצבה המזכה" – כהגדרתן בסעיף 9א(א) לפקודה, כנוסחו בסעיף 5(1)(ג) לחוק זה.

(ח) כל עוד לא הותקנו תקנות לפי סעיפים 21 ו-22 לחוק הפיקוח על קופות גמל, יראו לעניין פסקה (1) בחגדרה "תשלומים פטורים" שבסעיף 9א(א) לפקודה, כנוסחו בסעיף 15(1) לחוק זה, את תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964⁶, כאילו הותקנו מכוח סעיפים 21 ו-22 האמורים.

יובל שטיינץ
שר האוצר

בנימין נתניהו
ראש הממשלה

ראובן ריבלין
יושב ראש הכנסת

שמעון פרס
נשיא המדינה

⁶ ק"ת התשכ"ד, עמ' 1320.

נספח 2

הנחיית רשות המסים מיום 25.10.12 שעניינה "תיקון
190 לפקודת מס הכנסה"

2

משנה למנהל רשות המסים (בפרט)

סי' חשון תשע"ג
25 אוקטובר 2012

אל:
מקדרי השומות
המעבידים הממוכנים תשלום השומות

הנדון: תיקון 190 לפקודת מס הכנסה

1. כללי

ביום 14/5/2012 פורסם ברשומות חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190 והוראת שעה), והתשע"ג-2012 (להלן – "התיקון").

התיקון קובע שורת נרחבת של שינויים בחובות הפקודת הנוגעות למיסוי קצבאות ומענקים עקב פרישה, כפי שיפורט להלן.

תחולתו של התיקון הינה רטרואקטיבית מיום 1/1/2012 (להלן: יום תחילתו). אלא אם נאמר אחרת.

2. עיקרי התיקון

א. תיקון סעיף 8(א1) לפקודה – חלוקת הכנסה מ"הפרשי קצבה" ליותר משנה אחת

סעיף 8 לפקודה עוסק בחלוקת הכנסה ליותר משנה אחת. סעיף קטן (ג) של הסעיף האמור, מאפשר בפסקה (1) שבין חלוקת של הכנסה מחפשי שכר אשר התקבלה בשנת מס אחת, כך שתיוחס לשנים שבהן נוצרו הפרשי השכר, והאגף עד לתקופה של שש שנות מס חמשת ימות בשנת המס שבה התקבלה החכנסה, תכליתו של הסעיף היא לאפשר יצירת הקבלת בין מועד הפקת החכנסה למועד הטלת המס. החיגון העומד בבסיס הסעיף האמור חל גם במקרים בהם קיימת לנישום הכנסה מחפשי קצבה.

לאור האמור, תוקן סעיף 8(א1) לפקודה כך שתלוות החכנסה לפי פסקה (1) כאמור תחול גם על הכנסה מחפשי קצבה. במסגרת התיקון הוגדרו המונח "קצבה" לעניין זה, סדלוקן:

1. קצבה בהסדר פנסיה תקציבית.
2. קצבת שאירים בהסדר פנסיה תקציבית.
3. קצבת מקופת גמל לקצבה.
4. קצבת שאירים מקופת גמל לקצבה.
5. קצבת אבדן כושר עבודה.

תחולתו של תיקון סעיף 8(א1) לפקודה הינה מיום 1/1/2011.

ב. תיקון סעיף 1619 לפקודה – פטור על קצבאות שאירים

1. סעיף 1619 לפקודה קובע פטור ממש כגון קצבת שאירים המשתלמת על פי חוק או על פי הסכם קיבוצי כשטקאונת (6) (קצבאות לגבי מלחמה) ו-1619 (קצבאות נכות וזקנה מחבילות הלאומי) של סעיף 9, אינן חלות לגביה, והאת בשכום שאינו עולה על קצבה מזכה בהחזרתה בסעיף 9 לפקודה, ובלבד שאם מגיע פטור ממש גם לפי סעיפים 9 או 9ב לפקודה, ינתן הפטור הגבוה מבין השניים.
2. על פי ניסוחו של הסעיף האמור לפני התיקון, הפטור לא חל בעת קבלת קצבת שאירים מקופת גמל לקצבה או תכנית ביטוח פטור כאמור מוסדר במסגרת סעיף 9 לפקודה, ולפי ניתן פטור בשעור של 35% מהקצבה עד התקרה הקבועה בסעיף או פטור על הקצבה המוכרת.
3. כמו כן, ערב התיקון הפטור המועמק על קצבת שאירים מפות סעיף 9 לפקודה חנו נמוך מן הפטור המעוגן בסעיף 1619 לפקודה.
4. לאור האמור, התיקון מסדיר את הפטור על קצבאות שאירים במסגרת סעיף 1619 לפקודה, כך שניתן פטור על קצבאות שאירים עד לתקרת הקצבה המצובה (8,190 שקלים חדשים) גם כאשר משולמות הקצבאות מקופת גמל לקצבה או על פי תכנית ביטוח וכן באמצעות הסדר של פנסיה תקציבית. על קצבת שאירים חנובעת מתשלומים פטורים פחגדרתם בסעיף 9א, ינתן פטור מלא ללא הגבלה בתקרה.
5. עוד קבועה בתיקון הנדחה למונח "שאיירים" כך עדין שאירים המוגדרים בסעיף יחתו מחשבות המשלמים מקבלת הקצבה.
6. במקביל לתיקון האמור, לסעיף 1619 לפקודה הוצא מתחולת סעיף 9א לפקודה קצבאות שאירים כך שהסעיף יסדיר מעתה וזכאות לפטור רק למקבל הקצבה המקורי, על פי גיל או מצב גופני וכן הותאמו הוראות סעיף 9ב לפקודה שענינו "פטור לקצבה אחרת".

התקנה סעיף 9א לפקודת מסודיר את המשא של הענקת פטור לקצבה המשתלמת מאת מעביד או קופת גמל ולקצבת המשתלמת על פי ביטוח מפני אבדן כושר עבודה.

מבוא והגדרות

1. סעיף 9א לפקודת מסודיר את המשא של הענקת פטור לקצבה המשתלמת מאת מעביד או קופת גמל ולקצבת המשתלמת על פי ביטוח מפני אבדן כושר עבודה.

הסעיף עוסק בשלושה נושאים:

- פטור על קצבה מזכה (פטור על קצבת מוכרת).
- השמעת משאכה של פיצוי כלטורין פטורים ממס על פטור קצבת מזכה (מוכר גם כינוסחת השילובים).
- ניצול הפטורים על קצבאות כאמור בעת חיונו.

2. כדי לעודד אנשים לבחור באמיקי החיסכון לקצבה על פני אמיקי חיסכון אחרים, התיקון מרחיב את מעגרת הטבות המס הניתנות בעת פשיכת המסגים באמיקי חיסכון, והענקת פטור 9א לפקודה.

3. בנוסף, לאור בטול המשלול החני במסגרת תיקון מס 3 לחוק התיקון על קופות גמל, הוגדל שיעור הפטור הניתן לקצבת המזכה, כך שהסכום החוני שהופנה למקורות הקצבה הוא פטור במועד קבלת הקצבה.

4. סעיף קטן (א) של סעיף 9א לפקודה מגדיר את המונחים הנדרשים לסעיף הכללי זה את המונחים "קצבה", "קצבת מוכרת" ו"קצבת מוכרת".

5. על פי החגרות בנוסחן ערב חתיקון מהורה ה"קצבה המוכרת" חלק מהקצבה לצורך חישוב הפטור על ה"קצבת המזכה". הנוסח ערב חתיקון של החגרות "קצבת מוכרת" ו"תשלומים פטורים" גרם לאי בחירות ולפרשניות שונות שניתנו לחם על ידי גופים שונים, כך, לא היה ברור אלו מחכמים שחפיקי החיד במקביל למעבדן חושבים בקצבת מוכרת אם בכלל, ובנוסף לא ניתן היה "לצבוע" את ההפקדות הנחשבות לתשלומים פטורים, לאור חוסר היכולת של החיד לחוביקין כי חכמים לא נחו מהטבות מס. ההגרות החדשות לאחור חתיקון אובעות באופן ברור וזאת מחם התשלומים הפטורים.

6. במסגרת חתיקון התיקון החדש "קצבת המזכה" שלקצבה חלוקת הוראות סעיף 9א לפקודה, ומועטת ממנה קצבת השאירים, זאת בשל הטובול הנפרד לקצבת שאירים כאמור בסעיף 9א לפקודה, ולסעיף 2.ב להתיקון.

7. הגדרת "קצבה מוכרת" כמשמחה לפני התיקון, כוללת בפועל גם כספים אשר נתנו מהטבת מס בעת הפקדתם, הן משום הקושי לאחות כספים שלא נהנו מהטבת מס לפי סעיף 47 לפקודת המאגשר העברת החטבה בין קרובים, והן משום שאינה מתאימה כספים אשר נהנו מהטבת המס המעוגנת בסעיף 44א לפקודה.

8. בעקבות התיקון, הגדרת "קצבה מוכרת" תוקנה כך שתכלול רק את אותו חלק מקצבת המשלמת על ידי קופת גמל לקצבה שאינה קרן זתיקה והצבוע מתשלומים פטורים. לענין זה מתגדלים התשלומים הפטורים ככל אחד מאלה:

א. סכומים ששולמו לקופת גמל לקצבה על ידי מעבידיו של העובד בעבורו על חשבון מרכיב תגמולי המעביד ואשר פולים על השיעור להפקדה כשהוא מוכפל במשכורתו של העובד או בסכום התקרה, לפי הגמוך.

ב. סכומים ששולמו לקופת גמל לקצבה על ידי העובד על חשבון מרכיב תגמולי העובד, העולים על "שיעור" המירבי להפקדה כשהוא מוכפל במשכורתו של העובד או בשכר הממוצע במשק, כגמוך מביניהם; לענין שייק אי ריב לעיל ישכר ממוצע במשק, ושיעור להפקדה וסכום התקרה הנם כהגדרתם בסעיף 3(ה3) לפקודה (נכון לחיום - שיעור להפקדת מעסיק - 7.5%, שיעור להפקדת עובד - 7%; סכום התקרה - ארבע פעמים שכר ממוצע במשק).

ג. סכומים ששולמו בסיסי פטורי ששולם בזמנם המס, או בהורשה של כספים שהיו בקופת גמל, שאותם ניתן היה בעבר ועד התיקון מס' 3 לחוק התיקון על קופת גמל להשאיר בקופת הגמל.

ד. סכומים שהופקדו לקופת גמל לקצבה בייעמו עצמאי, קרן, ללא תשלום מקביל מטעם מעביד, ואשר המפקד לא היה זכאי בשל הפקדתם לזיכוי לפי סעיף 44א לפקודה או לזיכוי לפי סעיף 47 לפקודה.

ה. התשלומים הפטורים כאמור בפסקאות (א) עד (ד), שהיו בקופת גמל של יחיד בעת שנפטר כאמור בסעיף 9(א) לפקודה.

סעיף 9(א3) לפקודה - פטור ממס על קצבה מוכרת

9. התיקון גם מגדיר "קצבה מוכרת" מחדש כך שהיא תכלול את סך כל הקצבאות שמקבל יחיד למעט קצבה מוכרת, המטופלת בנפרד לפי הוראות סעיף 9א, כנמחה לאחר התיקון. במסגרת העובד סכום התקרה הקבוע כיום בתגורה "קצבה מוכרת" לתגורה נפרדת - "תקרת קצבה מוכרת", כך ששיעור הפטור הקבוע בסעיף 9(א3) המתוקן יגדל מסכום התקרה ולא מסכום הקצבה בפועל (אם הוא גמוך משכרם התקרה) - לפי שממשה לפני התיקון.

10. בתיקון הוספה גם ההגדרה "מכפיל המורה לחוק" – הוספת ההגדרה נדרשת לצורך תיאום חישוב הפטור הניתן לקצבה או לחיוב הקצבה לפי העניין, על פי מודד שנקבע על ידי שר האוצר. המכפיל נדרש לצורך חישוב הפטור המגיע בעת המרות הקצבה לסכום הזני (חיובי הקצבה) ועל מנת שהפטור יהיה זהה בכל המרה כאמור, כפי שיפורט להלן.

11. כמו כן, לאור השינוי שנעשה בוטחת השילוב, כפי שיפורט להלן, בוטלה הגדרת "מענק פטורי".

12. בתיקון גם הוגדל שיעור הפטור הנמנע לחיוב כאמור באופן נמוך במשך 13 שנים וזאת עד לפטור בשיעור של 67% מתקרות קצבה מאבדן כהמרות בתיקון וזאת בהתאם לשיעורים המפורטים להלן:

- בשנות המס 2012 עד 2015 סכום הפטור יהיה עד לסך השווה ל- 43.5% מתקרות קצבה מזכה.

- בשנות המס 2016 עד 2019 סכום הפטור יהיה עד לסך השווה ל- 49% מתקרות קצבה מזכה.

- בשנות המס 2020 עד 2024 סכום הפטור יהיה עד לסך השווה ל- 52% מתקרות קצבה מזכה.

- בשנת המס 2025 ואילך סכום הפטור יהיה עד לסך השווה ל- 67% מתקרות קצבה מזכה.

סעיף 9א(15) לפקודה – סטור ממש על "קצבה מוכרת"

13. בנוסף וכפי שיפורט להלן, מעתה יינתן לקצבה מוכרת פטור מלא, שכן מקורה בסכומים אשר לא נהנו מהטבת מס בעת הפקדתם, ללא קשר לפטור הניתן לקצבת המזכה.

14. בשל ההפרדה בין קצבת מזכה לקצבה מוכרת במנגנון הפטור, לאור השינויים בהגדרת של הקצבה המוכרת ומתן הפטור כאמור, ללא תלות בקצבת המזכה, הוספה לסעיף 9א(15) לפקודה חלופת הזכאות לקצבה מוכרת הנובעת מפרישה מוקדמת משמע הפטור ממש יינתן על מלוא הקצבה המוכרת, החל מהמועד שבו הוגיע בעל הקצבה לגיל 50 או בעת פרישתו פרישה מוקדמת בשל נכות ציבה בהוצה של 75% או יותר שנקבעו לפי אחד מהחוקים המפורטים בסעיף (5)9 לפקודה.

סעיף 9א(16) – בוטחת השילוב

15. השינוי העיקרי שנעשה בתיקון הינו תיקון הסעיפים 9א(16) ו- 9א(17) לפקודה, קרי שינוי המנגנון של בוטחת השילוב. מטרת סעיף 9א(16) בנוסחו לפני התיקון, המקנה פטור של 35% מהקצבת המזכה, הינה להשוות בין מי שקיבל מענקי

פרישה פטורים מכוח סעיף 9א(19) לפקודה, לבין מי שהכספים שנחסכו עבורו למטרה זו נותרו בקופת הגמל שלו עד למשימתם כקצבה לפיכך, הפטור הניתן מכוח סעיף 9א(ב) ספוף לכך, שהנישום לא קיבל מענקים פטורים בניין השנים שבשלהן משתלמת לו קצבה, ובמקרה שבו קיבל מענקים פטורים כאמור, הופחת סכום הפטור לו הוא זכאי בהתאם למנגנון חישוב הקבוע בסעיף קטן 9א(ג), הירד גם כ"מסחת השילוב".

16. המנגנון הקבוע בסעיף 9א(ג) במיטתו לפני התיקון חנו מורכב ביותר, ולפיכך, יצר חוסר וודאות בקרב נישומים, ובמקרים מסוימים הנוסחה הקבועה בו אף הביאה לתוצאה בלתי סבירה.

17. בטסף, חולכת וגוברת משאופה לעודד את החוסכים להחזיר את הכספים שנתקבלו כמענק פרישה, בקופות הגמל לקצבה, לשם הבטחת רווחתם בעתיד.

18. לאור האמור, נקבע מנגנון חישוב חלופי אשר הוא משוש ובהיר ובנוסף יעניק יתרון מובהק להחזרת כספים שנחסכו לצורך מענקי פרישה בקופת הגמל עד לגיל הפרישה לצורך משימתם בקצבה.

19. על פי המנגנון לאחר התיקון, הפטור לקצבה הקבוע בסעיף 9א(ב), יושפע ממענקים פטורים שקיבל הנישום, כך שסכום הפטור לא יעלה על יגורת ההון הפטורה בהגדרתה בסעיף 9א(ג).

20. לצורך חישוב הפטור לקצבה ליחיד שקיבל גם מענקים פטורים כאמור, יופחת מסכום הפטור לקצבה (בהתאם לפסקת (1)א) הכורגת לסכום השווה ל-67% מתקודת הקצבה המטלה כשהוא מוכפל במכפיל המרה לחן סכום המענקים הפטורים כשהוא ממודד ומוכפל במקדם.

21. המענקים הפטורים שיופחתו הם מענקים שקיבל יחיד בפטור ממש בעד 32 שנות עבודה לכל היותר, שקדמו לגיל הזכאות, אשר מוגדר בגיל הפרישה או הגיל שבו החל יחיד לקבל קצבה מליכה, כולה או חלקה, לפי המאוחר. כלומר, יחיד שיחל לקבל קצבה בגיל הפרישה (המוגדר כיום בגיל 67 לגבר ו-62 לאישה), או בגיל מאוחר יותר עם עבר לאחר גיל הפרישה, לצורך חישוב הפטור לו הוא זכאי בשל קצבה כאמור, יובאו בחשבון מענקים שקיבל בשל 32 שנות עבודתו האחרונות.

22. גובר, כי האמל והחזקה היא לעלה יתרון לקצבה על פני סכום הונג, יוכפל סכום המענקים כשהוא צמוד למוד המחירים לצרכן במקדם המקדם חושב כך שמי שמשך מצויל פיטורין ביקן 32 שנות עבודה, ניצל את מלוא הפטור הנובע מ-35% מתקודת הקצבה המזכה לפיכך כל שקל מחמעק שימשך בפטור כשהוא מוכפל במקדם, יושפע על הפטור לקצבה, כך שמשכיכה של מענקים פטורים בגובה הפטור המערבלי הניתן להם בעד 32 שנות עבודה תאמס את הפטור לקצבה בשיעור 35%.

23. יתרות הפטור שנוספה במסגרת התיקון 190 למקדחה (8.5% בשנת 2012 והחולכת ונדלה עד 32% בשנת 2025) אינה מושפעת מנוסחת השילוב, דהיינו, גם אם נמשכו מענקים בטורים בסך המרבי האפשרי בגין 32 שנים – בשנת 2012 הפטור יעמוד על 8.5% מתקרת הקצבה המזכה.
24. סעיף 9א(ה) למקדחה נוטל בתיקון, שכן אין בו צורך לאור מעגנון החדש של נוסחת השילוב.

סעיף 9א(ה) – חינוך קצבה

25. בהתאם לתזקונים שבוצעו, כמפורט לעיל, תוקן גם סעיף 9א(ה) למקדחה אשר עוסק במעגנון של חינוך קצבה בטווח.
26. במסגרת ערב התיקון, חקנה הסעף פטור ממש בגין סכום המתקבל עקב חינוך קצבה פטורה, והאגד עד לסכום שהיה מתקבל מהחינוך 35% מהקצבה המזכה.
27. לאור השינויים בתיקון - לפיהם, הוגדלו בהדרגה שיעורי הפטור לקצבה, ייחון לכלל הנשומים פטור אחיד בסכום המתווה שיעור מסמם קבוע, וייחון פטור מלא בגין הקצבה המוכרת - הוראתם גם הסדר קבלת הפטור בעת חינוך קצבה כדלקמן:
- הסכום המקסימלי הפטור בחינוך הותאם לשיעורי הפטור המוגדלים לקצבה במסגרת התיקון, נקבע כי סכום המתקבל עקב חינוך קצבאות פטורות, יהיה פטור ממש ובלבד שכן כל הסכום המהווך הפטור לא יעלה על 67% ממכפלת 8,190 שקלים חדשים במכפיל התמורה להון.
28. מובהר, כי קבוצת סכום מקסימלי לפטור בחינוך המתבסס על מקדם המרה אחיד, נועד להגשים אינטרסים של שוויון בין נישומים בעת חינוך סכומי קצבה, ולמנוע שימוש לרעה באפיק החשקעה של קופות הגמל לקצבה על ידי בעלי הון, לצורך דימיונות מתשלום מס אשר היה משולם על ידם באפיקי חשקעה אחרים. לפיכך, פטור מלא בגין כספי קצבה מוכרת, לרבות בגין הרווחים שנצברו בגינם, ינתן רק בתנאי שהכספים יימשכו לקצבה.
29. עם זאת, על מנת לצורך אמנים לחשקיע כספים בקופות הגמל לקצבה ללא חשש מכפל מס במקרה של משיכה הוגנת, נקבע כי על אף הוראות סעיף 121 למקדחה על סכום שהתקבל עקב חינוך סכום הנובע מתשלומים פטורים, אשר אינו פטור, יוטל מס דק בגין מהכנים החתום בחלק הוחסי בשיעור של 15% לעמיק זה. החלק הוחסי מוגדר כתוצאה המוקבלת מתקרת הסכום המהווך שאינו פטור לפי סעיף 9א(ה) למקדחה בסכום המתקבל מהחינוך מלוא הקצבה המוכרת במועד החינוך לעניין זה, "מרכיב הרווח בחלק הוחסי" מוגדר כתוצאה המתקבלת מהכפלת החלק הוחסי ברווח, "הרווח" מוגדר להפך

שבין סך כל התשלומים הפטורים שהופקדו בקופת הגמל לסכום המותקבל מהיוון מלוא הקצבה המוכרת במלעד היוון.

30. שיעורי הפטור לענין הסכום הומקסימאלי הפטור נקבעו בחוזרות שעה לשנים 2011-2024 באופן מדורג בהתאם לשיעורי הפטור המדורגים על הקצבה המזכה, בשנת המס 2012 יעמוד שיעור הפטור על 43.5%.

31. יודגש כי בקשה לקבלת פטור על סכום מהיוון תוגש לא לאוחר מ 90 ימים מהמועד שבו פנה לביקש פטור על הקצבה המזכה.

32. עוד ידגש, כי על פי החוזרות החוק לפיקוח על קופות גמל, לא ניתן להיוון לתחילת יום קצבה הקטנה מהקצבה המועדית. לפיכך, היוון כאמור יעשה באישורו של פקיד השומה בלבד ולאחר פנייה כאמור.

תחולה וחוזרות מעבר לשיעור 9א למקרה

33. חוזרות סעיף 9א(ג) לפקודה, בנוסחו בתיקון העוסקות במענקים פטורים ובהשפעתם על הפטור לקצבה (ינוסחת השילוב) יחולו רק על מי שבינם התחילה של תיקון זה, או אחריו, הגיע לגיל הזכאות בהגדרתו בסעיף האמור, קרי גיל פרישת, או הגיל שבו החל יחיד לקבל קצבה מזכה, כולו או חלקה, למי המאוחר לגבי מי שהגיע לגיל הזכאות בהגדרתו בתיקון זה לפני יום התחילה יחול סעיף 9א(ג) בנוסחו לפני התיקון. ותחול הגדרת "מענק פטור" בהגדרתו בסעיף 9א(א) לפקודה בנוסחו לפני התיקון.

34. עוד נקבע בחוזרות המעבר כי אדם שטרם הגיע לגיל הזכאות ערב יום התחילה, וקיבל מענק פטור, בהגדרתו בסעיף 9א(א) לפקודה בנוסחו לפני תיקון זה, לפני יום התחילה של תיקון זה, שהיה בא בחשבון לצורך הישוב נוסחת השילוב טרם תיקונה, יחול עליו נוסחת השילוב החדשה אלא אם כן בחר, בהודעה לפקיד שומה שהגיש בתוך 90 ימים מיום שוגיע לגיל הזכאות, כי לענין הישוב הפחתות סכום הפטור הוחדשי של הקצבה יחולו עליו חוזרות סעיף 9א(ג) לפקודה ובהגדרתו "מענק פטור" שבסעיף 9א(א) לפקודה, בנוסחתם ערב יום התחילה, והאת הן לגבי המענק האמור והן לגבי מענקים נוספים שקיבל לפני יום התחילה או שיקבל לאחריו.

35. בנוסף, נקבע כי אדם שטרם הגיע לגיל הזכאות ערב יום התחילה, וקיבל מענק פטור, בהגדרתו בסעיף 9א(א) לפקודה בנוסחו לפני תיקון זה, לפני יום התחילה של תיקון זה, שלא היה בא בחשבון לצורך הישוב נוסחת השילוב טרם תיקונה בהצעתו, לא יובא המענק האמור בחשבון לענין יישום נוסחת השילוב החדשה.

ד. תקנון סעיף 87 לפקודת - משיכה שלא כדין

כי על פי חוראות סעיף זה משיכה של כספים שיועדו לקצבה שלא בדרך של קצבה לרבות חינוך קצבה, הינה משיכה שלא כדין. גחלות עליה חוראות סעיף 87 חקונבות שיעור מס מתערי של 35%. משיכה של כספים שיועדו לקצבה בדרך של חינוך קצבה על פי הקבוע בסעיף 9 לפקודת המוסד בשיעור חמס כאמור בסעיף 121 לפקודה, בפטור או בשיעור של 15% על חרונה הנמינלי, לפי הענין.

3. חוראות לפעולה

א. יתר שהגיע לגיל הנכאות לפני יום 1.1.2012

על נישום כאמור יחולו חוראות החוק כמסומו לפני התקון, בפוף לאמור להלן:

1. חישוב הפטור המגיע לקצבה למי שבוחר לפגוע בפטור של המענקים עפיי סעיף 9א(ג) לפקודה בנוסחו לפני התקון (להלן - "נוסחת השילוב הישנה"); במקרה כאמור הנישום היה זכאי לפטור של 35% מקצבתו המזכה (סכום הקצבה אך לא יותר מהחוקרה שמקבעה בסעיף), החל מיום 1.1.12 הפטור שיוענק לנישום כאמור יהיה בשיעור של 43.5% (השיעור יעודכן בשנים הבאות בהתאם לחוראת השעה) מתקרת הקצבה המזכה, קרי $3,563 \text{ נ} = 43.5\% X$ 8,190 (במונחי שנת מס 2012). הפטור לא יעלה על סכום הקצבה המזכה.

2. חישוב הפטור המגיע לקצבה למי שבוחר לפגוע בפטור של הקצבה עפיי נוסחת השילוב הישנה. במקרה כאמור הנישום היה זכאי לפטור בשיעור של $X\%$ מקצבתו המזכה כאשר $X\%$ היה קטן מ- 35%. החל מיום 1.1.12 הפטור שיוענק לנישום כאמור יחושב כדלקמן:

הסכום הפטור מהקצבה החודשית $= 8,190 \cdot (8.5\% + X\%)$. הפטור לא יעלה על סכום הקצבה החודשית שיעור הפטור ($X\%$) ייבדק מידי שנה בהתאם לנסיחת השילוב הישנה.

אם הנישום מקבל קצבה ממספר משלמים, עליו לפנות למשרד השומה לעריכת תיאום מס. המשלם ימלא בהתאם לחוראות פקוד השומה.

ב. יחיד שהגיע לגיל הזכאות לאחר פרסום הנחיה זו

הוראות התיקון חלות מיום פרסום החוק ברשומות (2012:5-14). אולם, לאור מורכבות התיקון החליטה ההגבלת הרשות לדחות את יישום הפעלת התיקון עד לאחר פרסום הנחיות אלו.

1. יחיד המקבל קצבה יחידה אשר לא היווה קצבה ולא משך מענקים פטורים - במקרה זה אין פגיעה בפטור של מקצבה נחוא יעמוד על 43.5% (השיעור נגדל החל משנת המס 2016 כמפורט לעיל מנקודת הקצבה המזכה (8,190 ש"ח בשנת המס 2012) אך לא יותר מסכום הקצבה.

2. יחיד המקבל קצבה יחידה אשר משך מענקים פטורים ואו מבקש להוון חלק מקצבתו (ולקבל פטור בגין ההוון) - במקרה כאמור, משלם אינו רשאי להעניק לנישום פטור עפ"י סעיף 9א לפקודה בגין קצבתו. נישום אשר זכאי לפטור בגין הקצבה נמנע לממש את זכאותו יועמד למשרד השומה באיזור מגוריו תוך המצאת המסמכים הנכונים.

א. סופסי 161 מכל מעבירי אשר שילמו לו מענקים ב-15 השנים שקדמו למועד קבלת קצבה לראשונה.

ב. אישור ממשלם הקצבה על גובה קצבתו ואו על יתרת הצבירה בקופת הגמל.

3. יחיד המקבל קצבה ממספר משלמים יפנה למשרד השומה באיזור מגוריו וימציא את המסמכים כמפורט בסעיף 9ב לעיל.

ג. יחיד שהגיע לגיל הזכאות מיום 1.1.2012 ועד למועד פרסום הנחיה זו

עפ"י הוראות המעבד בחוק ובכפוף לאורכה שניתנה ע"י רשות המיסים יחיד כאמור יוכל לנחור אם יחולו עליו הנחיות כמפורט בסעיפים 9א) או 9ב) לעיל, לפי בחירתו. בחירה כאמור תבוצע סופית ונתישום אינו רשאי לחזור בו מבחירתו.

4. הנחיות נוספות

- לחץ יבאו תבחירות לאור השאלות שהומנו אליהן ע"י משלמים ולשכות שרות.
- הישוב הסכומים הפטורים כחון או כקצבה נקבעים בגיל הזכאות ואינם ניתנים לשאנוי מעבר לנישום ימים מיום הבחירה.
- כל חיוון קצבה שיבצע לאחר תום 90 ימים מיום שבו ניתן לנישום לראשונה פטור על הקצבה המזכה, ובלבד שהחיוון אינו בניגוד לסעיף 23 לחוק הפיקוח

על השירותים הפיננסיים (קופות גמל), התשס"ה – 2005, יחושב לגבי הפטור לפי דרישת החוק הפטורה אשר נותרה לאחר משיכות אחרות שבתעור.

- בהתאם לנוסחת השילוב החדשה הנתמלים המשמשים לחישוב הפטורים כהון או כקצבה יומצא לפקיד השומה פעם אחת בלבד במועד ההגעה לגיל הזכאות.
- יש לשים לב לכך ששיעור הפטור באישורים הישנים התמזג לשיעור פטור מגובה הקצבה (עד גובה קצבה מזכה), נאילו באישורים החדשים שיעור הפטור הוא מקצבה מזכה.
- על המעבידים (המשלמים) לנסות מס במקור בהתאם לאמור בהנחיות, לרבות תיקון רטרואקטיבי בכל שיחדש בעקבות עדכון גובה הפטור.
- שאילתא IS 97 ערוכה להוצאת אישורים בנושא המענקים בעוד שתיאום המס לקצבאות יבוצע בפערכת הלאומי המס (IMAS). בנושא זה תפורסם הנחיה נפרדת.

מנחה
 משה אשר

העונקים:

- מר דורון ארבל, מנהל רשות המיסים
- מר אחרון אליהו- סמנכ"ל בכיר לעניינים מקצועיים
- מר אורי קלינה, עוזר (רו"ח) - היועץ המשפטי לרשות המיסים
- מר ישעיה בנימין - מנהל שעי"מ
- גבי רחל חי- עזרא - מנהלת חטיבת השומה, שעי"מ
- מר פואד גידום - מנהל תחום בכיר (שומה-פרט)
- מר יעקב פחז - מנהל תחום בכיר קופות גמל
- מר צור גינת - מנהל תחום (קופות גמל)
- מר ברוך משולם, עוזר- עוזר ראש מחלקה משפטית

נספח 3

"חוזר מס הכנסה מס' 2/2013 בנושא: תיקון 190
לפקודה - הוראות סעיף 9א למתן פטור על
הקצבה המזכה" שפורסם על ידי רשות המסים
ביום 27.5.13.

3

י"ח סיון תשע"ג
27 מאי 2013

חוזר מס הכנסה מס' 2/2013 – רשות המסים
בנושא: תיקון 190 לפקודה - הוראות סעיף 9א למתן פטור על הקצבה המזכה

תוכן העניינים

נושא	עמוד
1. מבוא	2
2. סעיף 9א - רקע כללי והשינויים שהוכנסו בסעיף	2
2.1. ניתוק קצבת השארים מחוראות סעיף 9א לפקודה	2
2.2. הקצבה המזכה והקצבה המוכרת	3
2.3. נוסחת השילוב ונוסחת הקיזוז	4
2.4. חיוון מרכיב הפטור בקצבה	4
2.5. חיוון הקצבה המוכרת	4
3. הפטור על הקצבה המזכה	5
3.1. הגדרות	5
3.2. קביעת הפטור לקצבה המזכה	5
3.3. הסכום הפטור	5
3.4. העלאת הפטור ממש על הקצבה המזכה באופן מדורג	5
4. סעיף 9א(ג) – נוסחת הקיזוז	6
4.1. מטרת נוסחת הקיזוז	6
4.2. הגדרות	6
4.3. חישוב הקיזוז מהפטור (הקצבה הפטורה) עפ"י נוסחת הקיזוז	8
4.4. הבהרות	9
4.5. הוראות מעבר	12
5. חיוון קצבאות וחישוב הקצבה הפטורה לאחר חיוון	13
5.1. היחס בין סעיף 23 לחוק הפקוח על קופות הגמל לבין סעיף 9א(ה) לפקודה	13
5.2. משיכה כדין של כספים מקופת גמל לקצבה בסכום חד-פעמי	13
5.3. חיוון קצבאות בפטור ממש	14
5.4. הגדרות	14
5.5. חישוב הפחתת הפטור על הקצבה לאחר חיוון (הקצבה הפטורה)	14
5.6. הבהרות	15
5.7. הוראות מעבר	18
6. מנגנון חישוב הפטור בקליפת האגוז	22
7. הנחיות לפעולה	24

1. מבוא

תיקון 190 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א - 1961 (להלן: "תיקון 190" או "התיקון"; "הפקודה"), עוסק בעיקר, בהרחבת מסגרת חטבות המס הניתנות מכח סעיף 9א לפקודה, בעת משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה. מטרת התיקון, הינה להתמודד עם השינויים שחלו תן במציאות הפנסיונית, והן בשינויים שחלו בשנים האחרונות בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ח - 2005 (להלן: "חוק הפיקוח על קופות גמל"). תיקונים 3 ו-5 לחוק זה, קבעו כי כל הפקדות התגמולים לקופות גמל החל משנת 2008 ואילך, הינן הפקדות למטרת קצבה בלבד. במסגרת תיקונים אלו, קבע המחוקק קצבת מטרה מזערית (4,356 ש"ח ב-2012), תוך מתן אפשרות למשיכות חד פעמיות לסכומים שנצברו מעבר לכך, בכפוף להוראות החוק. תיקון 190 מתאים את הוראות המיסוי החלות על קצבאות למדיניות הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, כפי שבאה לידי ביטוי בחוק הפיקוח על קופות גמל.

מעבר לכך, יצוין כי החל מאמצע שנות ה - 90, השוק הפנסיוני עובר מתשלום קצבה לפי צבירת זכויות, לתשלום של קצבה חודשית הנגזרת מסכום הצבירה. תיקון 190 מתאים את הוראות המיסוי למגמה זו.

עם הפיכת קופות הגמל למסלול לחיסכון לקצבה בלבד, במסגרת תיקון 3, נוצר צורך להפחית, במקביל, את המס המוטל על קצבאות, וזאת, כחלופה לאפשרות שהייתה לפני כן לבצע משיכה חד פעמית (חזונית) בפטור ממס. התיקון מיישם תפיסה זו.

החקלות בכללי המיסוי יאפשרו לנישומים גמישות רבה יותר בבחירה בין קבלת קצבה חודשית לבין משיכתה בסכום חד פעמי (הוון קצבה¹). מהלכים אלו עשויים לעודד את הציבור להגדיל את הפקדותיו לקצבה.

חוזר זה יעסוק בעיקר בתיקון סעיף 9א לפקודה, המחווה את עיקרו של תיקון 190. תחולת תיקון 190 הינה מיום 1.1.2012, אלא אם נאמר אחרת.

2. סעיף 9א - רקע כללי ושינויים שהוכנסו בסעיף

סעיף 52 לפקודה קובע את "הקצבה" כחכנסה חייבת. סעיף 9א לפקודה מעניק חקלות במיסוי קצבאות, בחתום לחוראות וחתנאים שיפורטו להלן. הגדרת קצבה בסעיף, כוללת למעשה, את כל חקצבאות המשולמות מאת מעביד או מקופת גמל, וכן קצבה חמשתלמת עפ"י ביטוח מפני אובדן כושר עבודה, ולמעט קצבאות שארים חמטופלות במסגרת סעיף 9(16) לפקודה.

2.1 ניתוק קצבת השארים מחוראות סעיף 9א לפקודה

במסגרת סעיף 9א כנוסחו לפני תיקון 190, נקבע פטור לקצבה המשולמת על ידי מעביד או קופת גמל לפורשים, לשארים, ולנכים המקבלים קצבת אובדן כושר עבודה או קצבת נכות. בנוסף, נקבע פטור אלטרנטיבי לשארים באמצעות סעיף 9(16) לפקודה, עם קשר מורכב בין הסעיפים. בתיקון 190, נותק הקשר האמור, וכל קצבאות השארים

¹ כהגדרת חמונה במסגרת סעיף 23 לחוק הפיקוח על קופות גמל.

מכל המקורות, זכאיות בעקבות חתיקון לפטור ממס על פי הוראות סעיף 9(16) לפקודה, ומנגד בוטל הפטור שהיה קבוע להם במסגרת סעיף 9א.

2.2 הקצבה המזכה והקצבה המוכרת

בסעיף 9א במתכונתו הישנה ניתן פטור לחלק מהקצבה המזכה, ולחילופין ניתן פטור לקצבה המוכרת. במטרה לעודד הפקדות לקצבה המוכרת, הורחב הפטור כך שהפטור לקצבה המוכרת יתווסף לפטור לקצבה המזכה. בהתאם לכך, בעקבות תיקון 190, מבצע סעיף 9א לפקודה, חלוקה ל-2 קבוצות של קצבאות:

2.2.1 קצבה מוכרת

מטרת הקצבה המוכרת הינה שלא למסות קצבאות שמקורן בכספים שחויבו במס בעת הפקדתם או שמקורם בכספים ששולמו על ידי היחיד והוא לא היה זכאי לחטבות מס בעת הפקדתם. "קצבה מוכרת" מוגדרת כחלק מקצבה המשולמת ע"י קופת גמל לקצבה שאינה קרן ותיקה², הנובע מתשלומים פטורים. "תשלומים פטורים" מוגדרים כדלהלן:

- הפקדות מעביד לקופ"ג לקצבה על חשבון מרכיב תגמולי המעביד, החייבות במס במועד הפקדתן, לפי סעיף 3(ח3) לפקודה, ובתוספת סכום ששילם העובד, מעבר לשיעור ההפקדה המרבי שהוא מוכפל בשכר הממוצע במשק או בשכרו, כנמוך מבניהם; "השכר הממוצע במשק" - כהגדרתו בסעיף 3(ח3).
- כספים שמקורם בכספי פיצויים (בקופה לא משלמת), אשר חמס בגינן שולם, והופקדו בחשבון חדש (בקופה לא משלמת).
- כספים שהועמדו לרשותו של "מוטב" לאחר פטירת עמית (בקופה לא משלמת) – והופקדו בחשבון חדש (בקופה לא משלמת).
- הפקדות של עמית עצמאי לקופ"ג לקצבה שלגביחן לא היה זכאי לזיכוי לפי סעיף 45א לפקודה או לניכוי לפי סעיף 47 לפקודה.
- חתשלומים הפטורים כאמור לעיל, שהיו בקופת גמל של יחיד בעת שנפטר לאחר גיל 75, זאת בהתאם ובכפוף להוראות סעיף 9א(ו)(2) לפקודה.

סעיף 9א(ב1) לפקודה, קובע כי קצבה מוכרת שמקבל יחיד שמלאו לו 60 שנים, או יחיד שהגיע לגיל פרישה עקב נכות צמיתה בדרגה של 75% או יותר, תהיה פטורה ממס. יודגש כי, הפטור הניתן לקצבה מוכרת הינו נוסף לפטור הניתן לחלק מ"קצבה מזכה". יחיד יכול ליהנות משני הפטורים, שלא כפי המצב עובר לתיקון.

² כהגדרת מונח זה בסעיף 1 לחוק הפיקוח על קופות הגמל.

2.2.2 קצבה מזכה

סך כל הקצבאות שמקבל אדם למעט קצבה מוכרת.

יצוין כי חוזר זה מטפל בנושא הקצבה המזכה בלבד, ואינו מטפל בנושא הקצבה המוכרת, שכולה פטורה וללא תקרה – לגביה, צפויה רשות המסים לפרסם חוזר מקצועי בעתיד.

2.3 נוסחת השילוב ונוסחת הקיזוז

ערב תיקון 190, חייה קשר מורכב בין משיכת מענקי פרישה פטורים לבין קבלת קצבה פטורה, ופטורים אלו היו חלופיים אחד לשני. הקשר בין סכום מענק הפרישה הפטור (כסכום הון) לפגיעה בקצבה נבע מנוסחה מורכבת הידועה כ"נוסחת השילוב". נוסחה זו התאימה למצב שחיה קיים במועד חקיקתה, בו חלק ניכר מהעובדים מלאו את כל תקופת עבודתם באותו מקום עבודה. משכך, הפרישה והקצבה הינם אירועים שלובים ומכאן באת נוסחת השילוב.

לאור ההתפתחות התעסוקתית, ריבוי מקומות העבודה וריבוי המקורות לקצבה, נתקבלו בנוסחת השילוב תוצאות אבסורדיות. כך למשל, היו מקרים שבחם מי שמשך פיצויים פטורים בעבור 30 שנות עבודה, 15 שנה לפחות לפני תשלום הקיצבה, קיבל את מלוא הפטור על הקצבה, ומנגד, מקרים שבחם מי שמשך פיצויים פטורים בעבור 5 שנות עבודה, פגע במלוא הפטור על קצבתו. על מנת להתמודד עם בעיה זו, נקבעה במסגרת תיקון 190 נוסחה חדשה - נוסחת הקיזוז - המקבעת פגיעה יחסית של כל מענק פטור, בדרך של קיזוז ופגיעה בקצבה הפטורה או ביכולת החיוון של הפורש. ראו הרחבה לעניין נוסחת הקיזוז במסגרת סעיף 4 להלן.

2.4 חיוון מרכיב הפטור בקצבה

עד לתיקון 190, חייה קשר חד-חד ערכי בין הסכום החוני המתקבל מהחיוון המרכיב הפטור שבקצבה (בהתאם למקדם האישי שנקבע למבוטח), ובין חלק הקצבה המהוון. בעקבות תיקון 190 למעשה הומרה הקצבה הפטורה, לסכום הון אותו ניתן למשוך בפטור, תוך שימוש במכפיל כפי שנקבע בחוק. ראו הרחבה לעניין חיוון קצבאות וחישוב הקצבה הפטורה לאחר החיוון, במסגרת סעיף 5 להלן.

2.5 חיוון הקצבה המוכרת

מאחר והקצבה המוכרת פטורה במלואה וללא תקרה, הוטלו בסעיף הגבלות על חיוון קצבה מוכרת בפטור, ונקבעו שיעורי מס החלים על חיוון הקצבה המוכרת (שכן, לאחר החיוון, חלק מהסכום המהוון שמקורו ברווחים שנצברו על סכומי הקצבה המוכרת אינו פטור ממס). הוראות סעיף 9א מונעות כפל המס על חיוון קצבה הנובעת מכספים שהופקדו לאחר ששולם בגינם מס. כאמור, הרחבה בנושא הקצבה המוכרת, צפויה להתפרסם בחוזר נפרד.

3. הפטור על הקצבה המזכה

3.1 הגדרות

- 3.1.1. "קצבה מזכה" - סך כל הקצבאות שמקבל אדם, למעט קצבה מוכרת.
- 3.1.2. "תקרת קצבה מזכה" - 8,190 ₪ (בשנת 2012) צמודים למדד ינואר בכל שנה.
- 3.1.3. החקלות במיסוי קצבה מזכה ניתנות רק למי שהגיע ל"גיל פרישה", כהגדרת מונח זה במסגרת הסעיף; "גיל פרישה" - כמוגדר בסעיף 1 לפקודה (הקובע כי גיל פרישה הינו כמשמעותו בחוק גיל פרישה, התשס"ד - 2004), ובנוסף גם מי שפרש בשל נכות צמיתה בשיעור 75% לפחות, שנקבעה לפי הוראות סעי' 9(5) לפקודה.
- 3.1.4. ישנה משמעות למועד בו התחיל היחיד לקבל קצבה מזכה. ולכן נוספה התגדרה: "גיל הזכאות" - גיל הפרישה, או הגיל שבו החל היחיד לקבל קצבה מזכה, כולל או חלקה, לפי המאוחר.

3.2 קביעת הפטור לקצבה המזכה

סעיף 9א(ב) לפקודה קובע כי חלק מקצבה מזכה או כולה, שמקבל יחיד שהגיע לגיל פרישה, תהיה פטורה ממס (להלן: "הפטור לקצבה") עד לסכום השווה ל-67% מתקרת הקצבה המזכה.

3.3 תסכום הפטור

הפטור נקבע כאמור בשיעור מתוך תקרת הקצבה המזכה, וללא תלות בגובה הקצבה שמקבל היחיד. מכאן, שהקצבה הפטורה הינה סכום אחיד, מוחלט ולא יחסי לכל מי שהגיע לגיל הזכאות. למען חסר ספק יודגש, כי על אף שיייתכן והפטור (תמחושב כאמור בסעיף 3.2 לעיל) יעלה על גובה הקצבה, בשום מקרה לא יעלה הסכום הפטור על גובה הקצבה.

3.4 העלאת הפטור ממס על הקצבה המזכה באופן מדורג

כפי שפורט במבוא, הגדלת הפטור לקצבה במסגרת תיקון 190 לפקודה, נועדה לפצות על ביטול המסלול החוני, פגיעה הגדלה ככל שעובר הזמן מאז נחקק תיקון 3, ומשכך, במסגרת תיקון זה נקבע למעשה, כי גם הפטור לקצבה יגדל עם הזמן באופן מדורג, החל משנת 2012 ועד לשנת 2025 (להלן: "תקופת ההדרגה"). בהתאם לכך, שיעור הפטור לקצבה חולך וגדל לאורך השנים הקרובות, כמפורט בטבלה שלהלן, וצפוי להגיע ל-67% בשנת 2025:

שנה	שיעור הפטור	הפטור לקצבה ב - נ"מ (במונחי 2012)
2012 - 2015	43.5%	3,563
2016 - 2019	49%	4,013
2020 - 2024	52%	4,259
2025 ואילך	67%	5,487

כך למשל, מי שהגיע לגיל פרישה בשנת 2012, יהיה זכאי לפטור ממש על קצבתו המזכה בסכום של 3,563 ₪ (= 8,190 * 43.5%). במקרה זה הפטור לקצבה הוא בסך של 3,563 ₪, גם אם הכנסתו מקצבה מזכה נמוכה מתקרת חקצבה המזכה (8,190 ₪), ועד לגובה קצבתו.

4. סעיף 9א(ג) – נוסחת הקיזוז

4.1 מטרת נוסחת הקיזוז

הסעיף קובע "נוסחת קיזוז", שמטרתה להגביל את הפטור שיקבל יחיד מקצבתו המזכה, במידה וקיבל גם מענקי פרישה פטורים ממש במהלך שנות עבודתו. יודגש, כי הפגיעה המרבית בפטור עקב משיכת מענקי פרישה פטורים, שווה ל - 35% מתקרת חקצבה המזכה. הסיבה לכך היא שכאמור, מטרת הגדלת הפטור לקצבה מעבר ל-35% נועדה "לפצות" את היחיד על ביטול האפשרות לבצע הפקדות לקופות גמל חוניות החל משנת 2008 ואילך (בעקבות תיקון 3), וזאת ללא קשר לגובה מענקי הפרישה ששולמו לו. עוד יובהר, כי נוסחת הקיזוז יכול שתפגע בפטור ל"קצבה מזכה", ואולם הפטור ל"קצבה מוכרת" מנותק מחקצבה המזכה ולכן אינו נפגע כתוצאה מיישום נוסחת הקיזוז.

4.2 הגדרות

לצורך חישוב "נוסחת הקיזוז" נקבעו בסעיף 9א, ההגדרות הנוספות הבאות:

4.2.1 **מכפיל המרה לחון** - נקבע בתיקון כסכום קבוע השווה ל - 180, וניתן לשינוי ע"י שר האוצר באישור הכנסת. המכפיל משמש לחישוב נוסחת הקיזוז ולהיוון קצבאות.

4.2.2 **"מענקים פטורים"** - סכום כל מענקי הפרישה הפטורים ממש לפי סעיף 9(א7)(א) לפקודה, שקיבל היחיד בגין 32 שנות עבודתו שקדמו לגיל הזכאות. לצורך חישוב נוסחת הקיזוז, מענקי הפרישה הפטורים מוצמדים מיום קבלתם, עד ליום ה-1 בינואר של השנה בה הגיע היחיד ל"גיל הזכאות". יובהר, כי גם מענקים ששולמו במהלך שנת הגיעו לגיל הזכאות, ימודדו 'אחורה' ליום ה-1 בינואר.

4.2.3 **"מקדם"** - המקדם הוא 1.35 בקירוב, והוא תוצאה של הנוסחה המופיעה לחלן:

$$\frac{\text{מכפיל המרה לחון} * \text{תקרת חקצבה המזכה} * 35\%}{32 * \text{תקרת מענק הפרישה הפטור (לשנה)} * \text{לפי ס' 9(א7)}}$$

ובנתוני היום³:

$$(11,950 * 32) / (8,190 * 180 * 35\%) = \sim 1.35$$

כאשר באים לקבוע את יתרת הפטור לקצבה המגיעה ליחיד, יש להכפיל את מענקי הפרישה הפטורים, לאחר הצמדתם למדד, במקדם. להכפלה זו שתי משמעויות עליהן נעמוד במסגרת סעיף 4.4 לחלן.

4.2.4 **החון הפטור⁴** - הינו סכום החון שיכול אדם למשוך בפטור ממס אילו ויתר על מלוא הפטור החודשי העומד לרשותו מגיל הזכאות ועד לאריכות ימיו. החון הפטור אינו מוגדר בסעיף, ואולם, הוא משמש כבסיס לחישוב נוסחת הקיזוז ולחיוון הקצבה הפטורה. סכום החון הפטור מחושב כך שיש להכפיל את הפטור לקצבה במכפיל ההמרה לחון (180). החון הפטור משמש לקביעת יתרת החון הפטורה למי שקיבל גם מענקים פטורים. מונח זה מהווה למעשה את השווי הכולל התיאורטי של סך הפטורים החודשיים הניתנים בגין הכנסה לקצבה. לצורך קבלת סכום זה, יש להכפיל כאמור את הפטור החודשי ב-180.

בחתאם לכך, החון הפטור בשנת 2012 הוא: $8,190 * 43.5\% * 180 = 641,277$ ₪.

החון הפטור בשנת 2025 (בנתוני 2012) הוא: $8,190 * 67\% * 180 = 987,714$ ₪.

4.2.5 **יתרת החון הפטורה** - הסעיף מחשב את "החון הפטור" כמוסבר לעיל, וממנו מפחית את "המענקים הפטורים" כשהם מוכפלים במקדם (1.35). התוצאה היא "יתרת החון הפטורה" המגיעה ליחיד בגיל הזכאות. סכום הפטור החודשי לו יהיה זכאי היחיד מידי חודש בגין הכנסתו מקצבה, הוא תוצאה של חלוקת "יתרת החון הפטורה" ב"מכפיל ההמרה לחון" כשהיא מוצמדת למדד מה-1 בינואר של שנת הזכאות, ועד ה-1 בינואר של כל שנה משנות קבלת הקצבה, כך שלמעשה הקצבה הפטורה אינה נשחקת ואינה משתנה יחסית למדד. ראו התייחסות לעניין אופן החישוב של יתרת החון הפטורה, במסגרת סעיף 4.3.2 לחלן.

4.2.6 **הקצבה הפטורה⁵** – הפטור לקצבה כפי שהוגדר בסעיף 3.2 לעיל, ואם משך היחיד מענקים פטורים, הפטור שחושב לאחר שהופעלה נוסחת הקיזוז, ואם משך היחיד סכומים בהון, הפטור שחושב לאחר החיוון. לחישוב סכום זה, יש לחלק את יתרת החון הפטורה ב – 180.

³ יובהר, כי לאור העובדה שסכום תקרת הקצבה המוכח וסכום "תקרת המענק הפטור", הינם סכומים המתעדכנים משנה לשנה בחתאם לחזרות סעיף 120 לפקודה (עפ"י השינוי במדד המחירים לצרכן), הרי שחתוצאה המתקבלת מחישוב המקדם, אינה צפויה לחשתנות משנה לשנה (השפעת מקזוז מונח מול מכוח).

⁴ יצוין כי הגדרת מונח זה אינה מופיעה בפקודה, ונקבעת בזאת לצורך חוזר זה בלבד, לשם בחירת דרך החישוב וקביעת הפטור שיחיה זכאי לו היחיד.

⁵ יצוין כי הגדרת מונח זה אינה מופיעה בפקודה, ונקבעת בזאת לצורך חוזר זה בלבד, לשם בחירת דרך החישוב וקביעת הפטור שיחיה זכאי לו היחיד.

4.3 חישוב הקצבה הפטורה לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז

לחלן העקרונות לחישוב הקצבה הפטורה לאחר הפגיעה בפטור לקצבה על פי נוסחת הקיזוז, עקב משיכה של מענקים פטורים לפי הוראות סעיף 9א לפקודה:

4.3.1 **חישוב המענקים הפטורים** : לצורך חישוב הפגיעה בפטור, יבואו בחשבון מענקי הפרישה הפטורים ממס שקיבל היחיד בגין 32 שנות עבודה כשכיר, שקדמו ל"גיל הזכאות", ובכלל זה שנות עבודה שלא שולמו בגין מענקים פטורים. יובהר, כי לא יובאו בחשבון תקופות בחן היחיד לא עבד כשכיר. עוד יובהר, כי הוראות אלו עשויות לחול גם לגבי סכומי מענקים שהתקבלו ערב תחולת תיקון 190 (1.1.2012), בכפוף להוראות המעבר, המפורטות בסעיף 4.5 לחלן. סכומי המענקים הפטורים שהתקבלו לאורך השנים ממודדים עד ליום 1 בינואר של השנה בה הגיע היחיד ל"גיל הזכאות".

דוגמה					
ראובן יוציא ליד הזכאות ביום 1.1.2050. היסטורית שנות צבאות:					
1.1.2050	200,000 ₪	200,000 ₪	א'	20	2049 - 2030
-	-	-	עצמאי	7	2029 - 2023
-	-	-	ב'	4	2022 - 2019
31.12.2018	8,000 ₪	15,000 ₪	ג'	15	2018 - 2004
פיתרון הדוגמה					
<p>מצקי הסרישה הסטורית לצורך הקלפני: 200,000 ₪ בסין 20 שנות צבאות, ממצידי א' "אסס" 8 בסין 4 שנות צבאות ממצידי ב' 8/15 מתוק 15,000 ₪ ממצידי ג', ממודדים מיום 31.12.2018 עד ליום 1.1.2050.</p>					
<p>יודע, כי אין מדידה על מספר שנים קלנדריות, עד למילוא 32 שנות צבאות וכפוף שמניין 32 שנות צבאות יוצאו עד לשנת צבאותו הראשונה.</p>					

4.3.2 **חישוב יתרת החון הפטורה** : כאמור, הסעיף מחשב את "החון הפטור" כמסבר לעיל, וממנו מפחית את "המענקים הפטורים" כשחס מוכפלים במקדם (1.35) וצמודים למדד כאמור לעיל. התוצאה המתקבלת היא "יתרת החון הפטורה" המגיעה ליחיד בגיל הזכאות.

4.3.3 **חישוב הקצבה הפטורה** : לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז על החון הפטור, נקבע סכום הקצבה הפטורה מתוך הקצבה המזכה של היחיד. הקצבה הפטורה תהא "יתרת החון הפטורה" כשהיא צמודה למדד מיום 1 בינואר של שנת הזכאות ועד ליום 1 בינואר של שנת קבלת הקצבה עליה מחושב הפטור, כשהיא מחולקת ב"מכפיל החמרה לחון" (180). סכום זה כשהוא ממודד ילווה את היחיד לאורך כל שנות תשלום הקצבה.

דוגמה	
משלוח מילואו 67 מיום 1.7.2012. הקצבה המלכה המסוימת לו היא 7,500 ₪.	
הפטור לקצבה = 3,563 ₪ = $8,190 * 43.5\%$	
מסין השנים 1980 ו-2012 (32 שנים) קיבל משלוח מילואים פטורים ממש מסכות מחדד -1.1.2012: 286,800 ₪.	
פיתרון הדוגמה	
יתרת החון הפטורה = 254,097 ₪ = $(286,800 * 1.35) - (8,190 * 180)$	
* (43.5%). הקצבה הפטורה = 1,412 ₪ חודד = $254,097 / 180$	

4.4 תבחנות

4.4.1 בחמשך לאמור לעיל, המקדם מקיים שתי תכליות אותן רצה המחוקק לקבוע:

- המקדם מבטיח כי קבלת מענקים פטורים תפגע לכל היותר ב-35% פטור על הקצבה ולא על החגדלה הנוספת (8.5% ב-2012 ועד 32% ב-2025 ואילך). לדוגמא:
מקסימום מענקים פטורים בשנת 2012: 382,400 ₪ = 32 שנים * 11,950 ₪.
מענקים פטורים מוכפלים במקדם: 515,970 ₪ = $382,400 * 1.35$.
חישוב החון הפטור לפי 35% פטור: 515,970 ₪ = $180 * 35\% * 8,190$ ₪.
לפיכך, ניצול מלוא המענקים הפטורים בגין 32 שנות עבודה יביא לאיבוד פטור על הקצבה בגובה 35% מתקרת הקצבה המזכה, אך יותיר את תוספת חגדלת הפטור ללא פגיעה.
- נוסחת הקיזוז מעודדת יחידים שלא למשוך מענקים פטורים בעת פרישתם, אלא להשאירם למטרת קבלת קצבה, שכן, כל שקל מענק פטור שנמשך, מקטין את "יתרת החון הפטורה" ב-1.35 ₪, וזאת בשל השימוש במקדם (כ-1.35) ובכפוף להשפעות מזד.

4.4.2 מענקי פרישה ששולמו אחרי הגעה לגיל הזכאות בגין שנות עבודה שעבד לאחר שהגיע לגיל הזכאות, לא ישפיעו על גובה הקצבה הפטורה ואינם נכללים במענקים הפטורים, גם אם הם זכאים לפטור לפי סעיף 9(א7) לפקודה.

4.4.3 מענקי פרישה פטורים ששולמו לעובד לאחר הגיעו לגיל הזכאות, בגין 32 שנות עבודה שקדמו לגיל הזכאות או חלקן, יחשבו כמענקים פטורים וישפיעו על "יתרת החון הפטורה" העומדת לרשות היחיד ביום הגיעו לגיל הזכאות, למרות שבפועל טרם שולמו לו עד ליום זה, כמוסבר בסעיף 7 לחוזר זה.

4.4.4. כאמור, אדם שבחר לשלם מס בגין מענקי הפרישה שקיבל לא יפגע בנוסחת הקיזוז, בנוסף, מענקי פרישה פטורים ששולמו בגין שנים שקדמו ל-32 שנות העבודה שקדמו לגיל הזכאות לא יכללו במענקים הפטורים. במקרה שבו יחיד זכאי לפטור בגין שנים האמורות, ועל מנת שלא לחיפגע מיישום נוסחת הקיזוז, יוכל היחיד לקבוע במעמד הפרישה כי מענקי פרישה פטורים שנתקבלו באותו מעמד, שייכים לשנים שאינן נכללות במניין השנים הנספרות לעניין נוסחת

חקיוון. זאת באמצעות קביעת "מענק הפרישה החייב לשנה", והחלטה למשוך את המענק הפטור לפי 9(א7), בעבור שנה ספציפית שאינה נכללת במניין 32 שנות עבודה. החישוב יערך באופן הבא:

1. יש לחשב את סך מענקי הפרישה החייבים שאינם כוללים סכומים שיועדו לרצף קצבה, או כספים המצויים בקרן פנסיה ותיקה שלא נמשכו.
2. את סך מענקי הפרישה החייבים מחלקים בתקופת העבודה ומתקבל מענק הפרישה החייב לשנה.
3. את מענק הפרישה החייב לשנה מכפילים במספר שנות העבודה העודפות על 32, או במספר השנים שלדעתו של היחיד יעלו מעל 32 שנות עבודה.
4. הסכום המתקבל מסעיף 3 מייצג את הסכום הניתן למשיכה ללא פגיעה בקצבה הפטורה.
5. כל סכום מעבר לסכום בסעיף 4, אשר יימשך בפטור - יחשב כמענקים פטורים לעניין נוסחת חקיוון.

דוגמה מס' 1

כדי שרש לאחר 45 שנות עבודה וקופל מצנף פרישה הסכום כולל 450,000 ₪. כדי אינו מייצד שם סכום לקצבה. פנוסל הוא זכאי לפנסיה מהמדינה של 12,000 ₪. כמה יוכל דני למשק ספסור ללא הפסעה של נוסחת הקיפול?

ביתרון דוגמה מס' 1

מצנף הפרישה לשנה הינו 10,000 ₪. פסין השנים הצודפות על 32 שנות עבודה שקדמו לזיל הזכאות, יוכל לקבל 130,000 ₪ (= 13 X 10,000) ספסור מבלי לפסוע ספסור על הקצבה. אם כדי ישלם על יתרת הסכום את המס, לא תחול כלל נוסחת הקיפול.

דוגמה מס' 2

דני פן 40 צבד 12 שנה, תחל משנת 2000, בחברת הייטק וקיפל מצנף פרישה סק של 480,000 ₪ הניל מייצד מתוכם 300,000 ₪ לקצבה. את שאר המצנף דני אינו יוכל לייצד לקצבה ולכן פחר למשק תוק ניפול הפסור המירבי מבלי להיפסע פנוסחת הקיפול. דני מניח שיצבד כשכיר צד לזיל פרישה. פנוסל מכל מקומות הצבודה האחרים לא מסק דני מצנפים פטורים. הפס את הסכום שאם מסק אותו דני פמוצד הפרישה, נוסחת הקיפול לא תפסע פו. מה תהיה ההפסעה אם צד זיל הזכאות דני צבד רק 30 שנות צבודה, מאחר והיה מופסל פמסק פנתייט?

פירוט דוגמה מס' 2

מצנק הסרישה החייב במס הוא המצנק שקיבל למצט סכומים שיוצרו לקצבה. ולכן באין כל שנה קיבל דני מצנק סרישה חייב באומה של 15,000 ₪ (= 12) (300,000-480,000). דני מאמין שמצנקים באין השנים שקדמו להיותו בן 35 לא יפצעו בו ולכן מצוניין למשוק בפטור רק את המצנק באין 7 שנים כלאמר 11,950X17 שהם 83,650 ₪. וצף 96,350 ₪ יעלה את המס. במקרה זה ובהנחה שיצמוד 32 שנה, דני ייהנה ממלאו הפטור על הקצבה. בהנחה שדני צבר מליף 35 וצף ליף סרישה רק 30 שנות עבודה, תרי שמצנקי סרישה באין השנתיים שקדמו להיותו בן 35 יפצעו בפטור על הקצבה, ויחשבו כמצנקים פטורים, יתרת ההון הפטורה תפחת ב- 32,265 ₪ = 1.35X2X11,950. ודע כי הפטור שלא נוצל באוצר הסרישה, יכול להיות מנוצל בכל מקרה של חרטה מרצף קצבה.

דוגמה מס' 3

ראי צמד 42 שנה והוצמדו לרשותו מצנקי סרישה בסך של 840,000 ₪. ראי יוצר מתוכו לקצבה 630,000 ₪. בנוסף צומדים לרשותו של ראי כספים בקרן פנסיה ותיקה המצניקים לו קצבה של 12,000 ₪.

פירוט דוגמה מס' 3

מצנקי הסרישה החייבים הם 210,000 ₪ (= 840,000-630,000), מצנק הסרישה החייב לשנה הינו 5,000 ₪ (= 210,000/42) ולכן יוכל לקבל בפטור 50,000 ₪ (= 5,000 X10) מפלי הפטור על הקצבה, על יתרת הסכום 160,000 ₪ יעלה מס.

הנחיה זו נוגעת למי שפורש ממעביד אצלו התחיל לעבוד בטרם מלאו לו 35 שנה או למי שפורש ממקום עבודתו בסמוך לגיל פרישה או לאחריה ולאחר תקופת עבודה (כולל ברצף זכויות פיזיות) העולה על 32 שנות עבודה. הצגת החישוב מימוש האמור, יהיה במועד קבלת הפטור לפי סעיף 9א לפקודה ובאחריותו של היחיד.

4.4.5 מענקים שאינם נכללים בהגדרת "מענקים הפטורים":

- מענקים המשולמים לפי חוקי הגמלאות לפורשי צה"ל, למשטרה, לשב"ס ולשירותי הביטחון (יחד עם זאת, יודגש כי מענקים אחרים שמקבלים פורשים אלה כגון פדיון ימי מחלה ומענקי חסגלות, יבואו בגדר "מענקים פטורים").
- מענקי פרישה הפטורים ממס לפי סעיף 9(א7א) לפקודה, אשר שולמו למי שפרש עקב נכות צמיתה בדרגה של 75% או יותר.

4.5 חוראות מעבר

4.5.1 לגבי מי שהגיע ל"גיל הזכאות" לפני 1.1.2012, תחול נוסחת השילוב לחישוב שיעור הפטור בהתאם להוראות סעיף 9א(ג) כנוסחו ערב התיקון. על השיעור המתקבל מוסיפים את תוספת הגדלת הפטור (8.5% ב-2012 ועד 32% ב-2025). את סה"כ אחוזי הפטור יש להכפיל בתקרת הקצבה המזכה (8,190 ₪ ב-2012). התוצאה היא סכום הקצבה הפטורה לה זכאי ליחיד כאמור.

דוגמה
אדם שפרש קודם לתיקון וקיבל מצנן פטור או היוון קצבה כדין הישן, היה זכאי עד ליום 31.12.11 לפטור של 20% מקצבה של 6,000 ₪ (כפומר הכנסתו החייבת 4,800 ₪).
פירוט הדוגמה
החל מיום 1.1.12 יהא זכאי לפטור של 28.5% מסכום של 8,190 ₪ כפומר הפטור של 2,335 ₪ והכנסתו החייבת תסתה ל- 3,665 ₪.

4.5.2 ככלל, לגבי מי שהגיע לגיל הזכאות ביום 1.1.2012 ואילך, תחול נוסחת הקיזוז. לצורך יישום נוסחת הקיזוז יובאו בחשבון כל המענקים הפטורים שקיבל בגין 32 שנות עבודה שקדמו לגיל הזכאות לרבות מענקים שהתקבלו לפני 1.1.12. על אף האמור, לא יובאו בחשבון מענקים פטורים ששולמו לפני שנת 2012 ולא חלה עליהם נוסחת השילוב הישנה (כיוון שהתקבלו 15 שנים לפחות לפני קבלת הקצבה הראשונה).

4.5.3 למרות האמור בסעיף 4.5.2 לעיל, מי שהגיע לגיל הזכאות ביום 1.1.12 ואילך וקיבל מענקים פטורים לפני ה-1.1.12 שהיו מובאים בחשבון לעניין נוסחת השילוב, יוכל לבחור, בהודעה לפקיד השומה שיגיש בתוך 90 יום מיום שהגיע לגיל הזכאות, להחיל על כלל המענקים הפטורים את יישום נוסחת השילוב במקום נוסחת הקיזוז ואת חוראות המעבר כמפורט בסעיף 4.5.2 לעיל.

4.5.4 מענק שנים עודפות (מענק המשולם למי שצבר מקסימום זכויות קצבה בשל השנים העודפות בלבד) שמשך יחיד בפטור קודם ליום 1.7.12, וחגיע לגיל הזכאות לאחר יום 1.1.12, לא ייכלל במענקים הפטורים, בחישוב נוסחת הקיזוז.

5. חיוון קצבאות וחישוב הקצבת הפטורה לאחר חיוון

5.1 חיחס בין סעיף 23 לחוק הפקוח על קופות הגמל לבין סעיף 9א(ה) לפקודת

סעיף 23 לחוק הפיקוח על קופות הגמל קובע מהם התנאים להתרת חיוון קצבה, כמפורט בסעיף 5.2 לחלן. סעיף 9א(ה) לפקודה קובע כללים למתן פטור ממס על סכום המתקבל מחיוון קצבה שהותר לפי סעיף 23 לחוק הפקוח על קופות גמל. החלק החייב במס מהסכום המתקבל מחיוון קצבה שאינו זכאי לפטור לפי סעיף 9א(ה), מחויב במס בהתאם להכנסות היחיד ושיעורי המס על הכנסה מיגיעה אישית, שנקבעו בסעיף 121 לפקודה. המס על חיוון קצבה שלא לפי הוראות סעיף 23 לחוק הפקוח על קופות הגמל, יחיה כשיעור המס המוטל על כל משיכה שלא כדין מקופת גמל, קרי, 35% או המס השולי החל על הכנסות היחיד, הגבוה שבהם. הקופה תנכה במקור 35% כאמור בתקנה 3 לתקנות מס הכנסה (כללים בדבר חיוב במס על תשלומים לקרן שלא אושרה ותשלומים שלא כדין), התשכ"ו-1962, ובמידה והייתה הכנסתו של היחיד בשיעור מס העולה על 35%, תשולם יתרת המס במועד הגשת הדוח.

5.2 משיכה כדין של כספים מקופת גמל לקצבה בסכום חד-פעמי

בהתאם להוראות סעיף 23 לחוק הפיקוח על קופות גמל, משיכה כדין של כספים מקופת גמל לקצבה, בסכום חד-פעמי, תיתכן באחד מהמצבים הבאים:

5.2.1 חיוון קצבה - משיכה כדין של כספים מקופת גמל לקצבה בהתאם להוראות סעיף 23 לחוק הפקוח על קופות גמל, בהתקיים כל התנאים הבאים:

- הכספים נמצאים בקופה משלמת לקצבה (ובלבד שלא מדובר בקרן ותיקה, שהיוון בה איננו אפשרי).
- החיוון הוא בהתאם לשיטת החיוון של הקופה.
- סכום הקצבה שיוותר ליחיד, לאחר החיוון, לא יפחת מ"סכום קצבה מזערי" (4,356 ₪ ב-2012). לצורך בדיקת "סכום קצבה מזערי" יובאו בחשבון כל קצבאותיו של היחיד, למעט קצבאות אשר למעשה הוגדרו בסעיפים 9(6) - 9(16) לפקודה (קצבת שארים, קצבת זקנה מביטוח לאומי, וכו'). יובהר כי, במידה וקצבתו של היחיד קטנה מסכום הקצבה המזערי, הוא יכול לחוון עד 25% מקצבתו שחייבה אמורה להשתלם לו בתקופה שלא תעלה על חמש שנים, לפי כללי החיוון של הקופה המשלמת.

5.2.2 משיכה של "סכום צבירה מזערי" – משיכה של סכום צבירה מזערי תחשב כמשיכה כדין, ולעניין דיני המס יראו את סכום המשיכה כחיוון קצבה, אם היחיד עמד בכל התנאים שלהלן:

- סכום כל הכספים בכל הקופות לקצבה שברשותו אינו עולה על סכום הצבירה המזערי שנקבע ל-90,514 ₪ (נכון לחודש מרץ 2012) (האמור נכון

לגבי סכומים שנצברו משנת 2000 - לעמית שכיר, או שיועדו לקצבה, לפי תקנות קופות הגמל לגבי עמית עצמאי, ולמעט כספים בקרן ותיקה);

- היחיד הגיע לגיל פרישת חובה (67 שנים לגבר ולאישה);
- היחיד אינו מקבל כל קצבה מקופת גמל אחרת (למעט קצבה מקופת גמל שחיא קרן ותיקה או קצבה בהסדר פנסיה תקציבית – כמוגדר בסעיף 9(16) לפקודה).

5.3 היוון קצבאות בפטור ממס

סעיף 9א(ח) לפקודה, קובע פטור בגין משיכת כדון של כספים מקופת גמל לקצבה, המתבצעת עפ"י אחת משתי האפשרויות שצוינו בסעיפים 5.2.1 ו- 5.2.2 לעיל (להלן יקראו יחדיו: "היוון קצבאות"). פטור זה מוגבל עד לגובה החון הפטור, ובמידה ומשך היחיד מעניקים פטורים – מוגבל הפטור עד לגובה יתרת החון הפטורה.

5.4 הגדרות

לצורך חישוב הקצבה הפטורה לאחר החיוון, נקבע לצורך חוזר זה את ההגדרות הבאות:

- 5.4.1 **הסכום להיוון בפטור** – סכום החון שמבקש היחיד שהגיע לגיל הזכאות, למשך בפטור ממס. יודגש כי הסכום להיוון לא יעלה על יתרת החון הפטורה.
- 5.4.2 **יתרה להיוון בפטור** - היתרה שנשארה מהסכום להיוון בפטור ולאחר שמשכו ממנו סכומי חון בפטור (משכו ממנו סכומי חון בפטור – הכוונה להיווני קצבה שבוצעו בפטור לאחר גיל הזכאות).
- 5.4.3 **יתרת החון הפטורה לקצבה** - משקפת את החון הפטור או את יתרת החון הפטורה כפי שחוגדרו לעיל ולאחר שהופחת ממנו הסכום להיוון בפטור.

5.5 חישוב הפחתת הפטור על הקצבה לאחר חיוון סכומי קצבה בפטור

להלן העקרונות לחישוב הקצבה הפטורה, לאחר חיוון סכומי קצבה בפטור לפי הוראות סעיף 9א(ח) לפקודה:

- 5.5.1 **חישוב יתרת החון הפטורה לקצבה**: הסעיף מחשב את "החון הפטור" או את "יתרת החון הפטורה" כמוסבר בסעיפים 4.2.4 – 4.2.5 לעיל. מ"יתרת החון הפטורה" מפחיתים את הסכום להיוון בפטור. התוצאה המתקבלת היא "יתרת החון הפטורה לקצבה" המגיעה ליחיד בגיל הזכאות.
- 5.5.2 **חישוב הקצבה הפטורה**: הקצבה הפטורה תחא "יתרת החון הפטורה לקצבה" כשהיא צמודה למדד מיום 1 בינואר של השנה שבה הגיע היחיד לגיל הזכאות, ועד ליום 1 בינואר של שנת קבלת הקצבה הפטורה, כשהיא מחולקת ב"מכפיל החמרה לחון" (=180). **סכום זה כשהוא ממודד ילווה את היחיד לאורך כל שנות תשלום הקצבה.**

דוגמה	
<p>ג'יהודה מלאו 67 סיוט 1.7.2012. הקצבה המלכה המלוכה לז היא ₪ 7,500 הסטור לקצבה = 3,563 ₪ = $8,190 * 43.5\%$ סדן השניט 1980 וזר 2012 (32 שניט) קיבל יהודה מצניקט סטורט מנס סטכוס זר מל-1.1.2012: 286,800 ₪. יהודה ביקט זרונ 2,500 ₪ ל- 6 שניט וקיבל 134,097 ₪ סמלון. זי זכסז את הקצבה הסטורה.</p>	
ביתרון הדוגמה	
<p>הסטור לקצבה : 3,563 ₪ = $8,190 * 43.5\%$ יתרת הזון הסטורה : 254,097 ₪ = $(286,800 * 1.35) - (180 * 43.5\% * 8,190)$ יתרת הזון הסטורה לקצבה : 120,000 ₪ = $254,097 - 134,097$ הקצבה הסטורה : 667 ₪ זכור = $120,000 / 180$</p>	

5.6 הבהרות

- 5.6.1 ניהול היתרה לחיוון בפטור: יובחר, כי ה"סכום לחיוון בפטור" כהגדרתו לעיל, חינו בחירה של הפורש באשר לגובה הסכום שחוא מייעד למשוך כפטור חוני. חודעה כאמור תינתן בתוך 90 ימים מחמועד שבו ביקש לראשונה פטור על קצבה. לא קיימת חובה למשוך את מלוא סכום לחיוון בפטור, וניתן לצבור יתרה זו כיתרה לחיוון בפטור הצמודה למדד ינואר בכל שנה. היתרה לחיוון בפטור תעמוד לזכותו של היחיד, כך שבכל שלב יוכל לממש אותה. בכל משיכה של סכום חד פעמי כחיוון קצבה, תיבחן המשיכה על פי דין ואם המשיכה כדין, יינתן הפטור לסכום המבוקש ויופחת הסכום המבוקש מהיתרה לחיוון בפטור.
- 5.6.2 מעבר מיתרה לחיוון בפטור, לקצבה פטורה, ולהפך: מי שבחר בקצבה פטורה וחזר בו בתוך 90 ימים, יוכל לשנות את בחירתו במתן חודעה מנומקת לפקיד השומה על כוונתו. לאחר חמישה חודשים מתום החדש שבו ביצע את בחירתו לראשונה או לאחר שקיבל שלושה תלושי שכר הכוללים את הפטור על הקצבה, חמוקדם שבהם, לא ניתן יהיה לשנות את הבחירה ולהפוך קצבה פטורה ליתרה לחיוון בפטור. את היתרה לחיוון בפטור העומדת לרשותו של היחיד ניתן לחסב לקצבה פטורה על ידי ויתור על חלק מהיתרה לחיוון בפטור וחלוקה במכפיל חמרה לחון (180).

מעבר לכך, יובחר, כי במידה ונותרו סכומים לחיוון בפטור שלא נוצלו במסגרת חמשיכה חחד פעמית כאמור, ניתן לחילופין לראות בהם כתשלומים פטורים, ולקבל מתוכם קצבה מוכרת. משכך, ועל פי בחירתו של היחיד, ניתן למשוך, את חחון הפטור לאחר קבלת אישור פקיד השומה כי הסכום פטור במשיכה חד פעמית (כאמור בסעיף 5.3 לעיל), וליעדו קצבה פטורה על ידי הפיכת "היתרה לחיוון בפטור", לקצבה מוכרת.

דוגמה

דוד הניע לזיף הנכאות לאחר שמלאו לו 70 שנה, בשנת 2025. באותה שנה נקבעה לו קצבה באגרה של 9,000 ₪. לאחר חלוטו המצטקוט הפטורית נקבעה לדוד יתרת החון הפטורה באגרה של 650,000 ₪ וזל סי חחירתו קיקס לקבל סכום להיוון הפטור של 290,000 ₪, וכתוצאה מכך יקבל קצבה פטורה של 2,000 ₪ $(2000 = 180 \cdot (650,000 - 290,000))$. דוד החליט מסוסל של דבר, לא למסל את הסכום האמור, וכך לא מסל שום סכום להיוון עד לשנת 2030. בשנת 2030, כשהוא סן 75, סוחר דוד להחדיף את קצבתו מיתרות החון הצומדות לרשותו, ומקסל להחדיף את הפטור להמיר את סכום החון הפטור להיוון הפטור הצומד לרשותו. חקרת הפיטוח מוכנה לקצבה חודשית נוספת של 3,000 ₪ (מקדט של 150). מהן האפשרויות הצומדות לרשותו של דוד? (הצרה: כל התנויות הינם הצרכי 2012)?

פיתרון הדוגמה

אפשרות ראשונה - הינה למסל את כל הסכום להיוון קצבה ומתוכט החלק החייב מס הינו 160,000 ₪ $(160,000 = 450,000 - 290,000)$ פיצור מס השולפי של דוד (נניח 21% מס לאחר סריסה). לאחר תשלום מס ייסאר לדוד סכום נל של 416,400 ₪ $(416,400 = 160,000 \cdot 21\% - 450,000)$, כק פלאחר תשלום מס יוכל דוד לקבל קצבה נוספת מוכרת פטורה של 2,776 ₪ (מקדט של 150).

אפשרות שנייה - הינה להחדיף את הפטור לקצבה סדרק של המרת הפטור להון כלומר החדיף הפטור ק 1,611 ₪ $(1,611 = 290,000 / 180)$. לאחר מכן זל יתרת הסכום שהוא 1,389 ₪ $(1,389 = 1,611 - 450,000 / 150)$, יחולפי פיצור מס של 21% שחט 292 ₪ ולכן יקבל נל 2,708 ₪ $(2,708 = 1,389 - 292)$.

5.6.3 השלכות הבחירה על פי חוראת השעה : לאור חוראת השעה וחגדלת הפטור לקצבה לאורך השנים מ- 43.5% בשנת 2012 ועד 67% בשנת 2025, נקבע, כי במועד החיוון האמור ייקבע החלק היחסי מהפטור לקצבה שיש בכוונת היחיד לממש בחיוון. משכך, היחס בין הסכום לחיוון בפטור לבין יתרת החון הפטורה לקצבה תשמר לאורך כל השנים שבחוראת השעה. על אף האמור לעיל, תינתן ליחיד הפורש בשנים שבתקופת החדרגה לבחור את אחת מאפשרויות הקצה הבאות:

5.6.3.1 לקבוע את גובה הקצבה הפטורה באופן מוחלט כך שכל הגדלת שיעור הפטור בתקופת החדרגה תשמש כסכום לחיוון בפטור.

5.6.3.2 לקבוע את גובה הסכום לחיוון באופן מוחלט, כך שכל הגדלת שיעור הפטור בתקופת החדרגה תגדיל את יתרת החון הפטורה לקצבה.

דוגמה למעבד בו הפרש לא ביקש את אחת מאפשרויות הקצה

בשנת 2012 פרש שלמה מעבודתו ומשק מצנקים סטוריק בסך ימי מחלה בסכום של 141,687 ₪, לאחר חושבו המצנקים הסטוריק, נקבעה לשלמה יתרת ההון הסטוריק באגרה של 450,000 ₪. על פי בחירתו ביקש לקבוע סכום להיוון הסטוריק מתוך יתרת ההון הסטוריק בסך של 90,000 ₪ כדי שיוכל לשלם את כספי התמלוגים שצמדו לרשותו. בהתאם לאמור חושבה לו קצבה סטוריק של 2,000 ₪. שלמה לא משק שום סכום בהיוון צד לשנת 2025. מה יהיה אגרה הסטוריק ומהי היתרת ההיוון הסטוריק באותה שנה. הצרה: כל הנתונים הינם הצרכי 2012.

פירוט הדוגמה

מתוך הנתונים קרוך ע- 20% (= 450,000 / 90,000) יוצדו להיוון הסטוריק. בהתאם לאמור, בשנת 2025 תהיה יתרת ההון הסטוריק 796,437 (= 141,687 * 1.35 - 8,190 * 67%) מתוכה 20% (= 90,000 / 450,000) ישמש כסכום להיוון הסטוריק כלאור 159,287 ₪, ואילו הקצבה הסטוריק תהיה 3,540 ₪ (= 796,437 / 80%).

5.7 תוראות מעבר:

5.7.1 יחיד שהיוון בפטור חלק מקצבתו הפטורה לתוחלת חייו, טרם כניסתו של תיקון 190, והגיע לגיל הזכאות לאחר כניסת התיקון לתוקף - שיעור הפטור המפורט בסעיף 9א(ב), יופחת בשיעור הקצבה הפטורה שהוונת.

דוגמה
<p>בשנת 2001 פרש נפתלי מצבחה בשירות המדינה בגיל 55 עם קצבה של 6,000 ₪, לאחר 30 שנות צבחה. מאוצר פרישתו היוון 25% מקצבתו לתוחלת חייו בסכום. מתי יתרת הסכום שתצמוד לרשותו מאוצר הניצו לגיל 67 בשנת 2013?</p>
פיתרון הדוגמה
<p>שיעור הסכום שנתלי היה לכאן לו לאחר התיקון הוא 43.5% וצקק היוון 25% מהסכום הרי שיתרת השיעור לסכום הוא 18.5% בלבד (מתוך תקרת הקצבה המלכה - 8,190 ₪) = 1,515 ₪.</p>

5.7.2 יחיד שהיוון חלק מקצבתו הפטורה לתקופה מוגבלת, ותקופת החיוון חופפת לתקופת הפטור שלאחר גיל הזכאות, יתרת החון הפטורה לקצבה תחא החון הפטור או יתרת החון הפטורה בניכוי החלק היחסי מן הסכום שהוון כשהוא צמוד למדד ינואר בשנה שבה פרש. לעניין זה, החלק היחסי יחא כחס החקופה החופפת לתקופה שהוונת.

דוגמה
<p>ביום 1.7.2003 פרש מנשה מצבחה בשירות המדינה בגיל 57 עם קצבה של 8,000 ₪, לאחר 30 שנות צבחה. מאוצר פרישתו היוון בסכום 25% מקצבתו ל-25 שנה וקיבל 361,920 ₪. במדד מאוצר קבלת הכספים היה 90 וביום 1.1.13 הוא 120. מתי יתרת הסכום שתצמוד לרשותו מאוצר הניצו לגיל 67 ביום 1.7.2013?</p>
פיתרון הדוגמה
<p>שיעור הסכום שנתשה היה לכאן לו לאחר התיקון הוא 43.5% והחון הסכום הוא 641,277 (במנחי 2012), הסכום שהוא משק בסכום כשהוא מצבחה בשנת 2013 הוא 482,560 ₪ (= 361,920 * 120 / 90) תקופת החיוון היא 25 שנה ותקופת החסיסה היא 15 שנים. כלאחר יש להתחשב ב-60% מהסכום המהוון (15/25). לסיכק הסכום המהוון הוא 289,536 ₪ (= 482,560 * 60%), ויתרת החון הסכורה לקצבה היא כ - 351,741 ₪ (= 641,277 - 289,536), ולכן תקצבה הסכורה יקבל תחא 1,954 ₪.</p>

5.7.3 יחיד שתיוון בפטור חלק מקצבתו הפטורה לתוחלת חייו, או לתקופה קצובה הנמשכת מעבר לגיל הזכאות, וגם משך מענקים פטורים והגיע לגיל הזכאות לאחר כניסת התיקון לתוקף, יחולו עליו הוראות סעיפים 5.7.1 או 5.7.2 בחתומה, וכן תופעל נוסחת הקיוון, ואולם, אם משך את המענקים הפטורים וחיוון את הקצבה, טרם כניסתו של תיקון 190, הפגיעה לא תעלה על 35% מתקרת הקצבה המזכה.

דוגמה מס' 1
 משה פרש מצבירתו המסעליו חול' וים בשנת 1995 לאחר 30 שנות צבירה של 50, שכרו האחרון היה 30,000 ₪. המוצר ברישתו היה לכאוי לקבל מהמסעל קצבה לכל ימי חייו באופן של 12,000 ₪ וכן יכול היה לקבל סכום מיליון שהוא היוון של צד 25% מהסכום, במקרה של 300, כלומר 900,000 ₪ במיליון. משה היוון את כל שהיה יכול וניצל את מילוא הפטור לתוחלת חייו כפי שהיה באותו מוצר, כלומר ניצל את מילוא 35% הפטור שצמדו לרשותו. לאחר מכן החל משה לצבור בחברה אחרת ממנה פרש כצבור 15 שנים. משה משק מצנקים פטורים באופן התקרה צבור 15 שנים (179,250 ₪ = 11,950*15). החודש אולוסט 2012 הציג משה לקבל את תוספת הפטור שהוא לכאוי לה צקה תיקון 190.

ביתרון דוגמה מס' 1
 במידה ומשה קיבל את המצנקים הפטורים לפני פרסום התיקון, הפגיעה המרבית שהיה צליו היא 35% ולכן יהיה לכאוי לפטור פיצור של 8.5%.

במידה ומשה קיבל את המצנקים הפטורים ביוני 2012 (לאחר פרסום החוק) הרי שחול' החישוב כמפורט להלן:
 מאחר ומשה היוון את מילוא הפטור שהיה לו כלומר היוון 35% לתוחלת חייו הרי שהיוון 8190*35% = 286,650 ₪, כלומר מילוא 35% הפטור נוצל ולכן משה לכאוי לתוספת הפטור שתיקון 190 קבלה.

חישוב תוספת הפטור הצומדת לרשותו על פני השנים:

שנה	פיצור הפטור הנוסף	סכום ההון הפטור הנוסף
2012	8.5%	125,307
2016	14%	206,388
2020	19%	280,098
2024	32%	471,744

חישוב המצנקים הפטורים:
 משה משק בשנת 2012 סיצויים של 179,250 ₪ ולאחר הכפלה במקרה של 1.35 יופחת מההון הפטור סכום של כ- 241,987 ₪ (179,250*1.35).
חישוב הפטור:

בהתאם לאופן הפטור הצומד לרשותו רק בשנת 2020 יוכל לקבל פטור נוסף על הקצבה. בשנת 2025 כאשר הפטור יהיה 67% ההון הפטור יהא 987,714 ממנה יופחתו המצנקים הפטורים כפי שחושבו וכן הפטור שניצל בהיוון כפי שחושב לכן יותרת ההון הפטורה לקצבה תהא 229,757 ₪ (= 987,714 - 515,970 - 241,987). ולכן לאחר שנת 2025 יוכל לקבל קצבה פטורה באופן של 1,276 ₪ = 229,757/180.

דוגמה מס' 2

אהרון טרם מצבורתו במסגרת ימ וחולף בשנת 1985 לאחר 20 שנות צבודה בלי 40 שברו האחרון היה 30,000 ₪. במועד פרישתו צבר זכויות לקצבה החל מלי פרשה בארה של 15,000 ₪ וכן קיבל סכום מלמון 400,000 ₪ בלי ניל את מלא הסכור הניתן על פי סעיף 9(דא). מיד עם פרישתו החל אהרון לצבור בתורה אחרת ממנה טרם כצבור 17 שנים וקיבל ממנה קצבה של 4,000 ₪ במועד סיום צבורתו לתוחלת חיו. במועד סיום צבורתו היוון אהרון 25% מקצבתו ל- 15 שנים וקיבל בתמורה 150,000 ₪ במלמון. אהרון ביקש את מלא הסכום הסכור כהיוון קצבה בטורה (ניתן היה בשנת 2002). (הסכומים הינם פאנחי מדד 6/2012) ביוני 2012 ביקש אהרון להוון 2,000 ₪ מתוך קצבתו החדשה, אשר יתנו לו סכום מלמון של 390,000 ₪ ואת השאר מקב לקבל כסכור לקצבה מאחר ומלאו לו 67 שנים. כאו כן ביקש כי בצמיד וחולף הסכור באופן יחסי בין הון לקצבה.

פיתרון דוגמה מס' 2

חישוב הסכור:

מאחר ולא נתקבלו מצדקים טורים ב-15 השנים שקדמו לקבלת הקצבה לראשונה, הרי שלא היו לו מצדקים טורים. ואולם, הסכומים שהיוון בלי השנים 2002 ועד 2012 חוספים לתקופת הסכור. תקופת החפיפה הינה 5 מתוך 15 השנים. לכן הסכום הנוסף שיש לזכות מיתרת ההון הסכורה הוא 50,000 ₪ תמהוים 515 מהסכום שהוון. לפיכך יתרת ההון הסכורה לקצבה הינה 641,277 ₪ ($= 8,190 \cdot 43.5\% \cdot 180$) בניכוי הסכום שביקש להוון, 390,000 ₪ ובניכוי הסכום היחסי שהוון, 50,000 ₪ סה"כ 201,277 ₪ ולאחר חלוקה ב- 180 תהא תקצבה הסכורה 1,118 ₪ לשנים 2012 עד 2015.

התפתחות הסכור על פי הוראת השעה:

מאחר וחלוקת הסכור הינה יחסית בין הון לקצבה ומאחר וביקש לקבל את הסכור להיוון באופן יחסי יש לחשב את הסכור היחסי שניתן מתוך יתרת ההון הסכורה. במקרה זה ההון הסכור ויתרת ההון הסכורה זהים, מאחר ולא היו מצדקים טורים שסכרו בהון הסכור. מרכיב הסכור על הקצבה מהווה 31% מיתרת ההון הסכורה ($= 201,277 / 641,277$) והיתרת להיוון הסכור מהווה 69% מיתרת ההון הסכורה. מכאן, שכל שנה שבה ישתנה ההון הסכור על פי תקופת ההדרשה, תתעדכן החלוקה בין קצבה טורה ובין יתרת הון להיוון באותו היחס. כלומר בשנת 2025 יקבל אהרון סכור לקצבה בארה של 1,701 ₪ ($= 8,190 \cdot 67\% \cdot 31\%$) ויתרת להיוון סכור של 241,522 ₪ ($= 8,190 \cdot 67\% \cdot 69\% - 440,000$).

- 5.7.4 מי שתגיע לגיל הזכאות לפני יום 1.1.2012, יוכל לחמשיך ולחון בכל עת חלק פטור מקצבתו, אך בכפוף לכללים שהיו תקפים עובר לתיקון 190:
- 5.7.4.1 מדובר בחיוון של חלק מקצבה פטורה שהיחיד זכאי לה בחתום לחוראות סעיף 9א בנוסחו טרם תיקון 190.

- 5.7.4.2 הסכום המחווון יחושב לפי תקנון הקופה עפ"י המקדס שנקבע לו, ללא חבטות מסי תשלומים אך לא יותר ממכפיל החמרה לחון כשהוא מוכפל בחלק הקצבה הפטורה שברצונו לחוון.
- 5.7.4.3 יתרת הפטור על הקצבה, תחיה יתרת הפטור שלא הוונה בתוספת הגדלת הפטור שמשנת 2012 ואילך.

דוגמה
<p>לוי יליד 1940, טרם בשנת 2007 צט קצבה של 6,000 ₪ מקרן סנסיה א'. בנוסף צבורים לו בקרן סנסיה ב' סכומים שנצברו לאחר שנת 2000 בסכום כולל של 200,000 ₪ בשנת 2016 כאשר הפטור לקצבה יצאה ל 4013 ₪ = 8,190 * 49% הוא מצוין להוון 1,000 ₪ מתוך הפטור לקצבה ולמשלוק בסכום חד מצמי את כל הסכומים שהקופה (200,000 ₪), כלאר שהפטור המצודכן לקצבה יצמוד על 3,013 ₪ (= 1,000 - 4,013). (הכול מהנחי 2012).</p>
פירוט הדוגמה
<p>מבדיקה ראשונה, הוא יכול להוון מאחר ויש לו קצבה מצרית שמקורה בקופת אמ"ל. על היחיד האמור יחולו הוראות החוק הישן והחדש, כלאר תקרת הפטור ק - 94 היא החדשה ואולם ההיוון יצשה בעקרונות של החוק הישן, כלאר היחיד יודע להביא את אלה הקצבה לה הוא זכאי בתנאים הקבוצים (ללא מספר תשלומים מצרית) בהנחה של מקדט 80 הרי שיוכל להוון רק 80,000 ₪ פטור והשאר יהיה היוון חייב. אם המקדט יהיה 150 יוכל להוון הפטור 150,000 ואם המקדט יהיה 200 יוכל להוון הפטור 180,000 לכל היותר. יתרת הסכום תהיה חייבת פיצור מס שלי.</p>

- 5.7.5 למרות שהפטור הניתן לקצבה מוכרת איננו מוגבל, ואף איננו כפוף לנוסחת הקיזוז, תקרת הפטור בסעיף זה מתייחסת לגבי סך כל היווני הקצבאות (הן היוון קצבה מזכה, והן היוון קצבה מוכרת). סכום כל הקצבאות המחווונות בפטור, לא יעלה על האמור לעיל. יודגש, כי היוון קצבה מוכרת בפטור יקטין את חיתרה להיוון בפטור במלוא הסכום שהוון. זאת למרות שהיוון "קצבה מוכרת" מעבר לתקרת הפטור חייב במס בשיעור של 15% ממרכיב הרווחים הכלולים בסכום זה.
- 5.7.6 היוון "קצבה מזכה" מעבר לתקרת הפטור חייב במס בהתאם לשיעורי המס להכנסה מיגיעה אישית, החלים על היחיד. את סכום החיוון החייב במס ניתן לפרוס בהתאם להוראות סעיף 8(ג)(3) לפקודה.

6. סיכום מנגנון חישוב הפטור בקליפת האגוז

סכום החון הפטור העומד לרשותו של מי שהגיע לגיל הזכאות הוא מכפלת תקרת הקצבה המזכה באחוז הפטור ובמכפיל החמרה לחון. בשנת 2012, כאמור לעיל, הסכום הוא $641,277$ ש"ח ($= 180 * 8,190 * 43.5\%$), ובשנת 2025 הסכום יהיה $987,714$ ש"ח (בנתוני 2012) (= $8190 * 67\% * 180$). סכום זה יכול להיות מנוצל בשלשה דרכים:

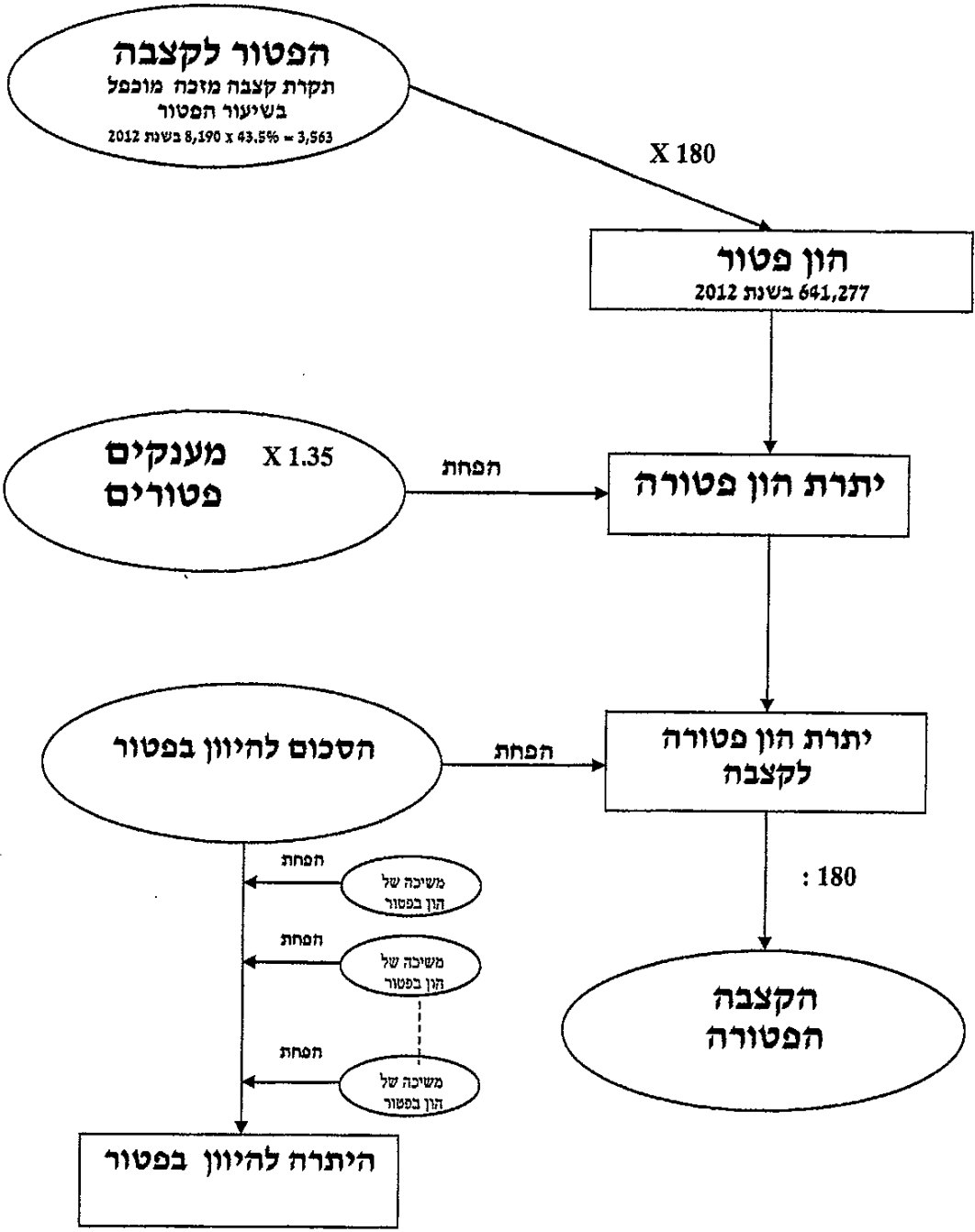
6.1 לא קיבל היחיד מענקי פרישה פטורים ממש בגין 32 שנות עבודה שקדמו לגיל הזכאות, ולא היוו חלק מקצבתו, ייחנה מפטור על קצבתו החודשית בשיעור 43.5% עד 67% מתקרת הקצבה המזכה, ולאורך השנים ינצל בדרך זו את מלוא החון הפטור העומד לרשותו. **במקרה כאמור תהיה הקצבה הפטורה בגובה הפטור לקצבה.**

6.2 קיבל היחיד מענקי פרישה פטורים ממש בגין 32 שנות עבודה שקדמו לגיל הזכאות, יקטן סכום החון הפטור, כמוסבר לעיל, בשיעור המענקים הפטורים כשחם ממודדים ומוכפלים במקדם 1.35. **במקרה כאמור תהיה הקצבה הפטורה בגובה יתרת החון הפטורה כשהיא מחולקת ב - 180.**

6.3 אפשרות שלישית העומדת לרשות היחיד היא לקבוע כי חלק מיתרת החון הפטורה, כמוסבר לעיל, תיועד כסכום לחיוון בפטור. סכום זה יופחת מיתרת החון הפטורה ותוצאתו יתרת החון הפטורה לקצבה. **במקרה כאמור תהיה הקצבה הפטורה בגובה יתרת החון הפטורה לקצבה כשהיא מחולקת ב - 180.**

תרשים לחישוב הקצבה הפטורה וקביעת יתרה להיוון בפטור

7. הנחיות לפעולה

- 7.1 חובת חישוב הפטור בפקיד שומה - עד למתן הוראה חדשה, כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות ומבקש ליחנות מפטור על קצבתו המזכה, יפנה לפקיד השומה כדי שזת יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת החון הפטורה העומדת לרשותו של היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, אם נדרש, כמוסבר בסעיף 4 לעיל.**
- 7.2 יחיד שהגיע לגיל הזכאות ומעוניין לקבוע את הסכום לחיוון בפטור, יפנה לפקיד השומה תוך 90 ימים מהיום שבו ניתן לו לראשונה פטור ממס בשל קצבה מזכה. עם קביעת היתרה לחיוון בפטור, יעדכן פקיד השומה את יתרת החון הפטורה לקצבה, אם נותרה, אשר תשמש בסיס לפטור החודשי, כמוסבר בסעיף 5 לעיל.**
- 7.3 האישור לקצבה הפטורה - האישור לקצבה הפטורה וכפי שחובן מהאמור לעיל, הינו אישור סכומי, ואולם על מנת להבטיח את תקפות האישור לתוחלת חייו של היחיד ולמנוע צורך בחישוב מחדש לכל תקופה, האישור לפטור על הקצבה יינתן בשנת הפקתו, ויכלול שני נתונים, האחד אישור על גובה הקצבה הפטורה באותה שנה, השני יחא השיעור מתוך תקרת הקצבה המזכה. שיעור זה יישאר קבוע לתוחלת חייו של היחיד וישתנה בתקופת ההדרגה עם כל שינוי של שיעור הפטור בגובה השינוי. למי שבחר בשיעור פטור שאינו גדל או בשיעור פטור הגדל באופן יחסי, בחירתו תצוין במפורש באישור. מי שבחר להפוך יתרה לחיוון בפטור לקצבה פטורה, יקבל אישור חדש.**
- 7.4 "סכום קצבה מזערי" - כאמור לעיל, חיוון קצבה מותנה בקיומו של "סכום קצבה מזערי", על פי חוק הפיקוח על קופות גמל. לפיכך, מי שמבקש לחון קצבה, נדרש להציג בפני פקיד השומה תלושי שכר ממשלמי הקצבה (קופות גמל או מעביד, ללא קצבאות שארים) מהם עולה כי מדובר בקצבאות לתוחלת חיים, וכי בכל חודש הקצבה שקיבל היחיד תעלה על הקצבה המזערית. לפיכך, חדרישה לחיוון תוך 90 יום תאפשר ליחיד זמן מספיק להזכרת דבר קיומה של הקצבה המזערית, בפני פקיד השומה.**
- 7.5 חיוון קצבה מזכה שהוא משיכה כדין ושלא ביקשו בגינו פטור לפי סעיף 9א לפקודה, חייב במס שולי החל על היחיד. על חיוון קצבה כאמור חלות הוראות הפריסה וניתן לפרוס לאחור או לפרוס קדימה שש שנים לכל היותר על פי חוראות סעיף 8(ג)(3). יובחר כי הפריסה קדימה משקפת יחס של שנה אחת לכל ארבע שנות חיוון. לפיכך, יש לבחון את גילו של מי שבחר לחון, וכל ארבע שנים שלאחר גיל 70 (לאישה ולגבר) יפחיתו מתקופת הפריסה שנה אחת, מכאן, מי שמלאו לו 74 במועד החיוון יוכל לפרוס ל- 5 שנים לכל היותר, ומי שמלאו לו 78 יוכל לפרוס ל- 4 שנים לכל היותר וכך הלאה. מי שמלאו לו 94 שנים לא יוכל לפרוס את הכנסתו מהחיוון קצבה מזכה.**

7.6 הטיפול במענקי פרישה ששלמו לאחר גיל הזכאות:

7.6.1 יחיד שהגיע לגיל הזכאות והודיע לפקיד השומה כי הוא מבקש לקבל בעתיד מענקי פרישה פטורים ממס בגין שנים שקדמו להגיעו לגיל הזכאות, תופחת יתרת החון הפטורה כפי שנקבעה בסעיף 7.1 או 7.2 לעיל, בסכום השווה למענקים הפטורים הצפויים, בגין שנות העבודה שקדמו לגיל הזכאות כשהם מוכפלים ב - 1.35. סכום זה יתווסף ליתרה לחיוון בפטור כפי שנקבעה בסעיף 7.2.

7.6.2 בעת קבלת מענקי הפרישה המאוחרים בגין השנים שקדמו לגיל הזכאות, תקרת הפטור תחיה לפי חוראות סעיף 9(א7) לפקודה, אך לא יותר מהיתרה לחיוון בפטור כפי שחיא במועד משיכת מענקי הפרישה הפטורים, וכשהיא מחולקת ב- 1.35. לא הודיע היחיד לפקיד השומה במועד קבלת הפטור על הקצבה המזכה, על כוונתו לנצל את הפטור לפי סעיף 9(א7) בגין שנות עבודתו שקדמו לגיל הזכאות, יראו אותו כמי שויתר על הפטור בגין השנים שקדמו לגיל הזכאות והעדיף לקבל את הפטור על הקצבה המזכה.

7.6.3 יודגש, כי לקבלת מענקי הפרישה הפטורים בגין השנים שאחרי גיל הזכאות, לא תחיה השלכה או פגיעה בפטור על הקצבה, כפי שחושב. יובהר כי בכל מקרה, "יתרת החון הפטורה" וה"יתרה לחיוון בפטור" נקבעות במועד קבלת הפטור לראשונה, והן אינן ניתנות לשינוי לאחר מועד זה.

דוגמה
<p>אדם שהתחיל לעבוד אצל מעביד חדש בשנת 2000, השיג ליד הזכאות בשנת 2013 וממשיך לעבוד אצל אותו מעביד לאחר שהשיג ליד הזכאות. הקצבה המזכה שתתקבל החל מליד הזכאות היא 9,000 ₪ ואנוסף מתקבלת מסכורת של 8,000 ₪ בסין עבודתו. כיצד צליו לנהוג?</p>
פיתרון הדוגמה
<p>הפציה היא, שמצדק הסרישה בסין 13 שנות העבודה האחרונות שרט נתקבלו קידו ולכן לכאורה היחיד יכול לזוטר על הפטור של 9(א7) ולקבל פטור מרבי על הקצבה (מצין ויתור על מצנקים פטורים). למצן הסר ספק, מצנקים פטורים בסין שנות עבודה לאחר ליד הזכאות אינם נחשבים כמצנקים פטורים. מאחר והיחיד מסר כי יקבל מסכורת בסין כל שנת עבודה הוא מקבל לשריון מצנקים פטורים באופה של $1.35 \times 13 \times 8,000$ כלומר צליו לשריון כ - 140,000 ₪ למשיכה של 104,000 ₪ (= $13 \times 8,000$) בעתיד. כלומר צליו לקבל ליווצר להיוון פטור 140,000 ₪ אשר יקטין את הפטור שלו על הקצבה ב 778 ₪ (= $140,000 \div 180$) ויצטרפו ליתרה להיוון פטור.</p> <p>אירוצ הסרישה - תרחיש מס' 1</p> <p>היחיד סרש מצבודתו בשנת 2020 ומסכורתו הנומין לית צלתה ל 9,000 ולפיקב קיבל סיצויים בסך של 180,000 ₪, כיצד יש לחשב לו את הפטור על הסיצויים.</p> <p>104,000 ₪ - פטור שמר (במקום 117,000 שהיה צ"ל = $9,000 \times 13$).</p> <p>63,000 ₪ - פטור 7 שנים</p> <p>13,000 ₪ - חויב</p> <p>180,000 ₪ - סה"כ</p>

פיתרון הדוגמה - המשך

אילוץ הסרישה - תרחיש מס' 2

תחילת סרט מצבוקתו השנת 2020 וקופא סיזווייט בסך של 100,000 ₪ בסה"כ כלאחר 5,000 ₪ לשנה, כיצד יש לחשב לו את הסטור על הסיזווייט. מסין 7 השנים שלאחר הסרישה היונו לכאוי אסטור הרגיל על פי הוראות הסעיף, מסין 13 השנים שקדמו לליל הזכאות יוכל לקבל אסטור 65,000 ₪ (= 13*5,000) ולאחר הכפלה ב 1.35 נפצע ביתרה להיוון אסטור 87,750 ₪ יתרת ה"יתרה להיוון אסטור" האוסה של 52,500 ₪ (= 140,000 - 87,500) תהיה ניתנת לניצול אדרך של תיוון קצבה או תדלת אטור על הקצבה.

בברכה,

רשות המסים בישראל

נספח 4

טפסי 106 של המבקש לשנים 2012 - 2016.

מלפשור
מחשבים ומערכות

טופס 106 לשנת המס 2015

אישור עפ"י תקנות מס הכנסה - ניכוי ממשכורת

משרד ראש הממשלה

מעביד: 425

930398599

תיק ניכויים:

מספר ת.ד. 5957881

גובה: שביט שבת

המס/מספר	תיאור	סכום
	סה"כ גמלה	707,933
272,	גמלה חייבת במס	707,933
	מס הכנסה שנוכה במקור	339,808
081,	תשלום לביטוח חיים	2,918

ומאשרים בזה כי העובד/ת עבד/ה אצלנו בחודשים שצויינו לעיל. בתקופה זו שילמנו לו/לה את הסכומים המפורטים בטופס זה, ינו הסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם לפקיד השומה.

טופס 106 לשנת המס 2014

אישור עפ"י תקנות מס הכנסה - ניכוי ממשכורת

משרד ראש הממשלה

מעביד: 425

תיק ניכויים: 943245126

מספר ת.ז. 5957881

שם עובד: שביט שבת

	סכום	תיאור	מס/מספר
	693,161	סה"כ גמלה	
	693,161	גמלה חייבת במס	272/258
	332,718	מס הכנסה שנוכה במקור	42
	2,781	תשלום לביטוח חיים	081,036

אנו מאשרים בזה כי העובד/ת עבד/ה אצלנו בתודשים שצויינו לעיל. בתקופה זו שילמנו לו/לה את הסכומים המפורטים בטופס זה. ניכינו הסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם לפקיד השומה.

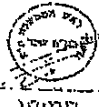
משרד ראש הממשלה	מעביד: 425	תיק ניכויים: 943245126	מספר ת.ז. 5957881	שם עובד: שביט שבת
	<p>675,373</p> <p>675,373</p> <p>324,179</p> <p>2,763</p>		<p>סה"כ גמלה</p> <p>גמלה חייבת במס</p> <p>מס הכנסה שנוכה במקור</p> <p>תשלום לביטוח חיים</p>	<p>272/258</p> <p>42</p> <p>081/038</p>

אנו מאשרים בזה כי העובד/ת עבד/ה אצלנו בחודשים שצוינו לעיל בתקופה זו שילמנו לו/לה את הסכומים המפורטים בטופס זה, ניכינו הסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם לפקיד השומה.

442-000883 (000442)

משרד ראש הממשלה מעביד: 425	תיק ניכויים: 943245126	מספר ת.ז. 5967881	שם עובד: שביט שבת
	658,354		סה"כ גמלה
	658,354		גמלה חייבת במס
	316,010		מס הכנסה שנוכה במקור
	2,758		תשלום לביטוח חיים
			272/258
			42
			081/036

אנו מאשרים בזו כי העובד/ת עבד/ה אצלנו בחודשים שצויינו לעיל. בתקופה זו שילמנו לו/לה את הסכומים המפורטים בטופס זה. ניכינו הסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם לפקיד השומה.

נספח 5

טפסי 106 של הגב' ליבוביץ לשנים 2012 - 2016.

אישור על פי תקנות מס הנכסה - נכר/ממשקית

סכום	תיאור	שדה / סלקף	סכום	תיאור	שדה / סלקף
41,353	קצבה תל"מ		41,353	קצבה תל"מ	
109	ניכוי בגין דמי חבל/ט"פול (-)		109	ניכוי בגין דמי חבל/ט"פול (-)	
8,548	מ"כ חסות (8.508)		8,548	מ"כ חסות (8.508)	
32,696	קצבת רגיל א' ז"ב במס		32,696	קצבת רגיל א' ז"ב במס	
41,353	מ"כ חסות ומסלול ס' ט"כ		41,353	מ"כ חסות ומסלול ס' ט"כ	
0	ניכוי למס הנכסה		0	ניכוי למס הנכסה	
121	דמי חבל/ט"פול לקביעת תזכ"ר		121	דמי חבל/ט"פול לקביעת תזכ"ר	
109	דמי חבל/ט"פול שסופחין (272/258)		109	דמי חבל/ט"פול שסופחין (272/258)	

65497
002 יו"ד 125 אגף
022 מס' תמ"מ
מס תמ"מ
65,230
071152631
ל"ד י
82
מ"כ חסות
641-025-059 5944733

071152631 : מס
מס תמ"מ : מס' תמ"מ
941101891 : מס' תמ"מ
2.75 : מס' תמ"מ
מס' תמ"מ : מס' תמ"מ

מס' תמ"מ : מס' תמ"מ
מס' תמ"מ : מס' תמ"מ
מס' תמ"מ : מס' תמ"מ
מס' תמ"מ : מס' תמ"מ
מס' תמ"מ : מס' תמ"מ

21/03/17 : מס' תמ"מ

אני מאשר/ה כי הפרטים שמתדתי לעיל הינם מלאים, נכונים ומדויקים וידוע לי כי אני צפוי/ה לעונשים הקבועים בחוק בגין חשמתו ומסירת פרטים לא נכונים.

[Signature]
מס' תמ"מ : מס' תמ"מ
מס' תמ"מ : מס' תמ"מ

5

60862

מס' רחוק: 071152631
 מס' תחנות: 071152631
 מס' תחנות: 82 תחנות
 מס' תחנות: 82 תחנות
 מס' תחנות: 82 תחנות

מס' רחוק: 071152631
 מס' תחנות: 071152631
 מס' תחנות: 82 תחנות
 מס' תחנות: 82 תחנות

אישור על פו תקנות מס הכנסה - גרור סמטבורג

שדה / שדה	תואר	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה
שדה / שדה	תואר	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה
שדה / שדה	תואר	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה
שדה / שדה	תואר	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה
שדה / שדה	תואר	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה
שדה / שדה	תואר	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה	שדה / שדה

מס' שדה / שדה
 מס' שדה / שדה
 מס' שדה / שדה

אני מצהיר/ר' כי המאסות שמופיעות לעיל הינם מלאים, נכונים ומדויקים וידוע לי כי אני מצהיר/ר' לעצמי ולעולמיים התקופות בחוק בנין השמירה ומסירת פרטים לא נכונים

מלבורג
 Medbor Home

מס' רחוק: 071152631
 מס' תחנות: 071152631
 מס' תחנות: 82 תחנות
 מס' תחנות: 82 תחנות

מס' רחוק: 071152631
 מס' תחנות: 071152631
 מס' תחנות: 82 תחנות
 מס' תחנות: 82 תחנות

62115

תל אביב 042 קאר 125
 חשבון חברה
 61,832
 071152631
 641-025-059 5944733
 82
 82
 82

071152631
 071152631
 641-025-059 5944733
 82
 82
 82

סכום	תיאור	שדה / טעקיף	סכום	תיאור	שדה / טעקיף
40,635	צבא מזרח	34 טע"ק	8,476	סה"כ מש"ר	שדה 272/258
32,159	סה"כ מש"ר	שדה 42	32,159	סה"כ מש"ר	
40,635	סה"כ מש"ר ומחלומים		0	סה"כ מש"ר ומחלומים	
	סה"כ מש"ר ומחלומים			סה"כ מש"ר ומחלומים	
	סה"כ מש"ר ומחלומים			סה"כ מש"ר ומחלומים	

4
 משרד הביטחון
 ההגנה
 מנהל המערכת
 071152631

אני מאשרים בזה כי העובד/ת עבד/ה אצלנו בחדשים שציינו לעיל והתקופה זו שצייננו ל/ל לא או הסכומים
 המפורטים בטופס זה תכנינו הסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם לפקד חשבות

חודשי אצנה רגילה
 כן כן כן כן כן כן כן כן

תאריך: 20/03/14

מקור
 משרד הביטחון

נספח 6

תצהירה של הגב' ליבוביץ.

6

תצהיר

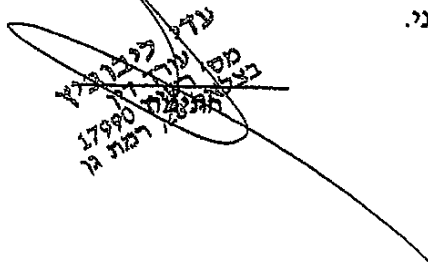
אני הח"מ, פיצו ליבוביץ, נושאת ת"ז 71152631, לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת וכי אחיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן מצחירה בזאת כדלקמן:

1. אני גמלאית (ילידת שנת 1940).
2. טרם יציאתי לגמלאות בשנת 2005 עבדתי ברשות חמסים וזאת ברציפות משנת 1982.
3. אני מקבלת קצבה יחידה המשולמת לי על ידי מנחל הגמלאות. העתק טפסי 106 שלי שהוצאו לי על ידי מנחל הגמלאות לשנים 2012 - 2016 מצ"ב כנספח אי לתצהירי.
4. מעולם לא היוונתי ו/או ביקשתי להוון חלק מקצבתי.
5. מעולם לא פניתי לפקיד השומה על מנת לקבל פטור כלשחו בקשר לקצבתי.
6. זה שמי לחלן חתימתי וכל האמור בתצהירי אמת.

חתימה

אישור

הנני מאשר כי ביום 8.3.18 חופיע בפני עו"ד עדי ליבוביץ, הגב' פיצו ליבוביץ, המוכרת לי אישית, ולאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת וכי תחיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן, אישרה את נכונות הצהרתה הנ"ל וחתמה עליה בפני.

עדי ליבוביץ
מס' ת"ז 17990
תת"מ רמת גן

טופס 100 לשינוי תכנית 2016
אישור על פי חקוקת מס הכנסה - נילוי מתכונות

כתיב	תיאור	שדה / סלק	כתיב	תיאור	שדה / סלק
			41,353	מס הכנסה	39 מ"מ
			109	דמי ביטוח לאומי	37 מ"מ
			8,548	מס הכנסה (8.50%)	מ"מ
			32,696	מס הכנסה	272/258 מ"מ
			41,353	מס הכנסה ומס רווחי הון	
			0	דמי ביטוח לאומי	42 מ"מ
			121	דמי ביטוח לאומי	
			109	דמי ביטוח לאומי (272/258)	

[Handwritten Signature]
יוסף זכרון
מנהל תחום מס הכנסה
משרד המס

אני מצהיר/ה כי הפרטים שמסרתי לעיל והינם מלאים, נכונים ומדויקים וידוע לי כי אני צפוי/ה לעונשים חקוקים בחוק בגין חשומה ומסירת פרטים לא נכונים.

69497
002 מ"מ 125 ק"מ
071152631
641-025-059 5944733

071152631 : מ"מ
מס הכנסה ומס רווחי הון
941101891 : מ"מ
2.75 : מ"מ

מס הכנסה ומס רווחי הון
מ"מ 125 ק"מ
מ"מ 071152631
מ"מ 641-025-059 5944733

21/03/17 ג. זכרון

10

דו"ח על מילוי טופס 2014
החלק על מילוי טופס 2014 - נתיב ממשלתי

מס. דו"ח	תאריך	שדה / סכום	מקום	האופן	שדה / סכום
			41,353	מזכ"ר מנהל	39 מ"מ
		73	73	ג' כ"ב, ב'ג' ד' ט' ט"ו/ח' ט"ז-ל' (1-)	מ"מ
		32,641	32,641	מ"מ (8.50%)	37 מ"מ
		41,353	41,353	מ"מ (1-)	272/238 מ"מ
		0	0	מ"מ (1-)	42 מ"מ
		81	81	מ"מ (1-)	
		73	73	מ"מ (1-)	

מס. דו"ח
 תאריך
 שדה / סכום

מס. דו"ח
 תאריך
 שדה / סכום

60862

מס. דו"ח 042
 מס. חשבון 042
 מס. חשבון 042
 מס. חשבון 042

מס. דו"ח 01152631
 מס. חשבון 01152631
 מס. חשבון 01152631
 מס. חשבון 01152631

מס. דו"ח 01152631
 מס. חשבון 01152631
 מס. חשבון 01152631
 מס. חשבון 01152631

23/03/15

דו"ח

57994 002 רח"ו 125 רצח 042 ת"ד
 מוסד דה דה
 57, 656 071152631
 ל"ב 82
 622-025-089 5944733

071152631 : תח"מ
 מ"מ ת"ד 042 רח"ו 125 רצח
 מ"מ 57, 656 071152631
 2.75 : י"ד

ת"ד 042 רח"ו 125 רצח
 מ"מ 57, 656 071152631
 2.75 : י"ד

14/03/13 : 14/03/13

סכום	תאריך	שדה / שדה	סכום	תאריך	שדה / שדה
40,396			40,396		
8,354			8,354		
32,042			32,042		
40,396			40,396		
0			0		

4
 מ"מ 57, 656 071152631
 מ"מ 57, 656 071152631
 מ"מ 57, 656 071152631

אין מסמך בזה כי תעבור / או עדיף / או אגבך בודדים שישוץ לעל והקופה א' שילבם כל/לה זה הסכום
 המפורסם בסוף זה ולכל המסמכים והמסמכים כי מוזמנים להקפיד ולעבור אותו לפני שתחיל

נספח 7

מכתבו של ב"כ המבקש לרשות המסים ולמנהל הגמלאות
מיום 30.7.17.

7

עדי ליבוביץ, משרד עורכי-דין
ADI LEIBOWITZ, LAW OFFICES

ADI LEIBOWITZ, Adv.
 SHMUEL Y. AVITSROR, Adv.

עדי ליבוביץ, עו"ד
 שמואל י. אביצור, עו"ד

בית גבור ספורט, קומה 10 רח' מנחם בגין 7, רמת-גן | RAMAT MENACHEM BEGIN ST. 7, 10th FLOOR, BILBOR SPORT BLDG.
 טלפון: 5750655-03 פקס: 5750655-03 | E-MAIL: adi@sa-law.co.il | פקס: 5750655-03 | טלפון: 5750655-03
 PHONE: 972-3-5757675 FAX: 972-3-5750865

תאריך: 30.7.17

לכבוד	לכבוד
מדינת ישראל, משרד האוצר	מדינת ישראל, משרד האוצר
הנהלת רשות המיסים בישראל	מנהלת הגמלאות
רח' יפו 236	רח' יפו 21
ירושלים	ירושלים
ג.א.ג.	ג.א.ג.

בפקס ובדואר+אישור מסירה

הנדון: רנטה דוידוב מלמד - הודעה בטרם הגשת תובענה ייצוגית

בשם מרשתי, הגב' רנטה דוידוב מלמד, מס' ת.ז. 307229112, הנני לפנות אליכם בקשר לנדון כדלקמן:

1. מרשתי הנה גמלאית של משרד החינוך. העתק טופס 106 של מרשתי לשנת 2016 שהוצא על ידי מנהל הגמלאות מצ"ב כנספת 1 למכתבי.
2. ביום 2 במאי 2012 התקבל בכנסת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190) והוראת שעה, התשע"ב - 2012 (התפרסם בס"ח התשע"ב, עמ' 202 ולחלן: "תיקון 190"), אשר בין היתר הביא לשינוי משמעותי בכל חנוגע לנושא ה"קצבה המזכה".
3. בתמצית יוזכר כי קצבה מזכה היא קצבה מאת מעביד או קופת גמל, לרבות קצבת אובדן כושר עבודה, ולמעט קצבת שאירים, על פי סעיף 9(16) לפקודה. הקצבה המזכה מוגבלת בתקרה מסוימת המתעדכנת מדי שנה, כאשר הזכאות לפטור ניתנת לנישומים אשר הגיעו לגיל פרישה (67 שנים עבור גבר ו-62 שנים עבור אישה), או בעת פרישה מוקדמת בשל נכות רפואית צמיתה בשיעור של 75% ומעלה, לפי המאוחר מביניהם (גיל פרישה או פרישה מוקדמת בשל נכות).
4. כאמור, תיקון 190 לפקודה אשר תחולתו משנת 2012 ואילך, הביא לשינוי משמעותי בנושא הקצבה המזכה.
5. עד לתיקון 190 לפקודה הפטור ניתן עבור היה 35% מהקצבה המזכה או תקרת הקצבה המזכה, לפי הנמוך מביניהם. לאחר תיקון 190 לפקודה הפטור עודנו 35% מתקרת הקצבה המזכה, אולם התוסף פטור נוסף בשיעור של 8.5% בשנים 2012-2015; שיעור של 14% בשנים 2016-2019; שיעור של 17% בשנים 2020-2024 ושיעור של 32% בשנת 2025 ואילך (לחלן: "הפטור הנוסף" או "ההגדלה הנוספת").
6. דוס, בחתאם לתיקון 190 הפטור הנוסף מגיע לכל נישום שיצא לגמלאות בכל מקרה ואינו תלוי בשום צורה ואופן בכל עניין אחר, לרבות בגובה הקצבה המזכה ו/או בשאלה האם קיבל הנישום טרם יציאתו לגמלאות תשלומים כאלה או אחרים הפטורים ממס ו/או בכל פרמטר אחר.

7. למען חסר ספק, דברים אלו נאמרו באופן ברור ומפורש גם בחוזר מס הכנסה מס' 2/2013 שהוצא בנושא "תיקון 190 לפקודה - הוראת סעיף 9א למתן פטור על הקצבה המזכה" אשר פורסם ביום 27.5.13.

8. כך למשל נאמר בסעיף 4.4.1 לחוזר (החדגשות הוספו):

"בהמשך לאמור לעיל, המקדמים מקיים שתי תכליות אותן רצה המחוקק לקבוע:

- המקדמים מבטיח כי קבלת מענקים פטורים תפגע לכל היותר ב-35% פטור על הקצבה ולא על ההגדלה הנוספת (8.5% ב-2012 ועד 32% ב-2025 ואילך)... לפיכך, ניצול מלוא המענקים הפטורים בגין 32 שנות עבודה יביא לאיבוד פטור על הקצבה בגובה 35% מתקרת הקצבה המזכה, אך יותר את תוספת הגדלת הפטור ללא פגיעה."

9. דברים אלו חזרו בחוזר במקומות נוספים (ראה למשל סעיף 4.5.1 לחוזר).

10. כלומר בחתאם לתיקון 190 כל נישום זכאי לרכיב הפטור הנוסף באופן אוטומטי ומבלי שיחיה עליו לפנות לפקיד השומה ולבצע תיאום מס. פנייה שכזו לפקיד השומה צריך לעשות רק נישום המבקש לקבל את יתרת הפטור המקורית וזאת עד לגובה תקרת הפטור המקורית בשיעור של 35% נוספים.

11. ומן הכלל אל הפרט.

12. כעולה מטופס 106 של מרשתי (נספח 1 למכתבי) קצבתה השנתית של מרשתי עמדה על 72,694 ש"ח ובשל סכום זה נוכח מקצבתה של מרשתי מס בסך של 544 ש"ח ואולם כפי שצוין לעיל, לאור תיקון 190 מרשתי הייתה זכאית באופן אוטומטי וללא כל פעולה מצידה לקבל את רכיב הפטור הנוסף לשנת 2016 אשר כאמור לעיל עמד על 14% מח"תקרת המזכה" לשנת 2016.

13. וחואיל ותקרת הקצבה המזכה לשנת 2016 עמדה על 8,380 ש"ח. 14% מסך זה מהווים סך של 1,173.2 ש"ח לחודש או 14,078 ש"ח לשנה.

14. כלומר בטופס 106 של מרשתי הייתה המדינה חייבת להפחית את הפטור הנוסף בסך של 14,078 ש"ח מקצבתה של מרשתי שעמדה כאמור על 72,694 ש"ח.

15. מכל האמור לעיל עולה למעשה קצבתה של מרשתי החייבת במס של מרשתי לשנת 2016 צריכה הייתה להיות בסך של 58,616 ש"ח בלבד ($58,616 = 72,694 - 14,078$) ולא כפי שגרסם בטופס ה-106 שלה ובמסרה כזו מרשתי לא הייתה צריכה לשלם מס כלל.

16. ומכאן שהמדינה חתעשרה שלא כדין בסך של 544 ש"ח על חשבון מרשתי בגין שנת 2016.

17. דברים אלו מקבלים משנה חומרה כאשר התברר למרשתי לתדהמתה כי המדינה עצמה נוקטת באפליה פסולה בין הגמלאים שעבדו בשירות המדינה וזאת לאור העובדת שלגמלאים שעבדו ברשות המיסים דאגה רשות המיסים לייטן ביוזמתה את הפטור הנוסף וזאת מבלי שאלו נדרשו לפנות ולבקש את הפטור הנוסף!

18. לעניין זה מצורף למכתבי זה טופס 106 של גמלאית עובדת רשות המיסים לשנת 2016 (נספח 2 למכתבי) ולשנים 2012-2014 (נספח 3 למכתבי), כאשר מטעמי צנעת הפרט הושמטו פרטיה האישיים של אותה הגמלאית.

19. כעולה מעיון בטפסי ה-106 של אותה הגמלאית (נספחים 2 ו-3 למכתבי), הפטור הנוסף ושעורו הוכנסו אל תוד טופס ה-106 של אותה הגמלאית וחובאו בחשבון לצורת תישוב קצבתה החייבת במס וזאת מבלי שאותה הגמלאית תידרש לבצע פעולה מסוימת כלשהי לצורך קבלת הפטור הנוסף!

20. יתרה מכך, אם נשווה את טופס 106 של מרשתי לשנת 2016 (נספח 1 למכתבי) לטופס 106 לשנת 2016 של אותה הגמלאית של רשות המיסים (נספח 2 למכתבי), ניתן לראות כי שני חטפסים הללו הוצאו באותו חיום ממש (ח-21.3.17) על ידי מנהל הגמלאות, באותו תיק ניכויים (941101891) ובכל זאת בטופס 106 של גמלאית רשות המיסים מופיע הפטור הנוסף בטופס 106 של מרשתי - הוא לא מופיע.

21. כאן המקום לציין בנוסף כי בהתאם לטופס 106 של אותה הגמלאית, גם גמלאי רשות המיסים אינם מקבלים את כל המגיע להם, זאת הואיל וכאמור הפטור הנוסף לשנת 2016 ואילך עומד על 14% בעוד שגמלאי רשות המיסים קיבלו משום מה בשנת 2016 פטור בשיעור של 8.5% בלבד.

22. אין צורך לציין גם כי טענותיה של מרשתי נכונות לא רק בקשר לגמלאים שקצבתם משולמת להם על ידי המדינה אלא גם לגמלאים שקיבצתם משולמת להם על ידי קופת גמל לקיצבת וזאת לאור העובדה שתיקון 190 חל לא רק על כל מעביד המשלם קיצבה לגמלאיו (דוגמת המדינה) אלא שתיקון 190 חל גם על כל קופת גמל המשלמת הקיצבה.

23. אומנם קופות הגמל המשלמות קיצבה מלכתחילה היו צריכות לפעול לפי תיקון 190 ולחכנס אותו אל תוך תחשיבן ואל תוך טפסי ח-106 שהם מוציאות לחברי הקופות שלהן (וכפועל יוצא לא להעביר את רכיב המס בגובה הפטור הנוסף למדינה, אלא לגמלאים) ומשלא עשו כן חרי שחן פעלו שלא כדיון, תוך התרשלות ותוך ביצוע עוולות נוספות כלפי חברי הקופות שאין זה המקום והצורך לפרט, ואולם מי שנתנה ממעשיהו ראו מחדליהו של תקופות אינה אלא תמדינה אשר קיבלת לידיה תשלומי מס שלא היו מגיעים לה ובכך התעשרת המדינה שלא כדיון גם על חשבונם של אותם חברי קופות המסבלים את קיבצתם מאותו הקופות.

24. אשר על כן הנכם נדרשים לפעול כדלקמן:

24.1 לחשיב למרשתי ולכל יתר חברי הקבוצה שמקצבתם נגבו ביתר ושלא כדיון סכומים כתשלומי מס בשל אי הבאת הפטור הנוסף בחשבון בכל הנוגע לקצבתם. כאמור התחשיב צריך להיות לגבי כל גמלאי וגמלאי החל משנת 2012 ואילך בהתאם לגובה הפטור הנוסף של אותה השנה והוא צריך להיות מחושב לכל גמלאי שהיה זכאי לו, בין אם המדובר הוא בגמלאי המקבל גמלתו מהמדינה ובין אם המדובר בגמלאי שגמלתו שולמה לו על ידי קופת גמל לקיצבה, הכל בהתאם למפורט לעיל.

24.2 לתקן את טפסי 106 שאתם מוציאים לגמלאים עובדי המדינה ולציין בהם מפורשות את הפטור הנוסף ואת שיעורו הנכון החל משנת 2017 ואילך וזאת מבלי שיהיה על הגמלאי לנקוט פעולה כלשהו בעניין וכן להורות לכל קופות הגמל לקיצבה לפעול כאמור, הכל בהתאם למפורט לעיל.

25. למותר לציין כי הואיל ותיקון 190 חל גם על קיצבה המשתלמת על פי ביטוח אובדן כושר עבודה, חרי שכל האמור לעיל חל בשינויים המחויבים גם בעניין זה.

26. כמו כן ולמען חסר כל ספק הנני להודיעכם כי היה ולא תיענו לכל אמור תוגש תובענת ייצוגית בעניין.

27. אין באמור כדי לגרוע כמובן מכל טענה נוספת של מרשתי בעניין.

בכבוד רב
עדי ליבוביץ, עו"ד

אישור על ביטוחים עם וולנטרי - גמול ג' אריות

תאריך	שדה / סעיף	סכום	תיאור	שדה / סעיף
		72,694	קצבה תלואה	
		72,694	קצבת רגילה מייבט בתם	272/258 שדה
		72,694	סח"כ משכורת ומשלוטים	
		544	ג'כ"י לזמ תכנסה	42 שדה
		1,416	קצבה תלואה	
		1,416	קצבת רגילה מייבט בתם	272/258 שדה
		1,416	סח"כ משכורת ומשלוטים	
		0	ג'כ"י לזמ תכנסה	42 שדה

אני מצהיר/ה כי הפרטים שמוסדתי לעיל הינם מלאים, נכונים ומדויקים וידוע לי כי אני עפ"י/ה לעורשנים המקובלים בחוק בזמן השמטה ומסירת פרטים לא נכונים

4

מדינת ישראל
משרד הרווחה

52011
005 ת"ת 250 ארג 042 שדה
מ"ר ת"ת ד
51,762
307229112
ת"ת תל"ת
מ"ר 34
563-008-134 5243226 ת"ת

307229112 : מ"ר - סו
מ"ר תל"ת: ת"ת-ת"ת תל"ת
941101891 : ת"ת
2.75 : ת"ת

מ"ר תל"ת : ת"ת
מ"ר תל"ת : ת"ת
מ"ר תל"ת : ת"ת
מ"ר תל"ת : ת"ת
מ"ר תל"ת : ת"ת

ת"ת : 21/03/17

מדינת ישראל
משרד הרווחה

2

35,230

2016 דמי המל"ג
106 דמי המל"ג
המל"ג על ידי המל"ג - המל"ג על המל"ג

מס' חשבון	תאריך	סכום / דמי	הערות	מס' חשבון	תאריך	סכום / דמי
		41,353	מס' חשבון			39 דמי
		109	121 - חשבונית/מחירי חשמל			37 דמי
		9,548	(-) (8,508) חשבונית			272/258 דמי
		32,696	דמי חשבונית/מחירי חשמל			
		41,353	מס' חשבון ומחירי חשמל			42 דמי
		0	121 - חשבונית/מחירי חשמל			
		109	דמי חשבונית/מחירי חשמל			
			(272/258) חשבונית			

[Signature]
 פורט פורט
 מנהל חשבון
 21/03/17

אני מאשר/ת כי המסומן שבתוספת לעיל הינו נכון, וברצתי וברצתי להודיע כי
 לא אהיה צריך/ת להודיע על שום שינוי במס' החשבון/מחירי חשמל לא במהלך

042 דמי
 מס' חשבון
 55497

מס' חשבון: 55497
 מס' חשבון: 55497
 מס' חשבון: 55497
 מס' חשבון: 55497

מס' חשבון: 55497
 מס' חשבון: 55497
 מס' חשבון: 55497
 מס' חשבון: 55497

21/03/17 12:05 PM

דורט
 דורט

2014 שנת ה'תש"ס 106 ב"מ
הוצאות על פי תקנות מס הכנסה - גביית מס

סכום	תאריך	שם / תיאור	מס' ד"ש	תאריך	סכום / תיאור
41,553		מס הכנסה			39,870
73		מס' 106 - מס הכנסה			37,970
8,659		מס' 106 - מס הכנסה			272/258 - מס
32,641		מס' 106 - מס הכנסה			42,810
41,353		מס' 106 - מס הכנסה			
0		מס' 106 - מס הכנסה			
81		מס' 106 - מס הכנסה			
73		מס' 106 - מס הכנסה			

הוצאות על פי תקנות מס הכנסה - גביית מס

הוצאות על פי תקנות מס הכנסה - גביית מס

3

50862

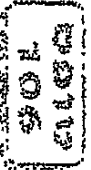
042 תד"מ
 מס הכנסה

הוצאות על פי תקנות מס הכנסה - גביית מס

23/03/15 : 1:09 PM

DUKIM
 Malvern Town

2013 באתר המל"ג ה"ש

דפוס	מחיר	קנין / מוש	מל"ג	מחיר	קנין / מוש
			40,635		
			8,476	(-)	
			32,159		
			40,635		
			0		

מנהל מחלקת המכרזים

 משרד הביטחון

את מאשדוקי הזה כי העובד/ת עבד/ה אצלנו בתדירות שפרטנו לעיל בהתאמה או שיישלמו לך/לך את חשבונית

 המעורבות בטרם או תיכלה הסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות המעורבות אולם לפניך השומה.

62115
 042 תרומה
 מן המדינה
 משרד הביטחון

המעורבות

■■■■■■
 ■■■■■■
 ■■■■■■
 ■■■■■■
 ■■■■■■
 ■■■■■■

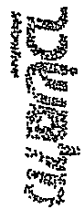
המעורבות

■■■■■■
 ■■■■■■
 ■■■■■■

משרד הביטחון
 ת"ד 941101891
 ת"ד 275

כן כן כן כן כן כן כן כן כן כן כן כן

20/03/14 : 10:00

דברי מעבדות לשנת 2012

0916
106

סכום	תיאור	שדה / ספק	כמות	תיאור	שדה / ספק
			40,396	קצבת סליחה	34 מע"ף
			8,354	סמ"כ תפוח	
			32,042	קיצבת רגילת חייבת במס	שדה-272/258
			40,396	סמ"כ מסכיות ומשלומים	
			0	ג'כ"ג לז"מ תכנסת	42 שדה

ג'כ"ג ש"ח
חשב מעבדות ז"מ תכנסת
14/03/13

אין מאשרים בזה כי המעבד/ת עבד/ה אע"פ בודדים שצונו לעל בהתקפה א שילמנו לו/לה את הסכומים המפורטים בטופס זה וקיימו הסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות והתקבצו אותם לפקד השומה.

57994
042 ת"ד
ס"מ תכנסת

מס המסדה: 042-7307
מס ת"פ: 94101891
מס ת"פ: 2.75

מס' המסדה: 042-7307
מס ת"פ: 94101891
מס ת"פ: 2.75

14/03/13 : 1 מס'מ

נספח 8

הודעת המייל של רו"ח רונית כהן מרשות המסים לב"כ
המבקש מיום 8.8.17.

Adi Leibowitz

מאת:
 נשלח:
 אל:
 נושא:
 קבצים מצורפים:

RonitCo2@taxes.gov.il
 יום שלישי 08 אוגוסט 2017 12:12
 adi@sa-law.co.il
 רנטה דוידוב מלמד - הודעה בטרם הגשת תביעה ייצוגית
 סקירה].pdf

This message has been analyzed and no issues were discovered.

8

עדי שלום,

בהמשך לשיחתנו הטלפונית...

1. מצ"ב הודעה מיום 25.10.2012 שממענת לפקידי שומה, מעסקים ולשכת השירות
2. אבקשך להתייחס לסעיף 3 בהודעה
3. לגופו של עניין, הגב' רנטה הגיע לגיל פרישה ב- 1/2017

יום טוב,

רונית

רונית כהן, רו"ח- מנהלת מחלקת קופת גמל, מחלקה מקצועית

דרך מנחם בגין 125, תל אביב
 02-6559187 / 03-7633059 ☎
 076-8091494 ☎
ronitco2@taxes.gov.il ✉

נספח 9

מכתבה של הגב' סיגל סמילנסקי - ברוך מהמשיבה
הגמלאות לב"כ המבקש מיום 8.8.17.

9

ט"ו באב התשע"ז
7 באוגוסט 2017
מג. 2017-1683
מספר גמלח : 209975

אל:
עדי ליבוביץ, עו"ד
מנחם בגין 7
בית גבור ספורט קומה 10
רמת גן

חנדון : דוידוב מלמד רנטת ת.ז. 307229112
מכתבך מתאריך 30.7.2017

מכתבך שבסימוכין הועבר לטיפולי וחריני לחשיבך כדלקמן :

תשומת ליבך כי סעיף 6 במכתבך אינו נכון.
אבחיר כי החוזר עליו חנך מתייחס חוזר מס הכנסה מס' 2/2013 - רשות חמיסים
מובהר כי גמלאי חזכאי לפטור הוא רק מי שהגיע לגיל הזכאות, גבי דוידוב מלמד רנטה
פרשה לפנסיח בשנת 2015 וטרם הגיעה לגיל הזכאות, מעבר לכך גבי דוידוב מלמד רנטה
חמציאח תיאום מס לשנים 2016 ו - 2017 שבו נשלל לה הפטור בקצבה.
בחתאם לאמור טופס 106 לשנת 2016 מוצג נכון, דיינו אין זכאות לפטור.

בנוסף אשב את תשומת ליבך לסעיף 7 בחוזר שהנך מסתמך עליו ובו הנחיות לפעולה.
בסעיף 7 נקבע כי כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות ומבקש לחנות מפטור על קצבתו המזכה,
יפנה לפקיד השומה כדי שיקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את
יתרת החון הפטורה העומדת לרשותו של היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, אם נדרש
כמוסבר בסעיף 4 חמתייחס לנוסחת הקיזוז.

בחתייחס לסעיף 17 במכתבך, אבחיר בשנית כי הפטור ניתן בחתאם לאישור פקיד שומה כאמור.
טפסי 106 שצירפת למכתבך אין באפשרותנו לבדוק חיות ומחקת את מספרי תעודת חזחות של
הגמלאים, בכל מקרה ייתכן והפטור חמופיע בטופס הוא בחתאם לאישור פקיד שומה או בחתאם
לקריטריונים שנקבעו יחד עם פקיד שומה.

משרד האוצר
מנהלת הגמלאות
ת.ד. 23
ירושלים 91000

בברכה,

סיגל סמילנסקי-ברוך
רכז בכיר (מיסוי ושכר)

חנתק:
דוידוב מלמד רנטה, חראיה 34, רמת גן 5243226

נספח 10

מכתבו של ב"כ המבקש מיום 1.10.17 לרשות המסים.

10

עדי ליבוביץ, משרד עורכי-דין
ADI LEIBOWITZ, LAW OFFICES

ADI LEIBOWITZ, Adv.
 SHMUEL Y. AVITSROR, Adv.

עדי ליבוביץ, עו"ד
 שמואל י. אביצרוך, עו"ד

GIBOR SPORT BLDG. 10th FLOOR, 7 MENACHEM BEGIN ST. RAMAT GAN רח' מנחם בגין 7, רמת-גן 5750655-03 פקס: 5757675-03 E-MAIL: adi@sa-law.co.il
 PHONE: 972-3-5767675 FAX: 972-3-5750655

תאריך: 1.10.17

לכבוד
 רו"ח רונית כהן, מנהלת מחלקת קופות גמל, המחלקה המקצועית
 הנהלת רשות המיסים בישראל
 מדינת ישראל, משרד האוצר
 דרך מנחם בגין 125
 תל אביב

בפקס, בדוא"ל וברשום+אישור מסירה

ג.ג.

הנדון: תיקון 190 לפקודה - הודעה בטרם הגשת תובענה ייצוגית

בחמשך למכתבי הקודם אליך מיום 30.7.17, שיחתנו הטלפונית בעניין והודעת הדוא"ל שלך מיום 8.8.17 בקשר לנדון, הנני לחזור ולפנות אליך כלדקמן:

1. לאחר בחינה חוזרת של הנושא, לרבות סעיף 3 להודעה למעסיקים מיום 25.10.12 (להלן: "ההודעה") שאליו הפנית, הנני להודיעך כי העניין העקרוני האמור במכתבי מיום 30.7.17 עומד בתוקפו וכי האמור בסעיף 3 להודעה שאליו הפנית אך מחזק את הטענה העקרונית שהועלתה במכתבי הקודם (בסייג אחד שאעמוד עליו להלן).
2. עיון בסעיף 3 להודעה שאליו הפנית (סעיף 3(ב) להודעה ליתר דיוק), מעלה כי יחיד שהגיע לגיל הזכאות לאחר תאריך 1.1.2012 אכן היה רשאי למשוך מענקים פטורים עד לשיעור של 43.5% ואולם סעיף 3(א) להודעה מעלה באופן חד משמעי כי בכל תנוע ליתר שהגיע לגיל הזכאות לפני תאריך 1.1.2012 חרי שזח היה זכאי לפטור חנוסף בשיעור של 8.5% ואילך, וכאשר הפטור חנוסף מגיע לכל נישום שיצא לגמלאות לפני 1.1.2012 בכל מסרה ואינו תלוי בשום צורת ואופן בכל עניין אחר, לרבות בגובה הקצבה המזכה ו/או בשאלה האם קיבל הנישום טרם יציאתו לגמלאות תשלומים כאלה או אחרים הפטורים ממס ו/או בכל פרמטר אחר.
3. אשר על כן הטענת העקרונית האמור במכתבי נכונה והשינוי היחיד ממכתבי הקודם הוא כי "חברי הקבוצה" עליהם חל העניין הנם "כל מי שהגיע לגיל הזכאות לפני יום 1.1.2012 ושאינו מקבל קיצב ממשלם נוסף" כאשר כאמור כל אחד ואחד מאלו היה זכאי לפטור חנוסף החל מיום 1.1.2012 ואילך וזאת מבלי שהיה עליו לבצע פעולת כלשהי כתנאי לקבלת הפטור חנוסף (8.5% משנת 2012 ואילך ובחתיאם למדרגות שנקבעו על ידיכם).
4. לחוכחת האמור הנני לצרף כנספת 1 למכתבי את טופסי 106 של גמלאי נוסף המיוצג על ידינו, מר שביט שבתי.
5. כעולה מטפסי 106 של מרשנו (נספת 1 למכתבי) מחגמלה של מרשנו לא נובן אותם 8.5% מ"התקרה המזכה" לשנים 2012-2015 ואותם 14% מ"התקרה המזכה" של גמלת מרשי לשנת 2016.

חמדינה אשר קיבלה לידיה תשלומי מס שלא חיו מגיעים לה ובכך התעשרה חמדינה שלא כדיון גם על חשבונם של אותם חברי קופות המקבלים את קיבצתם מאותן קופות.

15. אשר על כן הנכם מתבקשים לפעול כדלקמן:

15.1 לחשיב למרשנו ולכל יתר חברי הקבוצה (היינו כל מי שהגיע לגיל הזכאות לפני יום 1.1.2012 ושאינו מקבל קצבה ממשלם נוסף) שמקצבתם נגבו ביתר ושלא כדיון סכומים כתשלומי מס בשל אי הבאת הפטור הנוסף בחשבון בכל הנוגע לקצבתם. כאמור התחשיב צריך להיות לגבי כל גמלאי וגמלאי העונה להגדרה שלעיל החל משנת 2012 ואילך בהתאם לגובה הפטור הנוסף של אותה השנה והוא צריך להיות מחושב לכל גמלאי שחיה זכאי לו, בין אם המדובר הוא בגמלאי המקבל גמלתו מהחמדינה ובין אם המדובר בגמלאי שגמלתו שולמה לו על ידי קופת גמל לקיבצה, חל בהתאם למפורט לעיל וכאשר חסכומים תמוחזרים צריכים להיות מוחזרים בערכם הריאלי (התחשיב שלעיל נעשה על בסיס נומינלי).

15.2 לתקן את טפסי 106 שאתם מוציאים לגמלאים עובדי חמדינה ולציין בהם מפורשות את הפטור הנוסף ואת שיעורו הנכון החל משנת 2017 ואילך וזאת מבלי שיהיה על הגמלאי לנקוט פעולה כלשהו בעניין וכן לחזרות לכל קופות הגמל לקיבצה לפעול כאמור, חל בהתאם למפורט לעיל.

16. למותר לציין כי הואיל ותיקון 190 חל גם על קיבצה המשתלמת על פי ביטוח אובדן כושר עבודה, הרי שכל האמור לעיל חל בשינויים המחויבים גם בעניין זה.

17. כמו כן ולמען חסר כל ספק חנני לחזור ולציין כי לאור האמור הרי היה ולא תיענו למבוקש לעיל תוגש על ידי מרשנו ותובענה ייצוגית בעניין.

18. אין באמור כדי לגרוע כמובן מכל טענה נוספת של מרשתי בעניין.

בכבוד רב
עדי למוביץ, עו"ד

אישור על ידי הנהלת יקניו המשתפרת

שנת / שנה	סכום	שדה / שנה	תיאור	סכום
272/258	713,170	2016	הוצאת חשבון על ידי הנהלת יקניו המשתפרת	713,170
42	713,170	2016	הוצאת חשבון על ידי הנהלת יקניו המשתפרת	713,170
082/036	340,350	2016	הוצאת חשבון על ידי הנהלת יקניו המשתפרת	340,350
	3,018	2016	הוצאת חשבון על ידי הנהלת יקניו המשתפרת	3,018
	100560	2016	הוצאת חשבון על ידי הנהלת יקניו המשתפרת	100560
	499,828	2016	הוצאת חשבון על ידי הנהלת יקניו המשתפרת	499,828
	219,218	2016	הוצאת חשבון על ידי הנהלת יקניו המשתפרת	219,218
	100560	2016	הוצאת חשבון על ידי הנהלת יקניו המשתפרת	100560

ש"ח, וסך בסך 1,971,488.008

ש"ח, וסך בסך 1,971,488.008

במסגרת חשבון מס' 12/16-01/16

אני מצהיר/ה כי הפרטים שמסרתי לעיל הינם מלאים, נכונים ומדויקים ואני לא
כני אחי גפני/ה לעדושים הקבועים בהון בנין השמטה ומסירת פרטים לא נכונים

מקצועית
Mehmet Kocak

21/03/17 :1.971,488.008

מחשבונית מס' 1381
תאריך: 21/03/17
סכום: 1,971,488.008

מחשבונית מס' 1381
תאריך: 21/03/17
סכום: 1,971,488.008

1

מלפשכר
מטאורגניזם

טופס 106 לשנת המס 2015

אישור עפ"י תקנות מס הכנסה - ניכוי ממשכורת

משרד ראש הממשלה

מעביד: 425

תיק ניכויים: 930398599

מספר ת.ז. 5957881

שם עובד: שביט שבת

סכום	תיאור	טדה/סוף
707,933	סה"כ גמלה	
707,933	גמלה חייבת במס	272/258
339,808	מס הכנסה שנוכה במקור	42
2,918	תשלום לביטוח חיים	081,036

אנו מאשרים בזה כי העבד/ת עבד/ה אצלנו בחודשים שצויינו לעיל, בתקופה זו שילמנו לו/לה את הסכומים המפורטים בטופס זה, ניכינו הסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם לפקיד השומה.

טופס 106 לשנת המס 2014

אישור עפ"י תקנות מס הכנסה - ניכוי ממשכורת

שם עובד: שביט שבת מספר ת.ז. 5957881 תיק ניכויים: 943245126 מעביד: 425 משרד ראש הממשלה

שם עובד	ת.ז.	תיק ניכויים	מספר מעביד
שביט שבת	5957881	943245126	425
ס"כ גמלה		693,161	
גמלה חייבת במס		693,161	
מס הכנסה שנוכה במקור		332,718	
תשלום לביטוח חיים		2,781	
272/258			
42			
081,036			

אנו מאשרים בזה כי העובד/ת עבד/ה אצלנו בחודשים שצויינו לעיל בתקופת זו שילמנו לו/לה את הסכומים המפורטים בטופס זה, ניכוי הסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם לפקיד השומה.

תאריך הפתח: 24/03/2015

91
טופס 106 לשינת המס 2013
אישור עפ"י תקנות מס הכנסה - ניכוי ממשכורת

משרד ראש הממשלה	מעביד: 426	943245126	תיק ניכויים:	מספר ת.ז. 5957881	שם עובד/ שביט שבות
		675,373	סה"כ גמלה		
		675,373	גמלה חייבת במס	272/258	
		324,179	מס הכנסה שנוכה במקור	42	
		2,763	תשלום לביטוח חיים	081/036	

אנו מאשרים בזה כי העובד/ת עבד/ה אצלנו בחודשים שצויינו לעיל. בתקופה זו שילמנו לו/לה את הסכומים המפורטים בטופס זה, ניכינו הסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם לפקיד השומה.

תאריך הפקה: 09/03/2014

טופס 106 ל⁹²שנות המס 2012

אישור עפ"י תקנות מס הכנסה - ניכוי ממשכורת

000442 (00883)

משרד ראש הממשלה מעבדה: 425	תיק ניכויים: 943245126	מספר ת.ז. 6967881	שם עובד: שביט שבוני
	658,354 658,354 316,010 2,758	סה"כ גמלה גמלה חייבת במס מס הכנסה שנוכה במקור תשלום לביטוח חיים	272/258 42 081/038

אנו מאשרים בזה כי העובד/ת עבד/ה אצלנו בחודשים שצויינו לעיל, בתקופה זו שילמנו לו/לה את הסכומים המפורטים בטופס זה, ניכינו מסכומים תאמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם לפקיד השומה.

תאריך הפקדה: 20/03/2013

חתימה:

2

25, 250

2016 דמי המל"ג
תשלום מס - מס הכנסה - מס המל"ג

סדר	תיאור	קוד / מ"מ	סכום	הערות	קוד / מ"מ
			41,353	NRND DASP	
			109	(-) 121	
			8,546	(-) (8,508) תשלום מס	39 מ"מ
			32,696	מס המל"ג	57 מ"מ
			41,283	מס המל"ג	272/258 מ"מ
			0	מס המל"ג	
			121	121	42 מ"מ
			109	109	

תשלום מס
 מס הכנסה - מס המל"ג
 21/09/17

אני מצהיר כי המסודר לעיל הינו פלגים, נכסים ונדוניהם וקנייני לי
 כי אין צורך להגיש דיווח על המסודר לעיל ונכסיו לא נכנסים

65497
 מס הכנסה
 מס המל"ג
 מס המל"ג
 מס המל"ג

042 ת"מ
 מס הכנסה

מס הכנסה
 מס המל"ג
 מס המל"ג
 מס המל"ג

מס הכנסה
 מס המל"ג
 מס המל"ג
 מס המל"ג

21/09/17 13:09:17

2014 ONI 106 0016
 תוצאות תהליך - תוכן של תהליך זה

מחצית	תאריך	מחצית / שנה	מחצית	תוכן	מחצית / שנה
41,353	73	41,353	73	מחצית תהליך (-) 1719 ש/תח ות פ"ח (1719) (-) 8,509 (8,509) מחצית תהליך מחצית תהליך	39 מחצית 37 מחצית
32,641	73	32,641	73	מחצית תהליך מחצית תהליך	272/258 מחצית
41,353	0	41,353	0	מחצית תהליך	42 מחצית
0	0	0	0	מחצית תהליך	15 מחצית
73	73	73	73	מחצית תהליך (272/258) מחצית תהליך	272/258 מחצית

[Handwritten signature]

מחצית תהליך - תוכן של תהליך זה
 תוצאות תהליך - תוכן של תהליך זה

מחצית תהליך
 מחצית תהליך
 מחצית תהליך
 מחצית תהליך

מחצית תהליך
 מחצית תהליך
 מחצית תהליך

2014
 תוצאות תהליך

23/03/15

מחצית תהליך
 מחצית תהליך

2013 חשבון הכנסות והוצאות

2013
7066

62115

מספר חשבון
מספר חשבון
מספר חשבון
מספר חשבון
מספר חשבון

042 דרום
הוצאות

מספר חשבון
מספר חשבון
מספר חשבון
מספר חשבון
מספר חשבון

מספר חשבון
מספר חשבון
מספר חשבון
מספר חשבון
מספר חשבון

20/09/14 :1.09.14

20/09/14 :1.09.14

שם	מספר / תאריך	כמות	מחיר	סה"כ	הערות
				40,635	קצבה מוצר
				8,476 (-)	מחיר כ"מ
				32,159	קצבה מוצר
				40,635	מחיר מסכומים ומעלות
				0	מחיר לטע כנסת
				42	מחיר

מספר חשבון
מספר חשבון
מספר חשבון

אנו מאשרים בזה כי חשבונו/ה עבר/ה אצלנו בתדירות שצולנו לפרט והתקופה זו שילמנו לו/לה את חשבונו/ה
ולמפרטים בטופס זה נרשמו מסכומים האמורים בו בהתאם לחקירתו ומעודנו אנום לפקד חשבונו.

מספר חשבון
מספר חשבון
מספר חשבון

דברי העברות לשנת 2012

0510
106

מספר
מספר
מספר
מספר
מספר
מספר
מספר

57994

042 תד"ר
פוסט
מספר

מספר תעודת זהות: 941101891
מספר תעודת זהות: 2.75
מספר תעודת זהות: 941101891
מספר תעודת זהות: 2.75

סכום	תיאור	שדה / ספקי	תאריך	סכום	תיאור	שדה / ספקי
40,396	קצבה מוצר	34 ש"ח				
8,354	מח"כ תעודת	272/250 ש"ח				
32,042	פיצוי רגיילי מוצר					
40,396	מח"כ מסכומי ומשלומים					
0	פיצוי למס תכנים	42 ש"ח				

עודפי קצבה רגילה
כן כן כן כן כן כן כן כן כן

תאריך: 14/03/13

מספר
מספר
מספר
מספר
מספר
מספר
מספר

אנא מאשרים בזה כי העמוד/ה עבד/ה אצלו/ה בודד/ודים שצוינו לעיל נבדקו/והן ו/ו שילטו ל/ול את הסכומים
המפורטים בטופס זה ונכללו מסכומי המאורכים בו בהתאם לתקנות והעברתי אותם למפקד השומא.

מספר
מספר
מספר
מספר
מספר
מספר
מספר

נספח 11

מכתבו של ב"כ המבקש מיום 1.10.17 למינהל
הגמלאות.

5. מכל האמור לעיל עולה כי למעשה קצבתו החייבת במס של מרשנו לשנים 2012-2016 צריכה חיתתה להיות בסך הכל נמוכה ב- 48,186 ש"ח מסך כל הקצבאות לשנים הללו כפי חושבו על ידיכם.
6. ובחתיאם למדרגת המס השולית הרלוונטית לאותו חשנים (48%) הרי שבסך הכל המדינה התעשרה שלא כדין בסך כולל של 23,129 ש"ח על חשבו מרשנו בגין חשנים 2012-2016 (23,129 = 48% X 48,186).
7. כפי שציינתי במכתבי הקודם, דברים אלו מקבלים משנה תומרה עת התברר כי המדינה עצמה נוקטת באפליה בין הגמלאים שעבדו בשירות המדינה וזאת לאור העובדה שלגמלאים שעבדו ברשות המיסים דאגה רשות המיסים ליתן ביוזמתה את הפטור הנוסף וזאת מבלי שאלו נדרשו לפנות ולבקש את הפטור הנוסף! לעניין זה אני חוזר ומצרף למכתבי זה טופס 106 של גמלאית עובדת רשות המיסים לשנת 2016 ולשנים 2012-2014 (נספח 2 למכתבי), כאשר מטעמי צנעת הפרט חושמטו פרטיו האישיים של אותה הגמלאית.
8. כעולה מעיון בטפסי ה- 106 של אותה הגמלאית (נספחים 2 ו- 3 למכתבי), הפטור הנוסף ושיעורו הוכנסו אל תוך טופס ה- 106 של אותה הגמלאית וחובאו בחשבון לצורה חישוב קצבתה החייבת במס וזאת מבלי שאותה הגמלאית תידרש לבצע פעולה מקדימה כלשהי לצורך קבלת הפטור הנוסף!
9. יתרה מכך, אם נשווה את טופס 106 של מרשנו לשנת 2016 (נספח 1 למכתבי) לטופס 106 לשנת 2016 של אותה הגמלאית של רשות המיסים (נספח 2 למכתבי), ניתן לראות כי שני הטפסים הללו חוצאו באותו היום ממש (ת- 21.3.17) על ידי מנהל הגמלאות, באותו תיק ניכויים (941101891) ובכל זאת בטופס 106 של גמלאית רשות המיסים מופיע הפטור הנוסף ובטופס 106 של מרשתי - הוא לא מופיע.
10. כאן המקום לציין עוד כי בחתיאם לטופס 106 של אותה הגמלאית, גם גמלאי רשות המיסים אינם מקבלים את כל המגיע להם, זאת הואיל וכאמור הפטור הנוסף לשנת 2016 ואילך עומד על 14% בעוד שגמלאי רשות המיסים קיבלו משום מה בשנת 2016 פטור בשיעור של 8.5% בלבד.
11. ולאור האמור לעיל אתייחס לאמור במכתבך מיום 7.8.17 כדלקמן:
- 11.1 האמור בסעיף 6 למכתבי הקודם הוא נכון (בסייג אחד שעליו עמדתי לעיל) - בחתיאם לתיקון 190 הפטור הנוסף מגיע לכל נישום שיצא לגמלאות. לפני יום 1.1.2012 ושאינו מקבל סיצבח ממשלם נוסף, בכל מקרה ואינו תלוי בשום צורה ואופן בכל ענינו אחר. לרבות בגובה הקצבה המזכה ו/או בשאלה האם קיבל הנישום טרם יציאתו לגמלאות תשלומים כאלה או אחרים הפטורים ממס ו/או בכל פרמטר אחר והואיל וכאמור עסקינן בעניין עקרונני העוסק בכל נישום שיצא לגמלאות לפני יום 1.1.2012, הרי שעניינה הפרטני של הגב' מלמד אינו רלוונטי.
- 11.2 בכל הנוגע לטענתך בעניין סעיף 7 לנוהל - הרי שגישתך אינה נכונה הואיל וכאמור בחתיאם לחוראות הנוהל הפטור הנוסף מגיע לזכאים בכל מקרה ומבלי שיהיה מותנה בתנאי כלשהו ועל כן רק מי שרוצה לקבל פטור מעבר לפטור הנוסף צריך לפנות לפקיד השומה.
- 11.3 והוכחה נוספת לאמור הנה האמור בסעיף 17 למכתבי, שם ציינתי מפורשות כי בכל הנוגע לגמלאים עובדי מס הכנסה, הרי שאלו מקבלים את הפטור מבלי שנצרכו לפנות סודם לבן לפקיד השומה. יצויין כי לאור האמור במכתבך חזרתי ובדקתי עם מרשנו שפרטיה חושחר, האם היא פנתה לפקיד השומה ותשובתה תחד משמעית חיתה כי היא מעולם לא פנתה לפקיד השומה בעניינה ומעולם לא קיבלה מפקיד השומה אישור פרטני בעניינה, מה גם שאת יכולה לחיזוכה כי לאור שכרה הנמוך לא הייתה לה כל תועלת בפניה שכזו הואיל וגימלתה חיתה נמוכה מחמינימום ופטורה ממס עוד לפני הפטור הנוסף ועל כן לא היה שום הגיון או צורך בפנייה שכזו לפקיד השומה.

12. ומכאן וכפי שציינתי במכתבי הקודם, מתברר כי המדינה עצמה אכן נוקטת באפליה בין הגמלאים שעבדו בשירות המדינה וזאת לאור העובדה שלגמלאים שעבדו ברשות המיסים דאגת רשות המיסים ליתן ביוזמתה את הפטור הנוסף וזאת מבלי שאלו נדרשו לפנות ולבקש את הפטור הנוסף!

13. אשר על כן ולאור האמור הנכם מתבקשים פעם נוספת לפעול כדלקמן:

13.1 לחשיב למרשנו ולכל יתר חברי הקבוצה (היינו כל מי שהגיע לגיל הזכאות לפני יום 1.1.2012 ושאינו מקבל קצבה ממשלם נוסף) שמקצבתם נגבו ביתר ושלא כדין סכומים כתשלומי מס בשל אי תבאת הפטור הנוסף בחשבון בכל הנוגע לקצבתם. כאמור התחשיב צריך להיות לגבי כל גמלאי וגמלאי העונה להגדרה שלעיל החל משנת 2012 ואילך בהתאם לגובה הפטור הנוסף של אותה חשנה והוא צריך להיות מחושב לכל גמלאי שחיה זכאי לו, הכל בהתאם למפורט לעיל וכאשר הסכומים המותרים צריכים להיות מותרים בערכם הריאלי (התחשיב שלעיל נעשה על בסיס נומינלי).

13.2 לתקן את טפסי 106 שאתם מוציאים לגמלאים עובדי המדינה ולציין בטפסי ה- 106 של כל הגמלאים (ולא רק בטפסי 106 של גמלאים עובדי רשות המיסים) מפורשות את הפטור הנוסף ואת שיעורו הנכון החל משנת 2017 ואילך וזאת מבלי שיהיה על הגמלאי לנקוט פעולה כלשהו בעניין.

14. למותר לציין כי הואיל ותיקון 190 חל גם על קיצבה המשתלמת על פי ביטוח אובדן כושר עבודה, הרי שכל האמור לעיל חל בשינויים המחויבים גם בעניין זה.

15. כמו כן ולמען חסר כל ספק הנני לחזור ולציין כי לאור האמור הרי היה ולא תיענו למבוקש לעיל תוגש על ידי מרשנו תובענה ייצוגית בעניין.

16. אין באמור כדי לגרוע כמובן מכל טענה נוספת של מרשתי בעניין.

בכבוד רב
עדי ליבוביץ, עו"ד

1

אישור על ידי הוועדה לביטחון המזון - נכרך המשפחה

מסמך	תיאור	מחיר / שטח	מחיר	מחיר מלא	מחיר / שטח
131	מחירי קנייה של פירות וירקות	ש"ח / ק"ג	713,170	מחיר מלא	272/258 ש"ח
	מחירי קנייה של פירות וירקות	ש"ח / ק"ג	713,170	מחיר מלא	272/258 ש"ח
	מחירי קנייה של פירות וירקות	ש"ח / ק"ג	340,350	מחיר מלא	42 ש"ח
	מחירי קנייה של פירות וירקות	ש"ח / ק"ג	3,018	מחיר מלא	081/036 ש"ח

מחירי קנייה של פירות וירקות - מחיר מלא 713,170 ש"ח
 מחירי קנייה של פירות וירקות - מחיר מלא 340,350 ש"ח
 מחירי קנייה של פירות וירקות - מחיר מלא 3,018 ש"ח

אני מצהיר/ת כי כל הנתונים הנ"ל נכונים ומדויקים ונכונים לי כל הנתונים הנ"ל נכונים ומדויקים ונכונים לי

פורמט:
 תאריך:
 חתימה:

מסמך: 042
 מס' ת"ד: 692
 מס' ת"ד: 001

מסמך: 042
 מס' ת"ד: 692
 מס' ת"ד: 001

מסמך: 042
 מס' ת"ד: 692
 מס' ת"ד: 001

מסמך: 042
 מס' ת"ד: 692
 מס' ת"ד: 001

מסמך: 042
 מס' ת"ד: 692
 מס' ת"ד: 001

מסמך: 042
 מס' ת"ד: 692
 מס' ת"ד: 001

מסמך: 042
 מס' ת"ד: 692
 מס' ת"ד: 001

מסמך: 042
 מס' ת"ד: 692
 מס' ת"ד: 001

טופס 106 לשנת המס 2015

אישור עפ"י תקנות מס הכנסה - ניכוי ממשכורת

משרד ראש הממשלה

מעבידו: 425

תיק ניכויים: 930398599

מספר ת.ז.: 5957881

מ עובד: שביט שבת

	סכום	תיאור	מסדה/סכום
	707,933	סה"כ גמלה	
	707,933	גמלה חייבת במס	272/28
	339,808	מס הכנסה שמכה במקור	4
	2,918	תשלום לביטוח חיים	081,03

אנו מאשרים בזכ"כ העובד/ת/עבד/ה אצלנו בתודשים שצויינו לעיל. בתקופה זו שילמנו לו/לה את הסכומים המפורטים בטופס זה, ניכינו מסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם לפקיד השומה.

משרד ראש הממשלה

מעביד: 426

תיק ניכויים: 943246126

מספר ת.ז. 5957881

שם עובד: שביט שבת

מספר	תיאור	סכום
	סה"כ גמלה	272,258
	גמלה חייבת במס	42
	מס הכנסה שנוכה במקור	081,036
	תשלום לביטוח חיים	
693,161		
693,161		
332,718		
2,781		

אנו מאשרים בזה כי חובד/ת עבד/ה אצלנו בחודשים שצויינו לעיל, בתקופה זו שילמנו לו/לה את הסכומים המפורטים בטופס זה, ניכוי הסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם לפקיד השומה.

תאריך הפתח: 24/03/2015

משרד ראש הממשלה

מעביד: 425

943245128

תיק ניכויים:

מספר ת.ז. 5957881

שם עובד: שביט שבת

	675,373	סה"כ גמלה	
	675,373	גמלה חייבת במס	272/258
	324,179	מס הכנסה שנוכה במקור	42
	2,763	תשלום לביטוח חיים	081/036

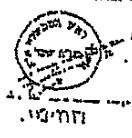
אנו מאשרים בזה כי העובד/ת עבד/ה אצלנו בחודשים שצויינו לעיל. בתקופה זו שילמנו לו/לה את הסכומים המפורטים בטופס זה. פייסנו הסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם לפקיד השומה.

תאריך הפקדה: 09/03/2014

משרד ראש הממשלה	מעביד: 425	943245128	תיק ניכויים:	מספר ת.ז. 5867881	ט"ם עובד: שריט שבת
			658,354		סח"כ גמלה
			658,354		גמלה חייבת במס
			316,010		מס הכנסה שמכח במקור
			2,758		תשלום לביטוח הים
					272/258
					42
					081/036

Handwritten mark

Handwritten mark

אבו מאשרים בזה כי העובד/ת עבד/ה אצלנו בחודשים שצויינו לעיל. בתקופה זו שילמנו לו/לה את הסכומים המפורטים בטופס זה. ניכינו הסכומים האמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם לפקיד השומה.

2

2016 דמי תשלום 10% דמי
התשלום - תשלום על המכירה

מספר	תיאור	שטח / שטח	מספר	תיאור	שטח / שטח
			41,353	מחיר	39 מ"ר
			109	מ"ר	37 מ"ר
			8,540	מ"ר	272/258 מ"ר
			32,696	מ"ר	
			41,353	מ"ר	
			0	מ"ר	
			121	מ"ר	
			109	מ"ר	

מספר תשלום
 מספר תשלום
 מספר תשלום

אם נבחרתם ה/כ, תפגשו במסגרת תשלום המכירה, ובגובה התשלום המדויק וקודו על
 כי אתם צריכים להעביר את התשלום באופן המפורט בהודעה זו. המספרים לא נכונים

65497
 מספר תשלום
 מספר תשלום
 מספר תשלום

042 תשלום
 מספר תשלום

מספר תשלום
 מספר תשלום
 מספר תשלום

מספר תשלום
 מספר תשלום
 מספר תשלום

21/03/17

דורמן

2014 עמ"ת מ"מ 106 עמ"מ
מחברות 1997 - תשלום על מנחת 95 על ידי מנכ"ל

מס' ד"ר	מס' ת"ת	ש"ח / ח"ח	מס' ד"ר	מס' ת"ת	ש"ח / ח"ח
			41,853	מנחת מ"מ	39 ח"ח
			73	(-) ז"ח מ/ח"ח מ"מ פ"ח. 1971	
			8,639	(-) 8,501] מנחת מ"מ	37 ח"ח
			32,641	מנחת מ"מ על-פי ח"ח	272/258 ח"ח
			41,453	מנחת מ"מ	
			0	מנחת מ"מ	12 ח"ח
			81	154 ח"ח מנחת מ"מ	
			73	מנחת מ"מ 119 ח"ח מ"מ (272/258) מנחת מ"מ מנחת	

המנחת מ"מ המוצגת לעיל היא תוצאה של תהליך חשבונאי שבו נבדקו כל המנחות המוצגות על ידי מנכ"ל בשנת 1997 ונמצא כי הן נכונות.

דורי
 מנכ"ל

23/03/15

מנכ"ל מנחת מ"מ

מנכ"ל מנחת מ"מ
 941141991 - 011015 - פ"ח
 2.75 - 1571 מנחת מ"מ

מנכ"ל מנחת מ"מ
 042 ת"מ
 מנחת מ"מ

69862
 מנכ"ל מנחת מ"מ

2013 שנת המס

62115

מס הכנסה
מס גולגולת
מס מקרקעות
מס ערך מוסף

042 תרומה
מס הכנסה

62115

מס הכנסה

042 תרומה

מס הכנסה
מס גולגולת
מס מקרקעות
מס ערך מוסף

מס	מס / מס	מס	מס	מס	מס / מס
40,635	40,635	8,476	(-)	34	34
32,159	32,159	272/258			
40,635	40,635				

אנו מאשרים בזה כי המידע הנ"ל/ה אצלנו בתודעתנו ששאר לקול ובתקופה זו שלמט ל/ל זה את הסכומים המפורטים לעיל או וליצי הסכומים והאמורים בו בלוחים לתקופת התקופה אותם לפקד השומה.

מס הכנסה
מס גולגולת
מס מקרקעות
מס ערך מוסף

מס הכנסה 20/03/14 :3

מס הכנסה
מס גולגולת
מס מקרקעות
מס ערך מוסף

מס הכנסה

דברי פשיטה ל-10/1/2012

**0210
106**

מחלקת המבחן
מחלקת המבחן
מחלקת המבחן
מחלקת המבחן
מחלקת המבחן

57994

מס' דו"ח: 042
מחלקת המבחן
מחלקת המבחן
מחלקת המבחן
מחלקת המבחן

מס' דו"ח: 042
מחלקת המבחן
מחלקת המבחן
מחלקת המבחן
מחלקת המבחן

מבחן	תאריך	שדה / סעיף	חידו	תאריך	שדה / סעיף
			40,396		
			8,354	(-)	
			32,042		
			40,396		
			0		

אנא מאשרים בזה כי הולגו/ה עבד/ה אצלנו בחדשים שצונו לקבל ובחוקפה זו שילטנו כל/לה את חשבונית ומפורטים בטופס זה ונכינו פסיכומטרי האמורים בו בהתאם לתקנות והעברנו אותם למקד השונית.

לגבי עמית
חבר מנהל החשבונות
מס' תעודת

מחלקת המבחן
מחלקת המבחן
מחלקת המבחן
מחלקת המבחן

14/03/19 :1. מס' דו"ח

נספח 12

מכתבה של עו"ד הילה פרץ מרשות המסים לב"כ המבקש
מיום 14.11.17.

12

החטיבה המשפטית

יום שלישי כ"ה חשוון תשע"ח
14 נובמבר 2017

לכבוד
עדי ליבוביץ, עו"ד
רח' מנחם בגין 7
רמת גן

באמצעות מייל

הנדון: הודעה בטרם הגשת תובענה ייצוגית
פנייתך מיום 1.10.17

פנייתך שבנדון הועברה לגורמים שונים ברשות המסים ובין היתר הועברה לעורכי הדין
בלשכה המשפטית.

בחינת הפנייה, לרבות היוועצות עם גורמים נוספים מחוץ לרשות המסים באשר
להיבטים מסוימים, טרם מוצתה.

אנו נשיב לפנייתך בהקדם האפשרי ולכל המאוחר תוך 45 ימים ממועד מכתב זה.

בברכה,
הילה פרץ, עו"ד

רח' כנפי נשרים 5, ת"ד 1170 ירושלים 91010, טל: 02-6559309
פקס: 02-6559690 - www.mof.gov.il/taxes

נספח 13

מכתבה של עו"ד הילה פרץ מרשות המסים לב"כ המבקש
מיום 27.12.17.

Adi Leibowitz

מאת:
נשלח:
אל:
עותק:
נושא:

13

HillaPe@taxes.gov.il
יום רביעי 27 דצמבר 2017 13:21
adi@sa-law.co.il
nurha@mof.gov.il
RE: הודעה בטרם הגשת תביעה ייצוגית רנטה דוידוב מלמד ושבתאי שביט

This message has been analyzed and no issues were discovered.
עו"ד ליבוביץ שלום וברכה,

בהמשך להודעתך בעניין שבנדון מיום 1.10.17 ולהודעת האורכה שנשלחה אליך מיום 14.11.17,
אבקש לעדכנך -

אנו פועלים, בשיתוף עם מנהלת הגמלאות, על מנת לבחון את פנייתך הן בחיבת המהותי והן
לצורך מתן התייחסות פרטנית למרשיך הגב' דוידוב ומר שביט וזאת לצורך מתן מענה לפנייתך.

בחינה זו עדיין לא מוצתה במלואה. לאור זאת, נבקש את הסכמתך למתן אורכה של 14 יום למענה
לפנייתך.

נודה לאישורך במייל חוזר,

בברכה,
הילה פרץ, עו"ד
חטיבה משפטית - רשות המסים
טל': 03-7633270
פקס': 076-8092910

-----Original Message-----

From: הילה פרץ
Sent: Tuesday, November 14, 2017 1:57 PM
To: 'Adi Leibowitz' <adi@sa-law.co.il>
Subject: RE: הודעה בטרם הגשת תביעה ייצוגית רנטה דוידוב מלמד

עו"ד ליבוביץ שלום וברכה,

אנא ראה המצ"ב,

בברכה,

הילה פרץ, עו"ד
חטיבה משפטית - רשות המסים
טל': 03-7633270
פקס': 076-8092910

-----Original Message-----

From: Adi Leibowitz [mailto:adi@sa-law.co.il]
Sent: Tuesday, October 03, 2017 12:04 PM
To: הילה פרץ <HillaPe@taxes.gov.il>
Subject: RE: הודעה בטרם הגשת תביעה ייצוגית רנטה דוידוב מלמד

אכן כן.
בברכה

נספח 14

מכתבה של רו"ח רונית כהן מרשות המסים לב"כ המבקש
מיום 14.1.18.

14

החטיבה המקצועית – מחלקת קופות גמל

כ"ז טבת תשע"ח

14 ינואר 2018

לכבוד

עדי ליכוביץ, עו"ד

רח' מנחם בגין 7

רמת גן

שלום רב,

הנדון: תיקון 190 לפקודת מס הכנסה – חישוב הפטור על קצבה מזכה

(סימוכין: פנייתך מיום 30.7.17 ומיום 1.10.17)

במענה לפניותך שבסימוכין להודעה בטרם הגשת תובענה ייצוגית, הריני להשיבך כי על פניו להתרשמותי, אין מחלוקת לגבי הזכאות לפטור הנוסף למי שהגיע לגיל הזכאות קודם ליום 1.1.12. טענותיך מעבר לכך, באשר לדרישות להוכחת זכאותם של מרשיך כבר בשלב ניכוי חמס במקור, אינן בבחינת "עילה", כמשמעותה בחוק תובענות ייצוגיות, ובכל מקרה אינן נכנסות לגדרי פריט 11. הכול כפי שיפורט כדלקמן:

א. תיקון 190 – סעיף 9א לפקודה

1. תחילתו של החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190 וחוראת שעה), התשע"ב-2012 (להלן: "תיקון 190" או "התיקון", "פקודת מס הכנסה", לפי העניין) היא מיום 1.1.12 (להלן: "יום התחילה").
2. תיקון 190 עוסק בעיקרו בהרחבת מסגרת הטבות המס הניתנות מכוח סעיף 9א לפקודה, בעת משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה. כך בין היתר, במסגרת התיקון הוגדר מחדש המונח "קצבה מזכה", כך שהקצבה תכלול את סך כל הקצבאות שמקבל יחיד, למעט קצבה מוכרת, לגביה יוחדה התייחסות נפרדת.
3. כמו כן נוספה הגדרה חדשה "תקרת קצבה מזכה", כך שסכום הפטור הקבוע בסעיף 9א(ב) לפקודה ייגזר מסכום התקרה ובשונה מגזירתו מסכום הקצבה בפועל, כפי שנעשה לפני תיקון 190.
4. חידוש נוסף חרלוונטי לענייננו הוא הגדלת שיעור הפטור (להלן: "הפטור הנוסף") הניתן ליחיד, באופן מדורג במשך תקופה של 13 שנים, וזאת עד לשיעור פטור מרבי, החל משנת המס 2025, של 67% מתקרת הקצבה המזכה.
5. בחמשך ובהתאם לשינויים שהוכנסו בחקיקה במסגרת תיקון 190 לפקודה, תוקן גם סעיף 9א(ה) לפקודה, אשר עוסק במנגנון של חיוון קצבה.

1

החטיבה המקצועית – מחלקת קופות גמל

6. בנוסחו ערב התיקון, חקנה סעיף 9א(ח) לפקודה פטור ממס בגין סכום המתקבל עקב חיוון קצבה פטורה וזאת עד לסכום שהיה מתקבל מחיוון 35% מתקצבה המזכה.
7. לאור השינויים בתיקון 190, הותאם גם הסדר קבלת הפטור בעת חיוון קצבה, כדלקמן:

הסכום המרבי הפטור בחיוון הותאם לשיעורי הפטור לקצבה שחוגדלו במסגרת התיקון. נקבע כי סכום המתקבל עקב חיוון קצבאות פטורות יהיה פטור ממס ובלבד שסך כל הסכום המחווון הפטור לא יעלה על 67% (החל משנת 2025) ממכפלת 8,190 ש"ח, במכפיל ההמרה לחוץ. שיעורי הפטור לעניין הסכום המרבי הפטור לשנים 2012-2024, נקבעו באופן מדורג בהתאם לשיעורי הפטור המדורגים על הקצבה המזכה. כמו כן, קיימות חוראות פרטניות המיועדות לפורשי כוחות הביטחון, הנוגעות לחיוון קצבה.
8. אצל נישום שבחר לחוון חלק מקצבתו לאחר יום התחילה, יופחת הפטור על הקצבה המזכה ויופחת הפטור הנוסף לו הוא זכאי לאחר התיקון וזאת, בין אם הגיע לגיל הזכאות (כהגדרת המונח בסעיף 9א לפקודה) לפני יום התחילה, ובין הגיע לגיל הזכאות לאחר יום התחילה. (חסבר לעניין זה ניתן למצוא בין היתר בפרק ד', עמ' 23, לחוברת "דע את זכויותיך" לשנת 2012, המפורסמת על ידי רשות המסים, שם מצוין כי ניתן לחוון קצבאות בפטור עד לגובה יתרת החוון הפטורה אך חיוון קצבה כאמור יפגע בפטור הניתן על הקצבה בסכום שהוון, כשהוא מחולק ב-180 וצמוד למדד).
9. בהתאם לשינויים שנעשו במסגרת תיקון 190 כמתואר לעיל, פרסמה רשות המסים מעת לעת, חוזרים והנחיות לעניין הצגת עיקרי התיקון ויישומו בפועל. הנחיות רשות המסים שהועברו לציבור הנישומים ולמשלמי הקצבה, תואמות את חוראות החוק ביחס לפטור הנוסף, אשר נקבעו בתיקון 190 לפקודה. בין היתר פורסמו הנחיות לעניין יישום והישוב הפטור הנוסף לנישום זכאי כמפורט:
  - 9.1. הנחיה מיום 25.10.12 של המשנה למנחל רשות המסים (בפועל), המצייב כנספח א'.
  - 9.2. חוזר מס הכנסה מס' 2/2013 בנושא: תיקון 190 לפקודה - חוראות סעיף 9א למתן פטור על הקצבה המזכה, שפורסם ביום 27.5.2013, המצייב כנספח ב'.
  - 9.3. חוברות "דע את זכויותיך וחובותיך", מפורסמות באתר רשות המסים, ראה עמ' 22-23.

ב. התייחסות לטענותיך בדבר הזכאות לפטור הנוסף

10. מקבל קצבה שחגיע לגיל הזכאות לפני יום התחילה, חמבקש לזכות בפטור הנוסף, מוטלת עליו החובה - ככל נישום חמבקש ליהנות מפטור ממס בחישוב הכנסתו החייבת - להוכיח כי מתקיימים בו התנאים המזכים לקבלת הפטור ובניהם: כי אינו מקבל קצבה ממשלם נוסף וכי לא ביצע חיוון קצבה לאחר יום התחילה.
11. בסעיף 2 למכתבך שבסימוכין מיום 1.10.17, נטען כי יחיד שחגיע לגיל הזכאות לפני יום התחילה, חיה זכאי לפטור הנוסף "בכל מקרה ואינו תלוי בשום צורה ואופן בכל עניין אחר, לרבות בגובה

2

החטיבה המקצועית – מחלקת קופות גמל

הקצבה המזוכה ו/או בשאלה האם הנישום קיבל טרם יציאתו לגמלאות תשלומים כאלה או אחרים הפטורים ממס ו/או בכל פרמטר אחר". בהמשך לזאת, לטענתך "חברי תקבוצה" הם "כל מי שהגיע לגיל הזכאות לפני יום 1.1.12 ושאינו מקבל קצבה ממשלם נוסף" ולפיכך, כל אחד מחברי תקבוצה הנטענת, זכאי לשיטתך, לפטור הנוסף, מבלי שהיה עליו לבצע פעולה כלשהי כתנאי לקבלת הפטור הנוסף.

טענתך זו אינה נכונה, כפי שמובחר במענה זה. בכל מקרה, כאמור, טענה שנוגעת לטכניקה למתן הפטור, זאת להבדיל מהזכאות לפטור או שלילתה, אינה מקימה "עילוח" לתובענה ייצוגית, ובכל מקרה, אינה נכנסת לגדרי פריט 11 לתוספת.

12. בפני מקבל קצבה עומדות מספר אפשרויות להבטיח התחשבות בפטור הנוסף בחישוב חבותו במס ויפורט.

13. מקבל קצבה רשאי לחגיש לפקיד השומה בקשה להחזר מס, להצהיר על התקיימות התנאים בעניינו, ובחתימיותם – יחושב לו הפטור הנוסף על חכנסתו החייבת באותה שנת מס. (בחקשר זה נציין כי מרשך, מר שביט הגיש לפקיד השומה דוח לשנת המס 2016 ובחתימאם להצהרתו בדו"ח – חושב המס המתחייב על קצבאותיו, לרבות הפטור הנוסף).

14. כמו כן, מקבל קצבה יכול להוכיח ולשכנע את משלם הקצבה כי בעניינו התקיימו כל התנאים המאפשרים חישוב הפטור הנוסף בשלב העברת הקצבה. לפי תקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה) תשנ"ג-1993, על המעביד (לרבות מי שמשלם קצבה) לנכות ממנה מס במקור בחתימאם לתקנות אלו ובין היתר, על משלם קצבה לנכות מס לפי תקנה 5, אלא שעל החלק הפטור ממס לפי סעיף 9א לפקודה - לא ינכה מס. כלומר, בעת חישוב ניכוי המס מהקצבה, משלם קצבה רשאי להתחשב בפטור הנוסף, רק אם מקבל הקצבה עמד בנטל להוכיח את התנאים המוזכרים לעיל, רק אם הוכח בפניו מחו שיעור הפטור לפי סעיף 9א לפקודה, לו זכאי הגמלאי. שכן וכאמור, אם ביצע הגמלאי חיוון קצבה לאחר יום התחילה, מופחת שיעור הפטור לו הוא זכאי. וכן, אם הגמלאי מקבל קצבה ממשלם נוסף, לא ניתן לחשב לו את הפטור הנוסף בעת העברת התשלום ממשלם הקצבה. ולכן במצבים אלו משלם הקצבה אינו רשאי להעניק לו את הפטור הנוסף באופן אוטומטי.

15. בלוח עזר לחישוב מס הכנסה שנתי לשנת המס 2016, שפורסם במקביל להעלאה המדורגת של שיעור הפטור הנוסף, נמנו ארבעה תנאים אשר בהתקיימותם, יחיה רשאי משלם הקצבה להעניק את הפטור הנוסף לגמלאים אשר הגיעו לגיל הזכאות לפני יום התחילה (מצ"ב כנספח ג').

16. יודגש כי בכל מקרה אחר בו לא התמלא אחד מן התנאים המצטברים כאמור לעיל, הונחו משלמי הקצבה לחפנות את הגמלאים לקבלת אישור מפקיד השומה.

17. ויובהר, רשות המיסים אינה מוציאה טפסי 106 לגמלאים עובדי מדינה ואינה מנכה מס במקור לגמלאי המדינת.

החטיבה המקצועית – מחלקת קופות גמל

18. לאור כל האמור, גמלאי המבקש לזכות בפטור הנוסף רשאי להגיש דוח לפקיד השומה ולבקש כי הפטור יחושב במסגרת הישוב הכנסתו החייבת לשנת המס. כמו כן, יכול הגמלאי להוכיח בפני משלם הקצבה כי התקיימו בו התנאים המאפשרים הישוב הפטור הנוסף בשלב העברת הקצבה.

19. כך או אחרת, משאין מדובר בשלילת זכותו של מי שזכאי לקבל את הפטור, אלא לכל היותר אי הענקת הפטור באופן אוטומטי - עד שהגמלאי מראה כי הוא עומד בתנאים לזכאות לפטור - בין באמצעות הצגת מסמכים למעסיק, לרבות תיאום מס מפקיד השומה, או באמצעות פניה לפקיד השומה בעצמו, כדי לבחון על סמך הנתונים המדווחים לו אם אכן הפונה זכאי לפטור. ברי כי אין בעצם אי מתן הפטור באופן אוטומטי כדי לחקים עילה לתביעה בתובענה ייצוגית כנגד הרשות, ובאופן ספציפי יותר, אין בכך משום גביה שלא כדין. בחקשר זה נפנה לעמדת היועץ המשפטי שהוגשה לבית המשפט בנושא קרוב (בר"ם 9100/15), לפיה, טענות מעין אלו אינן עניין לתובענה ייצוגית.

20. מבירור שנתרך מול מנחלת הגמלאות במשרד האוצר נמסר כי מענה מטעמם, אשר יתייחס באופן פרטני למרשך, יישלח אליך בנפרד.

לאור האמור - אנו דוחים את הנטען בפנייתך כי רשות המיסים גובה מס שלא כדין. על פניו נראה כי אין מחלוקת עקרונית לגבי גדר הזכאות לפטור הנוסף למי שהגיע לגיל הזכאות קודם ליום התחילה. יתר טענותיך באשר לדרישות מהגמלאי להוכחת זכאותו, על פי מי מבין האפשרויות העומדות בפניו, אינן מקימות "עילה" לתביעה כנגד הרשות, כמס שנגבחה שלא כדין, עילה הנדרשת לפי חוק תובענות ייצוגיות.

מעבר לנדרש נציין כי באשר לרשות נקבעו הוראות ייחודיות בחוק תובענות ייצוגיות ובפסיקה, בין היתר סעיף 21 לאותו חוק, המגביל את תקופת ההשבה לפי אותו חוק ל- 24 חודשים שקדמו לבקשה לאישור תביעה ייצוגית.

לבסוף נוסיף כי בימים אלו נבחנות ברשות המסים אפשרויות שונות למתן הקלות נוספות על ציבור מקבלי קצבת, בממשק שבינם אל מול משלמי הקצבה.

אין בכלל האמור לעיל משום מיצוי טענות רשות המסים בעניין הנטען במכתבך שבסימוכין.

בברכה,

רונית כהן, רו"ח

מנחלת מחלקת קופות גמל

העתק:

מר משה אשר, רו"ח (עו"ד) - מנחל רשות המסים

מר רולנד עם-שלם, רו"ח (משפטן) - סמנכ"ל בכיר מקצועי, חטיבה מקצועית

מר אורי קלינר, עו"ד (רו"ח) - היועץ המשפטי לרשות המסים

נספח 15

לוח העזר לשנת 2016.

15

**לוח עזר לחישוב
מס הכנסה ממשכורת
ושכר עבודה**

לחודש ינואר 2016 ואילך

**כתובתנו באינטרנט:
www.taxes.gov.il**

<u>עמוד</u>	<u>תוכן העניינים</u>
3	פרק א' דברי הסבר
3	שיעורי המס
10	פרק ב' סכומים מתואמים
14	פרק ג' שווי שימוש
15	פרק ד' תקרות ההכנסה ושיעורי ההנחה בישובים המוטבים
16	פרק ה' מס שכר והיטל עובדים זרים
17	פרק ו' ניכוי מס מתשלומים שאינם משכורת או שכר עבודה
18	פרק ז' פירוט נקודות זיכוי על פי מצב משפחתי
19	פרק ח' פירוט הישובים
29	פרק ט' לוח לחישוב המס

פרק א - דברי הסבר

מעבידים נכבדים

הננו מגישים בזאת לוח עזר לחישוב מס ההכנסה החל על משכורת ועל הכנסה מיגיעה אישית, מחודש ינואר 2016 ואילך.

הלוח מפרט את המס במרווחים של 100 ₪ הכנסה חודשית ממשכורת, משכר עבודה, או מהכנסה אחרת מיגיעה אישית. מהכנסה שבין כל 100 שקל, יש לחשב את המס לפי השיעורים המפורטים בתחתית העמוד.

הננו להבחיר כי הלוח הוא לוח עזר. אם נפלה טעות בנתונים – חוראות החוק הן קובעות.

בחוברת זו יפורטו העדכונים השנתיים במערך הניכויים, החל מחודש ינואר 2016. הנתונים עודכנו בהתאם לסעיף 120 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן: "הפקודה") בשיעור עליית המדד (-0.9%), אלא אם נאמר אחרת.

1. סעיף 121 לפקודה

להלן שיעורי המס לשנת 2016:

מדרגות המס על הכנסות מיגיעה אישית ב- ₪

שיעור המס	הכנסה חודשית	שיעור המס	הכנסה שנתית
10%	עד 5,220	10%	עד 62,640
14%	מ- 5,221 עד 8,920	14%	מ- 62,641 עד 107,040
21%	מ- 8,921 עד 13,860	21%	מ- 107,041 עד 166,320
31%	מ- 13,861 עד 19,800	31%	מ- 166,321 עד 237,600
34%	מ- 19,801 עד 41,410	34%	מ- 237,601 עד 496,920
48%	מכל שקל נוסף	48%	מכל שקל נוסף

מדרגות המס על הכנסות שאינן מיגיעה אישית ב- ₪

שיעור המס	הכנסה חודשית	שיעור המס	הכנסה שנתית
31%	עד 19,800	31%	עד 237,600
34%	מ- 19,801 עד 41,410	34%	מ- 237,601 עד 496,920
48%	מכל שקל נוסף	48%	מכל שקל נוסף

מס נוסף על הכנסות גבוהות

עפ"י סעיף 121 לפקודה, יחיד אשר הכנסתו החייבת בשנת המס עלתה על 803,520 ₪ (66,960 ₪ לחודש), יהיה חייב במס נוסף על חלק הכנסתו החייבת העולה על הסכום הנ"ל, בשיעור של 2%. "הכנסה חייבת" – כהגדרתה בסעיף 121 לפקודה.

2. נקודות זיכוי ליחיד שסיים לימודים לתואר אקדמי

חוראת השעה לשנים 2015-2014 חוארכה לשנים 2017 ו-2016. על כן, סטודנטים שיסיימו את לימודיהם בשנים אלו ימשיכו לקבל נקודות זיכוי בהתאם לחוראת השעה. על פי חוראת השעה, החל משנת המס 2015, יינתנו נקודות זיכוי על פי הכללים הבאים:

- (א) מי שסיים לימודים לתואר אקדמי ראשון בשנים 2014-2017 יהיה זכאי לנקודת זיכוי אחת, בשנת המס שלאחר שנת סיום התואר או בשנת המס שלאחריה, לפי בחירתו.
- (ב) מי שסיים לימודים לתואר אקדמי שני בשנים 2014-2017 יהיה זכאי למחצית נקודת זיכוי, בשנת המס שלאחר שנת סיום התואר או בשנת המס שלאחריה, לפי בחירתו.
- (ג) בתחומי עיסוק שנדרשת התמחות, היחיד רשאי לדחות את נקודת הזיכוי (או מחציתה, לפי העניין) לשנת המס שלאחר שנת סיום ההתמחות.
- (ד) מי שסיים לימודים לתואר אקדמי שלישי ברפואה בשנים 2014-2017 יהיה זכאי לנקודת זיכוי אחת, בשנת המס שלאחר שנת סיום התואר או בשנת המס שלאחריה, לפי בחירתו, וכן למחצית נקודת זיכוי בשנה לאחר השנה שבה קיבל נקודת זיכוי אחת כאמור.
- (ה) מי שסיים לימודים לתואר אקדמי שלישי במסלול ישיר בשנים 2014-2017 יהיה זכאי לנקודת זיכוי אחת, בשנת המס שלאחר שנת סיום התואר הראשון או בשנת המס שלאחריה, לפי בחירתו, וכן למחצית נקודת זיכוי בשנת המס שלאחר שנת סיום התואר השלישי או בשנת המס שלאחריה, לפי בחירתו.
- (ו) מי שסיים לימודי מקצוע בשנים 2014-2017 וזכאי לתעודת מקצוע, יהיה זכאי למחצית נקודת זיכוי, בשנת המס שלאחר שנת סיום לימודי המקצוע או בשנת המס שלאחריה, לפי בחירתו.
- לתשומת לבכם, טופס 119 מעודכן פורסם באתר.

3. תקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית), התשמ"ח - 1985

שיעור הריבית שנקבע בתקנות, לשנת המס 2016, לעניין סעיף 3(ט) לפקודה, בנוגע ליתרות הלוואות, אשר עולות על התקרה הקבועה בתקנות, יחא 3.41%. לא חל כל שינוי לגבי יתרות הלוואות שאינן עולות על התקרה הקבועה בתקנות. שיעור הריבית שנקבע בתקנות לגבי הלוואות אלו הינו שיעור עליית המדד.

4. הנחת תושב מכוח סעיף 11 לפקודת מס הכנסה או סעיף 11 לחוק אזור סחר חופשי

באילת (פטורים וחנחות ממיסים), התשמ"ח - 1985 - אישור תושבות

לאחרונה, נתקלנו במקרים בהם יחידים אשר מבקשים הנחה כמפורט בנדון, ביצעו תיקונים ומחיקות בטופס או בחלק ההצהרה.

כמו כן מתברר שיחידים אלו אף ביקשו לקבל הנחת ישוב למרות שבן/בת הזוג והילדים מתגוררים בישוב אחר שאינו מזכה בתנחה.

לאור האמור, הינכם מתבקשים להקפיד על כך שהבקשות ימולאו בטפסים החדשים. כמו כן, חל איסור על הענקת ההנחה במקרים הבאים:

- 1- בוצעו שינויים או מחיקות או תוספות כלשהם בטופס, שאינם עפ"י השדות הנדרשים למילוי.
- 2- הנישום מנחל "מרכז חיים כפול".
- 3- כתובת בן/בת הזוג והילדים שונה מכתובתו של המבקש.

במקביל, תוקנו טופס 1312 וטופס א' 1312 באופן הבא:

- 1- בטופס 1312 א', נוספה דרישה לפרטי מקום המגורים של בן/בת הזוג וילדים עד גיל 18.
  - 2- נוספה הנחיה מפורשת בטפסים אשר אוסרת ביצוע תיקונים או מחיקות או תוספות כלשהם.
- טפסים המעודכנים מופיעים באתר האינטרנט של רשות המיסים.

5. הטבות מס בישובים (סעיף 11 לפקודה)

ביום 9 בדצמבר 2015 פורסם בס"ח 2513 תיקון לסעיף 11 לפקודה וכן תיקון לחוק לסיוע לשדרות ולישובי הנגב המערבי.

החוק קבע ניקוד לכל ישוב לפי קריטריונים שונים. ישוב אשר עונה על הקריטריונים שנקבעו מוגדר כ-"ישוב מוטב".

ההטבה נקבעה בהתאם לניקוד ולקריטריונים הנ"ל.

סעיף 11 לפקודה קובע בנוסחו החדש כדלקמן:

1. ההטבה תחושב על ההכנסה החייבת מיגיעה אישית.
2. ישוב שנמצא בתחום הניקוד המזכה בשנת המס, יחולו לגביו הכללים של מתן ההקלה באופן יחסי לתקופת התושבות של הנישום בישוב.
3. ישוב שהיה ברשימת הישובים עד ליום 31/12/2015 ואינו נמצא ברשימת הישובים המוטבים לשנת 2016, ימשיך לקבל את ההטבה בשנים 2016 ו-2017 (הוראת מעבר). התנאי לקבלת ההטבה הוא שהנישום היה תושב הישוב במשך כל שנת המס (אין יחסיות). ברשימת הישובים המצורפת מדובר בישוב אחד בלבד – כפר ורדים. תושב כפר ורדים אשר היה זכאי להנחה בשנת המס 2015, יהיה זכאי להנחה בשיעור של 11% עד לתקרה של 159,120 ₪ (בשנת המס 2016) אם הוא היה תושב כפר ורדים בכל שנת המס 2016. האמור חל גם לגבי שנת המס 2017.
4. ישוב שנקבעה לו הנחה לפי הוראת מעבר בשל היותו שייך למועצה אזורית שלפחות חצי מיושביה נכללו ברשימת הישובים המוטבים, יקבלו הנחה כאמור גם בשנים 2016 ו-2017. לגבי ישובים אלו נקבע כי תושב הישוב יהא זכאי להנחה אם הוא גר במהלך כל השנה בישוב. לא תינתן הנחה יחסית. להלן רשימת הישובים:
אלמוג, אפק, בית הגדי, בקעות, ברור חיל, גבעולים, גיתית, גלגל, דורות, ורד יריחו, זרועה, חמרה, יושיביה, ייט"ב, מבקיעים, מירב, מכורה, מלילות, מלכישוע, מסילות, מעגלים, מעלה גלבווע, ניר דוד (תל עמל), נירן, נתוב הגדוד, רוויה, רוחמה, רשפים, שיבולים, שלוחות, שרשרת, תומר.
5. ישוב שנמצא ברשימת הישובים המוטבים בשנת המס 2016 ואילך ויצא מרשימה זו בשנים הבאות, לאור ניקוד שנקבע על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה-תושב ישוב כאמור שהיה תושב הישוב במהלך כל שנת המס שקדמה לשנת הוצאת הישוב מרשימה וגם בכל שנת המס לגביה מתבקש זיכוי (שנת המס שבה הוצא הישוב או שנת המס שלאחריה, לפי הענין, או שתיהן), יהא זכאי להטבה לפי חוק זה בשנה שבה הישוב הוצא מרשימת הישובים המוטבים וגם בשנה שלאחריה. תושב ישוב כאמור, יקבל הנחה בשיעור שנקבע טרם הוצאתו מרשימת הישובים המוטבים. כמו כן, במקרה זה לא יחולו כללי היחסיות וההטבה מותנית במגורי הנישום במהלך כל השנה.
6. סכומי התקרות שנקבעו בתיקון זה יתואמו החל משנת המס 2020, למעט התקרה שנקבעה לכפר ורדים אשר תתואם בשנים 2016 ו-2017.
7. רשימת הישובים לפי סמל יישוב, שם הישוב, שיעור ההנחה ותקרת ההנחה מצ"ב.
8. ההנחה לחייל על פי סעיף 11(ג) לפקודה תהיה בתוקף גם בשנים הבאות והתקרה תתואם החל משנת המס 2020.
9. באשר לעיר אילת, אין שינוי בסעיף 11 לחוק אס"ח והוא ממשיך להיות בתוקף גם בשנים הבאות. ההנחה הינה בשיעור של 10% עד לתקרה של 238,920 ₪ (בשנת 2016).
10. לחזכירכם, עובד המבקש הטבה עפ"י סעיף 11 לפקודה או על פי סעיף 11 לחוק אס"ח, ימציא למעסיקו טופס 1312' וימלא טופס 101. המעסיק יעניק לו את ההטבה בכפוף להוראות החוק וללא צורך להפנותו למשרד השומה.

6. הגדלת הפטור לקצבה לפי סעיף 9א לפקודה

במסגרת תיקון 190 לפקודה, נקבע, כי החל משנת 2016 יעודכן שיעור הפטור לקצבה ויגדל ב- 5.5% מתקרת הקצבה המזכה (בנוסף ל- 8.5% שנוספו בשנת 2012). שיעור הפטור המרבי יעמוד על 49% מתקרת קצבה מזכה. משלם הקצבה יהא רשאי להעניק את התוספת של 5.5% מעבר לפטור שניתן בשנת המס 2015, במקרים הבאים:

א. גמלאים אשר פרשו עד ליום 31/12/2011- אם התקיימו כל התנאים הבאים:

1. הגמלאי הגיע לגיל הזכאות לפני 1/1/2012.
2. הגמלאי הצהיר בטופס 101 כי אין לו קצבאות נוספות.
3. הגמלאי הצהיר כי לא ביצע היוון קצבה לאחר 1/1/2012.
4. הגמלאי היה זכאי בשנים 2012 עד 2015 לתוספת הפטור בשיעור 8.5% מתקרת הקצבה המזכה.

ב. גמלאים אשר פרשו מיום 1/1/2012 ואילך- אם התקיימו כל התנאים הבאים:

1. הגמלאי הגיע לגיל הזכאות.
2. הגמלאי קיבל מפקיד השומה בשנים קודמות "אישור לקביעת סכום ההיוון הפטור של הקצבה וקביעת שיעור הפטור מתקרת הקצבה המזכה", ונקבע בסעיף ב' לאותו אישור כי על פי בקשתו, תוספת הפטור שתהא בעתיד בהתאם להוראת השעה, תגדיל את סכום הקצבה הפטור לחודש, כאשר סכום ההיוון הפטור של הקצבה כמבוקש על ידו ישאר קבוע.
- ג. בכל מקרה אחר- רק באישור פקיד שומה.

7. תקנות מס הכנסה (שיעור המס על הכנסה בעד עבודה במשמרות), התשמ"ו-1986 תוקפה של הוראת השעה מוארך עד ליום 31/12/2016.

8. צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים)

ביום ל' בחשוון התשע"ו, 12/11/2015, פורסם בקובץ התקנות 7571, צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ו-2015. לחלן עיקרי הצו והנחיות בדבר יישומו. הוראות הצו:

1. בסעיף 2 לצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשנ"ג-1992, במקום 18% יבוא 17%.
2. בשנת המס 2015 יחול צו זה לגבי השכר המשתלם ע"י מוסד כספי בעד עבודה בחודש אוקטובר 2015 ואילך ולגבי החלק היחסי מהרווח בשנת מס זו.
3. תחילתו של הצו ביום 1.10.15.

הנחיות לפעולה:

- א. יוטל על מוסד כספי מס שכר בשיעור של 17% מהשכר ששילם בגין עבודה שבוצעה ביום 1/10/2015 ואילך. לפיכך, בגין עבודה שבוצעה בפועל לפני 1/10/2015 יוטל מס שכר בשיעור של 18%, גם אם השכר ישולם בפועל במועד מאוחר יותר, כגון עבור הפרשי שכר.
- ב. יוטל על מוסד כספי מס רווח בשיעור של 17% מהרווח שהפיק מיום תחילת הצו.
- ג. החל משנת המס 2016 שיעור מס הרווח שיוטל על המוסד הכספי יהיה 17% מכל הרווח שהפיק.
- ד. חתיקון אינו חל על מלכ"רים. מלכ"ר חייב במס שכר בשיעור של 7.5% מחשכר ששילם.

9. חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2015

החוק הנ"ל פורסם בס"ח 2511 ביום 30/11/2015 ובמסגרתו תוקנו, בין היתר, הסעיפים הבאים:

- הסעיפים 3(ה)3 לפקודה ו-14(32) לפקודה תוקנו כך שתקרת המשכורת לגביה ניתן להפריש כספים למרכיב התגמולים בקופת גמל לקצבה וכן לביטוח מפני אובדן כושר עבודה הוקטנה. התקרה תהיה שתי פעמים וחצי מהשכר הממוצע במשק במקום ארבע פעמים.
  - סעיף 47 לפקודה תוקן והוקטנה התקרה לצורך חישוב הניכוי בגין הפקדה לקופת גמל כדלקמן:
    - (א) בסעיף קטן (א)5, בהגדרת "הכנסה נוספת", בפסקה (2), במקום "לארבע פעמים" יבוא "לשתי פעמים וחצי".
    - (ב) בסעיף קטן (ב)2(ב), במקום "לארבע פעמים" יבוא "לשתי פעמים וחצי".
- תחילתם של התיקונים הנ"ל, ביום כ' בטבת התשע"ו (1 בינואר 2016).

נקודות זיכוי על פי סעיף 66(ג) לפקודה

בסעיף 66(ג) לפקודה נוספו פסקאות (א)4 ו-6) כדלקמן:
 פסקה (א)4: בחישוב המס של אישה שנישאה לאלמן יובאו בחשבון נקודות זיכוי בעד כל אחד מילדיו כאמור בפסקה (4).
 פסקה (6): בחישוב המס של גבר שנישאה לאלמנה יובאו בחשבון נקודות זיכוי בעד כל אחד מילדיה שהם פעוטות, כאמור בפסקה (5).
 הנחיה למילוי טופס 101: מי שנשוי/אה לאלמנה ומבקש נקודות זיכוי בגין ילדים/פעוטות כאמור לעיל, ימלא את הסעיפים 7 או 8 בחלק ח' לטופס, לפי העניין, ויצרף צילום תעודת זהות של בן/ת הזוג בו רשומים הילדים האמורים.

סמכות לעריכת שומה

במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית לשנים 2015 ו-2016, תוקנו, בין היתר, הסעיפים 145, 152 ו-167 לפקודה. התיקון חל על הדוחות שיש להגישם לגבי שנת המס 2013 ואילך.
 עפ"י התיקון, התקופה בה רשאי פקיד השומה לערוך שומה כאמור בסעיפים 145 ו-167 לפקודה הוארכה משלוש שנים לארבע שנים, ללא צורך באישור המנהל.
 במקביל תוקן גם סעיף 152(ג) לפקודה, כך שגם בשלב ב' הוארכה התקופה משלוש שנים לארבע שנים, ללא אישור המנהל. עוד נקבע באותו סעיף כי התקופה בה ניתן לטפל בשומה בהיעדר דוח (04) הוארכה מארבע שנים לחמש שנים, ללא אישור המנהל.

10. טפסים

הנחת תושב ב"ישוב מוטב" - טופסי 101 ו-1312א

להזכירכם, החל משנת המס 2012, נישום המבקש הטבה עפ"י סעיף 11 לפקודה, ימציא למעסיקו טופס 1312א' כל שנה וימלא טופס 101 כל שנה.

טופסי 101, 106, 119 ו-856

אין שינויים בשנת המס 2016.

טופס 126-
רשומה "10"

החל מהדוחות לשנת 2016, יידרשו המעסיקים לדווח גם על מספר תיק הניכויים שניתן על ידי המוסד לביטוח לאומי.

רשומה "20"

א. דיווח בגין משכורת לחישוב היטל עובדים זרים

דיווח על הענף לפיו מועסק העובד הזר בדוחות 2016 ואילך:
עובד זר שדווח בשדה 8 יידרש המעביד לדווח לגביו גם על הענף שבו מועסק העובד. הדיווח יעשה בשדה נפרד, שיפורסם בהמשך, לפי הפירוט הבא:

קוד	ענף
01	סיעוד/מתן טיפול סיעודי
02	חקלאות
03	מסעדות אתניות
04	תעשייה
05	בניין
99	אחר

ב. דיווח על מתן הנחה לתושב "ישוב מוטב"

מעסיק שחישב לעובד הנחה בשל היותו תושב ב"ישוב מוטב", יידרש לדווח את קוד התקרה לפיו תושבה ההנחה, בהתאם לרשימת הקודים שמפורטת להלן. השדה לדיווח הנחת ישוב מוטב - .

קוד	תקרה	שיעור הנחה	שיעור הנחה
01	160,560	5%	
02	132,000	7%	
03	138,000	8%	
04	156,000	9%	
05	162,000	10%	13%
06	168,000	11%	13%
07	174,000	13%	14%
08	192,000	12%	16%
09	198,000	13%	16%
10	204,000	16%	17%
11	222,000	18%	
12	228,000	18%	
13	234,000	18%	19%
14	241,080	20%	

הנחה בגין תושב כפר ורדים תדווח במתכונת שהייתה בתוקף עד לשנת 2015, קרי בשדה 093/193.

11. הארכת תוקף האישורים

כמידי שנה, תינתן ארכה לאישורים על תיאומי מס, שתוקפם פג בתום שנת המס 2015, עד לתאריך תשלום המשכורת לחודש פברואר 2015 ולא יאוחר מיום 13.03.2016.

יודגש, כי לא תינתן ארכה לאישורים על פטור מניכוי מס חכנסה במקור, ולא תינתן ארכה לתיאומי מס שאינם בגין הכנסת עבודה או קצבה.

12. זיכוי תרומות בתלוש השכר

להזכירכם, מעביד רשאי להעניק לעובדיו זיכוי בגין תרומות כאמור בהוראת ביצוע 7/2012 ובלבד שסכום התרומה המדבי שבגיננו המעביד (המורשה) רשאי להתיר זיכוי לעובדו הינו 25,000 ₪ לשנה.

13. אתר האינטרנט

ההנחיות המפורטות בחוברת זו וכן הנחיות אחרות מפורסמת באתר האינטרנט של רשות המיסים בישראל שכתובתו: www.taxes.gov.il.

בכבוד רב,

**חטיבת שומה וביקורת
רשות המיסים בישראל**

פרק ב - סכומים מתואמים ליום 1 בינואר 2016 ואילך (בש"ח)

		<u>א. נקודת זיכוי</u>
לחודש	216	נקודת זיכוי
		<u>ב. קופות גמל וקרנות השתלמות</u>
לחודש	8,700	הכנסה מזכה שהיא הכנסת עבודה- סעיף 47(א)(1)
לחודש	12,200	הכנסה מזכה שאינה הכנסת עבודה- סעיף 47(א)(1)
לחודש	168	סכום החיסכון המזערי – סעיף 45א(ד)
לחודש	168	סעיף 45א(ח)
לחודש	17,400	
לחודש	8,700	הכנסה לעמית עצמאי- סעיף 47(א)(3)
לחודש	21,750	הכנסה נוספת- סעיף 47(א)(5)
לחודש	8,380	תקרת קצבה מזכה- סעיף 9א(א)
לחודש	4,106	פטור מקצבה לפי סעיף 9א – 49% בין השנים 2016-2019
לחודש	12,230	סכום ההפרשה המרבי למרכיב הפיזיים בקופ"ג לקצבה- סעיף 32(9)(א)(2)
לחודש	4,650	"שכר מינימום" לצורך משיכה בפטור מקופת גמל
לחודש	15,712	משכורת קובעת מרבית שההפרשה בעדה לקרן השתלמות פטורה ממס בעת ההפרשה (הכנסת עבודה)
לשנה	261,000	הכנסה קובעת משוקללת לקרן השתלמות לעצמאי
לשנה	18,240	הפקדה מוטבת – סעיף 9(א16) ו-9(ב16) לפקודה
לחודש	23,660	תקרת הסכום להפרשת המעביד לקופת גמל לקצבה הפטורה ממס בעת ההפרשה- סעיף 3(ה3)
לתקופת הצבירה	91,813	חוק הפיקוח על קופות גמל
לחודש	4,418	סכום צבירה מזערי
		סכום קצבה מזערי
		<u>ג. הטבות מס</u>
הטבות מס ביישובים – ראה בהמשך.		
מענקים פטורים ממס לפי סעיף 9(א7)		
לכל שנת עבודה	12,230	עקב פרישה
לכל שנת עבודה	24,480	עקב מוות
לשנה	178,327	משכורת מרבית שמלכ"ר משלם, הפטורה ממס שכר
לשנה	180	תרומות למוסדות ציבור המזכות בזיכוי -
לשנה	9,212,000	סכום מזערי, סכום העולה על סכום מרבי

סכומים מתואמים ליום 1 בינואר 2016 ואילך (בש"ח) (המשך)

	317,000	פדיון מניה באגודה שיתופית
לחודש	8,040	התקרה לצורך סעיף 9(21) לפקודה - פיצויי הלנת שכר
לחודש	930	סכום הזיכוי המרבי בגין שכר משמרות בתעשייה
לחודש	10,600	ניתן זיכוי רק על אותו חלק משכר המשמרות, אשר לאחר צירופו למשכורת אינו עולה על
לחודש	13,200	משכורת למומחה חוץ
ליממת או כפי שיקבע פקיד השומה	320	הוצאות שהייה מרביות למומחה חוץ
ליממה או כפי שיקבע פקיד השומה	320	הוצאות שהייה לעיתונאים וספורטאים זרים
לחודש	1,770	הוצאות לינה בשל עבודה באזור פיתוח למי שמשפחתו גרה בישוב אחר
לחודש	5,030	שכר דירה פטור ממס אם לא עלה על
אין תקרה מ- 1.1.2003		שכר דירה תחייב במס בשיעור של 10%
לשנה	167,000	תקרת הכנסה חייבת של נטול יכולת לעניין הזיכוי לפי סעיפים 44 או 45
לשנה	268,000	ליחיד: לזוג:
לשנה	608,400	הכנסת עיוור ונכה 100%:
לשנה	72,960	תקרת הכנסה מיגיעה אישית הפטורה ממס- סעיף 9(5)(א)
לשנה	259,920	תקרת הכנסה שאינה מיגיעה אישית הפטורה ממס- סעיף 9(5)(ב)
		תקרת הכנסה מריבית בשל פיקדון שמקורו בפיצויים עבור נזקי גוף
		הכנסה מיגיעה אישית (סעיף 9(5)(א)):
		עד 184 יום - אין פטור.
		364 - 185 יום- חלק יחסי עד לתקרה של 72,960 ₪.
		365 יום או יותר - חלק יחסי עד לתקרה של 608,400 ₪ כשהיא מוכפלת במספר ימי הפטור ומחולקת ב- 365.
		הכנסה שאינה מיגיעה אישית (סעיף 9(5)(ב)):
		עד 184 יום - אין פטור.
		364 - 185 יום- פטור יחסי עד לתקרה של 72,960 ₪.
		365 - יום או יותר- פטור יחסי עד לתקרה של 72,960 ₪ כשהיא מוכפלת במספר ימי הפטור ומחולקת ב- 365.
		אם מדובר בהכנסה מריבית בשל פיקדון שמקורו בפיצויים עבור נזקי גוף - עד לתקרה של 259,920 ₪.
		כל האמור לעיל כפוף לחוראות סעיף 9(5) לפקודה.
		מתנות בשל קשר עסקי
לשנה	210	תקנה (4) לתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות)
לשנה	49,560	הגרלות חימושים ופרסים (תקרת הפטור)
לשנה	97,000	תקרת הפטור למלגת אצל חוקר- סעיף 9(29)

סכומים מתואמים ליום 1 בינואר 2016 ואילך (בש"ח) (המשך)

ד. ניכויים

		ניכוי מוריבית – סעיף 125 לפקודה:
		תקרה מוטבת – סעיף 125(א)
לשנה	62,160	ניכוי למעוטי הכנסה – סעיף 125(ב)
לשנה	9,720	ניכוי גיל פרישה חובה ליחיד – סעיף 125(ג)(1)
לשנה	13,320	ניכוי גיל פרישה חובה לזוג – סעיף 125(ג)(2)
לשנה	16,320	פטור מרבי של 35% - סעיף 125 לפקודה
לשנה	35,196	
		הוצאות לינה בארץ:
		לינה שעלותה נמוכה מ-\$117
מלוא הסכום	\$117	לינה שעלותה גבוהה מ-\$117, 75% מההוצאה אך לא פחות מ
		ולא יותר מ
		$(75\% \times \$267) = \$200$
		הוצאות למתנדב במוסד ציבורי:
		- כיבוד קל
		- נסיעה בתחבורה ציבורית
		- הוצאות דלק
		- שיחות טלפון מבית/נייד
		הוצאות החזקת טלפון שאינו נייד:
		1 - אם סכום ההוצאה אינו עולה על
		סכום ההוצאה המוכרת- סכום ההוצאה שעולה על
		או 80% מההוצאה, לפי הנמוך
		2 - אם סכום ההוצאה עולה על
		סכום ההוצאה המוכרת- סכום ההוצאה שעולה על
לשנה	23,600	
	2,400	
	23,600	
	4,700	
		ה. סכומים אחרים
		תשלום חד-פעמי בעד שירותים או נכסים שאין לנכות ממנו מס במקור 4,920
		(חוק עסקאות גופים ציבוריים)
לשנה	7,680	סכום הלוואה לעניין סעיף 3(ט) שחל עליו רק שיעור עליית המדד
לשנה	3.41%	שיעור הריבית לעניין סעיף 3(ט)
	8,700	תשלום "בתקופת הבחירות"
		מזונות לתושב חוץ- סעיף 220 (לשנת 2015)
		מזערי
לחודש	5,670	מרבי
לחודש	11,320	
לשנת המס 2015	78,800	סכום המחייב קטין בהגשת דוח
לחודש	500	עיצום כספי- סעיף 195(קנס על אי הגשת דוח מקוון)

סכומים מתואמים ליום 1 בינואר 2016 ואילך (בש"ח) (המשך)

		פטור מהגשת דוח:
		תוספת א' - משכורת
2015 לשנת חמס	643,000	תוספת ב' - הכנסה נוספת
2015 לשנת חמס	334,000	תוספת ד' - הכנסת חוץ
2015 לשנת חמס	334,000	תוספת ח' - ריבית
2015 לשנת חמס	638,000	הכנסה מנייר ערך (מחזור)
2015 לשנת חמס	810,720	תקנה 3(א)(6) - נכסי חוץ
2015 לשנת חמס	1,856,000	תקנה 3(א)(7) - יתרה בחשבון תאגיד בנקאי חוץ
2015 לשנת חמס	1,856,000	תקנה 3(א)(8) - מי שחייב במס נוסף עפ"י סעיף 121ב
2015 לשנת חמס	810,720	
		פטור מהגשת דוח מקוון - סעיף 131(ב2)(4)
		הכנסה ליחיד
2015 לשנת	80,520	הכנסה לזוג
2015 לשנת	161,030	

ו. הוצאות נסיעה לח"ל

הוצאות הנסיעה המותרות בניכוי לפי תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות), התשל"ב-1972 מותעדכנות אחת לשנה, לפי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן בארה"ב. שיעור העלייה בשנת 2015 הסתכם ב- 0.50%. סכומי ההוצאה המעודכנים לשנת 2016 יחיו אפוא כלהלן:

	לינה לפי קבלות
מ- 117 עד 267 דולר ליממה	הוצאות אחרות: אם נדרשו הוצאות לינה לפי קבלות
עד 75 דולר ליממה	אם לא הוגשו קבלות על לינה
125 דולר ליממה	שכר לימוד בבית ספר יסודי או תיכון עבור ילדים שטרם מלאו להם 19 שנה
עד 669 דולר לחודש	הוצאות שכירות רכב המשמש בייצור הכנסה
עד 59 דולר ליממה	

רשימת המדינות בהן ניתן להגדיל את סכום הוצאות הלינה וההוצאות האחרות ב- 25%: אוסטרליה, אוסטרליה, איטליה, איסלנד, אירלנד, אנגולה, בלגיה, גרמניה, דובאי, דנמרק, הולנד, הונג קונג, הממלכה המאוחדת (בריטניה), טיוואן, יוון, יפן, לוקסמבורג, נורווגיה, ספרד, עומאן, פינלנד, צרפת, קאטר, קוריאה, קמרון, קנדה, שבדיה, שוויץ.

ז. ניכוי מתשלום בעד שירותים או נכסים (מותנה במרסום ברשומות)

לפי צו מס הכנסה (קביעת תשלומים בעד שירותים או נכסים כהכנסה) התשל"ז - 1977, מי שמחזור עסקיו בשנת חמס 2014 עלה על 5,300,000 ₪ חייב לנכות מס הכנסה במקור מתשלומיו בעד שירותים או נכסים בשנת חמס 2016.

חברת בת שמחזור בשנת חמס 2014 לא עלה על 1,040,000 ₪ אינה חייבת בניכוי זה (בכפוף לצו ולתנאים שבסעיף 2א(2) לצו).

מוסד ציבורי שמחזורו בשנת חמס 2014 לא עלה על 3,200,000 ₪ (בכפוף לצו ולתנאים שבסעיף 2א(3) בצו) אינו חייב בניכוי זה.

ח. ניכוי מתשלום בעד מסחר ביהלומים (מותנה במרסום ברשומות)

לפי צו מס הכנסה (קביעת תשלומים בעד עיבוד יהלומים או בעד מסחר ביהלומים כהכנסה), התשנ"ג-1992, יחיד שמחזור עסקיו בשנת חמס 2014 עלה על 17,100,000 ₪ חייב לנכות מס מתשלומיו בעד מסחר ביהלומים, החל מינואר 2016 ואילך.

פרק ג - שווי השימוש

א. שווי השימוש ברכב המעביד אשר הועמד לרשות העובד (רכב צמוד) ואשר נרשם לראשונה לפני 1/1/2010.

שבועות מחיר	שווי שימוש חודשי
1	2,710
2	2,930
3	3,770
4	4,530
5	6,260
6	8,120
7	10,440
אופנוע L3	900
תקרת "מחיר המתואם לצרכן	501,540
הפחת שווי שימוש (רכב היברידי)	500

ב. רכב שנרשם לראשונה מ- 1/1/2010 ואילך, שווי השימוש לגביו חושב בהתאם לתקרות החדשות המתייחסות לכלי רכב כאמור. לעניין זה, ראה מידע באתר האינטרנט שכתובתו:
https://www.misim.gov.il/MM_UseCar10/UseCarScreen.aspx

ג. שווי שימוש טלפון נייד - (רט"ן)
 הסכום הנקוב בתקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברדיו טלפון נייד) 105 לחודש

פרק ד – תקרות החכנסה ושיעורי הנחה בישובים המוטבים

(א) טבלת שיעורי הנחה ממש ותקרות לתושבי "ישובים מוטבים"

תקרת החכנסה	שיעור הנחה
132,000	7%
138,000	8%
156,000	9%
162,000	10%
159,120 (כפר ורדים)	11%
168,000	11%
192,000	12%
162,000	13%
168,000	13%
174,000	13%
198,000	13%
174,000	14%
192,000	16%
198,000	16%
204,000	16%
204,000	17%
222,000	18%
228,000	18%
234,000	18%
234,000	19%
241,080	20%

(ב) תושבי אילת: סעיף 11 לחוק אזור סחר חופשי

הנחה של 10% על הכנסה חייבת לפי סעיף 2(1) או 2(2) שהופקה באזור אילת או חבל אילות עד לתקרה של 238,920 ₪.

(ג) כוחות הביטחון:

הנחה של 5% מן המשכורת המיוחדת עד לסכום הכנסה של 160,560 ₪ לשנה- התקרה מוקפאת עד 1/1/2020.

פרק ה- מס שכר וחיטל על העסקת עובדים זרים

<u>שיעור מס</u>	<u>מס שכר</u>
7,5%	מלכ"ר
17%	מוסד כספי

חיטל על העסקת עובדים זרים

20%	כללי
10%	עובד חוקי בענף החקלאות
15%	עובד חוקי בענף התעשייה והבניין
15%	עובד חוקי בענף המסעדות האתניות

פרק ו- ניכוי מס הכנסה מתשלומים שאינם משכורת או שכר עבודה

כאשר הניכוי הוא לפי השיעור שנקבע בתקנות, יש לנכות מס הכנסה בשיעורים תבאים:

<u>שיעור הניכוי</u>	<u>סוג התשלום</u>
48%	שכר סופרים
48%	סוגי שכר
48%	משיכות מקרן השתלמות
40%	תשלום למעביד מקופת גמל
35%	תשלום שלא כדין מקופת גמל לתגמולים
הגבוה מבין 35% ושיעור המס השולי	תשלום שלא כדין מקופת גמל לקצבה
40%	עמלת ביטוח
35%	דמי שכירות מקרקעין
30%	עבודות הלבשה, מתכת, חשמל ואלקטרוניקה ועבודות הובלה
30%	עיבוד יחלומים ומסחר ביחלומים
30%	עבודות בניה והובלה
30%	עבודה חקלאית
15%	תוצרת חקלאית
25%	דיבידנד
30%	דיבידנד בעל מניות מהותי
25%	תשלום לתושב חוץ יחיד
25%	תשלום לתושב חוץ שהוא חבר בני אדם
30%	שירותים או נכסים
48%	דמי השאלה ליחיד
25%	דמי השאלה לחבר בני אדם
20%	דמי השאלה לקרן נאמנות חייבת
30%	השתכרות או רווח שמקורם בהימורים, חגרות או פעילות נושאת פרסים
20%	דיבידנד מהכנסה מועדפת של מפעל מועדף – סעיף 51
20%	דיבידנד מהכנסה מוטבת של מפעל מוטב ששנת הבחירה לגביו היא 2014 ואילך - סעיף 51(ג)1
20%	דיבידנד מהכנסה מוטבת של מפעל מוטב ששנת הבחירה לגביו היא עד 2013 - סעיף 51(ג)1
15%	דיבידנד שחולק מהכנסה חייבת של מפעל מאושר שכתב האישור לגביו ניתן החל מיום 1/1/2014 - סעיף 47(ב)2(א)
20%	דיבידנד שחולק מהכנסה חייבת של מפעל מאושר שכתב האישור לגביו ניתן עד ליום 1/1/2014 - סעיף 47(ב)2(א)
15%	

פרק ז- דוגמאות למתן נקודות זיכוי על פי מצב המשפחתי

מספר נקודות זיכוי	הזכאים לפי מצב המשפחתי
1	רווק ללא ילדים נשוי ללא ילדים אלמן/גרוש ללא ילדים
2	רווקה ללא ילדים נשואה ללא ילדים אלמנה/גרושה ללא ילדים
3	נשוי (יחיד מוטב) שלאשתו אין הכנסה ואין ילדים נער בגיל 16-17 אב לפעוט בשנת הלידה ובשנה בה מלאו לו שלוש (למעט אב החי בנפרד וילדיו בחזקתו) גבר החי בנפרד ומשלם מזונות בגין ילד (שאיננו פעוט) שאינו בחזקתו אשה נשואה ולה ילד בוגר או יילוד
4	גבר הורה יחיד ולו ילד בוגר בחזקתו אב החי בנפרד ולו יילוד או ילד בוגר בחזקתו נערה בגיל 16-17 אשה נשואה ולה ילד בגיל 6 עד 17
5	אב לפעוט בשנה לאחר שנת לידתו ובשנה שלאחריה (למעט אב החי בנפרד וילדיו בחזקתו) גבר הורה יחיד ולו ילד אחד, בגיל 6 עד 17, בחזקתו גבר החי בנפרד ולו ילד, בגיל 6 עד 17, בחזקתו אשה חחיה בנפרד ולה יילוד או ילד בוגר בחזקתה
6	אשה נשואה ולה ילד בשנה שלאחר לידתו ועד השנה בה מלאו לו 5 גבר הורה יחיד ולו יילוד בחזקתו
7	אשה הורה יחיד ולה יילוד בחזקתה גבר הורה יחיד ולו ילד אחד, בגיל 4 או 5, בחזקתו גבר החי בנפרד ומשלם מזונות בגין פעוט, בשנה שלאחר שנת הלידה ובשנה שבה מלאו לו שנתיים שאיננו בחזקתו אב החי בנפרד ולו ילד אחד בגיל שנה עד גיל 5 בחזקתו
8	אשה הורה יחיד ולה ילד אחד בגיל, 4 או 5, בחזקתה אשה החיה בנפרד ולה ילד אחד בגיל שנה עד גיל 5 בחזקתה אשה החיה בנפרד ומשלמת מזונות בגין פעוט, בשנה שלאחר שנת הלידה ובשנה שבה מלאו לו שנתיים, שלא בחזקתה
9	גבר הורה יחיד ולו פעוט אחד בגיל 3 בחזקתו
10	אשה הורה יחיד ולה פעוט אחד בגיל 3 בחזקתה
11	גבר הורה יחיד ולו פעוט בשנה שלאחר שנת הלידה ובשנה בה מלאו לו שנתיים בחזקתו
12	אשה הורה יחיד ולה פעוט בשנה שלאחר שנת הלידה ובשנה בה מלאו לו שנתיים בחזקתה

יחיד מוטב: יחיד שהוא או בן זוגו הגיע לגיל פרישה או עיוור או נכה לפי סעיף 9(5) לפקודה
הורה יחיד: הורה במשפחה חד-הורית שהיה לו ילד שבשנת המס טרם מלאו לו 19 שנים שחחורה
השני שלו נפטר או שהילד רשום במרשם האוכלוסין בלא פרטי החורה השני.
פעוט: ילד שטרם מלאו לו 4 שנים בשנת המס
יילוד: ילד שנוולד בשנת המס
בוגר: ילד שמלאו לו 18 בשנת המס

נספח 16

נתוני הלמ"ס לשנת 2016 לעניין מספרם של חברי
הקבוצה.

16

2.3

אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת, מין וגיל
 POPULATION, BY POPULATION GROUP, RELIGION, SEX AND AGE

Age	ממוצע 2016									אלפים
	קבוצת אוכלוסייה (1)			קבוצת אוכלוסייה (2)			סך הכל (1)			
	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	
TOTAL	878.7	898.8	1,777.5	3,430.1	3,338.4	6,768.5	4,308.8	4,237.2	8,546.0	סך הכל 0
0	19.7	21.0	40.8	87.5	71.3	158.8	87.2	82.3	179.5	1
1	19.7	20.9	40.6	87.0	71.0	158.1	86.8	81.9	178.7	2
2	19.4	20.5	39.9	85.9	69.8	155.7	85.3	80.3	175.6	3
3	19.5	20.5	40.0	86.0	68.3	154.3	84.4	88.8	173.3	4
4	19.7	20.8	40.4	83.9	68.8	152.6	83.5	87.6	171.1	4-0
5	88.0	103.7	201.6	328.3	347.3	675.6	427.2	481.0	878.2	5
6	19.8	20.8	40.5	82.8	65.8	148.6	82.3	88.6	180.9	6
7	19.7	20.5	40.2	81.8	64.9	146.4	81.3	86.4	185.7	7
8	19.2	20.1	39.3	80.8	62.8	143.4	79.0	82.7	181.7	8
9	18.8	19.9	38.7	77.7	60.3	138.0	76.5	80.2	185.7	9
10	18.8	19.9	38.7	75.7	58.8	134.5	74.8	78.4	182.9	9-5
11	96.1	101.1	197.3	287.4	312.2	609.7	383.6	413.4	806.9	10
12	18.8	19.8	38.7	83.8	68.8	152.6	72.9	76.8	149.2	11
13	19.0	20.2	39.2	82.7	65.6	148.1	71.7	75.8	147.3	12
14	19.8	20.8	40.6	82.3	64.8	147.1	72.1	75.7	147.8	13
15	20.9	21.1	41.4	80.7	63.1	143.8	71.0	74.2	145.3	14
16	20.1	21.2	41.3	78.8	60.9	139.6	69.8	72.1	141.9	14-10
17	88.7	109.1	201.2	288.1	271.1	559.2	358.3	374.2	730.5	15
18	19.9	21.1	41.0	87.8	60.2	148.0	67.7	71.3	139.0	16
19	19.4	20.4	39.8	87.1	68.8	155.9	68.8	70.0	138.8	17
20	18.9	19.9	38.9	86.3	68.5	154.8	68.3	68.6	136.9	18
21	18.4	19.3	37.7	84.8	67.9	152.7	64.2	67.2	131.4	19
22	17.7	18.5	36.2	81.1	67.2	148.3	62.8	65.7	128.5	19-15
23	84.4	88.2	183.6	232.2	243.6	475.7	326.8	342.7	669.3	20
24	17.4	18.0	35.4	80.1	66.0	146.1	61.4	64.1	125.5	21
25	16.7	17.5	34.2	78.7	65.5	144.2	60.6	63.0	123.6	22
26	16.3	17.2	33.5	77.0	65.8	142.8	60.3	62.8	123.0	23
27	16.8	16.7	32.5	76.1	66.8	142.9	60.0	62.4	122.3	24
28	16.4	16.1	31.5	74.6	65.8	140.4	59.9	61.8	121.7	24-20
29	81.6	85.6	167.2	220.4	228.3	448.7	302.0	313.9	615.9	25
30	15.0	15.8	30.8	73.7	65.8	139.5	58.7	61.2	120.9	26
31	14.5	14.8	29.3	72.0	65.8	137.8	58.4	60.7	120.1	27
32	13.8	14.0	27.8	70.5	68.2	138.7	58.1	60.2	118.3	28
33	12.7	12.9	25.6	68.9	68.8	137.7	58.8	68.4	118.0	29
34	12.1	12.1	24.2	68.8	68.9	137.7	58.7	68.0	117.7	29-25
35	87.8	88.4	176.2	227.8	231.2	459.0	296.4	300.6	596.0	30
36	11.6	11.8	23.2	64.3	67.2	131.5	58.8	66.0	117.8	31
37	11.4	11.7	23.1	64.1	67.2	131.3	58.8	68.9	117.7	32
38	11.4	11.5	22.9	64.5	67.8	132.3	58.9	69.1	118.0	33
39	11.2	11.3	22.5	64.3	67.1	131.4	58.4	68.4	116.8	34
40	10.8	11.1	21.9	63.6	65.8	129.4	57.4	66.9	114.3	34-30
41	86.3	87.3	173.6	236.1	235.0	471.1	292.4	292.3	584.7	35
42	10.7	10.9	21.6	62.2	65.4	127.6	57.0	66.3	113.3	36
43	11.0	11.1	22.1	65.7	65.1	130.8	58.7	66.2	112.9	37
44	11.2	11.3	22.5	64.4	63.8	128.2	58.8	64.9	110.5	38
45	11.2	11.3	22.5	64.1	63.1	127.2	58.4	64.4	109.7	39
46	11.2	11.3	22.5	64.3	64.5	128.8	58.5	65.8	112.3	40
47	85.3	85.9	171.3	228.8	221.7	450.5	281.2	277.6	558.8	39-35
48	11.1	11.2	22.3	64.8	64.8	129.6	58.7	65.8	112.6	41
49	10.8	11.0	21.8	64.3	63.5	127.8	58.1	64.5	109.6	42
50	10.6	10.8	21.4	62.8	61.8	124.6	57.3	62.6	109.0	43
51	10.4	10.5	20.8	61.7	60.5	122.2	57.0	60.9	109.0	44
52	10.0	10.1	20.1	61.4	60.1	121.5	57.0	60.2	107.7	44-40
53	82.9	83.6	166.4	215.8	210.6	426.4	268.7	264.1	532.8	

אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת, מין וגיל (המשך)
 POPULATION, BY POPULATION GROUP, RELIGION, SEX AND AGE (Cont.)

2.3

Age	Thousands									אלפים
	Population group			קבוצת אוכלוסייה			סך הכל (1)			
	(1) ערבים (Arabs)			(2) יהודים ואחרים (Jews and others)			Total (1)			
	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	
45	9.7	8.7	18.4	40.7	39.4	80.1	50.4	48.2	98.6	45
46	9.3	9.4	18.7	38.8	37.5	76.3	47.9	46.9	94.8	46
47	8.9	9.0	17.9	36.8	36.7	73.5	45.8	44.7	90.5	47
48	8.4	8.6	17.1	34.9	33.7	68.6	43.3	42.3	85.6	48
49	8.4	8.5	16.9	34.1	32.9	67.0	42.5	41.1	83.6	49
45-49	44.7	45.3	90.0	185.1	179.0	364.1	229.9	224.3	454.1	49-45
50	8.4	8.6	17.0	34.2	32.7	66.9	42.8	41.3	84.1	50
51	8.3	8.4	16.6	33.5	32.4	65.9	41.8	40.8	82.6	51
52	7.9	7.8	15.7	32.9	31.7	64.6	40.8	39.6	80.3	52
53	7.5	7.4	14.9	33.0	31.0	64.0	40.5	38.4	78.9	53
54	7.1	6.9	14.0	33.5	31.0	64.4	40.5	37.9	78.5	54
50-54	39.1	39.1	78.2	187.1	169.8	356.9	208.2	197.9	406.1	54-50
55	6.7	6.8	13.5	34.4	31.7	66.0	41.1	38.2	79.3	55
56	6.3	6.2	12.5	34.8	32.0	66.8	41.1	38.1	79.2	56
57	5.8	5.7	11.5	34.3	31.4	65.7	40.1	37.1	77.2	57
58	5.5	5.3	10.9	34.0	31.0	65.0	39.6	36.4	76.0	58
59	5.1	4.5	9.6	34.0	31.0	65.0	39.1	35.8	74.9	59
55-59	28.4	28.8	57.2	171.5	167.1	338.6	201.0	185.7	386.7	59-55
60	4.9	4.6	9.5	34.4	31.2	65.6	38.3	35.8	74.1	60
61	4.6	4.4	9.0	34.3	30.9	65.2	38.9	35.2	74.1	61
62	4.3	4.1	8.4	34.2	30.8	65.0	38.5	34.7	73.2	62
63	4.1	3.8	7.9	34.8	31.1	65.9	38.7	34.9	73.6	63
64	3.9	3.5	7.4	34.5	31.1	65.6	38.7	34.6	73.3	64
60-64	21.8	20.4	42.2	172.3	164.9	337.1	194.1	176.3	370.4	64-60
65	3.9	3.4	7.3	34.3	30.8	65.0	38.2	34.0	72.2	65
66	3.1	2.8	5.9	32.8	29.3	62.1	35.9	32.1	68.0	66
67	2.5	2.3	4.8	31.4	27.7	59.1	34.0	30.0	64.0	67
68	2.8	2.4	5.2	32.5	28.3	60.8	35.3	30.7	66.0	68
69	2.8	2.6	5.4	32.1	27.7	59.8	35.0	30.2	65.2	69
65-69	15.1	13.5	28.6	163.3	143.6	306.9	178.4	157.1	335.4	69-65
70	2.8	2.5	5.3	28.7	23.1	51.8	29.5	25.7	55.2	70
71	2.7	2.3	5.0	21.2	18.8	40.0	23.8	20.9	44.7	71
72	2.4	2.2	4.6	18.0	15.6	33.6	20.4	17.7	38.1	72
73	2.2	1.9	4.2	16.4	13.7	30.2	18.7	15.8	34.3	73
74	1.9	1.7	3.6	16.8	13.6	30.4	18.7	15.3	34.0	74
70-74	12.1	10.8	22.9	99.1	84.8	183.9	111.1	96.2	207.3	74-70
75	1.8	1.6	3.4	17.6	13.9	31.5	19.4	15.6	34.9	75
76	1.8	1.4	3.1	17.9	14.0	31.9	19.5	15.4	34.9	76
77	1.5	1.3	2.8	16.3	14.1	30.4	19.8	16.4	36.2	77
78	1.5	1.1	2.7	16.6	14.1	30.7	20.1	16.2	36.3	78
79	1.4	1.1	2.5	17.5	13.1	30.6	18.9	14.2	33.0	79
75-79	7.8	6.6	14.3	89.9	89.1	179.0	97.7	75.7	173.3	79-75
80	1.2	1.0	2.2	15.7	11.8	27.3	16.9	12.6	29.5	80
81	1.0	0.8	1.8	14.3	10.4	24.8	15.3	11.2	26.4	81
82	0.9	0.7	1.6	12.9	9.1	22.0	13.8	9.8	23.6	82
83	0.9	0.6	1.4	12.3	8.5	20.8	13.1	9.1	22.2	83
84	0.7	0.5	1.2	11.4	7.7	19.2	12.1	8.2	20.4	84
80-84	4.7	3.5	8.2	66.5	47.3	113.8	71.2	50.8	122.0	84-80
85-89	2.2	1.5	3.8	44.3	27.4	71.8	46.6	28.9	75.5	89-85
90-94	0.8	0.5	1.3	21.8	11.7	33.5	22.8	12.2	34.9	94-90
95+	0.4	0.3	0.7	6.3	4.1	10.4	6.7	4.4	11.1	+95

אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת, מין וגיל (המשך)
 POPULATION, BY POPULATION GROUP, RELIGION, SEX AND AGE (Cont.)

2.3

Age	Religion									גיל
	נוצרים - סך הכל(3) Christians - total(3)			מוסלמים Moslems			יהודים Jews			
	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	
TOTAL	88.9	80.2	167.1	744.1	781.8	1,808.0	3,225.1	3,185.3	6,380.3	סך הכל
0	1.0	1.1	2.2	17.8	18.6	36.4	65.2	68.9	134.1	0
1	1.1	1.2	2.3	17.8	18.6	36.2	64.4	68.2	132.7	1
2	1.1	1.2	2.3	17.9	18.2	36.5	63.2	67.1	130.3	2
3	1.1	1.2	2.3	17.4	18.3	35.7	62.5	65.7	128.2	3
4	1.1	1.2	2.3	17.5	18.5	36.0	61.4	64.1	125.5	4
0-4	6.5	5.9	11.4	87.4	92.4	179.8	318.7	334.1	680.8	4-0
5	1.1	1.2	2.2	17.5	18.5	36.0	60.2	63.2	123.4	5
6	1.0	1.1	2.2	17.8	18.2	35.8	60.2	62.4	121.6	6
7	1.0	1.1	2.1	17.1	17.8	34.9	57.5	60.1	117.6	7
8	1.0	1.1	2.1	16.7	17.6	34.3	55.4	57.9	113.4	8
9	1.1	1.1	2.2	18.6	17.5	34.2	53.4	56.2	109.5	9
5-9	5.2	5.6	10.9	85.6	89.7	175.2	295.8	299.8	585.5	9-5
10	1.1	1.1	2.2	16.6	17.5	34.2	51.5	54.4	105.9	10
11	1.1	1.2	2.3	16.9	17.8	34.7	50.4	53.1	103.5	11
12	1.1	1.2	2.4	17.8	18.4	36.0	50.0	52.4	102.4	12
13	1.2	1.2	2.4	18.0	18.7	36.7	48.4	50.8	99.2	13
14	1.2	1.2	2.4	17.8	18.7	36.5	46.4	48.6	95.0	14
10-14	5.6	6.1	11.7	86.9	91.2	178.2	246.8	259.3	508.1	14-10
15	1.2	1.3	2.5	17.5	18.5	36.0	45.7	47.6	93.8	15
16	1.2	1.3	2.5	17.0	17.9	34.8	45.0	47.3	92.3	16
17	1.2	1.3	2.5	16.8	17.4	34.1	44.3	46.3	90.5	17
18	1.2	1.3	2.6	16.0	16.8	32.8	43.6	45.6	89.3	18
19	1.3	1.3	2.6	15.3	16.0	31.3	42.9	44.8	87.6	19
15-19	6.2	6.5	12.7	82.5	86.5	169.1	221.4	232.0	453.4	19-15
20	1.2	1.3	2.5	16.0	16.5	30.5	41.8	43.8	85.6	20
21	1.3	1.3	2.6	14.3	16.0	29.3	41.7	43.1	84.8	21
22	1.3	1.3	2.6	13.8	14.7	28.6	42.0	43.2	85.2	22
23	1.2	1.3	2.5	13.5	14.2	27.7	42.0	43.3	85.3	23
24	1.3	1.3	2.6	13.1	13.7	26.8	42.2	43.1	85.3	24
20-24	6.3	6.4	12.7	69.6	73.2	142.8	209.8	216.2	426.0	24-20
25	1.3	1.3	2.6	12.7	13.2	25.9	42.3	43.0	85.3	25
26	1.3	1.3	2.6	12.2	12.4	24.8	42.4	43.2	85.5	26
27	1.3	1.3	2.5	11.4	11.7	23.1	42.6	43.3	85.9	27
28	1.2	1.2	2.4	10.6	10.8	21.4	42.8	43.4	86.3	28
29	1.2	1.2	2.4	10.0	10.1	20.2	43.4	43.8	87.2	29
25-29	6.4	6.2	12.6	57.0	58.3	115.3	213.5	216.7	430.1	29-25
30	1.2	1.1	2.4	9.5	9.8	19.3	44.1	44.1	88.1	30
31	1.2	1.1	2.4	9.5	9.7	19.2	44.1	44.1	88.2	31
32	1.2	1.1	2.3	9.5	9.6	19.0	44.0	44.4	88.4	32
33	1.3	1.1	2.4	9.3	9.4	18.7	43.6	44.0	87.6	33
34	1.2	1.1	2.3	9.0	9.2	18.2	42.9	42.6	85.7	34
30-34	6.3	5.5	11.8	46.7	47.6	94.4	218.7	219.5	438.1	34-30
35	1.3	1.1	2.4	8.9	9.0	17.9	42.5	42.4	85.0	35
36	1.3	1.2	2.5	9.1	9.2	18.3	42.0	42.1	84.1	36
37	1.4	1.1	2.5	9.2	9.4	18.5	40.7	40.7	81.5	37
38	1.4	1.2	2.6	9.2	9.3	18.5	40.5	40.3	80.9	38
39	1.3	1.2	2.6	9.2	9.3	18.5	41.7	41.7	83.4	39
35-39	6.7	5.8	12.5	45.5	46.1	91.6	207.5	207.3	414.9	39-35
40	1.3	1.2	2.5	9.1	9.3	18.4	42.0	41.8	83.8	40
41	1.3	1.2	2.5	8.9	9.1	18.0	40.7	40.8	81.3	41
42	1.3	1.2	2.5	8.7	8.9	17.6	39.1	38.9	78.0	42
43	1.3	1.1	2.5	8.5	8.5	17.1	38.0	37.5	75.5	43
44	1.3	1.1	2.4	8.2	8.3	16.5	37.8	37.2	74.9	44
40-44	6.6	5.8	12.3	43.4	44.2	87.5	197.5	195.9	393.5	44-40

אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת, מין וגיל (המשך)
 POPULATION, BY POPULATION GROUP, RELIGION, SEX AND AGE (Cont.)

2.3

אלפים

Thousands

Average 2016

Age	דת									גיל
	Religion			מוסלמים			יהודים			
	נוצרים - סך הכל(3) Christians - total(3)			מסלמים			יהודים			
נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total		
45	1.2	1.1	2.3	8.0	8.0	16.0	37.1	38.8	73.8	45
46	1.2	1.1	2.3	7.8	7.7	15.3	35.2	34.8	70.0	46
47	1.2	1.1	2.3	7.2	7.4	14.8	33.7	33.1	68.8	47
48	1.2	1.1	2.3	6.9	7.0	13.8	31.8	31.2	63.1	48
49	1.2	1.1	2.3	6.8	6.9	13.7	31.1	30.3	61.4	49
45-49	6.1	5.6	11.8	38.5	36.9	73.4	188.9	186.0	334.9	45-49
50	1.2	1.1	2.3	6.8	6.9	13.8	31.4	30.4	61.8	50
51	1.2	1.1	2.3	6.7	6.7	13.4	30.7	30.2	60.9	51
52	1.2	1.0	2.2	6.4	6.2	12.6	30.1	29.8	59.7	52
53	1.2	1.0	2.1	6.0	5.9	11.9	30.2	29.0	59.2	53
54	1.2	1.0	2.1	5.8	5.6	11.1	30.8	28.9	59.6	54
50-54	5.9	5.2	11.1	31.5	31.2	62.7	153.0	148.2	301.2	50-54
55	1.1	1.0	2.1	5.3	5.2	10.5	31.5	29.7	61.2	55
56	1.1	0.9	2.0	4.9	4.8	9.7	32.0	30.1	62.2	56
57	1.0	0.9	1.9	4.5	4.4	8.9	31.7	29.6	61.4	57
58	1.0	0.8	1.8	4.3	4.2	8.5	31.5	29.4	60.9	58
59	0.9	0.8	1.7	4.0	3.8	7.7	31.8	28.5	61.1	59
55-59	6.1	4.4	9.5	23.1	22.3	45.4	158.4	148.3	308.7	55-59
60	0.9	0.8	1.7	3.8	3.5	7.4	32.1	29.7	61.8	60
61	0.9	0.8	1.8	3.6	3.3	6.9	32.1	29.4	61.5	61
62	0.8	0.7	1.5	3.3	3.1	6.4	32.0	29.3	61.3	62
63	0.8	0.7	1.5	3.1	2.9	6.0	32.5	29.8	62.4	63
64	0.8	0.7	1.4	3.0	2.8	5.8	32.7	29.8	62.8	64
60-64	4.2	3.6	7.8	16.9	15.5	32.4	161.4	148.0	309.5	60-64
65	0.8	0.8	1.4	2.9	2.5	5.5	32.3	28.3	61.7	65
66	0.7	0.8	1.2	2.3	2.1	4.4	30.8	28.0	58.8	66
67	0.8	0.5	1.1	1.9	1.7	3.6	29.4	26.5	55.9	67
68	0.7	0.5	1.2	2.1	1.8	3.8	30.8	27.2	57.7	68
69	0.7	0.5	1.2	2.1	1.9	4.0	30.2	26.5	56.7	69
65-69	3.4	2.8	6.2	11.3	9.9	21.2	153.3	137.5	280.8	65-69
70	0.6	0.5	1.1	2.1	1.8	4.0	25.2	22.2	47.4	70
71	0.5	0.4	1.0	2.0	1.8	3.8	20.1	17.8	38.1	71
72	0.5	0.4	0.9	1.8	1.7	3.5	17.1	15.1	32.2	72
73	0.4	0.3	0.8	1.7	1.5	3.2	15.6	13.3	28.9	73
74	0.4	0.3	0.7	1.5	1.3	2.7	15.8	13.0	28.8	74
70-74	2.6	2.0	4.6	9.1	8.1	17.3	93.8	81.5	175.3	70-74
75	0.5	0.3	0.8	1.3	1.2	2.4	16.6	13.3	28.8	75
76	0.5	0.3	0.8	1.1	1.0	2.2	16.7	13.3	30.1	76
77	0.4	0.3	0.7	1.0	0.9	1.9	17.2	13.4	30.6	77
78	0.4	0.3	0.7	1.0	0.8	1.9	17.4	13.5	30.9	78
79	0.4	0.3	0.7	1.0	0.8	1.7	16.4	12.5	29.1	79
75-79	2.2	1.5	3.7	5.4	4.7	10.2	84.3	66.1	150.4	75-79
80	0.4	0.2	0.6	0.8	0.7	1.5	14.9	11.3	26.2	80
81	0.3	0.2	0.5	0.7	0.5	1.3	13.7	10.1	23.9	81
82	0.3	0.2	0.4	0.8	0.5	1.1	12.5	8.9	21.4	82
83	0.3	0.1	0.4	0.8	0.4	1.0	11.9	8.3	20.2	83
84	0.2	0.1	0.4	0.5	0.3	0.8	11.1	7.8	18.7	84
80-84	1.4	0.8	2.3	3.2	2.4	5.6	64.1	48.3	110.4	80-84
85-89	0.8	0.4	1.2	1.5	1.0	2.5	42.9	26.9	69.8	85-89
90+	0.5	0.2	0.8	0.8	0.6	1.4	27.3	15.8	42.9	+90

אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת, מין וגיל (המשך) **2.3**
 POPULATION, BY POPULATION GROUP, RELIGION, SEX AND AGE (Cont.)

Age	מוצע 2016 Average									אלפים Thousands	
	Religion			דת			מהם נוצרים ערבים Thereof: Arab Christians				גיל
	Not classified by religion			דרוזים Druze							
נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	סך הכל		
TOTAL	184.1	156.5	342.6	67.8	70.5	138.3	66.0	65.5	131.5	סך הכל	
0	2.1	2.3	4.4	1.2	1.3	2.4	0.9	1.0	1.9	0	
1	2.6	2.6	5.1	1.1	1.2	2.4	1.0	1.0	2.0	1	
2	2.5	2.6	5.1	1.1	1.2	2.3	1.0	1.0	2.0	2	
3	2.4	2.5	4.6	1.1	1.2	2.3	0.9	1.0	2.0	3	
4	2.4	2.5	4.6	1.2	1.2	2.4	1.0	1.0	2.0	4	
0-4	11.6	12.6	24.3	5.7	6.1	11.9	4.8	5.1	9.9	4-0	
5	2.3	2.5	4.6	1.2	1.3	2.5	0.9	1.0	1.9	5	
6	2.2	2.4	4.6	1.2	1.3	2.6	0.9	1.0	1.9	6	
7	2.2	2.3	4.5	1.2	1.3	2.5	0.9	0.9	1.8	7	
8	2.1	2.2	4.3	1.2	1.3	2.5	0.9	0.9	1.8	8	
9	2.2	2.3	4.6	1.2	1.3	2.6	0.9	1.0	1.9	9	
5-9	11.0	11.6	22.7	6.0	6.6	12.6	4.6	4.9	9.4	9-5	
10	2.1	2.2	4.3	1.3	1.3	2.6	0.9	1.0	1.9	10	
11	2.0	2.2	4.2	1.2	1.3	2.5	0.9	1.0	1.9	11	
12	2.1	2.2	4.3	1.3	1.3	2.6	0.9	1.1	2.0	12	
13	2.1	2.1	4.3	1.3	1.3	2.6	1.0	1.0	2.0	13	
14	2.1	2.1	4.2	1.3	1.4	2.7	1.0	1.1	2.1	14	
10-14	10.4	10.9	21.3	6.4	6.6	13.0	4.8	5.1	9.9	14-10	
16	2.0	2.1	4.1	1.3	1.4	2.7	1.1	1.1	2.2	16	
18	2.0	2.1	4.1	1.2	1.4	2.6	1.1	1.1	2.2	18	
17	2.0	2.1	4.0	1.2	1.3	2.6	1.1	1.1	2.2	17	
18	2.0	2.1	4.2	1.2	1.3	2.6	1.1	1.2	2.3	18	
19	2.1	2.2	4.3	1.3	1.3	2.6	1.1	1.2	2.3	19	
15-19	10.1	10.7	20.8	6.3	6.8	13.1	5.4	5.7	11.1	19-15	
20	2.0	2.3	4.3	1.3	1.4	2.7	1.1	1.1	2.2	20	
21	1.9	2.3	4.1	1.3	1.4	2.6	1.1	1.1	2.2	21	
22	1.9	2.2	4.1	1.3	1.4	2.6	1.1	1.1	2.3	22	
23	2.0	2.2	4.2	1.3	1.3	2.6	1.1	1.1	2.2	23	
24	2.1	2.3	4.5	1.2	1.3	2.5	1.1	1.1	2.2	24	
20-24	9.9	11.3	21.2	6.3	6.7	13.0	5.5	5.6	11.1	24-20	
25	2.2	2.5	4.7	1.2	1.3	2.4	1.1	1.1	2.2	25	
26	2.3	2.6	4.9	1.2	1.3	2.4	1.1	1.1	2.2	26	
27	2.7	2.7	5.4	1.1	1.2	2.3	1.0	1.1	2.1	27	
28	2.8	2.9	5.7	1.0	1.1	2.1	1.0	1.0	2.0	28	
29	2.9	2.9	5.8	1.0	1.0	2.1	1.0	0.9	1.9	29	
25-29	13.0	13.6	26.6	5.6	5.8	11.4	5.2	5.2	10.4	29-25	

2.3

אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, דת, מין וגיל (המשך)
POPULATION, BY POPULATION GROUP, RELIGION, SEX AND AGE (Cont.)

Age	Average 2016 מחצית 2016									אלפים גיל
	Religion			דת			מזרע: נוצרים ערבים			
	ללא סיווג דת			דרוזים			Thereof: Arab Christians			
	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	נקבות Females	זכרים Males	סך הכל Total	
30	2.9	2.9	5.9	1.0	1.0	2.1	0.9	0.9	1.9	30
31	3.0	2.9	5.9	1.0	1.1	2.1	0.9	0.9	1.8	31
32	3.2	2.9	6.1	1.0	1.1	2.1	0.9	0.9	1.8	32
33	3.3	2.9	6.1	1.0	1.1	2.0	0.9	0.8	1.7	33
34	3.3	2.8	6.1	1.0	1.0	2.0	0.9	0.8	1.7	34
34-34	16.6	14.4	30.1	5.0	5.2	10.3	4.5	4.4	8.9	34-30
36	3.3	2.8	6.0	1.0	1.0	2.0	0.9	0.9	1.7	35
38	3.3	2.7	6.0	1.0	1.0	2.0	0.9	0.9	1.8	36
37	3.3	2.8	5.9	1.0	1.1	2.1	1.0	0.9	1.8	37
38	3.2	2.6	5.7	1.1	1.1	2.1	1.0	0.9	1.9	38
39	3.2	2.5	5.7	1.0	1.1	2.1	0.9	1.0	1.9	39
39-39	18.2	13.1	29.3	5.1	5.3	10.4	4.6	4.6	9.2	39-35
40	3.2	2.8	5.8	1.0	1.1	2.1	0.9	0.9	1.8	40
41	3.2	2.8	5.9	1.0	1.0	2.0	0.9	0.9	1.8	41
42	3.3	2.7	5.9	1.0	1.0	2.0	0.9	0.9	1.8	42
43	3.3	2.7	6.0	0.9	1.0	1.9	0.9	0.9	1.8	43
44	3.3	2.7	6.0	0.9	0.9	1.8	0.9	0.8	1.7	44
44-44	18.3	13.3	29.6	4.9	4.9	9.8	4.5	4.4	9.0	44-40
46	3.2	2.8	5.8	0.9	0.9	1.8	0.8	0.8	1.7	45
46	3.0	2.5	5.5	0.8	0.8	1.7	0.8	0.8	1.7	46
47	2.8	2.3	5.2	0.8	0.8	1.6	0.8	0.8	1.7	47
48	2.7	2.2	4.9	0.7	0.8	1.5	0.8	0.9	1.7	48
49	2.6	2.1	4.7	0.7	0.8	1.5	0.8	0.9	1.7	49
49-49	14.3	11.7	26.0	4.0	4.1	8.1	4.1	4.2	8.4	49-45
50	2.5	2.0	4.5	0.7	0.8	1.5	0.8	0.9	1.7	50
51	2.4	2.0	4.4	0.7	0.8	1.5	0.8	0.9	1.7	51
52	2.4	1.9	4.3	0.7	0.7	1.5	0.8	0.8	1.6	52
53	2.5	1.9	4.3	0.7	0.7	1.3	0.8	0.8	1.6	53
54	2.5	1.8	4.3	0.6	0.7	1.3	0.8	0.8	1.6	54
54-54	12.4	9.6	21.9	3.4	3.6	7.1	4.1	4.2	8.3	54-50
55-59	11.5	7.8	19.3	2.7	2.9	5.6	3.6	3.4	7.0	59-55
60-64	9.6	8.0	15.6	2.1	2.1	4.1	2.9	2.8	5.7	64-60
65-69	8.9	5.4	14.3	1.6	1.4	2.9	2.3	2.1	4.4	69-65
70-74	4.6	2.7	7.3	1.0	0.9	2.0	1.9	1.6	3.4	74-70
75-79	5.0	2.7	7.6	0.8	0.8	1.4	1.5	1.2	2.7	79-75
80+	3.7	1.4	5.1	0.9	0.7	1.6	1.8	1.1	2.9	+80

Data based on: CBS, Population Census; Population and Immigration Authority, Population Register, מרשם האוכלוסין, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מפקד האוכלוסין; רשות האוכלוסין וההגירה.

1. As of 2000, the total population and the Arab population also includes מזרע: נוצרים ערבים. מרשם האוכלוסין, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מפקד האוכלוסין; רשות האוכלוסין וההגירה.
2. Incl. Jews, non-Arab Christians and those מערבית כולל גם את הלבנונים שלא סווגו לפי דת במרשם האוכלוסין (1.6 אלף בסוף שנת 2016).
3. Incl. Arab Christians and non-Arab Christians. כולל יחידים, מצרים לא-ערבים.

נספח 17

הבקשה לאישור תובענת רשות המסים כיצוגי
(ללא הנספחים).

37086 ת.צ. 3-18 -

17

בבית המשפט המחוזי מרכז
בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים

שבתאי שבתי, ת.ז. 5957881
ע"י ב"כ עוה"ד עדי ליבוביץ ואח'
מר' מנחם בגין 7 רמת גן 52521
טל: 03-5757675-03 פקס: 03-5750655

המבקש

- נ ג ד -

ומשפט המחוזי מרכז - לוד
18-03-2018
התקבל (84)

מדינת ישראל - רשות המסים בישראל
ע"י ב"כ מפרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי)
דרך מנחם בגין 154, תל-אביב, ת.ד. 33051.
טל' 073-3736222; פקס' 073-3736490/1

המשיבה

סכום התביעה האישית: 28,122 ₪.

סכום התובענה הייצוגית המוערך (נכון למועד הגשת הבקשה): כ- 1.4 מיליארד ₪.

בקשה לאישור תובענה מנהלית כייצוגית

בית המשפט הנכבד יתבקש בזאת מטעם המבקש לאשר את התובענה המנהלית המצ"ב כנספח א' לבקשה זו כתובענה מנהלית כייצוגית בהתאם לסמכותו בסעיף 8 (א) לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו - 2006 (להלן "חוק תובענות ייצוגיות" או "החוק").

למען הנוחות תיקרא המשיבה לחלן: "המשיבה" או "רשות המסים" או "הרשות".

ואלה נימוקי הבקשה:

עניינה של הבקשה בתמצית

1. עניינה של בקשה זו הוא תיקון חידוע כ"תיקון 190" לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: "פקודת מס הכנסה" או "הפקודה") אשר חוקק בשנת 2012.
2. תיקון 190 עסק בעיקרו בהרחבת מסגרת הטבות חמס הניתנות מכוח סעיף 9א' לפקודה בקשר עם משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה.
3. במסגרת התיקון הגדיל המחוקק את שיעור הפטור על "מענקים פטורים" משיעור של 35% טרם התיקון וזאת באופן מדורג למשך תקופה של 13 שנים, החל מפטור של 43.5% מיד לאחר התיקון (היינו החל משנת 2012 ואילך) ועד לפטור מירבי של 67% בשנת 2025 ואילך מ"תקרת הקצח המזכה", כהגדרתה בתיקון.

4. בכך העניק המחוקק לחברי הקבוצה, כהגדרתם להלן (שהם יחידים המקבלים קיצבה יחידה ואשר לא ביקשו לחוון את קצבתם) יתרת פטור נוספת בשעור של 8.5% מתקרת הקצבה המזכה החל משנת 2012, יתרת פטור אשר הולכת וגדלה עם השנים, עד ליתרת פטור נוספת מקסימלית של 32% מתקרת הקצבה המזכה החל משנת 2025 ואילך (להלן: **"יתרת הפטור"**).
5. כפי שיפורט להלן, בהתאם לסעיף 9א' לפקודה, לאחר תיקון 190, יתרת הפטור מגיעה לחברי הקבוצה באופן אוטומטי וללא כל תנאי וגם רשות המסים אינה חולקת על כך.
6. יתרה מכך, תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג-1993 (להלן: **"תקנות הניכוי"**) קובעת מפורשות כי **"מעביד המשלם לעובד קיצבה אשר חלק ממנה פטור ממס, לפי סעיפים 9א או 9ב לפקודה, לא ינכה מס מהחלק הפטור מהקיצבה שהוא משלם."**
7. אשר על כן, חברי הקבוצה היו צריכים להיות מזוכים על ידי משלמי הקצבה שלהם בגין יתרת הפטור, כבר במסגרת תשלומי הקצבה החודשית המשולמים להם מדי חודש בחודשו וזאת כאמור מכוח סעיף 9א' לפקודה בנוסחו המתוקן יחד עם תקנה 9(ג) לתקנות הניכוי.
8. למרות זאת הורתה רשות המסים למשלמי הקצבה, במסגרת הנחיות שהיא פרסמה, שלא להעניק לחברי הקבוצה באופן אוטומטי את יתרת הפטור אלא להפנות אותם למשרדי השומה חשונים לצורך עריכת תיאום מס - המבקש סבור כי בכך פעלה המשיבה שלא כדון.
9. הואיל וכאמור לעיל ולחלן, בהתאם לסעיף 9א' לפקודה, בנוסחו לאחר תיקון 190, יתרת הפטור מגיעה לחברי הקבוצה באופן אוטומטי, והואיל ותקנה 9(ג) לתקנות הניכוי קובעת מפורשות כי משלם הקצבה לא ינכה מס מהחלק הפטור מהקיצבה שהוא משלם, תרי שהיה על המשיבה להנחות את משלמי הקצבה לפעול בהתאם לסעיף 9א' לפקודה ובהתאם לסעיף 9(ג) לתקנות הניכוי ולחורות למשלמי הקצבה לזכות את קצבתם של חברי הקבוצה אוטומטית ביתרת הפטור (היינו ברכיב שבין 8.5% לבין 32% מתקרת הקצבה המזכה, בהתאם לשנת המס הרלוונטית) וכאשר רק מי שיבקש ליהנות מפטור על קצבתו מעבר ליתרת הפטור (היינו הרכיב שבין 0% לבין 35% מהקצבה המזכה), יהיה עליו להגיע אל פקיד השומה על מנת שזה יקבע מה מגיע לאותו גמלאי מעבר ליתרת פטור המגיעה לו כאמור אוטומטית.
10. למותר לציין כי כתוצאה מפעולתה זו אף גבתה המשיבה שלא כדון מס ביתר מחברי הקבוצה ובכך גם התעשרה המשיבה שלא כדון על חשבונם של חברי הקבוצה.
11. יצויין כי נכון למועד הגשת בקשה זו עומדת יתרת הפטור על שעור של 14% מתקרת הקצבה המזכה (תקרת הקצבה המזכה עומדת כיום על סך חודשי של 8,360 ש"ח) וזאת החל משנת 2016 ואילך. כלומר כל חבר קבוצה היה זכאי לכך שקצבתו החייבת במס תהיה נמוכה בסכום שנתי של עד ל- 14,044 ש"ח (1) (= 14,044 = 8,360 X 12 X 14%), השווה לסכום חודשי של עד ל- 1,170 ש"ח בחודש.

12. אך יתרה מכך, כפי שיפורט להלן, המדינה עצמה, בכובעה השני כ"משלם גמלה", אינה נוהגת בקשר לחלק מגמלאיה בהתאם להנחיות שהיא עצמה פרסמה בכובעה כ"רשות המסים" ובכך היא גם מפלה בין גמלאיה.
13. כמפורט להלן, למרות הנחיות רשות המסים (המחייבת כאמור את כל מי שמבקש ליהנות מפטור על קצבתו המזכה להגיע למשרדי פקיד השומה על מנת לבצע תאום מס וזאת כתנאי לקבל גם את רכיב יתרת הפטור) הרי שהתברר כי "מינחל הגמלאות" (שהוא הגוף אצל המדינה המשלם קצבאות לגמלאים עובדי מדינה) בכל זאת מעניק באופן אוטומטי לחלק מהגמלאים עובדי המדינה (ככל הנראה רק אלה מהגמלאים שהיו בעבר עובדי רשות המסים) את יתרת הפטור וזאת כאמור מבלי שאלו פנו כלל לפקיד השומה.
14. מהתנהלותו של מינחל הגמלאות ניתן ללמוד שני דברים הרלוונטיים לעניינה של בקשה זו:
- 14.1. ראשית, שאכן אין כל מניעה עקרונית לייתן גם לחברי הקבוצה את יתרת הפטור באופן אוטומטי יל ידי משלמי הקיצבה שלהם (שחרי כאמור הדבר נעשה אוטומטית לחלק מהגמלאים עובדי המדינה).
- 14.2. ושנית, כי בפועל נוהגת המדינה באופן מפלה בין גמלאיה, הואיל וכאמור חלק מהגמלאים עובדי המדינה מקבלים באופן אוטומטי את יתרת הפטור בעוד שחלק אחר מגמלאיה (שהם חלק מחברי הקבוצה) אינם מקבלים באופן אוטומטי את יתרת הפטור וזאת למרות שכאמור המדובר הוא בגמלאים בעלי מאפיינים זהים (קרי גמלאים עובדי מדינה המקבלים קיצבה יחידה מהמדינה ואשר לא ביקשו לחוות את קצבתם).
15. התנהלות מפלה זו של המדינה, לא רק שהיא בגדר ראייה התומכת בטענות המבקש בבקשה, אלא שהיא אף מקימה ליתר הגמלאים עובדי המדינה (שהם כאמור חלק מחברי הקבוצה) עילת תביעה נוספת להגשת תובענה ייצוגית כנגד המדינה בכובעה כ"משלם" קצבה.
16. לאור העובדה שעילת תביעה נוספת זו מקורח ביחסי עובד מעביד ולאור העובדה שבהתאם לפסיקת בית המשפט העליון הסמכות הבלבדית לדון בתובענה ייצוגית בעילה זו נתונה לבית הדין לעבודה, מוגשת בד בבד עם הגשת בקשה זו גם תובענה ייצוגית לבית הדין לעבודה.
17. למרות זאת המבקש יבקש לציין כי לגישתו ראוי היה לדון בשתי התובענות הללו בצוותא חדא וכי היה והמדינה תסכים לכך הוא נותן מראש הסכמתו לכך שגם התובענה הנוספת תועבר לדיון בפני בית משפט נכבד זה.
18. ובעניין הבקשה דנו - אין צורך לציין כי חברי הקבוצה הנם ברובם המכריע גמלאים, שרובם היו שכירים כל חייהם והם אפילו לא מודעים להטבה המגיעה להם אוטומטית. אשר על כן, לו היתה המשיבה פועלת כדין, היה מתווסף לקצבתם החודשית סכום של כמה עשרות או מאות ש"ח (כאמור עד לתקרה שנתית של כ- 14,044 ש"ח, שהם כ- 1,170 ש"ח לחודש) דבר שהיה מאפשר להם גם להתקיים בכבוד ובכך היתה גם מטרת החוק מתגשמת.

19. יצויין כי טרם הגשת הבקשה ביצע המבקש פנייה מוקדמת למשיבה (בשני כובעיה) וביקש כי זו תחדול מהתנהלותה הפסולה ותשיב את הכספים שגבתה שלא כדין, אולם מתשובות המשיבה עולה כי המשיבה ממשיכה ומתבצרת בעמדתה ולפיה התנהלותה היתה כדין.

20. אשר על כן לא נותרה הברירה אלא להגיש את התובענה דנן ולבקש לאשרה כיצוגית.

תיקון 190 לפקודה - מבוא

21. ביום 15.4.2014 פורסם ברשומות החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190 והוראת שעה), התשע"ב - 2012 (להלן: "תיקון 190" או "התיקון" ו- "הפקודה"). תחולתו של התיקון היתה רטרואקטיבית מיום 1.1.2012 ואילך.

העתק תיקון 190 מצ"ב כנספה 1.

22. תיקון 190 עוסק בעיקרו בהרחבת מסגרת הטבות המס הניתנות מכוח סעיף 9א' לפקודה בעת משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה.

23. כך בין היתר, במסגרת התיקון הוגדר מחדש המונח "קצבה מזכה", כך שהקצבה תכלול את סך כל הקצבאות שמקבל יחיד (למעט קצבה מוכרת, לגביה יוחדה התייחסות נפרדת).

24. כמו כן נוספה הגדרה חדשה של "תקרת קצבה מזכה" (סך חודשי של 8,190 ש"ח במועד פרסום התיקון. סכום זה עומד כיום על 8,360 ש"ח לחודש), כך שסכום הפטור הקבוע בסעיף 9א(ב) לפקודה ייגזר מסכום התקרה ובשונה מגזירתו מסכום הקצבה בפועל, כפי שנעשה לפני תיקון 190.

25. חידוש נוסף הרלוונטי לעניינה של הבקשה הוא הגדלת שיעור הפטור הניתן ליחיד, באופן מדורג במשך תקופה של 13 שנים וזאת עד לשיעור פטור מרבי, החל משנת המס 2025 ואילך, של עד 67% מתקרת הקצבה המזכה, בהתאם לשנים ולשיעורים המפורטים להלן:

25.1. בשנות המס 2012 עד 2015 - סכום הפטור היה עד לסך השווה ל- 43.5% מתקרת הקצבה המזכה.

25.2. בשנות המס 2016 עד 2019 - סכום הפטור יהיה עד לסך השווה ל- 49% מתקרת הקצבה המזכה;

25.3. בשנות המס 2020 עד 2024 - סכום הפטור יהיה עד לסך השווה ל- 52% מתקרת הקצבה המזכה;

25.4. בשנת המס 2025 ואילך - סכום הפטור יהיה עד לסך השווה ל- 67% מתקרת הקצבה המזכה.

26. בקשר לשינויים שנעשו במסגרת תיקון 190 כמתואר לעיל, פרסמה רשות המסים הנחייה וחוזר.

27. ביום 25.10.12 פרטה רשות המסים הנחייה שעניינה "תיקון 190 לפקודת מס הכנסה" המופנית אל משלמי הקצבה והמורה להם כיצד לפעול וליישם את הוראות התיקון (להלן: "ההנחייה").

העתק ההנחיה מצ"ב כנספת 2.

28. וביום 27.5.13 פרסמה רשות המסים חוזר - "חוזר מס הכנסה מס' 2/2013 בנושא: תיקון 190 לפקודה - הוראות סעיף 9א למתן פטור על הקצבה המזכה" (להלן: "החוזר"), במסגרתו פרטה ותרחיבה רשות המסים בכל הנוגע להוראות התיקון ובכל הנוגע לאופן שבו על משלמי הקצבה ליישמו.

העתק החוזר מצ"ב כנספת 3.

29. במסגרת ההנחייה ותחזור כללה המשיבה התייחסות נרחבת ומפורשת גם לענין נשוא הבקשה ועל כך להלן.

תיקון 190 - מטרת התיקון ונוסחת הקיזוז

30. מטרתו של תיקון 190 הוסברה היטב על ידי המשיבה עצמה. במסגרת סעיף 1 לחוזר שכותרתו "מבוא" אמרה המשיבה את הדברים הבאים (ההדגשו הוספו):

"תיקון 190 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א - 1961 (להלן: "תיקון 190" או "התיקון"); "הפקודה", עוסק בעיקר, בהרחבת מסגרת הטבות המס הניתנות מכח סעיף 9א לפקודה, בעת משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה. מטרת התיקון, הינה להתמודד עם השינויים שחלו הן במציאות הפנסיונית, והן בשינויים שחלו בשנים האחרונות בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005 (להלן: "חוק הפיקוח על קופות גמל"). תיקונים 3 ו-5 לחוק זה, קבעו כי כל הפקדות התגמולים לקופות גמל החל משנת 2008 ואילך, הינן הפקדות למטרת קצבה בלבד. במסגרת תיקונים אלו, קבע המחוקק קצבת מטרה מזערית (4,356 ש"ח ב-2012), תוך מתן אפשרות למשיכות חד פעמיות לסכומים שנצברו מעבר לכך, בכפוף להוראות החוק. תיקון 190 מתאים את הוראות המיסוי החלות על קצבאות למדיניות הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, כפי שבאה לידי ביטוי בחוק הפיקוח על קופות גמל.

מעבר לכך, יצוין כי החל מאמצע שנות ה - 90, השוק הפנסיוני עובר מתשלום קצבה לפי צבירת זכויות, לתשלום של קצבה חודשית הנגזרת מסכום הצבירה. תיקון 190 מתאים את הוראות המיסוי למגמה זו.

עם הפיכת קופות הגמל למסלול לחיסכון לקצבה בלבד, במסגרת תיקון 3, נוצר צורך להפחית, במקביל, את המס המוטל על קצבאות, וזאת, כחלופה לאפשרות שהייתה לפני כן לבצע משיכה חד פעמית (הונית) בפטור ממס. התיקון מיישם תפיסה זו. ההקלות בכללי המיסוי יאפשרו לנישומים גמישות רבה יותר בבחירה בין קבלת קצבה חודשית לבין משיכתה בסכום חד פעמי (הוון קצבה). מהלכים אלו עשויים לעודד את הציבור להגדיל את הפקדותיו לקצבה."

31. כפי שמציינת גם המשיבה עצמה (ראה למשל סעיף 15 להנחייה), השינוי העיקרי שנעשה בתיקון 190 הינו תיקון סעיפים 9א(ב) ר-9א(ג) לפקודה, קרי שינוי המנגנון שהיה ידוע טרם התיקון כ"נוסחת השילוב" והחלפתו בתיקון במנגנון אחר הידוע כ- "נוסחת הקיזוז".

32. גם לעניין זה יפים הדברים אותם אמרה המשיבה בסעיף 2.3 לחוזר שכותרתו "נוסחת השילוב ונוסחת הקיזוז", שם אמרה המשיבה את הדברים הבאים (ההדגשו הוספו):

"ערב תיקון 190, היה קשר מורכב בין משיכת מענקי פרישה פטורים לבין קבלת קצבה פטורה, ופטורים אלו היו חלופיים אחד לשני. הקשר בין סכום מענק הפרישה הפטור (כסכום הון) לפגיעה בקצבה נבע מנוסחה מורכבת הידועה כ"נוסחת השילוב". נוסחה זו התאימה למצב שהיה קיים במועד חקיקתה, בו חלק ניכר מהעובדים מלאו את כל תקופת עבודתם באותו מקום עבודה. משכך, הפרישה והקצבה הינם אירועים שלובים ומכאן באה נוסחת השילוב.

לאור ההתפתחות התעסוקתית, ריבוי מקומות העבודה וריבוי המקורות לקצבה, נתקבלו בנוסחת השילוב תוצאות אבסורדיות. כך למשל, היו מקרים שבהם מי שמשך פיצויים פטורים בעבור 30 שנות עבודה, 15 שנה לפחות לפני תשלום הקצבה, קיבל את מלוא הפטור על הקצבה, ומנגד, מקרים שבהם מי שמשך פיצויים פטורים בעבור 5 שנות עבודה, פגע במלוא הפטור על קצבתו. על מנת להתמודד עם בעיה זו, נקבעה במסגרת תיקון 190 נוסחה חדשה - נוסחת הקיזוז - המקבעת פגיעה יחסית של כל מענק פטור, בדרך של קיזוז ופגיעה בקצבה הפטורה או ביכולת ההיוון של הפורש. ראו הרחבה לעניין נוסחת הקיזוז במסגרת סעיף 4 להלן."

33. נוסחת הקיזוז קבועה בסעיף 9א(ג) לפקודה. בכל הנוגע למטרתה של נוסחת הקיזוז אמרה המשיבה, בסעיף 4.1 לחוזר, שכותרתו "מטרת נוסחת הקיזוז", את הדברים הבאים (ההדגשות הוספו):

"הסעיף קובע "נוסחת קיזוז", שמטרתה להגביל את הפטור שיקבל יחיד מקצבתו המזכה, במידה וקיבל גם מענקי פרישה פטורים ממס במהלך שנות עבודתו. ידגש, כי הפגיעה המרבית בפטור עקב משיכת מענקי פרישה פטורים, שווה ל- 35% מתקרת הקצבה המזכה. הסיבה לכך היא שכאמור, מטרת הגדלת הפטור לקצבה מעבר ל-35% נועדה "לפצות" את היחיד על ביטול האפשרות לבצע הפקדות לקופות גמל הונית החל משנת 2008 ואילך (בעקבות תיקון 3), וזאת ללא קשר לגובה מענקי הפרישה ששולמו לו."

34. דהיינו בהתאם לנוסחת הקיזוז, לצורך חישוב הפטור לקצבה ליחיד שקיבל גם מענקים פטורים כאמור, יופחת מסכום הפטור לקצבה (הכוונה לסכום השווה לעד 67% מתקרת הקצבה המזכה כשהוא מוכפל במכפיל המרה להון) סכום "המענקים הפטורים" כשהוא ממודד ומוכפל ב"מקדם" ואולם בכל מקרה תקיזוז לא יעלה על 35% מתקרת הקצבה המזכה(!).

35. כלומר גם מי שניצל את מלוא המענקים הפטורים בגין 32 שנות עבודה, עדיין יהיה זכאי ליתרת הפטור מתקרת הקצבה המזכה שנוספה בתיקון 190, כאשר יתרת הפטור המגיעה לו תהא בהתאם לשנה - קרי תוספת של 8.5% בשנת 2012 החולכת וגדלה עד לתוספת פטור של 32% בשנת 2025 ואילך(!) (לעיל ולהלן: "יתרת הפטור").

36. ודוק המשיבה עצמה חזרה ואמרה זאת באופן ברור ומפורש גם בהמשך החוזר. כך למשל בסעיף 4.4.1 לחוזר, שכותרתו "הבהרות", אמרה המשיבה לעניין זה את הדברים הבאים:

"בהמשך לאמור לעיל, המקדם מקיים שתי תכליות אותן רצה המחוקק לקבוע:

המקדם מבטיח כי קבלת מענקים פטורים תפגע לכל היותר ב-35% פטור על הקצבה ולא על החגילה הנוספת (8.5% ב-2012 ועד 32% ב-2025 ואילך).

לדוגמא:

מקסימום מענקים פטורים בשנת 2012: $382,400 = 32 \text{ שנים} * 11,950 \text{ ₪}$.
מענקים פטורים מוכפלים במקדם: $515,970 = 382,400 * 1.35 \text{ ₪}$.
חישוב ההון הפטור לפי 35% פטור: $515,970 = 180 * 35\% * 8,190 \text{ ₪}$.

לפיכך, ניצול מלוא המענקים הפטורים בגין 32 שנות עבודה יביא לאיבוד פטור על הקצבה בגובה 35% מתקרת הקצבה המזכה, אך יותיר את תוספת הגדלת הפטור ללא פגיעה."

37. דברים אלו נאמרו על ידי המשיבה גם במסגרת ההנחייה. בסעיף 23 להנחייה אמרה המשיבה את הדברים הבאים (ההדגשה הוספה):

"יתרת הפטור שנוספה במסגרת תיקון 190 לפקודה (8.5% בשנת 2012 והחלפת וגדלה עד 32% בשנת 2025) אינה מושפעת מנוסחת השילוב (הכוונה כאן היא לנוסחת הקיזוז. זאת הואיל ובמסגרת הנחייה המשיבה עוד לא השתמשה במונח "נוסחת הקיזוז". מונח זה הובא על ידי המשיבה רק במסגרת החוזר שיצא כאמור בשנת 2013 - ע.ל.), דהיינו, גם אם נמשכו מענקים פטורים בסך המרבי האפשרי בגין 32 שנים - בשנת 2012 הפטור יעמוד על 8.5% מתקרת הקצבה המזכה."

38. וחדברים ברורים.

סיכום ביניים - בהתאם לסעיף 9'א' לפקודה (לאחר תיקון 190) "יתרת הפטור" מגיעה לחברי הקבוצה באופן אוטומטי וללא כל התנייה נוספת

39. מן האמור לעיל עולה באופן חד משמעי כי בהתאם לסעיף 9'א' לפקודה (לאחר תיקון 190) יתרת הפטור מגיעה לכל חברי הקבוצה (שהם כאמור כל מי שמקבל קיצבה יחידה ואשר לא היוו את קצבתו) באופן אוטומטי וללא כל התנייה נוספת, או בלשונה של המשיבה בסעיף 23 להנחייה, "גם אם נמשכו מענקים פטורים בסך המרבי האפשרי בגין 32 שנים - בשנת 2012 הפטור יעמוד על 8.5% מתקרת הקצבה המזכה."

40. כאמור יתרת הפטור גדלה באופן מדורג במשך תקופה של 13 שנים וזאת עד לשיעור יתרת פטור מרבית, החל משנת המס 2025 ואילך, בהתאם לשנים ולשיעורים המפורטים להלן:

40.1. בשנות המס 2012 עד 2015 - יתרת הפטור היתה עד לסך השווה ל- 8.5% מתקרת הקצבה המזכה.

40.2. בשנות המס 2016 עד 2019 - יתרת הפטור תהיה עד לסך השווה ל- 14% מתקרת הקצבה המזכה;

40.3. בשנות המס 2020 עד 2024 - יתרת הפטור תהיה עד לסך השווה ל- 17% מתקרת הקצבה המזכה;

40.4. בשנת המס 2025 ואילך - יתרת הפטור תהיה עד לסך השווה ל- 32% מתקרת הקצבה המזכה.

41. וכפי שנאמר לעיל, זו גם עמדתה של המשיבה עצמה ועל כד אין מחלוקת.

תקנה 9(ג) לתקנות הניכוי מחייבת את משלמי הקיצבה לא לנכות מס מהחלק הפטור ממס מתוך הקיצבה שהם משלמים

42. תקנות הניכוי עוסקות כאמור בין היתר בהנחיות למשלמי הקיצבה בנוגע לאופן חישוב הקיצבה המגיעה למקבלי הקיצבה שלהם הם משלמים את קיצבתם.

43. סעיף 1 לתקנות הניכוי קובע כדלקמן (ההדגשות הוספו):

"מעביד" – אדם המשלם משכורת, בין על חיבונו ובין מטעמו או על חיבונו אדם אחר, לרבות קופת גמל כמשמעותה בסעיף 47 לפקודה, ולרבות קרן השתלמות;

"משכורת" –

(1)...

(2) קיצבת לפי סעיף 5(2) לפקודה, לרבות סכום המתקבל עקב היוון קיצבה שאינו פטור על פי סעיפים 9א או 9ב לפקודה, ולרבות קיצבאות חייבות מס המשולמות על ידי המוסד לביטוח לאומי..."

44. כלומר, על פי תקנות הניכוי גם משלם קיצבה הוא בגדר "מעביד".

45. וכאמור תקנה 9(ג) לתקנות הניכוי קובעת מפורשות כי -

"9(ג) מעביד המשלם לעובד קיצבה אשר חלק ממנה פטור ממס, לפי סעיפים 9א או 9ב לפקודה, לא ינכה מס מהחלק הפטור מהקיצבה שהוא משלם.

46. הדברים אם כן ברורים וחד משמעיים - חלק הפטור ממס לפי סעיף 9א לפקודה, משלם הקיצבה לא ינכה מס מאותו חלק הפטור מהקיצבה שהוא משלם למקבל הקיצבה.

הנחיות המשיבה למשלמי הקיצבה עומדות בניגוד להוראות סעיף 9א' (לאחר תיקון 190) ובניגוד לתקנה 9(ג) לתקנות הניכוי

47. הואיל וכאמור גם המשיבה מסכימה לכך שיתרת הפטור מגיעה לחברי הקבוצה באופן אוטומטי, הרי שהמשיבה היתה צריכה להנחות את משלמי הקיצבה השונים (מינהל הגמלאות, קופות הגמל, קרנות ההשתלמות וכיוצא בזה) לא לנכות מס מיתרת הפטור המגיעה כאמור לחברי הקבוצה באופן אוטומטי.

48. אך למרבה הצער הנחייתה של המשיבה את משלמי הקיצבה בעניין זה היתה ההפך הגמור.

49. בסעיף 7 לחוזר, שכותרתו "הנחיות לפעולה", אמרה המשיבה בסעיף 7.1 לחוזר את הדברים הבאים (ההדגשות הוספו):

"7.1 חובת חישוב הפטור בפקיד שומה - עד למתן הוראה חדשה, כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות ומבקש ליחנות מפטור על קצבתו המזכה, יפנה לפקיד השומה כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת ההון הפטורה העומדת לרשותו של היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, אם נדרש, כמוסבר בסעיף 4 לעיל.

50. כלומר בהתאם לסעיף 7.1 לחוזר, על פי המשיבה קיימת חובה לחישוב הפטור כולו על ידי פקיד השומה בלבד וחובה זו חלה על כל יחיד המבקש ליהנות מהפטור על קצבתו המזכה, כולה או חלקה.
51. מטרתה העקרונית של הדרישה לביצוע תאום מס ברורה - תיאום חמס דרוש באופן עקרוני על מנת למנוע מצב שבו יקבל מקבל הקצבה פטור מעבר לפטור המגיע לו.
52. על כן דרישה זו נכונה במקרה שבו מקבל הקצבה מקבל את קצבתו ממספר משלמים.
53. דרישה זו נכונה גם במקרה שבו מקבל הקצבה מבקש להוון את קצבתו, כולה או חלקה.
54. ואולם דרישה זו אינה נכונה בכל הנוגע לתכרי הקבוצה ובכל הנוגע ליתרת הפטור המגיעה להם - שהרי אין חולק, גם לגישתה של המשיבה, שכל יחיד חבר הקבוצה, שיגיע לפקיד כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת ההון הפטורה העומדת לרשותו של היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, בכל מקרה יקבל מפקיד השומה לכל הפחות את יתרת הפטור, אפילו ניצל אותו יחיד חבר הקבוצה את כל המענקים הפטורים המגיעים לו(!)
55. ולכן הוראתה של המשיבה למשלמים היתה צריכה להיות מנוסחת בחוזר באופן הבא:

7.1' הנחיות לפעולה -

- 7.1.1. כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות, המקבל קצבה יחידה אשר לא היוו את קצבתו - משלם הקצבה יעניק לו את יתרת הפטור המגיעה לו על פי סעיף 9א' לפקודה ובהתאם להוראת תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג - 1993.
- 7.1.2. כל יחיד שאינו נמנה על האמור בסעיף 7.1.1 שלעיל (לרבות יחיד המקבל קצבה ממספר משלמים ו/או יחיד המבקש להוון את קצבתו כולה או חלקה), או יחיד הנמנה על האמור בסעיף 7.1.1 שלעיל (קרי יחיד המקבל קצבה יחידה שלא היוו את קצבתו) המבקש ליהנות מפטור על קצבתו המזכה מעבר ליתר הפטור, יפנה לפקיד השומה כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת ההון הפטורה העומדת לרשותו של היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, אם נדרש, כמוסבר בסעיף 4 לעיל."
56. לגישתו של המבקש כך צריכה היתה המשיבה לנסח בחוזר את הוראת הביצוע שלה למשלמי הקצבה ובכך היתה גם מתגשמת מטרתו של תיקון 190 לפקודה.
57. להשלמת עניין זה יצויין כי הוראה זו של המשיבה למשלמים שלא ליתן לתכרי הקבוצה את יתרת הפטור אלא להפנות אותם לפקיד השומה הופיעה, לא הופיעה רק בחוזר משנת 2013 אלא שהיא הופיעה כבר במסגרת ההנחייה שפורסמה כאמור בשנת 2012 ואשר קדמה לחוזר שפורסם בשנת 2013.

58. כך למשל בסעיף 2.ב.3. להנחייה ("הוראות לפעולה") הורתה המשיבה למשלמי הקצבה כדלקמן:

"יחיד המקבל קצבה יחידה אשר משך מענקים פטורים /או מבקש להוון חלק מקצבתו (ולקבל פטור בגין החיוון) - במקרה כאמור, משלם אינו רשאי להעניק לנישום פטור עפ"י סעיף 9 לפקודה בגין קצבתו. נישום אשר זכאי לפטור בגין הקצבה ומבקש לממש את זכאותו, יופנה למשרד השומה באיזור מגוריו תוך המצאת המסמכים הבאים:

א. טופסי 161 מכל מעבידיו אשר שילמו לו מענקים ב- 15 השנים שקדמו למועד קבלת קצבה לראשונה.

ב. אישור ממשלם הקצבה על גובה קצבתו /או על יתרת הצבירה בקופת הגמל."

59. ושוב, חוראה זו נכונה בכל הנוגע למי שמבקש לחוון חלק מקצבתו, אך היא אינה נכונה בכל הנוגע למי שמקבל קצבה יחידה אשר משך מענקים פטורים - שהרי כאמור זה יהיה זכאי בכל מקרה לקבל את יתרת הפטור.

60. ואם לא די בכך, הרי שהמשיבה הוסיפה קבעה, בסיפת סעיף 4 להנחייה (בעמ' 11 להנחייה) כי:

"על המעבידים (המשלמים) לנכות מס במקור בהתאם לאמור בהנחיה, לרבות תיקון רטרואקטיבי ככל שיידרש בעקבות עדכון גובה הפטור."

61. יצויין ויודגש גם כי המדינה, בכובעה כ"משלם" (היינו מינהל הגמלאות) אף הסתמכה על סעיף 7 לחוזר כנימוק הפטור אותה מלשלם לחברי הקבוצה את יתרת הפטור המגיעה להם.

62. במכתב התשובה של מנהל הגמלאות לבי"כ המבקש מיום 7.8.17 (נספח 9 לבקשה), שבעניינו עוד יפורט להלן, כתבה הגבי סגל סמילנסקי - ברוך, המשמשת כרכז בכיר (מיסוי ושכר) במינהל הגמלאות, את הדברים הבאים:

"בנוסף אשב (צ.ל. "אסב" - ע.ל.) את תשומת ליבך לסעיף 7 בחוזר שהנך מסתמך עליו ובו הנחיות לפעולה. בסעיף 7 נקבע כי כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות ומבקש ליהנות מפטור על קצבתו המזכה, יפנה לפקיד השומה כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת ההון הפטורה העומדת לרשותו של היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, אם נדרש, כמוסבר בסעיף 4 המתייחס לנוסחת הקיזוז."

63. כלומר מינהל הגמלאות, שהוא אולי "משלם הקיצבה" הגדול ביותר בישראל, השתמש באופן ברור בהוראת סעיף 7 לחוזר כנימוק לפיו הוא פעל לכאורה כדין בנסיבות העניין, שהרי רשות המסים אכן אסרה במסגרת החוזר על משלמי הקצבה לשלם למקבלי הקצבה גם את יתרת הפטור באופן אוטומטי.

64. דא עקא, שכפי שצוין לעיל בקשר עם תלק מהגמלאים עובדי המדינה המקבלים את קצבתם מאת מינהל הגמלאות, פעל מינהל הגמלאות באופן שונה ונתן להם באופן אוטומטי את יתרת הפטור המגיעה להם ללא כל פניה מצידם לפקיד השומה ועל כך להלן.

למרות ההנחיות המדינה כ"משלם" בכל זאת מעניקה המדינה לחלק מגמלאיה את יתרת הפטור באופן אוטומטי ובכך היא גם מפלה בין גמלאיה

65. כפי שצוין לעיל, למרות הנחיות רשות המסים (שכאמור מחייבת את כל מי שמבקש ליהנות מפטור על קצבתו המזכה להגיע למשרדי פקיד השומה על מנת לבצע תאום מס וזאת כתנאי לקבל גם את רכיב יתרת הפטור), הרי שהתברר כי מינהל הגמלאות בכל זאת מעניק באופן אוטומטי לחלק מהגמלאים עובדי המדינה את יתרת הפטור וזאת כאמור מבלי שאלו פנו כלל לפקיד השומה.
66. על מנת להמחיש האמור נביא את עניינו של המבקש אל מול עניינה של הגברת פיצ' ליבוביץ.
67. המבקש חנו כאמור גמלאי שעבד עד ליציאתו לגמלאות בשירות המדינה בלבד ועקב כך המבקש מקבל קצבה יחידה המשולמת לו על ידי מנהל הגמלאות. המבקש מעולם לא היווה ו/או ביקש להוון חלק מקצבתו.
- העתק טפסי 106 של המבקש לשנים 2012 - 2016 מצ"ב כנספח 4.
68. גם הגב' ליבוביץ הינה גמלאית, אשר עבדה ברשות המסים. גם הגב' ליבוביץ מקבלת קצבה יחידה המשולמת לה על ידי מנהל הגמלאות וגם היא מעולם לא היוונה ו/או ביקשה להוון חלק מקצבתה.
- העתק טפסי 106 של הגב' ליבוביץ לשנים 2012 - 2016 מצ"ב כנספח 5.
69. אם אנו מעיינים בטופסי ה-106 של המבקש, אנו רואים שאכן אין זכר לנושא יתרת הפטור וכי המבקש משלם מס על מלוא קצבתו.
70. לעומת זאת אם אנו מעיינים בטפסי ה-106 של הגב' ליבוביץ, אנו מגלים כי הפטור הנוסף ושיעורו הוכנסו אוטומטית על ידי מינהל הגמלאות אל תוך טופס ה-106 של הגב' ליבוביץ והובאו בחשבון לצורך חישוב קצבתה תחייבת במס וזאת מבלי שאותה הגמלאית תידרש לבצע פעולה מקדימה כלשהי לצורך קבלת הפטור הנוסף!
71. לדוגמא, בטופס ה-106 של הגב' ליבוביץ לשנת 2016 נאמר מפורשות:
"קצבה מלאה	41,353
ניכוי בגין דמי חבר/טיפול (-)	109
סה"כ הפטור (8.50%) (-)	8,548
קיצבה רגילה חייבת במס	"32,696
72. כלומר מטופס ה-106 של הגב' ליבוביץ עולה בברור כי יתרת הפטור (8.5%) ניתנה לה באופן אוטומטי ויתרת פטור זו הפחיתה את גובה הקיצבה החייבת במס של הגב' ליבוביץ וכך בדיוק צריך היה לנהוג גם בעניינו של המבקש ויתר חברי הקבוצת.

73. זאת ועוד, אם נשווה למשל את טופס 106 של המבקש לשנת 2016 לטופס 106 לשנת 2016 של הגב' ליבוביץ, ניתן לראות בברור כי שני הטפסים הללו הוצאו על ידי מינהל הגמלאות באותו היום ממש (ה- 21.3.17) ובאותו תיק ניכויים (941101891)! ובכל זאת בטופס 106 של הגב' ליבוביץ מופיע הפטור הנוסף ובטופס 106 של המבקש - הוא לא מופיע.
74. ולמען חסר ספק - הגב' ליבוביץ היתה שכירה כל חייה והיא מעולם לא פנתה לפקיד השומה על מנת לקבל את יתרת הפטור ומצורף לבקשה תצחיר מאת הגב' ליבוביץ המאשר זאת. תצחירה של הגב' ליבוביץ מצ"ב כנספח 6.
75. מכאן עולה שהמדינה עצמה אכן נוקטת באפליה בין גמלאים שעבדו בשירות המדינה שהם בעלי מאפיינים זתים - חלק מהגמלאים (ככל הנראה כאלו שעבדו ברשות המיסים, כמו למשל הגב' ליבוביץ) - רשות המיסים דאגה ככל הנראה לייתן להם ביוזמתה את יתרת הפטור וזאת מבלי שאלו נדרשו לפנות ולבקש את יתרת הפטור! ולגמלאים אחרים, דוגמת המבקש, מינהל הגמלאות לא נתן את יתרת הפטור באופן אוטומטי.
76. לחשלמת עניין זה יצויין עוד כי בהתאם לטופס 106 של הגב' ליבוביץ לשנת 2016, גם הגמלאים עובדי המדינה שקיבלו אוטומטית את יתרת הפטור, אינם מקבלים את כל המגיע להם - זאת הואיל וכאמור הפטור הנוסף לשנת 2016 ואילך עומד על 14% בעוד שגמלאים אלו המשיכו משום מה גם בשנת 2016 לקבל יתרת פטור בשיעור של 8.5% בלבד, שהוא שיעור יתרת הפטור שהיה נוהג בשנים 2012-2015. גם אלו הם כמובן חלק מחברי הקבוצה בכל הנוגע לרכיב הנוסף של יתרת הפטור שלא ניתן להם (5.5%).
77. מהתנהלותו זו של מינהל הגמלאות ניתן ללמוד כאמור שני דברים הרלוונטיים לבקשה:
- 77.1. ראשית, שאכן אין כל מניעה עקרונית לייתן גם לחברי הקבוצה את יתרת הפטור באופן אוטומטי (שהרי כאמור הדבר נעשה אוטומטית לחלק מהגמלאים עובדי המדינה).
- 77.2. ושנית, כי אכן בפועל נוהגת המדינה באופן מפלה בין גמלאית, הואיל וכאמור חלק מהגמלאים עובדי המדינה מקבלים באופן אוטומטי את יתרת הפטור בעוד שחלק אחר מגמלאיה (שהם כאמור חלק מחברי הקבוצה) אינם מקבלים באופן אוטומטי את יתרת הפטור וזאת למרות שכאמור המדובר הוא בגמלאים בעלי מאפיינים זתים (קרי גמלאים עובדי מדינה המקבלים קיצבה יחידה מהמדינה ואשר לא ביקשו להוון את קצבתם).
78. וכפי שצוין לעיל, התנהלות מפלה זו של המדינה, לא רק שהיא בגדר ראייה התומכת בטענות המבקש בבקשה דנן, אלא שהיא אף מקימה למבקש וליתר הגמלאים עובדי המדינה עילת תביעה נוספת להגשת תובענה ייצוגית כנגד המדינה בכובעה כ"משלם" ועל כן מוגשת בד בבד עם הגשת בקשה זו גם תובענה ייצוגית לבית הדין לעבודה בעניין זה, כאשר כפי שצוין לעיל, לגישת המבקש ראוי לדון בשתי התובענות הללו יחד וכי היה והמדינה תסכים לכך נותן המבקש מראש הסכמתו לכך שגם התובענה הנוספת תועבר לדיון בפני בית משפט נכבד זה.

הפניות המוקדמות למשיבה טרם הגשת הבקשה לאישור התובענה כיצוגית ותשובות המשיבה לפניות

79. ביום 30.7.17 פנה בא כוח המבקש הח"מ למדינה בעניין נשוא הבקשה. הפנייה נעשתה הן לרשות המסים והן למנהל הגמלאות.
- העתק מכתבו של הח"מ מיום 30.7.17 מצ"ב **כנספח 7**.
80. ביום 8.8.17 השיבה רו"ח רונית כהן, המשמשת כמנהלת מחלקת קופות גמל ברשות המסים, טלפונית לבא כוח המבקש.
81. במסגרת השיתה תפנתה הגב' כהן את ב"כ המבקש לסעיף 3 להנחייה שעניינו כבר פורט לעיל. לאחר שיחת טלפון זו העבירה הגב' כהן לח"מ גם הודעת מייל במסגרתה חזרה והפנתה את הח"מ לסעיף 3 להנחייה ואף צרפה לתודעת המייל שלה את ההנחייה עצמה.
- העתק הודעת המייל של רו"ח רונית כהן לח"מ מיום 8.8.17 מצ"ב **כנספח 8**.
82. ביום 7.8.17 השיבה הגב' סיגל סמילנסקי - ברוך, המשמשת כרכז בכיר (מיסוי ושכר) במנהל הגמלאות לבא כוח המבקש.
- העתק מכתבה של הגב' סיגל סמילנסקי - ברוך לח"מ מיום 8.8.17 מצ"ב **כנספח 9**.
83. כעולה ממכתבה של הגב' סמילנסקי-ברוך, בכל הנוגע לטענה שעל מנהל הגמלאות היה לשלם לחברי הקבוצה אוטמטית את יתרת הפטור טענה הגב' סמילנסקי - ברוך כי בענין זה מסתמך מנהל הגמלאות על סעיף 7 לחוזר ובעניין זה כבר פורט לעיל.
84. ובכל הנוגע לטענת האפליה טענה הגב' סמילנסקי-ברוך בסיפת מכתבה כי "בכל מקרה יתכן והפטור המופיע בטופס (של הגב' ליבוביץ - ע.ל.) הוא בהתאם לאישור פקיד שומה או בהתאם לקריטריונים שנקבעו יחד עם פקיד השומה".
85. לעניין זה יציין המבקש כי כפי שצוין לעיל, הגב' ליבוביץ מעולם לא פנתה לפקיד השומה לקבלת אישור ולעניין טענתה של הגב' סמילנסקי כי "יתכן" והפטור ניתן "בהתאם לקריטריונים שנקבעו יחד עם פקיד השומה" (!?), הרי שברור מאליו כי קריטריונים אלו, ככל שהם קיימים, צריכים היו להיות מפורסמים וצריכים היו לחול על כל הזכאים, לרבות כל הגמלאים עובדי המדינה מבלי להפלות ביניהם.
86. לאור תשובות אלו ולאחר שהטענות שהועלו בהן נבדקו, פנה בא כוח המבקש הח"מ פעם נוספת, ביום 1.10.17, לרשות המסים ולמנהל הגמלאות.
- העתק מכתבו של הח"מ מיום 1.10.17 לרשות המסים מצ"ב **כנספח 10**.
- העתק מכתבו של הח"מ מיום 1.10.17 למנהל הגמלאות מצ"ב **כנספח 11**.
87. ביום 14.11.17 השיבה עו"ד הילה פרץ מרשות המסים לח"מ וציינה כי הפנייה הועברה לגורמים שונים ברשות המסים ובין היתר הועברו לעורכי הדין של הרשות, כי בחינת הפנייה

לרבות היוועצות עם גורמים נוספים באשר להיבטים מסויימים, טרם מוצתה וכי תשובה לפנייה תינתן בתוך 45 ימים.

העתק מכתבה של עו"ד הילה פרץ לח"מ מיום 14.11.17 מצ"ב **כנספח 12**.

88. ביום 27.12.17 פנתה עו"ד פרץ לח"מ וביקשה אורכה נוספת למתן מענה, הואיל ובחינה הפנייה טרם מוצתה, כלשונה.

העתק מכתבה של עו"ד הילה פרץ לח"מ מיום 27.12.17 מצ"ב **כנספח 13**.

89. ביום 14.1.18 השיבה רו"ח רונית כהן, בשם רשות המסים, לפניית הח"מ. למכתב כתבו לידיעה מנהל רשות המסים, רו"ח (עו"ד) משה אשר, מר רונלד עם-שלם - סמנכ"ל בכיר מקצועי בחטיבה המקצועית של רשות המסים ומר אורי קלינר, עו"ד (רו"ח) - היועץ המשפטי לרשות המסים.

העתק מכתבה של רו"ח רונית כהן לח"מ מיום 14.1.18 מצ"ב **כנספח 14**.

90. המבקש יתייחס להלן בהרחבה לאמור במכתבה של רו"ח כהן ויראה שאין בו כדי לשנות מהאמור בבקשה דנן.

91. למכתבה צרפה רו"ח כהן כנספח א' וכנספח ב' למכתב את ההנחיה ואת החוזר, אשר כבר צורפו לבקשה כנספחים 2 ו-3 וכן צרפה רו"ח כהן כנספח ג' למכתבה את "לוח העזר לחישוב מס ההכנסה החל על משכורת ועל הכנסה מיגיעה אישית, מחדש ינואר 2016 ואילך" (להלן: "לוח העזר לשנת 2016").

העתק לוח העזר לשנת 2016 שצורף כנספח ג' למכתבה של רו"ח כהן מצ"ב **כנספח 15**.

92. להשלמת נושא הפנייה המוקדמת יצויין כי למרות שבסעיף 20 למכתבה של גבי כהן מצויין כי אמור להגיע גם מענה פרטני ממנהל הגמלאות לפנייה, הרי שנכון למועד הגשת בקשה זו טרם הגיע כל מענה פרטני ממנהל הגמלאות לפנייה, שהועברה אליהם כאמור עוד ביום 1.10.17.

93. על כן סבור המבקש כי אין מקום להמתין עוד לתשובת מנהל הגמלאות ולאור תשובת רשות המסים מיום 14.1.18, הדוחה למעשה את טענות המבקש, לא נותרה הברירה אלא להגיש בקשה זו.

94. עד כאן הפרוט העובדתי.

טענות רשות המסים בתשובתה אינן יכולות לעמוד

95. להלן יתייחס המבקש לטענות הרשות המסים כפי שהועלו במכתב התשובה שלה ויראה כי אין בטענות כדי לסייע לרשות המסים. בהערת אגב מקדימה יצויין כי בכל מכתבה משתמשת רו"ח כהן במונח "הפטור הנוסף" כאשר הכוונה היא למונח "יתרת הפטור" נשוא הבקשה דנן.

96. ברישת מכתב התשובה כותבת רו"ח כחן את הפיסקה הבאה (החדגשה הוספה):
- "במענה לפניותיך שבסימוכין להודיעה בטרם הגשת תובענה ייצוגית, הריני להשיבך כי על פניו להתרשמותי, אין מחלוקת לגבי הזכאות לפטור הנוסף למי שהגיע לגיל הזכאות קודם ליום 1.1.12. טענותיך מעבר לכך, באשר לדרישות ההוכחת זכאותם של מרשיך כבר בשלב ניכוי המס במקור, אינן בבחינת "עילה", כמשמעותה בחוק תובענות ייצוגיות, ובכל מקרה אינן נכנסות לגדרי פריט 11. הכול כפי שיפורט כדלקמן."**
97. בנוגע לרישת הפיסקה, אכן אין מחלוקת לגבי זכאות חברי הקבוצה ליתרת הפטור וכל בנוגע לסיפת הפיסקה, המבקש בהחלט חולק על טענת המשיבה ולפיה האמור בבקשה אינו בגדר "עילה" כמשמעותה בחוק ובכל מקרה הטענות אינן נכנסות בגדר פריט 11.
98. בנושא עילות התביעה המבקש עוד ירחיב להלן ואולם כבר כעת יצויין כי התנהלותה של המשיבה מקימה למבקשו ליתר חברי הקבוצה מספר עילות תביעה, לרבות עשיית עושר, הפרת חובה חקוקה, רשלנות ועוד.
99. זאת ועוד, כאשר חייבה המשיבה את משלמי הקיצבה שלא כדין שלא ליתן לחברי הקבוצה באופן אוטומטי את יתרת הפטור, חרי שהפועל היוצא לכך היה שחברי הקבוצה שילמו מס ביתר ובשיעור גבוה מזה שהיו צריכים לשלם ועל כן אנו בהחלט נכנסים תחת הוראת פריט 11 לתוספת השנייה של חוק תובענות ייצוגיות שהנו: **"תביעה נגד רשות להשבת סכומים שגבתה שלא כדין, כמס, אגרה או תשלום חובה אחר"**.
100. סעיף א' למכתב (סעיפים 8-1 למכתב) הנו סעיף המתאר באופן כללי את תיקון 190. המבקש אינו חולק על התאור, מה גם שהתאור במכתב תואם את האמור בבקשה לעניין זה.
101. הטענה היחידה של המשיבה שעליה חולק המבקש בפרק א' למכתב הנה הטענה אותה טענה המשיבה בסעיף 9 למכתבה, שם נאמר (החדגשה הוספה):
- "9. בהתאם לשינויים שנעשו במסגרת תיקון 190 כמתואר לעיל, פרסמה רשות המסים מעת לעת, חוזרים והנחיות לעניין הצגת עיקרי התיקון ויישומו בפועל. הנחיות רשות המסים שהועברו לציבור הנישומים ולמשלמי הקצבה, תואמות את הוראות החוק ביחס לפטור הנוסף, אשר נקבעו בתיקון 190 לפקודה."**
102. כאמור לעיל, לגישת המבקש בכל הנוגע ליתרת הפטור ולחברי הקבוצה הנחיות המשיבה אינן תואמות את הוראות הפקודה ותקנות הניכוי אלא מנוגדות אליהן ואל מטרתן.
103. זאת ועוד, ברור גם שהתנחיות הנ"ל לא הועברו ל"ציבור הנישומים", שהרי בעניינו "ציבור הנישומים" חברי הקבוצה הם גמלאים שהיו שכירים כל חייהם ואשר מעולם לה היתה להם כל אינטרקציה ישירה עם רשות המסים וכל קשר שהיה בינם לבין רשות המסים נעשה דרך ה"מעביד" או "משלם הקיצבה" שהם בעניינו המדינה.
104. על כן יש יסוד סביר להניח כי חברי הקבוצה, מרביתם ככולם, אפילו לא מודעים להנחיות המשיבה ולהטבה המגיעה להם כדין כתוצאה מתיקון 190 ומכאן שטענת המשיבה ולפיה "הנחיות רשות המסים הועברו לציבור הנישומים" אינה מדוייקת, בלשון המעטה.

105. המחלוקת העיקרית בין הצדדים היא כמובן בכל הנוגע לטענות המשיבה כפי שהועלו בפרק ב' למכתב (סעיף 10 ואילך) שכותרתו "התייחסות לטענותיך בדבר הזכאות לפטור הנוסף".
106. בסעיף 10 למכתב אומרת המשיבה את הדברים הבאים:
- "10. מקבל קצבה שהגיע לגיל הזכאות לפני יום התחילה, המבקש לזכות בפטור הנוסף, מוטלת עליו החובה - ככל נישום המבקש ליהנות מפטור ממס בחישוב הכנסתו החייבת - להוכיח כי מתקיימים בו התנאים המזכים לקבלת הפטור ובניהם: כי אינו מקבל קצבה ממשלם נוסף וכי לא ביצע היוון קצבה לאחר יום התחילה."**
107. גם על כך אין מחלוקת, אבל ראוי היה שהמשיבה חיתה מציינת בתשובתה כי שני תנאים מוקדמים אלו (כי מקבל הקצבה אינו מקבל קצבה ממשלם נוסף וכי הוא לא ביצע היוון קצבה לאחר יום התחילה) מצויים כבר בדיעתו של משלם הקיצבה! זאת לאור העובדה שתקנות הניכוי מחייבות כל עובד למלא מדי שנה טופס 101 וכל מעביד חייב לדרוש מהעובד את הטופס הזה מדי שנה (ראה סעיף 2 לתקנות הניכוי), כאשר בהתאם לתקנות הללו גם משלם הקיצבה הוא בגדר "מעביד" (ראה סעיף 1 לתקנות הניכוי). אשר על כן אכן אין כל מניעה למשלם הקיצבה לייטן לחברי הקבוצה את יתרת הפטור באופן אוטומטי.
108. ובכל הנוגע לסעיף 11 למכתב, הרי שכאמור המבקש חולק על עמדת המשיבה ואין צורך לחזור שוב על הדברים.
109. אולם נדמה כי עיקר החידוש נמצא בסעיפים 12-16 למכתב.
110. בסעיף 12 למכתב אנו מגלים לפתע כי (ההדגשה הוספה):
- "12. בפני מקבל קצבה עומדות מספר אפשרויות להבטיח התחשבות בפטור הנוסף בחישוב חבותו במס ויפורט.**
111. וכיצד יש לפתע "מספר אפשרויות" לקבלת יתרת הפטור? שהרי עד כה נתקלנו רק באפשרות אחת ואחת בלבד להתחשבות ביתרת הפטור והיא פנייה לפקיד השומה וזאת בהתאם להנחייה ברורה ומפורשת של רשות המסים עצמה.
112. וחמשיבה ממשיכה ומפרטת מהן אותן ה"אפשרויות". בסעיף 13 למכתב היא אומרת:
- "13. מקבל קצבה רשאי להגיש לפקיד השומה בקשה להחזר מס, להצהיר על התקיימות התנאים בעניינו, ובהתקיימותם - יחושב לו הפטור הנוסף על הכנסתו החייבת באותה שנת מס."**
113. זוהי האפשרות הידועה והמוכרת, רק מה חבל שגם בעניין זה המשיבה אינה מדייקת בתשובתה ולא במקרה - פקיד השומה לא מחשב למקבל הקצבה את יתרת הפטור ("הפטור הנוסף") שהרי כאמור יתרת הפטור ידועה וברורה מראש ואין צורך שפקיד השומה יחשב אותה. פקיד השומה מחשב למעשה מהו הפטור (אם בכלל) המגיע לאותו מקבל קיצבה, מעבר ליתרת הפטור המגיעה לאותו מקבל קצבה כאמור בכל מקרה.

114. וה"אפשרות" השניה שהיא לכאורה בגדר חידוש בעמדת רשות המסים מצויה בסעיף 14 למכתב, שם אומרת המשיבה את הדברים הבאים (ההדגשות חוספו):

"14. כמו כן, מקבל קצבה יכול להוכיח ולשכנע את משלם הקצבה כי בעניינו התקיימו כל התנאים המאפשרים חישוב הפטור הנוסף בשלב העברת הקצבה. לפי תקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה) תשנ"ג-1993, על המעביד (לרבות מי שמשלם קצבה) לנכות ממנה מס במקור בהתאם לתקנות אלו ובין היתר, על משלם קצבה לנכות מס לפי תקנה 5, אלא שעל החלק הפטור ממס לפי סעיף 9א לפקודה - לא ינכה מס. כלומר, בעת חישוב ניכוי המס מהקצבה, משלם קצבה רשאי להתחשב בפטור הנוסף, רק אם מקבל הקצבה עמד בנטל להוכיח את התנאים המוזכרים לעיל, רק אם הוכח בפניו מהו שיעור הפטור לפי סעיף 9א לפקודה, לו זכאי הגמלאי. שכן וכאמור, אם ביצע הגמלאי היוון קצבה לאחר יום התחילה, מופחת שיעור הפטור לו הוא זכאי. וכן, אם הגמלאי מקבל קצבה ממשלם נוסף, לא ניתן לחשב לו את הפטור הנוסף בעת העברת התשלום ממשלם הקצבה. ולכן במצבים אלו משלם הקצבה אינו רשאי להעניק לו את הפטור הנוסף באופן אוטומטי.

115. נראה כי בתשובה זו יש בגדר חידוש עקרוני - בפעם הראשונה מודה המשיבה הלכה למעשה כי טענת המבקש מוצדקת וכי בעניינם של חברי הקבוצה משלם הקיצבה שלהם אכן יכול לשלם להם את יתרת הפטור ללא צורך בפנייה מוקדמת לפקיד השומה.

116. ואולם למרבה הצער, במקום להודיע למבקש, באופן ברור ומפורש, כי הוראת סעיף 7.1 לחוזר תבוטל וכי המשיבה תיתן למשלמי הקצבה הוראה ברורה ומפורשת ליתן לחברי הקבוצה את יתרת הפטור באופן אוטומטי, בבחינת "מודה ועוזב ירוחם", ממשיכה המשיבה לנסות ולחמוק מקיום הוראות הפקודה ותקנות הניכוי.

117. ודברי המשיבה בסעיף 14 למכתב הנס דוגמא מובהקת לאמור.

118. ברישת סעיף 14 למכתב אומרת המשיבה:

"כמו כן, מקבל קצבה יכול להוכיח ולשכנע את משלם הקצבה כי בעניינו התקיימו כל התנאים המאפשרים חישוב הפטור הנוסף בשלב העברת הקצבה."

119. מבקש סבור כי אמירה זו הנה בגדר לעג לרש.

120. ראשית, מקבל קצבה אינו יכול באמת "להוכיח ולשכנע את משלם הקצבה" לתת לו את יתרת הפטור, שהרי כאמור בפני משלם הקצבה עומדת מנגד אותה הנחייה לפעולה ברורה ומפורשת של רשות המסים, הקבועה בסעיף 7.1 לחוזר ובה נאמר (ההדגשות חוספו): "חובת חישוב הפטור בפקיד שומה - עד למתן הוראה חדשה, כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות ומבקש ליהנות מפטור על קצבתו המזכה, יפנה לפקיד השומה כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת החו הפטורה העומדת לרשותו של היחיד לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, אם נדרש, כמוסבר בסעיף 4 לעיל."

121. כלומר לפי החוזר, על פי המשיבה קיימת חובה לחישוב הפטור על ידי פקיד השומה בלבד וחובה זו חלה על כל יחיד המבקש ליהנות מהפטור על קצבתו המזכה. וכי ימצא משלם קצבה שיעז לפעול בניגוד להוראת חוזר מפורשת של רשות המסים? הרי גם מינהל הגמלאות, בתשובתו לפניית המבקש, ציין כי הוא מסתמך על סעיף 7 לחוזר.

122. שנית, מדוע בכלל צריך מקבל קצבה "להוכיח ולשכנע את משלם הקצבה" לתת לו את יתרת הפטור? שתרי אם יתרת הפטור אכן מגיעה לחברי הקבוצה באופן אוטומטי (וכאמור היא אכן מגיעה לחם באופן אוטומטי) אזי חבר בקבוצה בכלל לא צריך "לנסות ולשכנע" את משלם הקצבה ליתן לו את יתרת הפטור אלא שהמשיבה היא זו שצריכה להורות למשלם לקצבה ליתן לחברי הקבוצה את יתרת הפטור באופן אוטומטי.
123. שלישית, כיצד בדיוק יכול מקבל קצבה "להוכיח ולשכנע את משלם הקצבה" לתת לו את יתרת הפטור? באמירה זו קדם מניחה הרשות כי לכאורה יש ל"משלם הקצבה" שיקול דעת בעניין - ברצונו "ישתכנע" וייתן את יתרת הפטור וברצונו "לא ישתכנע" ולא יתן את יתרת הפטור.
124. ואולם סמכות שבשיקול דעת מעין זה ובעניין זה, עם כל הכבוד, לא ניתנה למשלמי הקצבה בחוק (ויוזכר כי משלמי הקצבה הנם גופים פרטיים, כגון קופות גמל וקרנות פנסיה, או גופים המבצעים פעילות פרטית, כגון מינהל הגמלאות) אלא לחפד - תקנות הניכוי קובעות מפורשות כיצד על משלמי הקצבה לפעול, באופן שיווינוי וללא כל שיקול דעת למשלם תקציבה וכך צריך להיות.
125. וכי נראה למשיבה באמת ובתמים מצב שבו פנסיונר המקבל קצבה "ישכנע" את משלם הקצבה שלו (נניח מנחל הגמלאות או קרן הפנסיה "מבטחים") ליתן רק לו את יתרת הפטור המגיעה לו וזאת ללא הנחייה ברורה ומפורשת של רשות המסים בעניין זה? הרי ברור שזה מצב שלא יקרה.
126. אחר כך ממשיכה המשיבה ואומרת בסעיף 14 (ההדגשה הוספה) :
- "לפי תקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה) תשנ"ג-1993, על המעביד (לרבות מי שמשלם קצבה) לנכות ממנה מס במקור בהתאם לתקנות אלו ובין היתר, על משלם קצבה לנכות מס לפי תקנה 5, אלא שעל החלק הפטור ממס לפי סעיף 9א לפקודה - לא ינכה מס. כלומר, בעת חישוב ניכוי המס מהקצבה, משלם קצבה רשאי להתחשב בפטור הנוסף, רק אם מקבל הקצבה עמד בנטל להוכיח את התנאים המוזכרים לעיל, רק אם הוכח בפניו מהו שיעור הפטור לפי סעיף 9א לפקודה, לו זכאי הגמלאי."
127. ושוב אנו רואים דוגמא מובהקת כיצד פרשנותה של המשיבה מחבלת בהוראות החוק ובכוונת המחוקק - האמירה לפיה משלם הקצבה "רשאי" (אך לא חייב) להתחשב ביתרת הפטור מעניקה למשלם הקצבה סמכות שבשיקול דעת שהחוק ו/או רשות המסים כלל לא נתנו ו/או האצילו לו, ומשלם הקצבה בוודאי שאינו פקיד השומה והוא בוודאי שאינו יכול לקבוע מהו "שיעור הפטור לפי סעיף 9א לפקודה" (ודוק, המשיבה מדברת כאן על שיעור הפטור הכולל ולא רק על יתרת הפטור!)
128. וממשיכה ואומרת המשיבה בסיפת סעיף 14 :
- "שכן וכאמור, אם ביצע הגמלאי היוון קצבה לאחר יום התחילה, מופחת שיעור הפטור לו הוא זכאי. וכן, אם הגמלאי מקבל קצבה ממשלם נוסף, לא ניתן לחשב לו את הפטור הנוסף בעת העברת התשלום ממשלם הקצבה. ולכן במצבים אלו משלם הקצבה אינו רשאי להעניק לו את הפטור הנוסף באופן אוטומטי."

129. והרי על כך אין מחלוקת וגמלאים אלו אינם בכלל חברי הקבוצה ! (המשיבה מדברת כאן על גמלאי שהיוון את קצבתו לאחר יום התחילה ו/או על גמלאי המקבל קצבה ממשלם נוסף. אלו כאמור לעיל ולהלן אינם חברי הקבוצה).
130. בסעיף 15 למכתבה אומרת רו"ח כהן את הדברים הבאים (ההדגשה הוספה):
- "15. בלוח עזר לחישוב מס הכנסה שנתי לשנת המס 2016, שפורסם במקביל להעלאה המדורגת של שיעור הפטור הנוסף, נמנו ארבעה תנאים אשר בהתקיימותם, יהיה רשאי משלם הקצבה להעניק את הפטור הנוסף לגמלאים אשר הגיעו לגיל הזכאות לפני יום התחילה (מצ"ב כנספח ג')."**
131. כאשר בעניין זה מפנה המשיבה לאמור בסעיף 6 ללוח העזר לשנת 2016 (נספח 15 לבקשה)
132. על כך ישיב המבקש בתמצית:
- 132.1. ראשית, "לוח עזר לחישוב מס הכנסה" כשמו כן הוא - לוח עזר לביצוע חישובים בלבד והוא בוודאי שאינו מחליף את הוראות החוזר משנת 2013 ו/או ההנחייה למשלמים משנת 2012. והרי גם בלוח העזר עצמו מודיעה המשיבה עצמה כי "הננו להבהיר כי הלוח הוא לוח עזר. אם נפלה טעות בנתונים - הוראות החוק הן הקובעות." (ראח עמ' 3 ללוח העזר).
- 132.2. שנית, לוח העזר הנ"ל הוצא כאמור בשנת 2016 וההתייחסות שם לתיקון 190 היתה ככל הנראה בשל העובדה שיתרת הפטור גדלה באותה שנה מ- 8.5% ל- 14%. בכל לוחות העזר לשנים שקדמו לכך (השנים 2012 - 2015) ולשנים שבאו אחר כך (השנים 2017-2018) אין ולו חצי מילה בעניין. יצויין כי לוחות העזר לשנים הללו נמצאים בידי המבקש, אך הואיל והמדובר הוא בעשרות עמודים לכל לוח, הם לא צורפו לבקשה והם יוגשו לבית המשפט ככל שהמשיבה תחלוק על האמור בעניין זה.
- 132.3. ושלישית, גם בלוח העזר אין הוראה חד משמעית למשלמי הקצבה המחייבת אותה לתת את יתרת הפטור באופן אוטומטי לחברי הקבוצה - ההפך הוא הנכון, גם בלוח העזר משתמשת המשיבה במונח "רשאי", היינו משלם הקצבה רשאי (אך לא חייב) להעניק את יתרת הפטור. השימוש במונח "רשאי" מתיר למשלם הקצבה שיקול דעת בעניין וברורה גם משמעותו המעשית - הואיל ולוח העזר משתמש במונח "רשאי" הרי שאף משלם קצבה לא יקח על עצמו את הסיכון לכל שהוא פועל בניגוד להנחיות רשות המסים (בעיקר כשהוראות החוזר אומרות אחרת) והוא ילך בדרך הבטוחה מבחינתו וידרוש ממקבל הקצבה להביא את אישור של פקיד השומה כתנאי לקבלת יתרת הפטור.
133. על כן הדבר תיחיד שניתן ללמוד מלוח העזר הוא שאכן אין מניעה עקרונית למשיבה להורות למשלמי הקצבה להעניק באופן אוטומטי לחברי הקבוצה את יתרת הפטור ולא היתה כל מניעה למשיבה להורות כאמור כבר משנת 2012.

134. להשלמת העניין יאמר כי גם מהתנהלות מינהל הגמלאות ניתן לראות שלוח העזר אינו רלוונטי, שהרי אפילו זה, לגמלאים שלחם הוא כן נותן אוטומטית את יתרת הפטור (דוגמת הגבי ליבוביץ) המשך בשנת 2016 ונתן להם יתרת פטור בשעור של 8.5% בלבד וזאת למרות שבלוח העזר מצויין שבשנת 2016 מגיעה להם כבר יתרת פטור בשעור של 14%.

135. בסעיף 18 למכתב אומרת המשיבה:

”18. לאור כל האמור, גמלאי המבקש לזכות בפטור הנוסף רשאי להגיש דוח לפקיד השומה ולבקש כי הפטור יחושב במסגרת חישוב הכנסתו החייבת לשנת המס. כמו כן, יכול הגמלאי להוכיח בפני משלם הקצבה כי התקיימו בו התנאים המאפשרים חישוב הפטור הנוסף בשלב העברת הקצבה.”

136. אך כפי שצוין לעיל, למרות שהמשיבה מציינת במכתבה כי בפני מקבל קצבה עומדות לכאורה שתי חלופות לקבלת יתרת הפטור (ובכך היא מודה הלכה למעשה כי אין ולא היתה כל מניעה עקרונית לכך שיתרת הפטור תינתן אוטומטית על ידי משלם הקצבה לחברי הקבוצה), הרי שבפועל החלופה השניה לא באמת קיימת. יכול גמלאי לנסות ולהוכיח למשלם הקצבה מעתה ועד עולם כי התקיימו בו התנאים וזה לא יעזור לו הואיל ולאור הנחיות המשיבה בנוסחן המחייב דהיום אף משלם קיצבה לא יעשה זאת.

137. ויתרה מכך - כאמור לעיל, מקבל הקצבה גם אינו צריך לנסות ולשכנע את משלם הקצבה כי ”התקיימו בו התנאים המאפשרים חישוב הפטור הנוסף”, זה אינו תפקידו של מקבל הקצבה שברוב המקרים אפילו לא מודע בכלל לחטבה המגיעה לו, אלא זהו תפקידה של המשיבה - היא זאת שצריכה לדאוג לאינטרסים של מקבל הקצבה ולהנחות בעניין את משלמי הקצבה, מה גם שכפי שצוין לעיל - בניגוד לאמור בסיפת הסעיף אין גם צורך ”לחשב” את הפטור הנוסף הואיל וסכום הפטור הנוסף קבוע וידוע מראש (נכון לשנת 2017 עומד כאמור הפטור הנוסף על סך של 1,170 ש”ח לחודש $(1,170 = 8,360 \times 14\%)$).

138. ובסעיף 19 למכתב מסכמת המשיבה את עמדתה ואומרת:

כך או אחרת, משאין מדובר בשלילת זכותו של מי שזכאי לקבל את הפטור, אלא לכל היותר אי הענקת הפטור באופן אוטומטי - עד שהגמלאי מראה כי הוא עומד בתנאים לזכאות לפטור - בין באמצעות הצגת מסמכים למעסיק, לרבות תיאום מס מפקיד השומה, או באמצעות פניה לפקיד השומה בעצמו, כדי לבחון על סמך הנתונים המדווחים לו אם אכן הפונה זכאי לפטור. ברי כי אין בעצם אי מתן הפטור באופן אוטומטי כדי להקים עילה לתביעה בתובענה ייצוגית כנגד הרשות, ובאופן ספציפי יותר, אין בכך משום גביה שלא כדין.”

139. לנוכח דברים אלו אין למבקש אלא לחזור בתמצית על שנאמר לעיל - בניגוד לעמדת המשיבה מבקש סבור כי באי מתן יתרת הפטור (ולא הפטור כולו) באופן אוטומטי לחברי הקבוצה, וזאת כתוצאה מהנחייה שגויה (במכוון או שלא במכוון) של המשיבה למשלמי הקצבה, יש בהחלט כדי להקים למבקש וליתר חברי הקבוצה עילה לתביעה בתובענה ייצוגית.

140. עד כאן הפרק העובדתי.

הטיעון המשפטי

141. סעיף 1(א) לחוק יסוד: משק המדינה ולפיו:
- "מסים, מילואות חובה ותשלומי חובה אחרים לא יוטלו, ושיעוריהם לא ישונו, אלא בחוק או על פיו; הוא הדין לגבי אגרות".**
142. בע"א 7368/06 דירות יוקרה בע"מ נ' ראש עיריית יבנה, מר צבי גוב-אוי (פורסם בנבו) נאמר לעניין זה כדלקמן (שם בפיסקה 33):
- "עקרון חוקיות המינהל מהווה נורמה בסיסית במשפט הציבורי. עקרון זה מורה, כי כוחה של הרשות הציבורית נובע מהסמכויות שהוקנו לה בדין, ואין בלתן. הדין הוא שמוליד את כוחה של הרשות לפעול, וגבולות כוחה מתוחמים לגבולות ההסמכה שהוענקה לה בדין. זהו 'האלף-ף-בי' של המשפט המינהלי'..."**
- עקרון חוקיות המינהל מחייב הקפדה מיוחדת בכל הנוגע לפעולות העלולות לפגוע בזכות יסוד של הפרט. פעולה של רשות הפוגעת בזכות יסוד טעונה הסמכה חוקית מפורשת. כך היה הדין מקדמת דנא."
143. עניינה של הבקשה דנן כאמור - סעיף 7.1 לנוהל (והמקבילה שלו במסגרת ההנחייה), במסגרתו הורתה המשיבה למשלמי הקיצבה שלא לזכות את חברי הקבוצה ביתרת הפטור.
144. למותר לציין כי הנוהל /או ההנחיה דנן הם בגדר "הנחיות מנחליות" וכי למותר לציין כי הנחיות מנחליות הן בדרג נורמטיבי נמוך יותר משל חוק (בעניינו פקודת המסים) /או משל תקנות (בעניינו תקנות הניכול).
145. לכן, ההנחיות הללו היו חייבות להיות כפופות למגבלות ההלכתיות החלות בדרך-כלל על שיקול הדעת המינהלי ובמיוחד האיסור לחרוג מן הסמכות, החובה לכוון אל מטרת הפקודה והמתקן ולשקול שיקולים ענייניים בלבד כמו גם הצורך לפעול באופן סביר בנסיבות העניין (ראה והשווה למשל בג"צ 219/81 שטרית נ' שר החלקאות (פורסם בנבו)).
146. מן החובה הכללית הזו נגזרות כאמור מספר חובות משנה.
147. ראשית, ההנחיות כאמור אינן יכולות לחרוג מן הסמכות - ברור כי אי אפשר להסדיר או להכשיר באמצעות ההנחיות מעשה החורג מן הסמכות של הרשות (ראה והשווה למשל בג"צ 355/79 קטלן נ' שרות בתי הסוהר).
148. שנית, רשות מינהלית חייבת לפעול אך ורק לשם השגת המטרה שעמדה לנגד עיני המחוקק כשהעניק לה את הסמכות ואם היא תקבע לעצמה הנחיות כדי להשיג באמצעותן מטרה זרה, יהיה בכך כדי לפסול אותן הנחיות.
149. כמו כן ההנחיות המינהליות כמו כל החלטה מינהלית, חייבות להתבסס על מערכת של שיקולים ענייניים, כלומר שיקולים השייכים לעניין הנדון בהתחשב במטרת החוק, במהות הסמכות, בעקרונות יסוד של שיטת המשפט וכיוצא באלה.

150. התעלמות משיקולים ענייניים, אם הם שיקולים בעלי חשיבות של ממש לעניין הנדון והתחשבות בשיקולם זרים, יש בהם כדי לפסול הנחיות שהרשות קבעה לעצמה.
151. והוא הדין אף לגבי טענת ההפליה, שגם היא מקובלת כעילה שיש בה כדי לפסול החלטות מנהליות ובכלל זה גם הנחיות מנהליות.
152. לאמור שלעיל ראה והשווה למשל בג"צ 170/61 שיטי נגד עיריית חיפה; בג"צ 178/71 קקון נ' המפקח על התעבורה; בג"צ 422/80 ששון נ' עיריית תל אביב; (כולם פורסמו בנבו/ועוד).
153. הדרישה השלישית היא דרישת הסבירות - הרשות המנהלית חייבת לפעול באופן סביר והנחיות מנהליות הנגועות בחוסר-סבירות - תיפסלנה, לכל הפחות אותו החלק שבהנחייה שהוא בלתי סביר (ראה והשווה לדוגמא בג"צ 509/80 יונס נגד מנכ"ל משרד ראש הממשלה; בג"צ 3930/94 נביל ואח' נ' שר הבריאות ואח'; בג"צ 63/00 מבון להכשרת טוענות רבניות; בג"צ 2832/96 בנאי ואח' נ' המועצה הארצית של לשכת עורכי-הדין).
154. ובעיקר, בית-המשפט הנכבד מפעיל ביקורת בקשר להנחיות מינהליות, והוא בודק האם הרשות המינהלית פירשה את ההנחיות שלה, בנושא מסויים או במקרה מסויים, כראוי.
155. ראה לעניין זה למשל בג"צ 219/81 שטרית נ' שר החלקאות (פורסם בנבו):
- "פרשנותם של הקריטריונים, כפרשנותה של כל הוראה והנחיה, צריך שתיעשה - במסגרת ניסוחה - על-פי המטרה המונחת ביסוד קביעתם של הקריטריונים".
156. וראה גם למשל רע"א 4127/95 זלקינד נ' בית זית - מושב עובדים להתיישבות שיתופית בע"מ ואח' (פורסם בנבו).
157. ומן הכלל אל פרט - כאמור לעיל, יתרת הפטור צריכה היתה להיות מוענקת לתברי הקבוצה על ידי משלמי הקצבה שלהם, כבר במסגרת תשלומי הקצבה החודשית המשולמים להם מזי חודש בחודשו וזאת כאמור מכוח סעיף 9א' לפקודה בנוסחו המתוקן יחד עם תקנה 9(ג) לתקנות הניכוי.
158. למרות זאת הורתה רשות המסים למשלמי הקצבה, במסגרת ההנחיות שהיא פרסמה, שלא להעניק לתברי הקבוצה באופן אוטומטי את יתרת הפטור אלא להפנות אותם למשרדי השומה השונים לצורך עריכת תיאום מס.
159. בהנחייתה זו חרגה המשיבה מסמכותה, פעלה בניגוד להוראות סעיף 9א' לפקודה וסעיף 9(ג) לתקנות הניכוי ובניגוד למטרות שעמדו בביסוסם של מטרות סעיף 9א' לפקודה וסעיף 9(ג) לתקנות הניכוי ואשר פורטו בהרחבה לעיל וכל זאת כאמור מבלי שהיה מנגד בעיני המשיבה כל שיקול ענייני אשר חייב את המשיבה להורות למשלמי הקצבה לפעול הלכה למעשה בניגוד להוראות הפקודה ותקנות הניכוי.

160. למען הסר ספק יוסיף המבקש לעניין זה ויציין כי קיימת לבית משפט נכבד זה סמכות באשר לתקיפה עקיפה של המעשה המנהלי גם במסגרת תובענה ייצוגית.

161. בדנ"א 7398/09 עיריית ירושלים נ' שירותי בריאות כללית (פורסם בנבו) הוגדר ההבדל בין תקיפה ישירה לבין תקיפה עקיפה כך:

"בתקיפה ישירה הסעד המבוקש הוא קביעה שאין תוקף להחלטה המינהלית או שיש לשנותה. לעומת זאת, בחליך של תקיפה עקיפה הסעד הסופי המבוקש אינו קביעה באשר לתוקפה של ההחלטה המינהלית, אלא סעד אחר, לדוגמה סעד כספי".

162. ולעניין סמכותו של בית משפט נכבד זה לדון בתקיפה עקיפה במסגרת תובענה ייצוגית, הרי שאין מחלוקת כי הדבר ניתן.

163. ראה למשל דברי כב' הנשיאה חיות ברע"א 9771/16 נובל אנרג'י מדיטרניאן לימיטד נ' נזרי (פורסם בנבו), שם נקבע כי:

"...כבר נפסק כי תקיפת עקיפה אפשרית גם במסגרת חליך של תובענה ייצוגית".

164. לעניין זה יש לזכור כי בהתאם לפסיקה בעניינו המדובר הוא בתקיפה עקיפה של הנחייה מנהלית שהיא כאמור במדרג הנורמטיבי הנמוך ביותר (שלא כמו דבר חקיקה או חקיקת משנה למשל) וככל שדבר ה"חקיקה" הנו במדרג נמוך יותר כך גדלה בהתאם סמכותו של בית המשפט להתערב בו.

עילות התביעה

עשיית עושר ולא במשפט

165. כפי שפורט לעיל, גביית תשלומי המס בגין יתרת הפטור מחברי הקבוצה וזאת כתוצאה מפעולתם של משלמי הקיצבה, שפעלו בהתאם להנחיות המשיבה, מהווה התעשרות שלא כדין של המשיבה וזאת בניגוד לסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט-1979.

166. במקרה שלפנינו התקיימו שלושת יסודות העוולה דנן: (1) התעשרות – המשיבה התעשרה בדרך של גביית תשלומי מסים; (2) התעשרות האמורה באה למשיבה מן המבקש ומיתר חברי הקבוצה ועל תשבונם; (3) התעשרותה של המשיבה על חשבון חברי הקבוצה הייתה "שלא על פי זכות שבדין" – זאת נוכח האמור לעיל (לעניין יסודות העוולה ראה למשל רע"א 371/89 ליבוביץ נ' א. את י. אליהו בע"מ ואח', פ"ד מד(2) 309 (1990); רע"א 5768/94 א.ש.י.ר יבוא יצור והפצה ואח' נ' פורום אביזרים ומוצרי צריכה בע"מ ואח', פ"ד נב(4) 289, 335, 360-358 (1998)).

167. אשר על כן קיימת למבקש וליתר חברי הקבוצה עילת תביעה כנגד המשיבה וזאת כאמור בעילה של עשיית עושר ולא במשפט.

הפרת חובה תקוקה

168. כפי שפורט לעיל, המשיבה הפרה למעשה את הוראת סעיף 9א' לפקודה בשילוב עם הוראת תקנה 9(ג) לתקנות הניכוי.
169. הפרתן של הוראות אלו מהווה נסיבות העניין עוולה של הפרת חובה תקוקה, המוסדרת בסעיף 63 לפקודת הניזקין.
170. יסודותיה של עוולת הפרת חובה תקוקה הם אלו: (א) קיומה של חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק; (ב) החיקוק נועד לטובתו של הניזוק; (ג) המזיק הפר את החובה המוטלת עליו; (ד) ההפרה גרמה לניזוק נזק; (ה) הנזק אשר נגרם הוא מסוג הנזק אליו נתכוון החיקוק. ראה למשל ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש, פ"ד לו (1) 113, 138-139 (1982)). יסודות אלו התקיימו גם במקרה שלפנינו.
171. לא למותר להזכיר, כי בהעדר שיקולים מיוחדים לסתור, ההנחה היא כי כל חובה שהוטלה מכוח חיקוק במישרין או בעקיפין על אדם או גוף נועדה לטובתו או להגנתו של הנפגע מהפרתה ומזכה את הנפגע בסעד נזיקי (ראה למשל ע"א 2351/90 לסלאו נ' ג'אמל, פ"ד מז (1) 629, 635-636 (1993)).

רשלנות ומצג שווא רשלני

172. אין צורך לומר שהמשיבה חבה חובת זהירות מושגית, כמו גם קונקרטיית כלפי חברי הקבוצה וניתן אף לומר שחובות זהירות אלו הינן חובות זהירות מוגברות, וזאת בין היתר נוכח יחסי הכוחות שבין הצדדים ונוכח ההקפדה היתירה שיש להקפיד בעניין על פי החוק.
173. המשיבה, בפעולותיה ו/או במחדליה המתוארים לעיל הפרה חובות זהירות אלו ועשתה מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות.
174. כתוצאה מכך נגרם לחברי הקבוצה נזק. נזק זה הינו, לכל הפחות בגדר "התרחשות צפויה" בעקבות פעולות ו/או מחדלי המשיבה המנוגדים לחובות שהוטלו עליה ואשר אותן הפרה. מעשיה של המשיבה הינם בגדר הסיבה לקרות הנזק, שבא באורח טבעי ובמהלכם הרגיל של הדברים.
175. מכאן שיסודות העוולה כולם מתקיימים בנסיבות העניין בנוגע לעוולת הרשלנות: בין הצדדים קיימת חובה זהירות (מושגית וקונקרטיית), המשיבה הפרה את חובת הזהירות וגרמו בכך לנזק כשאינן ספק שהמשיבה ידעה, או לכל הפחות צריכה הייתה לדעת, כי משלמי הקיצבה ו/או חברי הקבוצה יסתמכו על מצגים אלו וכתוצאה מכך יגרם לחברי הקבוצה הנזק האמור.
176. אשר על כן קיימת למבקש וליתר חברי הקבוצה עילת תביעה כנגד המשיבה וזאת כאמור גם בעוולת הרשלנות.

הטענייה וניהול משא ומתן שלא בתום לב וקיום חוזה שלא בתום לב

177. למבקשת קמה גם עילה בגין הטעיה לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (סעיף 15 לחוק), ניהול משא ומתן שלא בתום לב (סעיף 12 לחוק) וקיום חוזה שלא בתום לב (סעיף 39 לחוק).
178. עקרון תום הלב חולש על עניינה של תובענה זו מכח מספר היבטים חלופיים ומצטברים.
179. ראשית – על-פי סעיף 12 ו-39 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-1973 בשל היחסים הקיימים בין המשיבה לבין חברי הקבוצה. שנית – בשל היותו עקרון על החולש על כל פעולה משפטית, וביצוע חיובים שאינם בגדר חוזה, כאמור בסעיף 61(ב) לחוק החוזים. ושלישית – בשל חובת תום הלב המוגברת והחובה לפעול בהגינות וסבירות המוטלות על המשיבה בשל יחסי הכוחות שבין הצדדים ו"ככל שקיימים ביניהם יחסי אמון משמעותיים יותר כך יגבה היקף החובה" (ראה למשל ע"א 8817/02 קליר כימיקלים נ' אגמון ז"ל ואח'').
180. בנסיבות אלו, התנהגות תמת-לב שלא לתאר בדרישתה מצג שאינו נכון ומשלא עשתה כן - עליה לחוב בתוצאות מעשיה.

הגדרת הקבוצה

181. המבקש יטען כי חברי הקבוצה נשואת התובענה הינם כאמור יחידים המקבלים קיצבה יחידה ואשר לא ביקשו להוון את קצבתם. על כן מבוקש כי הגדרת הקבוצה תהא כדלקמן:
- " כל יחיד אשר הגיע לגיל הזכאות, המקבל קיצבה יחידה ואשר לא היוון את קצבתו, שמשלם הקיצבה שלו לא זיכה את קצבתו ביתרת הפטור (כהגדרתה לעיל) המגיעה לו על פי סעיף 9א' לפקודה ובהתאם להוראת תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג - 1993, כולה או חלקה. "**
182. כפי שצוין לעיל חלק מחברי הקבוצה (דוגמת המבקש) לא זוכו כלל ביתרת הפטור נוספת ולהם מגיעה כאמור יתרת פטור בשעור של 14% מתקרת הקצבה המזכה בגין השנים שקדמו להגשת התובענה, היינו השנים 2016 - 2017 ואילו חלק מחברי הקבוצה (דוגמת הגב' ליבוביץ האמורה לעיל) זוכו בשנים 2016-2017 רק בחלק מיתרת הפטור (8.5% מתקרת הקיצבה המזכה בלבד במקום 14% מתקרת התיקרה המזכה כפי שמגיע להם). לחברי קבוצה אלו מגיע כמובן החלק היחסי מיתרת הפטור שלא ניתן להם (5.5% בעניינה של הגב' ליבוביץ) בקשר לשנים 2016-2017.

הנזק הכספי שנגרם לחברי הקבוצה והערכתו

183. למותר לציין כי למבקש אין כיום נתונים מספריים מדוייקים אודות מספר הפרטים החברים בקבוצה והוא יבקש לקבלם מהמשיבה במסגרת בירור הבקשה, כאשר יצוין כי יש בידי המשיבה מערכות מידע ממוחשבות שבאמצעותן ניתן לקבל בקלות את המידע המבוקש.

184. עוד למותר לציין כי בעת שבה תמציא המשיבה את מספר חברי הקבוצה יהיה ניתן להעריך טוב יותר גם את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה.
185. על כן ינסה המבקש בשלב ראשוני זה להעריך את הסכום שלו זכאים חברי הקבוצה בהשבה בהתאם לאופן החישוב הבא:
- 185.1. תקרת הקצבה המזכה עמדה בשנת 2017 על סך חודשי של 8,360 ש"ח. בשנת 2016 עמדה תקרת הקצבה המזכה על סך של 8,380 ש"ח.
- 185.2. כאמור, בשנים 2016-2017 עומדת יתרת הפטור על שעור של 14% מתקרת הקצבה המזכה.
- 185.3. מכאן שהנזק שנגרם למבקש בשנת 2017 עמד על סך של 14,044 ש"ח (14,044 = $8,360 \times 12 \times 14\%$) והנזק שנגרם למבקש בשנת 2016 עמד על סך של 14,078 ש"ח ($8,380 \times 12 \times 14\% = 14,078$).
- 185.4. ובסך הכל עמד הנזק למבקש לשנים 2016-2017 על סך כולל של 28,122 ש"ח.
- 185.5. לעניין מספרם של חברי הקבוצה, הרי שבהתאם לנתוני הלמ"ס לשנת 2016 ישנם בישראל כיום כמליון אנשים שגילם הוא מעבר לגיל היציאה לגמלאות. מספר זה מורכב מכ- 650 אלף נשים שגילם הוא מגיל 62 ואילך וכ- 360 אלף גברים שגילם הוא מגיל 67 ואילך.
- העתק פרסומי הלמ"ס בעניין מצ"ב כנספה 16.
- 185.6. המבקש יניח, בהערכה הנראית כשמרנית, כי מספרם של חברי הקבוצה הוא רק 5% ממספר הגמלאים בישראל, היינו שמספרם של חברי הקבוצה הוא כ- 50,000 חברים.
- 185.7. מכפלת המספר הנ"ל (50,000 אנשים) בנזק הנגרם ליחיד (28,122 ש"ח) מביא אותנו לנזק כולל מוערך של כ- 1.4 מיליארד ש"ח.
186. לעניין אופן החשבה יטען המבקש כי הואיל וכל מערכות החישוב, הן של המשיבה והן של משלמי הקצבאות ממוחשבות, ניתן לדעת על נקלה מיהם חברי הקבוצה ומהו הסכום שזכאי כל אחד ואחד מהם לקבל תזרה ועל כן יש להשיב להם את הסכומים בחשבה שבעין, באמצעות משלמי הקיצבה ואין צורך להציע מנגנון השבה חלופי בנסיבותיה של התובענה דין.
187. עוד יטען המבקש כי הואיל ובחוק תובענות ייצוגיות מוגבלת השבה של רשות בתובענה מנהלית ייצוגית לשנתיים, מוגשת התובענה הייצוגית בתיק דנן בהתאם ואולם המבקש סבור כי בנסיבותיה של התובענה דנן מן הראוי הוא שהמשיבה לא תדבק בצורה דווקנית

בחוראות החוק, אלא תגדיל ותשיב לחברי הקבוצה את כל הכספים שגבתה מהם ביתר שלא כדין, קרי כל הכספים שהיא גבתה בעניין החל משנת 2012 ואילך.

התקיימות התנאים להגשת הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית

התובענה דנו נכללת בסוגי התביעות המפורטים בתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות

188. על פי סעיף 3 לחוק תובענות ייצוגיות "לא תוגש תובענה אלא בתביעה כמפורט בתוספת השנייה או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית."
189. המבקש יטען כי יש התובענה כנגד המשיבה נכנסת תחת הוראת פרט 11 לתוספת השנייה של חוק תובענות ייצוגיות: "תביעה נגד רשות להשבת סכומים שגבתה שלא כדין, כמס, אגרה או תשלום חובה אחר".
190. לחלופין ולשם הזהירות יטען המבקש כי התובענה דנו נכנסת תחת פרט 1 לתוספת השניה.

יש למבקש עילת תביעה אישית

191. חוק תובענות ייצוגיות קובע בסעיף 4(א)(1) שבו כי יכול להגיש תביעה: "אדם שיש לו עילה בתביעה או בעניין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה".
192. המבקש עומד בדרישה הנ"ל, כתוצאה מהוראות החוזר הוא לא זוכה על ידי משלם הקיצבה שלו (מינהל הגמלאות) ביתרת הפטור המגיעה לו ועל כן היא עומדת בתנאי הקבוע בסעיף 4 (ב) לחוק, לפיו לכאורה נגרם לו נזק בגין פעולתה של המשיבה בסך נומינלי של 28,122 ש"ח.

התובענה מעוררת שאלות משותפות של משפט או של עובדה, הדרך היעילה וההוגנת לדון בשאלות הנ"ל היא בדרך של תובענה ייצוגית ועניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת ובתום לב

193. סעיף 8 לחוק תובענות ייצוגיות דן ב"אישור תובענה ייצוגית בידי בית-המשפט", והוא קובע לאמור:

"(א) בית-המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית אם מצא שהתקיימו כל אלה:

- (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;
- (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין;
- (3) קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בעניין זה;

(4) קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג ויונהל בתום לב

194. אשר לדרישה, לפיה על התובענה לעורר "שאלות מהותיות של עובדה או משפט, המשותפות לכלל חברי הקבוצה", נקבע ברע"א 8268/96 רייכרט נ' שמש, פ"ד נ"ה(5) 276, 297 כדלקמן:

"אין לפרש את הדרישה לקיומן של שאלות של עובדה ומשפט המשותפות לקבוצה כדרישה לזהות מלאה בכל השאלות הטעונות הכרעה לגבי כל קבוצת תובעים. דרישה של זהות מוחלטת בכל השאלות הטעונות הכרעה, עובדתיות כמשפטיות, תסכל את תכלית התובענה הייצוגית ותהפוך את השימוש בה למשימה בלתי אפשרית. לפיכך, יש לאמץ גישה, ולפיה די בכך שהשאלות העיקריות העומדות במוקד הדיון תהיינה משותפות לחברי הקבוצה..."

195. אשר לדרישה, לפיה על התובענה לעורר "שאלות מהותיות של עובדה או משפט, המשותפות לכלל חברי הקבוצה", נקבע ברע"א 8268/96 רייכרט נ' שמש, פ"ד נ"ה(5) 276, 297 כדלקמן:

"אין לפרש את הדרישה לקיומן של שאלות של עובדה ומשפט המשותפות לקבוצה כדרישה לזהות מלאה בכל השאלות הטעונות הכרעה לגבי כל קבוצת תובעים. דרישה של זהות מוחלטת בכל השאלות הטעונות הכרעה, עובדתיות כמשפטיות, תסכל את תכלית התובענה הייצוגית ותהפוך את השימוש בה למשימה בלתי אפשרית. לפיכך, יש לאמץ גישה, ולפיה די בכך שהשאלות העיקריות העומדות במוקד הדיון תהיינה משותפות לחברי הקבוצה..."

196. המבקש יטען כי האמור לעיל נכון גם לעניינה של בקשה זו, הואיל ועל פני הדברים כל השאלות האמורות להתברר בתובענה ואשר פורטו לעיל זו הן זהות.

197. בהתייחס לתנאי שעניינו קיומה של "אפשרות סבירה שהן (השאלות המהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה) יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה", נקבע בעניין רע"א 2128/09 הפניקס חברה לביטוח בע"מ נ' עמוסי (לאיתור בנבו, ההדגשה חוספה):

"ברי כי תכלית החוק היא להורות לבית המשפט לבצע בחינה מקדמית של סיכויי התובענה לשם הגנה מידתית על זכויות הנתבעים. לעניין זה, די לו לבית המשפט לעקוב בדקדקנות אחר לשון המחוקק ולראות האם קיימת, אפשרות סבירה להכרעה לטובת קבוצת התובעים; הא, ותו לא. החמרת התנאים לאישור תובענה כייצוגית, ובירור רוב רובה של התביעה כבר בשלב אישור התובענה כייצוגית, חורגת מהאיזון שקבע המחוקק, ועל כן היא אינה ראויה. נוסף על כך, דיון שמתבצע באופן זה אינו יעיל, מכיוון שנוצרת כפילות בין הדיון בגוף התובענה לבין הדיון בבקשת האישור; חוסר היעילות הטמון בכפילות זו גדל מקום בו פונים הצדדים פעמיים לערכאת הערעור."

198. ובנוגע לדרישה שבסעיף 8 (א)(2) לחוק ולפיה "תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין" נאמר בעניין הפניקס המוזכר לעיל כדלקמן:

"אחד השיקולים המרכזיים בבחינת יעילות והגינות השימוש בתובענה ייצוגית הוא המידה שבה ההכרעה בשאלות המשותפות לכלל חברי קבוצת התובעים תסייע לפתרון הסכסוך האינדיבידואלי שבין כל אחד מהם לבין הנתבע. ככל שימצא כי ההכרעה המשותפת תקדם רק במעט את פתרון הסכסוך ונותרו שאלות אינדיבידואליות רבות, היעילות וההגינות הנלוות לדיון בדרך של תובענה ייצוגית, תפחתנה."

199. ובעניינה של התובענה דנן, הרי על פניו ברור כי כל השאלות משותפות לכל חברי הקבוצה וההכרעה המשותפת תפתור את הסכסוך.

200. גם בסכום התביעה האינדיבידואלי של המבקש אין כדי לשנות מהאמור וזאת מכמה טעמים.

201. אומנם המבקש מגיע לתקרת יתרת הפטור ואולם יש יסוד סביר להניח שמרביתם של חברת הקבוצה אינם מגיעים לתקרת הפטור ובעניינים המדובר הוא בסכומים שיגיעו למאות ש"ח בלבד ואולי אף לעשרות ש"ח.

202. ושנית גם במקרה התיאורטי שבו סכום התביעה האישי מאפשר הגשת תביעה אישית, גם אז בנסיבותיה של התובענה דנן אין בכך כדי לשנות ובית המשפט העליון כבר התייחס לנושא באופן מפורש בעניין רע"א 2128/09 הפניקס חברה לביטוח בע"מ נ' עמוסי שלעיל, (ההדגשה חוספה):

"גם כאשר סכום התובענה מאפשר הגשת תביעות אינדיבידואליות, יתכן בהחלט שתובענה ייצוגית תהיה הדרך היעילה וההוגנת ביותר להכרעה בנושא. בין תכליות ויתרונות התובענה הייצוגית מונה הפסיקה, בין השאר, את השגת השוויון במאזן הכוחות בין המתדיינים, היסכון במשאבי הצדדים ובמשאבי בית המשפט, ומניעת חוסר אחידות בפסיקות בתי המשפט השונים (פרשת א.ש.ת. בעמ' 237). ברי כי כוחם של שיקולים אלה יפה גם כאשר הסכום שתובע כל חבר בקבוצת התובעים אינו פעוט. לפיכך, אף שהסעד המתבקש בתובענה שלפנינו ביחס לכל חבר בקבוצת התובעים אינו סעד פעוט, שיקולים אחרים עשויים להוביל למסקנה כי תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה בה."

203. זאת ועוד, בענייננו אישור התביעה כיצוגית נדרש גם בשל שקיים סיכוי שרבים מחברי הקבוצה (שמרביתם המכריעה כאמור הנה גמלאים) לא יגישו תביעות אישיות במידה והתובענה לא תאושר כיצוגית וכך הניזוקים לא יפוצו.

204. תנאים נוספים שנקבעו כאמור בסעיף 8 לחוק תובענות ייצוגיות נוגעים לדרך הייצוג של כלל חברי הקבוצה, היינו הדרישה כי יינתן להם ייצוג הולם וכי הייצוג ייעשה בתום לב, דרישה הנוגעת לתובע הייצוגי עצמו.

205. המבקש יטען כי הוא ובאי כוחו עומדים גם בתנאים אלו.

206. בא כוח המבקש הנו עו"ד ותיק ובעל ניסיון רב של עשרות שנים בניהול הליכים אזרחיים בכלל ותובענות ייצוגיות בפרט והמבקש יכול ומוכן להשקיע ממרצו, מזמנו ומכספו כדי לייצג גם את עניינם של חברי הקבוצה, שיתכן כי אין להם המשאבים והזמן להשקיע בעמידה על זכויותיהם.

207. לסיכום יטען המבקש כי בקשתו עומדת בכל הנדרש על מנת שתובענתו תאושר כייצוגית.

הסעדים המבוקשים בבקשה

208. הסעדים המבוקשים בבקשה זו הנם כדלקמן:

- 208.1. לאשר למבקש להגיש את התובענה נספח 1' כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות ולייתן למבקש וליתר חברי הקבוצה את הסעדים המבוקשים בה.
- 208.2. להגדיר את הקבוצה כמפורט לעיל.
- 208.3. לקבוע כי הסעדים המבוקשים הנם סעד כספי וסעד הצהרתי כדלקמן:
- 208.3.1. סעד כספי - להורות למשיבה להשיב לחברי הקבוצה את כל הכספים שאותם גבתה המשיבה כמפורט לעיל, שלא כדין, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק.
- 208.3.2. סעד הצהרתי - להצהיר כי הגבייה המתוארת לעיל נעשתה על ידי המשיבה שלא כדין.
- 208.4. לקבוע כי המבקש יהיה התובע הייצוגי וכי בייכ שלעיל יהיו בייכ המייצגים של הקבוצה וכן לקבוע גמול למבקש ולקבוע את שכר טרחתם של בייכ המבקש.
- 208.5. ליתן כל צו או הוראה אחרת כפי שביט המשפט הנכבד ימצא לנכון.

סיכום

209. לבית משפט נכבד זה הסמכות המקומית והעניינית לדון בתובענה ובבקשה לאישור התובענה כייצוגית.
210. תצהירו של המבקש מצייב לתמיכה בעובדות בקשה זו.
211. אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד להיעתר לבקשה, לאשר את התובענה דנא כתובענה ייצוגית ולחייב את המשיבה בהוצאותיה, לרבות שכר טרחת עו"ד.

 עדי ליבוביץ, עו"ד
 בייכ המבקש